

C:\Users\Plazma\Desktop\304\Borovicka\_Vaclav\_Pavel-Zahadne\_policejni\_pripady.pdb

PDB Name: Václav Pavel Borovička-Záhadné  
Creator ID: REAd  
PDB Type: TEXT  
Version: 0  
Unique ID Seed: 0  
Creation Date: 16.8.1973  
Modification Date: 16.8.1973  
Last Backup Date: 1.1.1970  
Modification Number: 0

Václav Pavel Borovička  
Záhadné policejní případy

## Obsah

Záhadná smrt usměvavého papeže  
Mocný kardinál Villot  
Monsignore Gorillo  
Podezřelá prezidentova milenka  
Dům hrůzy Rillington Place 10  
Mumie kapitána Lancastera  
Případ Mauricius  
Zarytí mlčící svědci  
Osudná záměna  
Kdo byl Jack Rozparovač  
Draze zaplacený omyl  
Téměř dokonalá vražda  
Smrt tetičky Chickie

## Záhadná smrt usměvavého papeže

V pátek na svatého Michala, 29. září 1978 brzo ráno, ale přesně v půl páté, jako ostatně každý den, postavila ctihodná sestra Vincenza na podnos konvičku s černou kávou a malý koflík. Prošla chodbou do papežovy pracovny a zaklepala na dveře jeho ložnice.

„Nejdřív jsem jen tiše pozdravila: dobré jitro, Svatý otče, a čekala jsem na odpověď. Nic jsem neslyšela, tak jsem opakovala pozdrav hlasitěji," řekla později. „Ale ani potom se neozval. Tak jsem se vrátila do kuchyně."

„Nezdálo se vám to divně, ctihodná sestro?" zeptal se jeden z papežových tajemníků páter Magee.

„Zdálo. Sloužím u Svatého otce devatenáct let, nastoupila jsem už v roce 1959 ve Vittorio Veneto, ale nikdy tak dlouho nespál. Tak jsem se za chvíli vrátila, znovu jsem klepala, pak už jsem bouchala na dveře, a když se neozval, sáhla jsem na kliku a pootevřela je. Uvnitř se svítilo. Seděl na posteli, na nose měl brýle a v ruce držel nějaká lejstra. Ale nečetl. Hlava mu visela na rameno, ústa měl pootevřená, viděla jsem zuby. Vzala jsem ho za ruku a zkoušela pulz. Měl studené dlaně, tep jsem necítila. Strašně jsem se polekala. Je to zázrak, že jsem tu hrůzu přežila. Mám slabé srdce. Zazvonila jsem, pak jsem vyšla ven, abych to řekla ostatním sestrám a Donu Diegovi."

Řádové sestry Assunta, Clorinda a Gabriela bydlely, právě tak jako Vincenza, na opačném konci budovy a páter Magee o patro výš v mansardě. Ale páter Lorenzi spal jen pár kroků od papežových místností. Přesto byl u lůžka mrtvého první John Magee.

„Nejdřív mě napadlo zavolat kardinála Villota," řekl později. „Bydlí totiž jen o dvě patra níž. Tak jsem pro něj poslal. Přišel do ložnice Svatého otce asi tak v pět a přesvědčil se, že je Svatý otec skutečně mrtvý."

Kardinál Jean Villot se choval odměřeně. Nedal na sobě znát ani překvapení, ani dojetí. Věděl, co je jeho povinností. Na přechodnou dobu se stal nositelem papežské moci, převzal funkci camarlonga, což je církevní hodnostář, přejímající až do volby nového papeže vedení katolické církve.

„Na nočním stolku Svatého otce stála sklenička s Effortilem, který bral proti nízkému tlaku," prohlásila ctihodná sestra Vincenza, zastávající v papežově domácnosti funkci hospodyně. „V ruce měl nějaké papíry, které zřejmě v noci četl. Měl totiž na nose brýle. Ale všechny ty věci pak z místnosti zmizely."

Kardinál Villot dal členům papežovy domácnosti striktní pokyn: zatím mlčet. Papežova smrt musí prozatím zůstat utajena. Další jim řekne později. Šel k telefonu a mluvil s několika církevními hodnostáři.

Nejdřív vyznamenal šestaosmdesátiletého děkana Svatého kolegia, kardinála Confalonieriho, pak šéfa vatikánského ministerstva zahraničních věcí kardinála Agostina Casaroliho. Spojil se se svým zástupcem arcibiskupem Giuseppem Capriem, který trávil dovolenou v Monte Catini, a teprve pak dal zprávu o události doktorovi Renatovi Buzzonettimu,

zástupci primáře vatikánské zdravotní služby. Současně nařídil, aby zatelefonovali na strážnici švýcarské gardy veliteli směny Hansi Rogganovi. Ať se okamžitě dostaví do papežovy pracovny. Byl přesvědčen, že udělal vše potřebné, že už je všechno v nejlepší pořádku. Nebylo. Někteří spolupracovníci papeže Lucianiho byli taky jeho přáteli. A jeden z nich, páter Diego Lorenzi, který přišel do Vatikánu se svým představeným z Benátek, začal o některých okolnostech pochybovat.

„Nejdřív jsem nemohl pochopit, co se vlastně stalo a jak se to mohlo stát. Měl jsem v očích slzy a nedokázal jsem logicky uvažovat. Jak mohl tak náhle a nečekaně umřít? Proč zemřel, když mu nic nebylo? Nenapadlo mě nic jiného, tak jsem zatelefonoval doktoru Giuseppovi da Rossimu. Celých dvacet minulých let byl domácím lékařem Albina Lucianiho. Ještě dnes si jasně vzpomínám na jeho reakci. Ta zpráva ho šokovala. Zeptal se mě na příčinu smrti, ale já jsem ji vlastně neznal. Pořád opakoval, že to nemůže pochopit. Taky řekl, že sedne do prvního letadla a přiletí do Říma. No, a pak mě napadlo, že by se o skonu měli dozvědět taky rodinní příslušníci, a zatelefonoval jsem jeho neteři. Piu měl Albino Luciani ze všech svých příbuzných nejraději. Řekl jsem jí, co se stalo.“

Kardinál Villot sice striktně nařídil mlčení o skonu papeže Jana Pavla L, ale pracovníci vatikánské instituce stejně nedokázali držet jazyk za zuby. A tak se dozvěděl o tragické události už brzo ráno biskup Paul Marcinkus, ředitel vatikánské banky s velkým vlivem a rozsáhlými styky. Nepodařilo se vysvětlit, proč byl už tak brzo ráno ve Vatikánu, když banka pracovala až od devíti. Nebyl zvyklý vstávat tak časně. Bydlel totiž mimo území Vatikánského státu ve vile Stritch v římské ulici via della Noceta, vzdálené od kanceláře banky Istituto per le Opere Religiose dobrých dvacet minut vozem. Tu novinu mu přinesl šikovatel vatikánské švýcarské gardy Roggan. Později vypověděl:

„Řekl jsem mu, že je papež mrtvý. Zůstal stát a koukal na mě. Chvilí jsem ho pozoroval, jak ho to vzalo, pak jsem šel dál. Otočil jsem se, a on tam pořád stál a zíral. Když jsem ho potkal za pár dní, tak mi vysvětlil, že si myslel, že blouzním.“

Asi kolem šesté hodiny ranní prohlédl doktor Buzzonetti mrtvolu a prohlásil, že smrt nastala zástavou srdeční činnosti. Papež Albino Luciani zemřel pravděpodobně v jedenáct hodin v noci. Mnozí odborníci později toto prohlášení zpochybnili tvrzením, že pouhou prohlídkou zesnulého nelze ani jednu, ani druhou okolnost odpovědně zjistit a tvrdit, že mrtvý zemřel na srdeční infarkt.

Ani toto však nebyla jediná podezřelá okolnost týkající se podivné smrti papeže Jana Pavla L, který byl ve funkci pouhých 33 dní. Ta druhá, a snad závažnější, byla ještě okatější. Kardinál Villot rozhodl ještě před lékařskou prohlídkou a ještě předtím, než o skonu Svatého otce informoval kardinála Confalonieriho, tedy asi čtvrt hodiny po páté, že bude mrtvý neprodleně balzamován.

Před bytem bratrů Ernesta a Renata Signoracciových, kteří balzamovali mrtvolu předešlých dvou papežů, zastavil krátce poté vatikánský služební vůz a dopravil oba do Vatikánu. Je tedy pravděpodobné, že se někdo z vatikánských zaměstnanců spojil ještě před pátou hodinou s vedením zdravotnického zařízení, kde byli bratři zaměstnáni. Proč spěchal kardinál Villot? Proč překotně zařizoval v té chvíli nedůležité záležitosti, dokonce o hodně dříve, než se veřejnost dozvěděla o papežově úmrtí?

Kardinálovi Benellimu telefonovali do Florencie až v půl sedmé. Rozplakal se. Nejen proto, že mu bylo líto skonu dobrého člověka a přítele, jehož si vážil, ale taky proto, že si uvědomil, že všechny plány, které se usměvavý papež chystal uskutečnit, zůstanou jen přáním. Všechno se ve vatikánské politice, ale i ve vatikánském hospodářství vrátí do starých kolejí. Leda, že by Lucianiho nástupce převzal odkaz mrtvého.

Albino Luciani se narodil ve vesnici Canale d'Agordo a zvony místního kostela se rozezvučely v sedm dvacet. Teprve o sedm minut později vydal Vatikán toto prohlášení:

„Brzo ráno 29. září 1987, v půl šesté, hledal soukromý tajemník Svatého otce, protože se nedostavil do kaple na mši. Vešel do jeho ložnice, kde ho našel sedícího na posteli. Světlo svítilo. Přivolaný lékař dr. Renato Buzzonetti potvrdil, že Svatý otec už nežije. Smrt nastala asi v jedenáct hodin před půlnocí následkem infarktu myokardu.“

Samozřejmě že novináři nenechali pracovníky Vatikánu v klidu. Každý z reportérů se chtěl dozvědět něco navíc, aby měl čím překvapit čtenáře. Tech překvapení bylo až dost. Objevovala se totiž jedna nepravda za druhou. Nejdřív se veřejnost dozvěděla, že soukromý tajemník Svatého otce, který ho brzo ráno hledal, byl páter Magee. Ten prý přišel do jeho ložnice v půl šesté. Přitom všichni vatikánští zaměstnanci i hodnostáři dobře věděli, že ranní mše se nekoná nikdy před sedmou hodinou. Kardinál Villot z pochopitelných důvodů zatajil, že mrtvý Albino Luciani svíral v ruce seznam těch, kdo měli být přeloženi na jiné funkce. Místo toho si vymyslel, že papež Jan Pavel I. ve chvíli, kdy opustil tento svět a odebral se k bohu, kterého na Zemi zastupoval, četl knihu *De imitatione Christi*, středověké náboženské dílo z patnáctého století, nad jehož textem měl údajně meditovat. Důvod k mystifikaci byl zřejmý, lživé tvrzení však bylo až příliš průhledné. Nikdo z papežova okolí knihu neviděl, prokazatelně vůbec nebyla v papežových komnatách.

„Ano,“ prohlásil páter Lorenzi, „před časem ji četl. Ale vypůjčil jsem ji pro něj od jeho zpovědníka a pak jsem mu ji taky vrátil. Svatý otec ji nemohl mít té noci v ruce. A kam by se taky poděla? Ctihodná sestra Vincenza viděla, že svírá v prstech nějaké listiny.“

Ty se už nikdy neobjevily. Jedině kardinál Villot je mohl vyprostit z papežových prstů a ve vlastním zájmu je navěky uklidit. Výmysl s knihou však nebyla jediná falešná informace, která se z Vatikánu dostala po smrti usměvavého papeže na veřejnost. Snad nejzákeřnější byla fáma, že papež Jan Pavel I. byl vlastně velice nemocný člověk, měl potíže s krevním tlakem. Není to pravda, potvrdila to řada lékařských expertů, zřejmě je to ze způsobu lékařské péče a především: papež Jan Pavel I. byl ve funkci jen 33 dní a kardinálové by ho do tak důležité funkce nezvolili, kdyby neměli zjištěno, že je zdravý a schopný ji zastávat.

Kardinál Villot zahrál v případě podivnou a podezřelou roli. On nařídil neodkladné balzamování mrtvého, což bylo podle italského práva nezákonné, podle vatikánských zvyklostí přinejmenším neobvyklé. Byla by stačila jediná kapka krve, aby analýza vyvrátila nebo potvrdila pravděpodobnou příčinu smrti. Kardinál Villot, jemuž papežova smrt v

hodině dvanácté a zcela nečekaně zachránila kariéru, totiž prohlásil, že Svatý otec zřejmě neopatrně užil před spaním víc medikamentů, než měl, takže si přivodil smrt. Přitom právě Villot odstranil z papežovy ložnice celkem neškodný Effortil a snad i injekce Cortiplex, které Svatému otci předepsal jeho lékař doktor Rama. Ten znal svého prominentního pacienta jako muže velice ukázněného a zcela vyloučil možnost, že by úmyslně nebo z nedbalosti požil smrtelnou dávku léků. V užívání kapek Effortilu byl velmi zdrženlivý, bral si jich spíš méně než víc, nemohl se zmýlit.

O to podezřelější je skutečnost, že kardinál Villot nařídil okamžité balzamování mrtvého, což automaticky vylučovalo případnou pitvu. Konzervační prostředky použité bratry Signoracciiovými znemožnily jakoukoliv analýzu. A tak prohlásil páter Diego Lorenzi o dalších událostech:

„Převezli jsme mrtvého ze soukromých papežových pokojů do Klementinského sálu. Páter Magee, monsignore Noe a já jsme papeže převlékli. Neopustil jsem ho a páter Magee taky až do jedenácti hodin. V té době se vrátili bratři Signoracciiové a mrtvého jsme přenesli do sálu svaté Klementiny.“

Někdy kolem poledne si kardinál Villot pospíšil s prohlášením, které později interpretoval jeden z římských kardinálů, že „Svatý otec omylem vzal víc léků, než měl, a zdůvodnil, proč odmítl pitvu. Kdyby k ní totiž došlo, zjistili by lékaři právě onu přehnaně vysokou dávku léku v organismu. To by vedlo k úvahám, že byl Svatý otec velmi nepozorný a neukázněný, a někteří by mohli uvažovat o sebevraždě nebo o vraždě. Proto nebyla nařízena pitva“.

Byla to okatá, nepřesvědčivá výmluva a špatně vymyšlená kamufláž, jejíž autor byl papežovým rozhodnutím, oznámeným poslední den jeho života, nejvíc postižen, protože ho Svatý otec zbavil velmi významné funkce a výsadního postavení v církevní hierarchii. Jak důkladně, ale amatérsky zbrkle odstranil například papežovu zástěhu, svědčí o tom, že si po náhlé smrti usměvavého papeže byl jist svou mocí i postavením. Proč ale zašantročil třeba brýle a pantofle, zůstane asi záhadou.

Když se budeme snažit nalézt důvod pro takový zásah, dojdeme snad jen k jedinému závěru. Lze předpokládat, že papež Jan Pavel I. byl otráven, je pravděpodobné, že se tak mohlo stát kapkami digitalinu, těžce prokazatelného jedu z náprstníku. První symptom otravy je vrhnutí. Brýle a pantofle Svatého otce mohly být pošpiněny zvratky, což mohla být nebezpečná stopa. Proto zmizely.

Za dozoru profesora Césare Gerina pak provedli bratři Ernesto a Renato Signoracciiové a profesor Marracino balzamování mrtvol. Přitom došlo k zajímavému odhalení. Oba bratři si prohlédli mrtvolu hned brzo ráno. Podle teploty kůže i podle toho, že ještě nenastala posmrtná strnulost, usoudili, že ke skonu papeže nedošlo minulého večera kolem jedenácté, jak prohlásil mluvčí Vatikánu, ale pravděpodobně až mezi čtvrtou a pátou hodinou ranní. Tedy další nesrovnalost. Ale proč lhali zástupci Vatikánu i v takovém zdánlivě nepodstatném detailu?

Někdo z těch, komu náhlý skon papeže přišel vhod, zametal za sebou stopy. Papežskou rezidenci zapečetil kardinál Villot v 18 hodin večer, jednoho z nejbližších papežových spolupracovníků Johna Mageeho už napřed ustanovil tajemníkem příštího Svatého otce, což bylo rozhodnutí přinejmenším předčasné. Diego Lorenzi, muž, jenž věděl víc, než bylo vhodné, byl narychlo přeložen do vesnické školy v severní Itálii, aby byl co nejdál od zvědavých římských novinářů. Ctihodná sestra Vincenza skončila ještě dál na severu v jakémsi klášteře, což byl potupný nevědek vůči ženě, která tak dlouho a dobře sloužila tak významnému muži. Proč se stala tak nebezpečnou? Byl snad papež, když k němu brzo ráno přišla s kávou, ještě naživu? Byl by ho mohl zachránit rychlý lékařský zákrok? Anebo těsně předtím zemřel, aniž se dovolal pomoci? Někteří svědkové totiž tvrdili, že se v papežově ložnici po celou noc svítilo.

V sobotu 30. září doprovodil mrtvého průvod 24 kardinálů a celé stovky biskupů do dómu svatého Petra. Tam byl Albino Luciani vystaven v otevřené rakvi. Věřící z celého světa měli možnost rozloučit se s ním. Zatímco mnohatisícový dav proudil z náměstí do baziliky, začaly se v tisku objevovat otázky, proč nebyla provedena pitva. Mnozí povolání se vyjadřovali ke zdravotnímu stavu zemřelého, ať už to byl třeba Lucianův bratr Eduardo, jeho neteř Pia nebo řada lékařů. Shodli se na tom, že nebožtík byl zdravý. Vatikánská zdravotní služba zaměstnává celkem patnáct lékařů. Všichni do jednoho se odmítli vyjádřit ke skutečnosti, proč nebylo tělo zesnulého pitváno. Tím pochybnosti ještě víc narůstaly. Pak došlo ke dvěma událostem, které podezření ještě podpořily.

Civilita Cristianaje sdružení tradicionalisticky smýšlejících katolíků. Tajemník této organizace Franco Antico jménem členů veřejně prohlásil, že písemně požádal nejvyššího vatikánského soudce o zveřejnění všech okolností, za jakých papež Jan Pavel I. zemřel. Antico žádal nejen pitvu, ale kriminalistické vyšetření případu náhlé smrti. Prohlásil taky zástupcům tisku, že se členové jím vedeného sdružení zabývali myšlenkou poslat policii trestní oznámení pro vraždu spáchanou neznámou osobou či skupinou spiklenců. Antico odevzdal prohlášení také děkanovi Svatého kolegia Vatikánu kardinálovi Confalonierovi.

Druhá událost rovněž pobouřila veřejné mínění. V úterý 3. října 1978 v sedm hodin večer zavřeli dveře baziliky svatého Petra a u katafalku zůstala jen čtyřčlenná stráž švýcarské gardy. Těsně před osmou hodinou přijela na náměstí svatého Petra stopadesátičlenná skupina poutníků z papežovy rodné vesnice Canale d'Agordo. Doprovázel je biskup Belluno. Zařídil jim, že se mohou poklonit svému velkému rodákovi i po zavření baziliky. Strážní otevřeli jeden z postranních vchodů a vpustili vesničany dovnitř. Není jasné, jestli došlo k situaci, kdy levá ruka neví, co dělá pravá, poutníci se ještě nestačili seřadit do fronty, když se objevilo několik vatikánských zaměstnanců. Ti pak vypoklonkovali poutníky za dveře a užaslé a nepříjemně překvapené je nechali stát na náměstí.

Jakmile za nimi strážní zavřeli dveře, objevili se u katafalku s mrtvým jiní vatikánští hodnostáři se skupinou lékařů. Ti poslali pryč těch několik strážných švýcarské gardy. Kdosi odkudsi přinesl purpurové paravány. Rozestavili je kolem rakve s mrtvým, aby nikdo nemohl ani náhodou spatřit, co se vlastně děje. Nepodařilo se zjistit, co se za zástěnami odehrálo. Lze pouze zaznamenat, že akce trvala přibližně půldruhé hodiny. Skupina záhadných návštěvníků odešla až v půl desáté a teprve poté vpustili gardisté znovu dovnitř poutníky z Canale d'Agordo.

Veřejnost se o akci dozvěděla. V Římě se začalo povídat, že se Vatikán na nátlak tisku přece jen rozhodl aspoň dodatečně provést pitvu. Zjistilo se však, že byl papež zavražděn, proto se o události mlčí. Vatikánský tiskový mluvčí

byl tedy donucen vyjádřit se k události a dopustil se dalších chyb. Ty podezření jen zvětšily. Hovořil jen o dvacetiminutovém lékařském zásahu, ačkoliv si každý, a především oněch 150 čekajících poutníků, mohl spočítat, že trval devadesát minut. To byla zjevná lež, navíc ničím neodůvodněná. Málokdo potom také věřil prohlášení, že za dohledu profesora Césare Gerina provedli balzamovači na mrtvém těle některé další konzervační zásahy.

Uložili tělo zesnulého Svatého otce do tří rakví z cypřišového dřeva, olova a ebenového dřeva a odvezli je do krypty baziliky svatého Petra k mrtvým kolegům. Pohřbení mělo ukončit aféru kolem jeho smrti. Nestalo se tak. Mnozí prostí věřící sdílejí dodnes názor jednoho z nejpovolanejších, publicisty Davida A. Yallopa, který ve své práci *In God's Name* (Ve jménu božím) prohlásil:

„Jsem naprosto přesvědčen o tom, že byl papež Jan Pavel I. Albino Luciani zavražděn.“

Budeme-li případ podivné smrti Albina Lucianiho posuzovat z kriminalistického hlediska, pak mnohé okolnosti dávají americkému publicistovi za pravdu. Položíme-li onu tradiční otázku kriminalistů *cui bono?* komu smrt prospěla?, zjistíme, že je mnoho podezřelých a vskutku i dost důvodů.

Mocný kardinál Villot

„Samozřejmě že existovala papežova závěť,“ prohlásil Diego Lorenzi.

„Věděli jste, co v ní je?“

„Přesně ne.“

„Přesvědčil jste se, že ji napsal?“

„Mluvil o ní asi před čtrnácti dny u stolu. Večeřeli jsme spolu. A jeho bratr Eduardo o ní taky věděl. Jednou se o ní bavili a Svatý otec řekl, že je napsána jinak, než je běžné. Není prý obsáhlá, a přesto je v ní všechno, co je třeba.“

Proč se závěť nenašla? Co v ní bylo, že ji kardinál Villot musel odstranit? Jedině on to mohl udělat, protože nikdo jiný se do papežových komnat nedostal.

„Když byl ještě benátským kardinálem,“ řekl páter Mario Senigaglia, „napsal jen třířádkovou poslední vůli. Celý svůj majetek totiž odkázal semináři v Benátkách a vykonavatelem stanovil svého nástupce. Když však pomocný biskup zemřel dřív než on, vytáhl tu listinu ze zásuvky, ukázal mi ji, škrtl jméno biskupa a napsal místo něj moje.“

Kardinálu Villotovi se nabídla výhodná příležitost k odstranění závěti. Když přišel do papežovy pracovny a zjistil, co se stalo, telefonoval z papežova aparátu na jeho psacím stole. Zásuvky byly otevřeny, Albino Luciani nebyl nedůvěřivý. Nebylo těžké nahlédnout do nich a vytáhnout list papíru, na němž byla napsána poslední vůle. Mohlo však v ní být něco tak významného, aby to kardinálovi stálo za takové riziko? Zřejmě ano. V pozadí jeho podivného jednání totiž stály síly, které podstatně mohly jeho jednání ovlivnit. A jedním z důvodů, proč se snížil k tomu, že pro někoho nebo po někom zametal stopy, mohla být i skutečnost, že na listině propuštěných, kterou papež svíral v posledních minutách svého života v ruce, bylo také jméno Jean Villot.

Kardinál zastával ve vatikánské hierarchii významnou a vlivnou roli. Funkce státního tajemníka mu zajišťovala výkonnou moc. Věděl taky o událostech či záměrech, o nichž se jiní jen doslechli. Měl přehled o papežových plánech, které jiným zůstávaly utajeny. A tak si mohl být vědom skutečnosti, že proti jeho novému nadřazenému stojí obrovská síla: na tisíc mocných členů zednářské lóže P-2 vedené Liciem Gellim a několik kmotrů mafie, s nimiž se zapletla do podezřelých machinací vatikánská banka Istituto per le Opere Religiose — IOR.

Když se kardinál Albino Luciani stal papežem Janem Pavlem I., všichni, kdo ho znali a kdo věděli, jaké má názory, čekali, jestli se pustí do revolučních reforem stagnující katolické církve. Už jako kardinál měl výhrady k pověstné encyklice *Humanae vitae*, v níž se věřícím v době nebezpečné exploze přírůstku obyvatelstva v mnoha oblastech planety připomínal zákaz používání jakýchkoliv antikoncepčních prostředků. Jeho předchůdce Pavel VI. se striktně držel starých církevních předpisů, jeho nástupce se chystal je změnit.

Pak zde byl ještě mnohokrát nastolený a nikdy nřešený problém chicagského kardinála Johna Patricka Codyho. Byl vládcem nejzámožnější arcidiecéze světa. Jeho říše čítala dva a půl milionu katolíků, tři tisíce kněží, vlastnila značný majetek, příjem tohoto církevního trustu se odhadoval na 250 milionů dolarů ročně. Kardinál Cody vládl v Chicagu jako král bohaté říše. Nikdo mu do jeho věcí nesměl mluvit. Dokonce ani vatikánským církevním hodnostářům nedal nahlédnout do účetnictví podniku. Celých třináct let jeho despotické vlády se nadřízení pokoušeli přinutit ho k poslušnosti. Marně. Tisíce stížností kněží, jeptišek, ale i civilních zaměstnanců posílaných do Vatikánu skončilo v koších na papír.

Papež Pavel VI. se několikrát zabýval myšlenkou sesadit neposlušného a drzého církevního hodnostáře, ale vždycky své rozhodnutí odložil. Pak nastoupil nový papež a koncem září 1978 dostal chicagský kardinál od svých zvěděů na vysokých místech Vatikánu zprávu, že je zle. Albino Luciani se rozhodl zbavit Codyho funkce.

Chicagský kardinál tvoří výjimku v historii katolické církve. Choval se tak, že proti sobě poštval většinu podřízených. Ti si nevěděli s jeho svévolnými despotickými rozhodnutími rady, tak se spojili do jakési církevní odborové organizace (A. C. P. — Association of Chicago Priests), která měla pomoci hájit jejich zájmy. Ani to nebylo nic platné. Celá tisícovka kněží odešla ze státu Illinois, zbytek se rozhodl bojovat proti svévoli kardinála Codyho.

Jeho chování už překročilo běžné meze. Byl chorobně posedlý mocí, nerespektoval ani církevní, ani ekonomická pravidla, jak se mu zachtělo, nakládal se svěřenými finančními prostředky. Snad aby postrašil protivníky, začal o sobě rozšiřovat pověsti, že spolupracuje s FBI, že pracoval jako tajný agent CIA v Saigonu, už ve čtyřicátých letech byl pověřen zpravodajskými úkoly pro Spojené státy. Syn hasiče ze St. Louis měl pocit, že si může dovolit všechno. Za dva miliony nakoupil z církevních peněz akcie podniku Penn-Central, který krátce poté zkrachoval, a prošlo mu to. Aby ucpal ústa podřízeným, kteří na nepravosti poukazovali, založil tajné personální oddělení, které podle vzoru Hooveova

osobního tajného archivu FBI shromažďovalo na ně kompromitující materiál.

Ve Vatikánu se o tom vědělo, a nikdo nezasáhl. Dokonce ani tehdy, když majetek chicagské diecéze stoupl na celou miliardu dolarů. Nakupoval nemovitosti, investoval do cenných papírů, ale investice a spekulace nebyly nikdy zaznamenány. Podle později získaných údajů osobně disponoval asi 60 miliony dolarů a nikdo nikdy nezjistil, kam z tohoto nemalého kapitálu plynuly úroky.

Byl chytrý i vychytralý, záměrně byl milý i pozorný a snažil se získat ve vatikánské hierarchii když ne přátele, tedy aspoň dobré známé, kteří by mu šli na ruku. Jedním z nich byl bezpochyby státní tajemník kardinál Jean Villot.

Ten však viděl taky druhou stranu nepopulární kardinálovy činnosti. Chicago bylo pro Vatikán finanční bránou do Spojených států. Odtud proudily do vatikánské pokladny miliony dolarů, tudy byly vedeny finanční převody, banka Continental Illinois prováděla pod záštitou i dozorem kardinála Codyho potřebné transakce Vatikánu ve Spojených státech.

Tak se dostal kardinál Cody do společenství tehdejšího ředitele Vatikánské banky biskupa Marcinkuse, ale prostřednictvím člena jezuitského řádu pátera Raymonda C. Baumharta, člena správní rady banky Continental Illinois, taky mezi finanční elitu. Z kont této banky později proudily nemalé obnosy silné polské menšiny přes biskupa Marcinkuse polským kardinálům a později také odborové organizaci Solidarita.

Chicagský kardinál měl ještě jednu neodpuštělnou vadu. Vůbec se netajil svým vztahem k paní Helen Dolan Wilsonové. Nebyla to dáma, která zastávala místo obvyklé „hospodyně“ katolických farářů, byla prý kardinálovou příbuznou, někdy tvrdil, že je jeho neteř. To by snad bylo v pořádku, kdyby tato velmi náročná žena, vždy oblečená podle poslední módy a ověšená šperky, nevystupovala až příliš sebejistě a nepletla se mezi církevní i světské hodnostáře, mezi nimiž neměla co pohledávat. Tím se stala nápadnou, a tedy podezřelou.

Její poměr ke kardinálovi byl veřejným tajemstvím, proto nebylo těžké domyslet si, odkud bere peníze na nájem palácového bytu. Kardinál vyřešil problém po svém. Prohlásil, že paní Wilsonová zdědila značný majetek po svém zesnulém manželovi. Myslěl si, že takové prohlášení uklidní veřejné mínění. Měl smůlu. Manžel rozvedené Wilsonové zemřel až o několik let později a odkázal své někdejší manželce jedinou cennou věc: starou fordku v ceně 150 dolarů.

Přátelství vysokého církevního hodnostáře a nápadné paní se táhlo hezkých pár let. Wilsonová se stala zaměstnankyní diecéze, ale snad ještě předtím jí kardinál zaplatil životní pojistku na prémii sto tisíc dolarů. Aby jí zajistil klidnou budoucnost, dal zfalšovat účetní doklady, podle nichž pracovala v církevní administrativě už čtyřicet let, takže měla nárok na vysokou penzi. Později taky vyšlo najevo, že kardinál Cody své přítelkyni koupil na Floridě luxusní byt za devadesát tisíc dolarů.

Wilsonová měla syna. Pracoval jako pojišťovací agent. Kardinál Cody jeho prostřednictvím uzavřel celou řadu pojištění tak vysokých, že provize Davida Wilsona činila údajně 150 000 dolarů. A to už měli kardinálovi Codymu za zlé i jeho dobří přátelé ve Vatikánu.

Papež Pavel VI. pověřil kardinála Sebastiana Baggia vyšetřením celého případu. Vatikán vlastní schopnou zpravodajskou službu, konečně každý farář po celém světě se může v případě potřeby stát tajným agentem, každá řádová sestra může hlídat, co se hlídat má. Koncem června 1978 měl kardinál Baggio ověřené údaje o činnosti chicagského kardinála, v červenci o případu rokoval s papežem a dostal příkaz vypravit se do Chicaga, promluvit s obviněným kardinálem a sdělit mu, že dostane k ruce koadjutora, který by mu pomáhal při vedení diecéze. Zůstane sice ve funkci až do své pětasedmdesátky, nebude však mít právo rozhodovat.

Papež Pavel VI., který si získal jistou popularitu zejména svými cestami po světě, což u jeho předchůdců nebylo zvykem, nechtěl postupovat příliš přísně, vždyť ostuda tak vysokého hodnostáře, jakým je kardinál, by byla hanbou celé církve. Proto pověřil Baggia, aby k plánovanému opatření došlo po souhlasu kardinála Codyho. Ten však měl ve Vatikánu své zvědy a na návštěvu, která ho měla překvapit, se dobře připravil. Došlo prý k hádce, kterou bylo slyšet daleko za dveře jednací místnosti. Cody odmítl vyklidit pozici, kardinál Baggio se s nepořízenou vrátil do Říma, referoval o výsledku jednání papeži Pavlu VI., ten však, dříve než mohl rozhodnout co dál, téhož týdne v neděli 6. srpna 1978 v 9.40 dopoledne zemřel.

Albino Luciani se brzy po svém nástupu na papežský stolec věnoval studiu spisu kardinála Codyho. Když získal přehled, oč vlastně jde, poradil se ještě s kardinály Baggii, Benellim, Felicim a Casarollem, ale taky s Jeanem Villotem. Hlavní porada se konala 23. září, druhý den mělo padnout rozhodnutí. Chicagský kardinál měl ve Vatikánu své důvěrníky, dozvěděl se o událostech a zařídil se podle toho. Když mu pak jeho informátor, jímž mohl být i kardinál Villot, sdělil, že Svatý otec rozhodl zbavit Codyho funkce, mohl se postavit na odpor a objednat odvetu. Motiv k takovému rozhodnutí měl a prostředky k provedení taky. Že by to odpovídalo stylu chicagské mafie, nebyla jen náhodná podobnost.

Kardinálové Villot a Cody tedy měli důvod, proč se postavit proti novému papeži. Když zemřel, rozhodně si oddychli. Oba zůstali na svých významných a výnosných místech, kardinál Cody se zbavil velkého nebezpečí. V poslední době mu totiž nehrozilo jen z Vatikánu, o jeho finanční machinace se začaly zajímat taky americké úřady. Církevní finance totiž po celém světě zvláštní výsadu: jsou osvobozeny od daní.

Po Albinovi Lucianim nastoupil na vatikánský trůn polský kardinál Karol Wojtyła a jako papež Jan Pavel II. vrátil věci církevní do původního stavu. Nehodlal nic reformovat, proslavil se snad jen svou cestovatelskou vášní. Když se v říjnu 1979 objevil na chicagském letišti O'Hare, přivítal ho kardinál John Cody a vtiskl mu do dlaně starožitnou vyřezávanou krabičku s padesáti tisíci dolary. Novinářům maličkost neušla, a tak se v tisku objevily úvahy o tom, zda si chicagský kardinál může dovolit tak nákladnou velkorysost, odkud má tolik zbytečných peněz a proč jimi obdarovává svého nadřízeného.

Odpovědi na tyto otázky se snažilo najít několik pracovníků státní prokuratury, kteří necelý rok po návštěvě Jana Pavla II. v Chicagu zahájili vyšetřování podezřelého kardinála. Ukázalo se totiž, že John Cody obdaroval svou

přítečkyni z církevní pokladny celkem částkou převyšující milion dolarů. A to už zřejmě bylo i na chicagské poměry příliš. Při šetření vyšlo na povrch mnoho špíny pochybných finančních spekulací, při nichž kardinál postupoval podle pravidla „co je tvoje, to je moje“ a nerozlišoval jmění církve svaté a svoje osobní.

Vyšetřování zahájili v září 1980, v lednu 1981 zasedala velká porota a vznesla proti vysokému církevnímu hodnostáři obvinění z několika velkých malverzací a požádala kardinála, aby předložil doklady o některých transakcích. John Cody celé řízení tajil nejen před svými vatikánskými nadřízenými, ale i před svými podřízenými v Chicagu, snažil se za každou cenu vyhnout skandálu. Jenomže zapomněl na novináře. Pro ty byla aféra tučným soustem. A tak Codymu nepomohly ani hrozby, ani kličky advokátů, v září 1981 se historie finančních podvodů kardinála Codyho objevila na stránkách Chicago Sun Times.

Ale i potom se Cody choval jako středověký nabob. Prohlásil, že nebude vypovídat, že nebude nikomu skládat účty, za své činy je odpovědný jen bohu a Římu. Nezatkli ho a nezavřeli za mříže, ačkoliv by to bez váhání udělali s každým civilistou. Cody byl dost bezohledný, aby dokázal využít všech známostí a svého vlivu na protahování šetření.

Aféra skončila jeho smrtí. Zemřel na selhání srdeční činnosti v dubnu 1982. Na rozdíl od Albina Lucianiho nebyl zdravý, trpěl vleklou ischemickou chorobou, ale přesto, že to jeho ošetřující lékaři prohlásili, byla provedena pitva, aby bylo možné jednoznačně potvrdit, že zemřel přirozenou smrtí.

Objevily se otázky, kdo bude Codyho nástupcem. Mnozí věřili, že se jím stane v té době už arcibiskup Marcinkus, ředitel Vatikánské banky IOR. Nestal se představeným dvouapůlmilionové chicagské diecéze, protože už byl zapleten do mnoha finančních skandálů, které nesnesly světlo světa.

## Monsignore Gorillo

Albino Luciani byl neuvěřitelně skromný kněz. I když už byl biskupem, i když byl arcibiskupem, neměl žádný osobní majetek a tvrdil, že nic nepotřebuje. Ctil a zachovával zákony církve svaté, i když některé jeho názory byly revoluční. Vzbudil pozornost vatikánských hodnostářů a náměstek státního tajemníka Giovanni Benelli jednou řekl papeži Pavlovi VI.:

„Ve Vittorio Veneto je takový malý biskup, který se mi zdá být velice použitelný.“

Byla to sice podivně vyjádřená kádrová charakteristika, ale svědčila o skutečnosti, že Svatý otec a jeden z jeho výkonných úředníků o Albinovi Lucianim věděli. Pak zemřel v září 1969 patriarcha kardinál Urbani a ve Vatikánu hledali nástupce. Stal se jím Albino Luciani.

Do funkce nastoupil 15. prosince 1969. Tak odjel z Vittorio Veneto do Benátek. Měl prý s sebou jen kufr s prádlem, pár knih a několik kusů nábytku. Přitom měl patriarcha už tradičně k dispozici rozsáhlou vilu a taky jachtu. Luciani se zřekl veškeré pompy, odmítl taky uspořádat velkou nástupní slavnost s ověncenými gondolami a do rána vyhrávajícími kapelami.

„Přicházím s pěti lirami v kapse,“ prohlásil, „až budu odcházet, nebudu mít ani ty.“

Benátky byly v té době, posuzováno církevním pohledem, bezbožné město. Skoro jediní, kdo navštěvovali místní chrámy, byli zahraniční turisté, obdivující stále více všechno staré. Turistický průmysl obyvatele živil a ovlivnil jejich život. Albino Luciani měl před sebou hodně práce.

Jednou z církevních bank, roztroušených po celém světě, byla Banca Catolica Veneto. Říkalo se o ní, že je to kněžský peněžní ústav. Uložené peníze zúročovala velmi slušnou mírou, půjčky poskytovala rovněž za výhodných podmínek. K všeobecné spokojenosti vyřizovala obchodní transakce benátské diecéze. Jednoho dne, to už byl Albino Luciani kardinálem, se dozvěděl, že Banca Catolica Veneto už není kněžskou bankou, v roce 1972 už totiž neposkytovala duchovním výhodné půjčky, ale žádala běžně platnou úrokovou sazbu. Knězi si stěžovali a chtěli vysvětlení. Kardinál Luciani se poprvé, ale ne naposled, dozvěděl o nepřehledných finančních machinacích vatikánské banky Istituto per le Opere Religiose IOR a o téměř neomezené moci jejího ředitele biskupa Marcinkuse.

Protože místní biskupové naléhali na vysvětlení, začal benátský patriarcha Luciani pátrat po příčinách změny. Nestačil se divit. A nestačil se dost stydět, jakými metodami pracovali bankéři církve svaté. Objevila se jména Sindona a Calvi, objevila se shovívavost ke způsobům, o nichž by kterákoliv policejní organizace na světě prohlásila, že jsou nezákonné. Vyděšený Luciani pochopil, že mnozí z podezřelých jsou Svatým otcem považováni za čestné služebníky boží.

Albino si za ta léta, co se znali, vytvořil přátelský vztah k arcibiskupovi Benellimu a taky k jeho šéfovi v úřadě kardinálovi Villotovi. Vypravil se za ním, řekl mu, co se dozvěděl.

„Ale nemám žádné písemné důkazy,“ přiznal nakonec.

„Ale já je mám,“ řekl Benelli.

„Jaké?“ zeptal se udivený kardinál.

„Většinu akcií Banca Catolica Veneto dnes vlastní Roberto Calvi. Marcinkus mu prodal 30. března 1972 podíl ve výši víc než třiceti sedmi procent.“

„To ale stále ještě není nadpoloviční většina.“

„S tím, co Calvi koupil už předtím, je.“

„Kolik mu za ně zaplatil?“

„Sedmdvacet miliard lir.“

„To znamená víc než pětadvacet milionů dolarů.“

Později se podařilo zjistit, že finanční trio Calvi, Marcinkus a Sindona spletli dohromady složitou podvodnou finanční akci, kterou dobře utajili nejen před veřejností, ale především před dohlížecími úřady. Posloužila jim k tomu

firma Pachetti, kterou Sindona koupil od Calviho, když předtím nezákonným způsobem vyhnali její akcie do výše. Italský bankovní dozor nezachytil stopu nezákonné machinace, protože operace provedla Vatikánská banka IOR. Ta je pro italské kontrolní orgány zahraniční bankou, nemají tedy právo její činnost kontrolovat.

„Ale jaký to všechno vlastně mělo smysl?“ zeptal se Benelliho Albino Luciani.

„Zatajení daní a zakrytí nezákonných převodů podílů. Nelze vyloučit, že v tom zahrála roli právě i Banca Catolica Veneta.“

„Kdo na tom tedy vydělal?“

„Marcinkus.“

„On, nebo banka, kterou vede?“

„Na tuto otázku neznám odpověď. Alespoň zatím ne. Ale výdělek se rovná asi sedmačtyřiceti milionům dolarů.“

„Ale co s tím má společného svatá církev?“

„Vysoký zisk, Albino,“ řekl náměstek státního tajemníka Benelli.

„Víš o tom Svatý otec?“

„Ano.“

„No a?“

„Není žádné a. Kdo jmenoval biskupa Marcinkuse do funkce?“

„Samozřejmě že Svatý otec.“

„No tak?! A já se musím přiznat, že jsem s tím plně souhlasil. Tenkrát. Od té doby jsem toho souhlasu mockrát litoval.“

„Dobře, ale co se teď bude dít?“ uvažoval Albino Luciani. „Co řeknu svým biskupům a kněžím?“

„Popros je, aby se obrnili velkou trpělivostí. Každý jednou udělá chybu a Marcinkus to taky jednou přežene.“

„Jaké úmysly má s tolika penězi?“

„Bude je investovat.“

„Proč?“

„Aby se rozmnožily.“

„K čemu to všechno bude?“

„Aby zisk, který vynesou, rozmnožil další zisky.“

„A co knězi? Ti budou zatím sbírat do kasiček milodary věncích, aby měli z čeho žít?“

Papež Pavel VI. na Albina Lucianiho skutečně nezapomněl. Když jel na eucharistický kongres do Udine, zastavil se u něj v Benátkách, aby si s ním popovídal. O půl roku později byl benátský patriarcha jmenován kardinálem. Samozřejmě že byl za tak vysokou poctu Svatému otci vděčný. Za dva měsíce nato se v Benátkách objevil na soukromé, a dokonce utajené návštěvě kardinál Giovanni Benelli. Přišel s neuvěřitelnou novinou.

„Vatikán spolupracuje s americkou mafií,“ řekl bez úvodu.

„Nerozumím,“ přiznal Albino Luciani.

„Jde o obrovský podvod s falešnými akciemi.“

„Dobře, ale co s tím má společného Svatá stolice?“

„Možná že jen biskup Marcinkus. Jde o miliardovou částku.“

„Jak jste se o tom dozvěděl?“ zeptal se Albino Luciani.

„Ve středu 25. dubna ke mně přišli Američani a vyptávali se.“

„Jací Američani?“

„Vedoucí oddělení pro potírání organizovaného zločinu washingtonského ministerstva spravedlnosti William Lynch a viceprezident zvláštní komise newyorské policie William Aronwald. Doprovázeli je dva zástupci FBI.“

„Co vlastně chtěli?“

„Vyšetřovat případ miliardového podvodu.“

„Ale proč ve Vatikánu?“

„Protože padělané akcie za miliardu dolarů si objednala Marcinkusova banka.“

Na stopu velké akce newyorské mafie se dostal na Štědrý večer roku 1970 inspektor Joseph Coffey z hlavního stanu zvláštní policejní brigády k potírání organizovaného zločinu. Vedla k několika mafiánským kmotrům a především do Evropy. Tak se vypravil inspektor Coffey do Mnichova, kde se mu za pomoci místních policejních techniků podařilo odposlouchat rozhovory mafiána Vincenta Rizza. Objevil Rickyho Jacobse, dodavatele padělaných akcií ve velkém, konzula Ledla a zejména „hraběte“ Maria Foligniho a dostal se až k bránám Vatikánu a k šedé eminenci tohoto případu biskupovi Paulovi Marcinkusovi. Jak se později ukázalo, právě on zahrál jednu z hlavních rolí.

Narodil se 15. ledna 1922 na předměstí Chicaga Cicero. V té době se v hlavním městě organizovaného zločinu usídlil jeden z největších gangsterů století Al Capone. Ovládal nejen chicagské podsvětí, ale i mnohá „obchodní“ odvětví organizovaného zločinu. Svůj hlavní stan měl nepolapitelný gangster v hotelu Hawthorne Inn na Dvaadvacáté ulici. Vešel do dějin kriminalistiky, ale chicagský rodák Marcinkus taky. Přestože byl ředitelem Vatikánské banky IOR a ke konci své kariéry arcibiskupem, anebo právě proto, že zastával tak vysoké světské i církevní funkce. On byl ještě navíc papežovým osobním strážcem a tlumočníkem, doprovázel Pavla VI. na jeho častých cestách po světě. Říkalo se o něm, že sice nemá potřebné finanční zkušenosti, aby mohl vést tak velkou banku, jakou je IOR, ale že má dost zkušených profesionálních rádčů.

„Já jsem je jenom přijal a pak jsem je odkázal na monsignory Edwarda Martineze, Carla Rauberu a Justina Rigaliho,“ řekl kardinál Benelli při rozhovoru s Albinem Lucianim.

„Ti Američané je vyslýchali?“

„Ne. Naopak, naši je vyslechli. Referoval William Lynch a měl přesné informace. Ta záležitost začínala kdesi v

newyorském podsvětí, mluvílo se o mafii a specialistech této zločinecké organizace. Měli zjištěno, že mafie vyrobila a dodala falešné cenné papíry v hodnotě 14,5 milionu dolarů, v červenci 1971 je propašovala do Říma a oni prý mají doklady o tom, že byly padělky dodány Vatikánské bance."

„No, ale kdo tedy mohl mít v té akci prsty?"

„Marcinkus."

„Nemohl to přece dělat sám!"

„Asi ne. Protože prý, podle tvrzení těch Američanů, Vatikánská banka objednala u americké mafie padělky za celkem 950 milionů dolarů a těch 14,5 milionu, to byla jen dílčí dodávka zakázky, jestli jsou padělky kvalitní."

„Odkud mají ty informace?"

„Pár jich už zatkli a jeden z nich, Mario Foligni, promluvil."

Kolem velkých podvodů vždycky krouží hejno příživníků. Snaží se aspoň sbírat drobky padající ze stolu. Mario Foligni byl podvodník vydávající se za hraběte ze San Franciska a doktora teologie honoris causa. Měl za sebou pohnutý život a pár pořádných darebáctví. Kdysi se jen o vlas vyhnul kriminálu, když předstíral bankrot firmy, jejímž byl majitelem. Policie na něj vystavila zatykač, z moci úřední otevřela jeho trezor a našla v něm jen dopis papeže Pavla VI. s osobním požehnáním. On a Rakušan Leopold Ledl měli ve Vatikánu vlivné známé a za provizi 150 milionů dolarů sjednali dodání perfektních padělků akcií v hodnotě 950 milionů za 625 milionů dolarů. Mafii mělo tedy zůstat 475 milionů dolarů a v trezorech Vatikánské banky mělo jako jistina ležet několik balíků cenných papírů v hodnotě téměř jedné miliardy dolarů.

„Foligni prohlásil ve vedení," pokračoval kardinál Benelli, „že první dodávku uskutečnili v červenci 1971 a odevzdali ji pověřenci Vatikánu monsignorovi Mariovi Fornasarimu."

„A oni si to ověřili?"

„Zdá se. Než přiletěli do Říma, tak přece museli mít po ruce důkazy. Taková instituce si nemůže dovolit blamáž. Mají dokonce doklady o druhé dodávce. Uskutečnila se někdy v září 1971 a cenné papíry deponovali v Banco di Roma."

„Ani tam nepoznali, že jde o falzifikáty?"

„Zatím ne."

„Neuvěřitelné."

„Ale pravdivé. Zatím si všichni mnuli ruce, jak se všechno daří, ale objevil se jakýsi velmi svědomitý bankovní úředník, který pár těch akcií poslal na přezkoušení do laboratoře Bankers Association do New Yorku. Tam zjistili, že jde o padělky."

„Pak poslali ty policisty do Vatikánu?"

„Přesně tak. Teď totiž měli v ruce dost důkazů, že šlo o miliardový podvod."

Hlavním informátorem byl celkem dobře do velkého plánu zasvěcený Mario Foligni, který si za mřížemi uvědomil, že má jedinou šanci — spolupracovat s policií a vysloužit si pro soudní proces nějaké výhody. A tak řekl všechno, co věděl.

„Proč to dělali? Museli přece vědět, jak moc riskují," zeptal se ho vyšetřovatel.

„To si jistě dovedli spočítat. Ale celá záležitost vypadala solidně. Zvláště když v tom jela Vatikánská banka."

„K čemu jim byl úvěr?"

„Chtěli koupit Bastogiho."

„Co, ten obrovský podnik? Doly a chemické továrny?"

„Nevím, co všechno bylo na prodej."

Toto zjištění bylo velmi překvapivé právě pro zákulisní souvislosti. Nabízelo se několik úvah. Koncern Bastogi měl generální ředitelství v Miláně, tedy v někdejší sídle arcibiskupa Montiniho, pozdějšího papeže Pavla VI. Odtud také přišel finanční poradce Vatikánské banky Michele Sindona. Přišel podvodný bankéř za svým bývalým známým, který se stal představeným 850 milionů katolíků na celém světě, anebo tomu bylo naopak?

„Když byl papež Pavel VI. ještě milánským biskupem," prohlásil při výslechu agenty FBI Foligni, „dopomohl mu Sindona k založení tajných běžných účtů u bahamských bank."

„Byla to jeho osobní konta?"

„Samozřejmě. Soukromá."

„Měl biskup nějaký majetek?"

„Znáte některého církevního hodnostáře, který ho nemá?"

„Jednal jste někdy přímo se zástupci Vatikánu?"

„Jistě," řekl Mario Foligni. „Osobně s kanceláří kardinála Benelliho."

„Můžete nám říct, o čem jste jednali?"

„Taky o záměrech Marcinkuse."

„S jakým výsledkem?"

„Myslíte pro mě? Pro mě s žádným, ale pro Marcinkuse. Kardinál Benelli omezil jeho pravomoci. Mluvílo se o dodávkách vzorků pro Vatikánskou banku, které jsem deponoval v Curychu a v Římě."

„Použili Benelliho podřízení vaši informaci proti Marcinkusovi?"

„To vám nemůžu říct. Ale já jsem se tenkrát zavázal, že budu mlčet a neprozradím o plánované akci ani slovo."

Byly to neuvěřitelné okolnosti, jak se však ukázalo později, Mario Foligni nepřeháněl. Monsignore Martinez a jeho pomocníci byli diplomati. Výslechli Američany, ale nevyjádřili se k ničemu. A tak museli američtí kriminalisté vyrukovat s těžšími kalibry.

Je jen logické, že se na setkání se zástupci Vatikánu řádně připravili. Dobře věděli, že výpovědi takových výtečníků, jako byli Mario Foligni a Leopold Ledl, by před soudem neměly moc velkou cenu, a tak vytáhli z rukávu trumf.

„Máme důkazy o tom, že Vatikánská banka měla dostat všechny padělané cenné papíry, a ne jen ty, o nichž zde byla řeč," prohlásil William Lynch. „Měly to být padělané akcie v nominální hodnotě 950 milionů dolarů. Jestli máte zájem, můžeme vám, vážení pánové, předložit dokonce konsignaci, kolik kterých akcií bylo objednáno. Bylo by tedy prospěšné, kdyby se v účtárně banky Istituto per le Opere Religiose laskavě podívali do účetních knih, jestli se snad nedopatřením nenalézají některé další cenné papíry v bankovním depozitu."

Žádná odpověď. Jen strojený úsměv. William Lynch od počátku věděl, že s vatikánskými hodnostáři nebude snadná práce. Už při přípravách schůzky museli ve Spojených státech nasadit ty nejvlivnější osobnosti a teprve na žádost generálního prokurátora a s podporou newyorského kardinála Cooka se podařilo sjednat americkým kriminalistům vstup na území Vatikánského státu. Teď uvázlo jednání na mělčině.

„Je mi líto, pánové," řekl monsignore Martinez, „ale já opravdu nemám poněti, jestli má Vatikánská banka v depozitu nějaké americké cenné papíry. A rovněž nejsem oprávněn převzít od vás nějakou konsignaci a dát příkaz k přezkoušení seznamu. V tomto ohledu se budete muset obrátit na biskupa Marcinkuse. On je kompetentní. Myslím, že by bylo vhodné, kdybyste listinu, o níž je řeč, poslali s formální žádostí papežskému nunciovi ve Washingtonu."

Když se kmotrové americké mafie dozvěděli o obrovské zakázce pro Vatikánskou banku, nechtělo se jim věřit, že by vůbec někdo mohl mít zájem o akcie v hodnotě skoro miliardy dolarů, tím méně, že by se k takovému podvodu snížila seriózní Vatikánská banka, a chtěli písemnou objednávku. Žádost motivovali pravděpodobně a věrohodně: potřebují přesný seznam, kolik kterých akcií mají dodat. Když se pak inspektor Coffey dostal na stopu Leopoldu Ledlovi a jeho mafiánským kolegům, našli agenti FBI při prohlídce jeho bytu objednávku akcií na papíře s hlavičkou S aera Congregazione dei Religiosi, řádně orazítkovanou a podepsanou. Tato listina byla důkazem nad všechny. Kdysi přesvědčila nedůvěřivé kmotry mafie, teď měla být trumfem vyneseným v pravou chvíli. William Lynch ji položil na stůl, monsignore Martinez ji vzal do ruky a pečlivě ji zkoumal, pak ji podal kolegovi Rauberovi, ten pak Justinovi Rigalimu. Prohlíželi ji pomalu, důkladně proti světlu, zřejmě chtěli získat čas. Tvářili se netečně.

„Dopisní papír se zdá být identický s dopisem naší Svaté kongregace," řekl monsignore Edwardo Martinez a dodal: „Její sídlo je na území Vatikánu. Jenže, vážení pánové, tato Svatá kongregace se od roku 1968 jmenuje jinak, má tedy i jiné dopisní papíry. Protože je tento dopis datován 29. června 1971, není pravý. V té době se tato instituce již tři roky jmenovala Sacra Congregazione per i Religiosi e gli Istitute Secolari."

Zdánlivá prohra. Jenže američtí kriminální úředníci se nemínili vzdát. Požádali o zprostředkování setkání s biskupem Marcinkusem a 26. dubna 1973 se s ním sešli v jeho vatikánské kanceláři. Za americkou stranu byli přítomni: Lynch, Aronwald a agenti amerického Federálního vyšetřovacího úřadu FBI Biamonte a Tammaro. Setkání se už rovnalo výsledku podezřelého a biskup Marcinkus, Američan a rodák z chicagského předměstí Cicero, byl ochotný vypovídat a sám bez vyzvání prohlásil, že odpoví podle svého nejlepšího svědomí a vědomí na všechny otázky.

„Michele Sindona?" řekl, když se ho zeptali na jejich vzájemný vztah. „Je můj přítel. Velmi dobrý přítel. Známe se několik let. Ale obchodně? Obchodně jsme měli moc málo společných zájmů."

„Mohli byste nám o něm něco říct?" zeptal se Aronwald.

„Je to jeden z nejbohatších podnikatelů Itálie. Co se týče jeho schopností, je jako finanční odborník o pár kroků před ostatními."

„Kdyby to případně bylo třeba, Excellence," řekl William Lynch, „byl byste ochoten vypovídat před americkým soudem?"

„Ano," řekl Marcinkus bez zaváhání a dodal: „Ale jen v krajním případě. Doufám, že to nebude nutné."

„Proč si to myslíte?"

„Protože by to mělo význam jedině snad pro italské novináře."

„Jak to myslíte?"

„Tak, jak to říkám. Nevynechají jedinou příležitost k pomluvám Vatikánu. Ať už na nich je něco pravdy nebo ne."

„Vlastníte osobní číselné konto na Bahamách?" zeptal se William Lynch.

„Ne."

„Vlastníte normální běžný účet na Bahamách?"

„Ne."

„Jste si tak zcela jist?"

„Na Bahamských ostrovech existují finanční zájmy Vatikánu a běžná obchodní spojení týkající se transakcí Vatikánské banky. Nejde však o soukromé finanční zájmy."

„To nás nezajímá, ptáme se na osobní konta. Na vaše osobní konta."

„Nemám ani soukromé, ani služební konto na Bahamách ani jinde."

Biskup Marcinkus neřekl pravdu. Už od roku 1971 byl členem správní rady bahamské banky sídlící v Nassau, Banco Ambrosiano Overseas, kterou založili a ve skutečnosti vedli dva jeho dobří známí Roberto Calvi a Michele Sindona. Jak se při pozdější revizi ukázalo, nepropůjčil biskup Marcinkus své jméno ani jméno Vatikánské banky IOR zadarmo. Vatikánu připsali na jejím zisku dvouapůlprocentní podíl, který během let stoupl na osm procent. Agenti FBI si zjistili, že se Marcinkus nejen zúčastňuje zasedání správní rady v Nassau, ale že jezdí na Bahamské ostrovy na dovolenou. Nebylo pravděpodobné, že by neměl osobní konto a nosil smotky dolarů v kapsách.

Snad aby se zdárně dostal přes nebezpečnou křižovatku a obrátil rozhovor jiným směrem, přiznal se s povzdechem, za jaký by se nemusel stydět profesionální herec:

„Víte, pánové, jsem ředitelem instituce, které se říká Vatikánská banka. Odpovídám za finanční záležitosti Vatikánu. Mám výjimečné pravomoci, přijímám příkazy jedině od Svatého otce a jen jemu skládám účty. Teoreticky se řídím názory skupiny kardinálů, která se podobně jako dozorčí rada čas od času schází. Ve skutečnosti však mám volné ruce v rozhodování finančních záležitostí banky."

„Co tím chcete říct, Excellence?" zeptal se Aronwald.

„Nic víc než to, že právě pro tyto pravomoci nejsem u některých vatikánských hodnostářů oblíben."

„Je tomu skutečně tak?"

„Je mi líto, ale je. Uvědomte si, pánové, že jsem Američan a jediný, který kdy zastával ve Vatikánském státě tak významné místo. To taky přispívá k jistě, řekněme, averzi."

„A jaký je váš názor na pátera Maria Fornasariho, Excellence?"

„Fornasari, Fornasari. Někteří moji pracovníci mě upozornili, abych si na něj dal pozor. Je prý lépe nic si s ním nezačínat. Ale vy jste si jistě zjistili, že byl před časem podezřelý z psaní udavačských dopisů."

„Skutečně? A co z toho bylo?"

„Nic. Nikdo mu nic neprokázal."

Zpočátku se zdálo, že američtí kriminalisté mají dost průkazného materiálu, aby dotáhli vyšetřování až ke zdárnému konci. Měli dokonce svědecké výpovědi, ale svědci nebyli důvěryhodní. Vatikánská administrativa se ukázala v nejlepším světle, demonstrovala dobrou vůli. Otevřeli dveře čtyřem americkým kriminálům, nezlobili se, že na cizí exterritoriální půdě vyslyší svědky či podezřelé. Papež, kardinál Benelli i biskup Marcinkus si udělali dobrou reklamu. Před veřejností to vypadalo, že ze všech sil pomáhají právu a spravedlnosti a vatikánským hodnostářům je líto, že Američané nedotáhli svou akci až do konce.

Později se v tisku objevily názory, že všichni dohromady zahráli předem dohodnutou inscenaci, kterou ze zákulisí režírovala všemocná mafie. Kmotři měli trumfy v ruce a mohli je proti Vatikánu kdykoliv vynést.

Jistě však je, že padělané akcie existovaly, Vatikánská banka si je prokazatelně u prostředníků mafie objednala, profesionální padělatelé je vyrobili a dodali, pochopitelně že za ně dostali zaplacené. Američtí kmotři neprodávají na úvěr. Jako nepodložená byla zavržena verze, že Leopold Ledl a Mario Foligni si na mafii vymysleli boudu, aby sami získali perfektní padělky. Ty že pak chtěli šikovně prodat a zmizet s penězi v některé z latinskoamerických zemí. To je vratká konstrukce, tak hloupí ti dva nebyli.

Paul Casimir Marcinkus byl dítětem štěstí. Jeho církevní kariéru lze bez přehánění označit za záchrannou. Studoval v Římě na Gregoriánské univerzitě kanonické právo a získal doktorát. V semináři patřil mezi schopné a úspěšné sportovce a se svými 190 centimetry byl oporou fotbalového mužstva. Po promoci se vrátil do Chicaga, kde pracoval jako právník diecéze. Byl svědomitý, vypadal dobře, choval se sebevědomě, tak na sebe upozornil tehdejšího chicagského arcibiskupa, kardinála Samuela Stritche. Ten ho v roce 1952 doporučil do anglického oddělení vatikánského státního sekretariátu, což je vlastně ministerstvo zahraničních věcí.

Marcinkus měl šance dostat se rychle nahoru. Poslali ho do světa na zkušenou. Pro diplomatickou práci měl dobré předpoklady. Plyně mluvil nejen italsky, ale i španělsky. Tak pracoval nějaký čas v Bolívii a v Kanadě, často býval přizván k důležitým jednáním jako tlumočník. A známý newyorský kardinál Spallman na schopného Američana upozornil nově zvoleného papeže Pavla VI.

Paul Marcinkus se chopil první příležitosti a vyznamenal se. Když byl v roce 1964 členem papežova doprovodu, uvízl vůz Svatého otce v ucpaných římských ulicích a nadšený dav věřících by snad byl samou radostí Pavla VI. udupal. Z doprovodného vozu však vystoupil ramenatý bývalý hráč amerického fotbalu a pěstmi a lokty proklestil šéfovi v davu únikovou cestu. Příštího dne si ho papež dal zavolat a poděkoval mu za silácký výkon. Tak se Paul Casimir Marcinkus, jehož rodiče se kdysi přistěhovali do Spojených států z Finska, stal osobním strážcem Svatého otce a vysloužil si přezdívkou Gorila.

V prosinci doprovázel papeže na jeho cestě do Indie, rok poté do New Yorku. Z osobního strážce se stal papežovým poradcem. Protože se spřátelil s tajemníkem Svatého otce páterem Pasqualem Macchim, dostal se rovněž mezi papežovy vlivné spolupracovníky.

Pavel VI. byl zvolen do nejvyšší církevní funkce v roce 1963. Do té doby byl kardinál Giovanni Battista Montini milánským arcibiskupem. Když se stěhoval do Vatikánu, vzal s sebou několik spolupracovníků. Měli na něj značný vliv, Pasquale Macchi se o Svatého otce staral jako chůva o dítě. Když papeže večer uložil do postele, odešel do vynikající restaurace na Piazza Gregorio Settimo, kde se téměř denně setkával u jednoho stolu s Marcinkusem. Spřátelili se a Svatý otec od svého tajemníka slyšel o Marcinkusovi jen to nejlepší.

V květnu 1967 doprovázel Svatého otce na cestě do Portugalska, v létě téhož roku v Turecku. Měli dost času a dost příležitosti, aby se navzájem poznali. Marcinkus si získal papežovu plnou důvěru. V roce 1967 vznikla nová vatikánská instituce, Hospodářská prefektura Svaté stolice. Byl to úřad, který měl za úkol starat se o finanční záležitosti Vatikánského státu, měl evidovat příjmy a výdaje, vést tedy jakési státní účetnictví na úrovni ministerstva financí. Z evidence nového úřadu byla však vyňata Vatikánská banka.

Nebyla to jediná výjimka. Kardinál Egidio Vagnozzi a jeho dva kolegové brzo zjistili, že není snadné proniknout do tajů hospodářství jednotlivých diecézí, že ne každý arcibiskup je ochoten posílat Vatikánu informace o svých finančních akcích. Papež Pavel VI. se rozhodl pro reformu administrativy. Dosavadním ředitelem Vatikánské banky byl 84 let starý kardinál Alberto di Jerio. Poslal ho do penze, vy světil Paula Marcinkuse na biskupa a jmenoval ho tajemníkem Vatikánské banky. Tak se stal sympatický svalnatý kněz, pijící whisky s ledem a kouřící havana, bankéřem, ačkoliv bankovníctví moc nerozuměl.

Jedním z těch, kdo podporovali jeho kandidaturu na tak důležitý úřad, byl kardinál Giovanni Benelli. Byl přesvědčen o správnosti volby. O dva roky později svého rozhodnutí litoval. A v roce 1977 musel dokonce odejít z úřadu, protože navrhl, aby byl Marcinkus vysoké funkce zbaven. Ten si však mezitím vybudoval vlastní značně silné impérium a prozatím byl neporazitelný.

Potom usedl na vatikánský trůn Jan Pavel I. a mnohé se změnilo. Zejména pro biskupa Marcinkuse. Předtím než papež zemřel, měl velmi obsáhlý program. Dopoledne audience, pak nepříjemný rozhovor s kardinálem Baggiem. Podle

pozdějšího kardinála prohlášení měl Svatý otec na programu rozhodnutí týkající se kardinála Codyho v Chicagu. Oznámil Baggiovi, že Codyho zbaví funkce, ale dá mu možnost, aby sám požádal o zproštění úřadu ze zdravotních důvodů.

„Jsem přesvědčen, že je to rozumné a projde to bez větší pozornosti. Novináři vědí, že je kardinál nemocný.“

„Co když nebude souhlasit?“ uvažoval kardinál Baggio.

„Pak mu dáme koadjutora s biskupskou hodností, ten prakticky převezme vedení diecéze. A teď ten druhý bod našeho jednání. Benátky jsou bez patriarchy, tak tu funkci nabízím vám,“ řekl papež.

To bylo překvapující rozhodnutí. Rovnálo se sesazení, přeložení za trest, i když nenásilnou a diplomatickou formou. Měl papež důvod k takovému zásahu? Měl. Dostal se mu do ruky seznam členů lóže svobodných zednářů s tímto záznamem: Sebastiane Baggio, lóžové jméno Seba, lóžové registrační číslo 85/2640, přijat 14. srpna 1957.

Kardinál se bránil, nepřijal papežův návrh, dost hlasitě, aby to slyšeli i jiní, přesvědčoval Svatého otce, že jeho místo je ve Vatikánu, a ne v Benátkách. Aniž se dohodli, odešel Svatý otec k obědu. Po jídle polední odpočinek, pak procházka podloubím apoštolského paláce. V půl čtvrté už zase seděl za psacím stolem. Telefonoval s kardinálem Felicim v Padově a kardinálem Benellim ve Florencii. Oběma referoval o nedobrému výsledku jednání s kardinálem Baggie. Na půl čtvrtou byl objednan kardinál Villot.

Usedli k šálku heřmánkového čaje a začali se nejdřív bavit o poměrech ve Vatikánské bance. Papež měl dobré informace o Marcinkusových transakcích, o nezákonných machinacích, o spojení s neseriózními partnery a konečně i o prodeji peněžního ústavu Banca Cattolica. Hovořil o možném vyšetřování, protože v novinách se už v této souvislosti psalo o leccems. Zejména velmi významný týdeník Newsweek uveřejnil informace signalizující pohromu.

„Nenechám Marcinkuse ve funkci,“ řekl papež. „Nenechám ho ani ve Vatikánu a už vůbec ne ve Vatikánské bance. Mám oprávněný pocit, že je pro něj vhodná funkce pomocného biskupa v Chicagu.“

Jan Pavel I. mluvil toho odpoledne i s biskupem Marcinkusem, ale svoje rozhodnutí mu zřejmě ještě neřekl. Marcinkus však tušil, oč jde. Když se vrátil do své kanceláře, neměl právě nejlepší náladu.

„Mám pocit, že tehle nový papež má jiné názory než předcházející,“ svěřil se jednomu ze spolupracovníků. „Chystají se změny. Velké změny.“

Papež pak ještě mluvil s kardinálem Villotem a řekl mu, že Marcinkuse propustí.

„Ne za měsíc, ne za týden,“ prohlásil prý, „ale hned zítra. Dostane dovolenou, najdeme mu patriční místo do té doby, než vyřešíme problém Codyho.“

„Kdo přijde místo něj?“ zeptal se kardinál Villot.

„Monsignore Giovanni Angelo Abbo, tajemník Hospodářské prefektury. Je to odborník, jeho vědomosti z oblasti bankovníctví budou prospěšné.“

Kardinál Villot mlčel. Nestačil se divit. Později prohlášení Svatého otce interpretoval, takže se objevilo v tisku, například v práci Davida Yaloppa, z níž je citováno:

„V Istituto per le Opere Religiose chci okamžitě provést ještě další změny. Mennini, de Strobel a monsignore de Bonis budou nahrazeni jinými. Okamžitě. Na místo de Bonise nastoupí monsignore Antonelli. O nástupcích obou ostatních se ještě poradím s monsignorem Abbou. Přeji si, aby všechny naše styky se skupinou Banco Ambrosiano byly přerušeny a aby se tak stalo v nejbližší budoucnosti. Podle mého názoru by to nebylo možné, kdyby nedošlo k osobním změnám, o nichž jsem hovořil.“

To už nebylo jen hřmění, to byla bouřka s řádnou sprchou. Kardinál Villot si nedovolil jedinou poznámku. Byl zaskočen neobyčejnou rozhodností Svatého otce. A páter Magee později Davidu Yaloppovi prohlásil:

„Přesně věděl, co chce. A zvolil pro svůj cíl delikátní způsob i prostředky.“

Byl to doopravdy elegantní vyhazov.

Všichni jmenovaní měli velmi pevné svazky nejen s Banco Ambrosiano, ale především s bankéřem Calvim a kolegou v peněžním oboru Sindonou. Souhlasil kardinál Villot, nebo ne? Mlčel proto, že byl stejného názoru jako papež, anebo proto, že nemohl být proti? Znovu ještě vyslechl návrh na řešení případu chicagského kardinála Codyho a souhlasil, že je zapotřebí informovat se u Američanů, vyslechnout jejich názor a poradit se s washingtonským papežským nunciem.

„Teď ještě k benátskému patriarchátu,“ řekl papež. „Rozhodl jsem se, že tam pošlu kardinála Baggia. Benátky nejsou místem pro penzistu. Tam musíme mít silného muže. Baggio je tím správným. Byl bych rád, kdybyste s ním o tom promluvil. Řekněte mu, prosím, že v dané situaci musíme všichni přinést oběti. A mohl byste mu taky připomenout, že Bůh ví, že jsem o tento úřad nestál.“

Kardinál Villot se ocitl v kuriózní situaci. Vyslechl ještě další osobní změny na vysokých církevních místech, věděl, že i on musí odejít a na jeho místo nastoupí arcibiskup z Florencie Benelli a bude jmenován státním tajemníkem Vatikánu. Možná že ho to mrzelo. I když se už před časem chystal do důchodu. Byl starý a churavý, zasloužil si klid. Ale sotva mu bylo lhostejné, že na jeho místo má nastoupit právě kardinál Benelli. Sloužil pod ním kdysi jako náměstek a nikdy spolu nevycházeli dobře.

„Myslel jsem, že uvažujete o Casarolim jako o mém nástupci,“ poznamenal.

„To je pravda. Dokonce dost dlouho. Odevzdává dobrou práci. Mám však výhrady k iniciativám proti východní Evropě, které zahájil v posledních letech.“

Celé dvě hodiny trvala audience. Kardinál Villot odešel z papežských komnat v půl osmé. Vrátil se do své pracovny, usedl za psací stůl, rozložil si seznam těch, kteří měli být přeloženi, otevřel zásuvku a vytáhl jiný soupis. Ten sestavil zrádce Pecorelli, který utekl ze svazku zednářské lóže P-2. Jména Marcinkus, Villot, Poletti, Baggio, de Bonis našel na obou seznamech. Papež propustil členy lóže svobodných zednářů a nahradil je Benellim, Felicim, Abbou, Antonettim. Ti nebyli členy tajného spolku.

Albino Luciani se navečerel, snědl misku hovězího vývaru, trochu telecího masa s fazolovými lusky a salátu, napil se

vody, promluvil pár slov se spolustolovníky, poděkoval, vstal a popřál všem dobrou noc. Krátce po půl desáté zavřel za sebou dveře. Zemřel mezi půl desátou večer a půl pátou ráno. David Yalopp tvrdí, že byl zavražděn, upozorňuje na podivné chování a kamuflážní akce po jeho smrti a uvádí, že na jeho násilné smrti mohli mít zájem Cody, Marcinkus, Villot, Calvi a Sindona.

Při podezření z vraždy si kriminalisté kladou otázku, co mohlo vést pachatele ke zločinu, jaký z něj mohl mít prospěch a jak svou oběť zavraždil. Na toto téma diskutoval později Diego Lorenzi s dlouholetým lékařem mrtvého papeže doktorem Giuseppem da Rossim proto, že mnoho otázek zůstalo nezodpovězených.

„Kdybychom se na ten případ dívali očima kriminalistů," řekl da Rossi, „přišli bychom na kořen věci. Ten, kdo se chtěl zbavit nepohodlného papeže, který vyhlásil válku korupci ve Vatikánu, by ho musel odstranit nenápadným způsobem."

„Žádná vražda nemůže být nenápadná," namítal Lorenzi.

„Může, jestliže vypadá jako přirozená smrt nebo nešťastná náhoda. Musí vraždit nenápadně, aby nevzbudili nežádoucí zájem veřejnosti, aby nevyprovokovali vyšetřování."

„Při něm by totiž snadno mohlo vyjít najevo, proč měl Svatý otec zemřít. Dobře, doktore, ale jak to mohli udělat?"

„Je mnoho způsobů, jak se tiše zbavit nepohodlného."

„Nedovedu si to představit."

„Neznáte římské dějiny?"

„Myslíte Locustu? Jedy?"

„Věda zná nejméně dvě stovky substancí, které nezanechají viditelné stopy."

„Nelze je ani dnes ještě zjistit?"

„Analýzou ano. Ale na první pohled nikdo nepozná, že mrtvý neodešel z tohoto světa přirozenou smrtí."

„Můžete mi říci, které jedy...?"

„Proč ne. Není to žádné tajemství. Například extrakt z digitalisu, náprstníku. Kapky nejsou cítit, jsou bez chuti, můžete je přimíchat do jídla, do pití, oběť se vlastně otráví sama. A navíc, jed působí až za několik hodin. Mezitím se může oběť dostat z Říma doprostřed Afriky."

„Pak by to ale musel být někdo z nejbližších... Nechce se mi to ani vyslovit."

„Ten, kdo měl k papeži volný přístup, kdo se vyznal v jeho komnatách, dobře znal jeho zvyklosti, ale i chod celé domácnosti, kdo směl volně přijít do Vatikánu a zase odejít, aniž vzbudil pozornost... Chápete, monsignore Lorenzi? Někdo, kdo mohl počítat s tím, že kardinál Villot, v jehož pravomoci to bylo, nenařídí pitvu, při níž by se přišlo najed."

„S tím přece nemohl počítat," uvažoval Lorenzi.

„Ale mohl. Když znal poměry, byl zasvěcen do situace, tak si mohl vypočítat, že vysocí církevní hodnostáři raději přivrou očí, než by riskovali skandál. Kdo by tím byl potrestán? Církev svatá. Tedy zase oni. Za každou cenu se museli vyvarovat zveřejnění pravdy."

„Mohl být jed třeba v kapkách, které bral proti nízkému tlaku?"

„Mohl. Proč zmizela lahvička s Effortilem?"

Všichni, kdo měli být podle příkazu papeže Albina Lucianiho přeloženi či propuštěni, zůstali po jeho smrti na svých místech. Biskup Marcinkus dál pracoval ve funkci ředitele Vatikánské banky a všechno se zdálo být v pořádku. Jenže boží mlýny melou sice pomalu... Nakonec se na podvodné finanční machinace přišlo.

V roce 1987 vydal státní žalobce na nyní už arcibiskupa Paula Casimira Marcinkuse zatykač, když shledal jeho vinu v jednadvaceti bodech vypracované obžaloby. Marcinkus, který jako osobní strážce Svatého otce mezitím navštívil mnoho zemí světa, se z vily, kterou obýval, musel přestěhovat do Vatikánu, aby se vyhnul zatčení. Tento stát nevydává své občany žádné justici, ani italské, podléhají jedině poslednímu soudu božímu.

V lednu 1991 prohlásila vatikánská tisková kancelář Kathpress, že papež Jan Pavel I. zemřel časně ráno 29. září 1978 přirozenou smrtí za svým psacím stolem. Tuto okolnost potvrdila papežova neteř čtyřiačtyřicetiletá Pia Bassiová turínskému deníku La Stampa. Současně vyloučila možnost, že byl papež otráven nebo spáchal sebevraždu. Podle prohlášení neteře našla mrtvého za jeho psacím stolem sedmdesátiletá řádová sestra Vincenza, která později zemřela. Na papežově stole prý ležela složka dokumentů z vatikánského státního sekretariátu. Pia Bassiová rovněž vysvětlila, proč se její verze podezřelé smrti usměvavého papeže liší od oficiální. V den, kdy zemřel papež, jí telefonicky sdělil tajemník Don Diego Lorenzi, že její strýček zemřel při práci za psacím stolem. Našla ho tam sestra Vincenza, v oficiální verzi však bude uvedeno, že zemřel v posteli, kde mrtvého našel pater Magee. Neteř souhlasila, byla přesvědčena, že není vhodné, aby se věřící dozvěděli, že do papežovy ložnice má přístup žena.

Ctihodná sestra Vincenza pečovala o papeže už dvacet let. Odpovídala za přípravu jídla, podávala mu léky, a protože byla diplomovanou ošetřovatelkou, píchala mu také injekce. Pia Bassiová nepochybuje o bezúhonnosti sestry Vincenzy a připouští, že s ním obědvala i večerela, protože Jan Pavel I. rád stoloval ve společnosti.

#### Podezřelá prezidentova milenka

Měla okázalý pohřeb. Do rodinného zámku se sjeli aristokratičtí příbuzní. Byla vystavena v záplavě květů v zámecké jídelně. Za pár týdnů by se byla dožila pětáosmdesátých narozenin. Její manžel baron Right Honorable Sir Robert Brooke-Abinger, lord a peer Spojeného království Velké Británie, zesnul již v roce 1927. Téměř třicet let žila lady Scarlett na rodinném sídle jen se služebnictvem. Lidé v okolí ji ctili a vážili si jí. Byla to hrdá a důstojná stařenka, její rysy a především oči prozrazovaly, že kdysi byla velmi krásná.

Kondukt vyjel ze zámeckého parku a členové starého britského rodu Brooke-Abingerů se zařadili za pohřební vůz

tažený třemi páry vraníků. Byl červen roku 1954 a byl horký den. Kráčeli za rakví a vzpomínali. Nikdo z nich však neznal celou pravdu o životě Meg Japyové, později Marguerite Steinheilové, jak se jmenovala, než se provdala za britského lorda.

Pocházela z Francie a přinejmenším dvakrát se dostala do popředí zájmu veřejnosti. Byla milenkou francouzského prezidenta, a tím vstoupila alespoň na okraj dějin. Byla souzena pro podezření z dvojnásobné vraždy, a tím se zapsala do historie kriminalistiky. Kdysi byla hvězdou společenských rubrik pařížských listů. Na večírky pořádané v jejím sídle chodilo kolem dvou set hostů. Stýkala se s takovými osobnostmi, jako byl spisovatel Emile Zola, slavný malíř a její o dva roky starší vrstevník Pierre Bonnard, hudební skladatel Jules Massenet. Důvěrně ji znali významní bankéři, průmyslníci, ale také šéf generálního štábu francouzské armády, ministerský předseda, prokurátor a řada dalších světáků slavné a někdy až zbytečně obdivované doby, zvané „belle époque“.

Když jí bylo devatenáct, vdala se za malíře Adolpha Steinheila. Nebyl to významný umělec a byl o dvacet let starší. Kreslil a maloval portréty i zátiší, ale specializoval se na velká plátna bitev. V létě 1897 uspořádala francouzská armáda v savojských Alpách velké manévry. Měly prověřit pohotovost vojsk, ale také ukázat světové veřejnosti a zejména Němcům sílu Francie. Byla to velká událost, při níž nemohl chybět malíř Steinheil. Jeho žena Meg jela do Alp s ním. Ne snad, že by ji zajímala děla a pušky, jimiž byla armáda vybavena, ale proto, že se v letní Paříži nudila.

Před závěrečnou přehlídkou si postavil Adolphe Steinheil stojan s našepsovaným plátnem, naskicoval obrysy hor a chystal se zachytit pochodující jednotky. Meg si rozprostřela pléd a usedla do trávy. Přijel kočár, doprovázený několika kavalery. Vystoupili dva generálové a postarší, leč elegantní muž ve vycházkovém žaketu s měkkým plstěným kloboukem. Měl orlí nos a pěstěný knír. Byl to prezident Francouzské republiky Felix Faure a bylo mu šestapadesát let. Vypadal velmi dobře, lidé ho měli rádi, snad pro jeho pompézní život, připomínající okázalý lesk dvora Ludvíka XIV, mu říkali „prezident Slunce“. Zastavil se u malířových štaflí, smekl před krásnou Meg, usmál se a uklonil, ona před ním udělala vzorné pukrle. Prezident Felix Faure, o němž se dodnes ve Francii říká, že byl největším fešákem v Elysejském paláci, pak pomalu odešel za svými generály.

Malíř Steinheil ještě ani nedomaloval obraz, když se u něj objevil posel na koni. Přinesl vzkaz. Dnes večer pořádá starosta města Grenoble velkou slavnostní večeři. Prezident Francouzské republiky srdečně zve paní a pana Steinheilovy. Samozřejmě že pozvání s radostí přijali. Malíř polichocen, protože se domníval, že se prezidentovi zalíbí jeho obraz. Jeho žena Meg, které bylo v té době osmadvacet, pochopila, že se jí nabízí životní šance. Pohled elegantního prezidenta, o němž bylo známo, že mu nejsou ženy lhostejné, jí totiž prozradil všechno, co potřebovala vědět. Nebyla nezkušená, právě naopak.

Oblékla a upravila se, jak nejlépe dovedla. Byla rozená Japyová a vyrostla ve velké společnosti francouzské smetánky, na slavnostní večeři se chovala jako zkušená pařížská dáma. Prezident Faure se s ní bavil snad až příliš dlouho. Pochopila, že na něj udělala dojem. Vrátila se domů spokojena. Byla přesvědčena, že se jí otevřely dveře do nejvyšší francouzské společnosti. Nemýlila se. Adolphe Steinheil dostal hned po návratu do Paříže státní objednávky, za výhodných podmínek měl namalovat celou řadu obrazů. Jeho manželka se stala prezidentovou milenkou a paní Modrého salonu Elysejského paláce, kam docházela zadním vchodem za diskrétní asistence prezidentova tajemníka Blondela a šéfa prezidentova kabinetu Louise Le Galia vždy kolem páté hodiny odpolední na černou hodinku. Zaměstnanci Elysejského paláce o ní hovořili jako o prezidentově známé, ti informovanější věděli, jak velký vliv má na svého milence. Později se ukázalo, že byla zasvěcena do významných státních tajemství, prezident Felix Faure ji diktoval své paměti, které se měly stát politickou senzací. Jenže Madame Pompadourová III. republiky byla diskrétní a mlčela i za složitých okolností až do své smrti. Ani v její pozůstalosti se pak nenašel rukopis prezidentových pamětí, ani jiný záznam, který by vysvětlil záhady života Marguerite Steinheilové. Nebyla to obyčejná žena.

Nedaleko Belfortu leží Beaucourt. Pár kilometrů od dnešní dálnice stál strojírenský závod „Japy Frères“, vyrábějící jako jeden z prvních, mimo jiné, také psací stroje. Později se vyvinul v koncern Peugeot-Japy. Jedním z bratrů Japyových byl Margueritin otec Edouard, který si dal od svého bratra vyplatit podíl a usadil se jako bohatý a také vážený občan na venkovském sídle. Odtud spravoval velkostatky a nemovitosti. Jeho manželka Emilie, rozená Rauová, porodila čtyři děti. Marguerite se narodila v roce 1869 jako druhá a stala se miláčkem rodiny. Vyrůstala v bohatství, měla všechno, co si přála, vychovávala ji anglická guvernantka, na klavír ji vyučoval věhlasný klavírista, měla svého jezdeckého koně, jako doma byla v nedaleké švýcarské Basileji, kam jezdila s otcem do divadla a na koncerty.

Všude budila pozornost mužů. Už jako dítě byla hezká. Když jí bylo patnáct a objevila se v doprovodu rodičů na prvním plese, otáčeli se za ní snad všichni muži. Tančila však jen se svým otcem. Každého z mládenců, který pro ni přišel, odměnila úsměvem a podle přání rodičů zase sklopila oči. Přísná protestantská výchova zřejmě přispěla k tomu, že z malé roztomilé Meg vyrůstala prohnaná slečinka, velmi temperamentní a až přespříliš podnikavá. Flirtovala, s kým mohla, měla radost, když mohla mužům poplést hlavu. Nebyla k uhlídání, utíkala z domu oknem, aby se mohla sejít s některým ze svých titelů.

První, o němž se její rodiče dozvěděli, se jmenoval Edouard Scheffer. Sloužil s jejím bratrem Robertem jako poručík u 35. pěšího pluku v Belfortu. Byla to láska na první pohled, a jak se později ukázalo, nejen platonická. Když matka v Megině pokoji objevila balíček milostných dopisů, z nichž bylo jasné, že nejde jen o milostné poblouznění mladičké Marguerite, zasáhl otec Japy a poslal svou temperamentní dceru co možná nejdál od svůdce. Nastěhoval ji do Bayonne ke starší sestře Juliettě, provdané Herrové.

Dcera se rozhodnutí přísného otce pokorně podrobila. Edouard Japy dva měsíce poté v listopadu 1886 zemřel. Po pohřbu se Meg odstěhovala do Bayonne nastálo. Chtěla prý se zbavit dozoru přísné matky. Byla krásná, byla veselá a byla bohatá. Nemusela spěchat s vdavkami, a přesto se ve svých devatenácti vdala za čtyřicetiletého malíře Steinheila. O svatbu se prý postarala celá rodina. Především však sestra Julietta, která brzy pochopila, že Meg neuhlídá.

Malíř Adolphe Steinheil nebyl zcela nevýznamný. Vzorem mu byl jeho strýc, slavný „Beethoven malířského umění“

Ernest Meissoner, který dostával za své bitevní výjevy statisčové částky. Steinheil se musel spokojit s podstatně hubenějším honorářem. Bydlel však v centru Paříže, na rohu slepé ulice Impasse Ronsin a rue de Vaugirard, v prostorné, i když staré a neudržované vile. Do společenských místností v přízemí se vešlo na dvě stě hostů. V prvním patře byly ložnice a dva salony, v podkrovní pokoje pro služebnictvo a ateliér. Maloval zde portréty, miniatury i bitevní scény. Když se v Bayonne poprvé setkal se svou budoucí manželkou, pracoval na velké zakázce, restauroval v gotické katedrále staré fresky. Večery trávil v domácnosti svých přátel Herrových a snažil se, seč mohl, aby se krásné Meg zalíbil. Nebyl ideálním partnerem pro mladou, hezkou a duchaplnou dívku s velkým věnem. Nevypadal nejlépe. Už ve čtyřiceti měl prošeďivé vlasy a začínající pleš, špatně viděl, proto nosil tehdy moderní cvikr.

Meg později prohlásila, že si Steinheila vzala ze soucitu. Dojala prý ji vytrvalost, s jakou se jí dvořil. Není to pravděpodobné. Mladé, hezké a již dost zkušené dívce, toužící dostat se z venkova, spíše učarovalo pařížské bohémské prostředí a společnost výstředních umělců.

Svatba se konala 9. července 1888 v Beaucourtu a byla to velká slavnost. Novomanželé jeli na svatební cestu do Benátek a do Florencie. Meg Steinheilová napsala a v roce 1912 vydala memoáry. Jak už to bývá, mají daleko k objektivitě, mnohé je v nich zkresleno, upraveno a přikrášleno. Nelze však pochybovat o pravdivosti tvrzení, že jejich svatební cesta byla spíše poučná. Celý život se totiž netajila názorem, že její manžel jako muž nestojí za moc.

Ani pařížská vila se mladé paní nelíbila. Měla však značné finanční možnosti, tak ji dala velkým nákladem přestavět. Pak teprv sezvala velkou společnost velké Paříže. Od svých dětských let se totiž chtěla stát středem společnosti a mít svůj vlastní, prominenty navštěvovaný salon. Její večírky se skutečně v krátké době staly velmi známými a mimo osobnosti politického a uměleckého života, o nichž už byla řeč, je navštěvoval například stavitel Suezského kanálu, staříček pan Lesseps, skladatel Gounod, kterému už bylo přes sedmdesát, politik a budoucí ministerský předseda Clémenceau. Když jí později vyčítali, že rozházela obrovský majetek, odpověděla se sklopenými očima, že jen proto, aby zajistila svému manželovi odbyt obrazů. Nebyla to pravda. Meg Steinheilová si prostě hrála na princeznu i kurtizánu. Není prokázáno, co později tvrdila, že nežila se svým manželem jako muž a žena, protože on prý jevil neobyčejný zájem o své mužské modely.

Dobře hrála na klavír, pěkně zpívala, oblékala se jako kněžna, svým šarmem si získala každého muže. Střídala nápadníky, s nimiž se objevovala za bohatě prostřeným stolem u Maxima nebo v exkluzivních podnicích na Champs Élysées. Pak odjela s manželem do Alp na manévry, seznámila se s prezidentem Faurem a přeskočila do vyšší společenské kategorie.

Ve středu 16. února 1899 měl prezident Felix Faure od rána špatný den. V poslední době už vůbec pocíťoval tíhu stáří a toho dne odmítl dokonce svou ranní projížďku na koni. Šéf jeho kabinetu Louis Le Gall později prohlásil, že prý mu od rána nesloužily nohy, točila se mu hlava. Přesto se dopoledne věnoval svým povinnostem, v krátké audienci přijal kardinála Richarda a monackého prince, krátce před Šestou se odebral do Modrého salonku, kde už na něj čekala Meg Steinheilová.

Asi patnáct minut po šesté zaslechl prezidentův tajemník Blondel volání:

„Pomoc, monsieur Blondele! Pomoc! Prezident umírá!“

Vrazil dovnitř a našel Felixe Faura na pohovce. Nemohl popadnout dech, bylo zřejmé, že ho stihl srdeční záchvat. Ještě asi tři hodiny zápasil „krásný Felix“ se smrtí, pak zemřel. Ti, kdo byli při tom, mlčeli. Ani Meg Steinheilová nepromluví. O smrti prezidenta se rozšířilo několik verzí. Ani jednu nelze seriózně ověřit.

Ta nejsenzacejší uvádí, že k srdečnímu záchvatu došlo při milostném aktu, prezident Faure ve smrtelné křeči popadl vlasy své milenký, celý chumáč mu zůstal v sevřených prstech. Tajemník Blondel nebo šéf kabinetu je museli odstříhnout, aby Meg Steinheilová mohla nepozorovaně odejít zadním vchodem Elysejského paláce do rue St. Honoře. Záchvat srdeční mrtvice prý způsobily pilulky, které prezident používal v naději, že si udrží sexuální kondici. Toho dne si prý vzal příliš velkou dávku.

Maurice Paléologue, historik, spisovatel a významný francouzský diplomat, popsal ve svých memoárech tragickou událost podobně. Šéf kabinetu Le Gall prý jako obvykle seděl na stráží u dveří Modrého salonku. Uslyšel výkřiky, vylomil dveře, na pohovce našel neoblečenou paní Steinheilovou a prezidenta v agonii. Nejdřív prý ji uklidnil, byla totiž v nervovém šoku, pak ji rychle tajnou chodbou vyvedl z paláce, vrátil se, upravil místnost tak, aby nikdo nepoznal, co se zde přihodilo, a zavolal lékaře. Bylo prý půl osmé.

Významný publicista Hans Habe ještě dodává, že nešlo o pilulky na povzbuzení, ale o utišující prostředek proti bolesti, pravděpodobně rakoviny střev, prezident prý už dávno předtím propadl omamným drogám.

Oficiální zpráva uvádí: „Prezident republiky zemřel 16. února 1899 v deset hodin večer. Příčinou smrti bylo náhlé krvácení do mozku, provázené ochrnutím obličeje a levých končetin.“

Podrobnosti příčiny smrti nejsou důležité. Podstatné by bylo, kdyby to bylo možné došetřit a doložit, zda prezident Faure skutečně předal své milence krátce před smrtí důležité dokumenty, které ona vstrčila do rukávnicku a vynesla je z Elysejského paláce. Jaké byly, co obsahovaly, šlo-li o tajné státní spisy, nebo jen o rukopis pamětí, které jí diktoval a Meg Steinheilová si je pokaždé odnášela s sebou domů, to už se nedozvíme. Prezidentova milénka taktně mlčela, což zahrálo v jejím dalším životě značnou roli.

Francouzi byli odjakživa upovídaní, Paříž je město, žijící planými senzacemi, pavlačové diskuse jsou na denním pořádku. Tak vznikly různé spekulace o pozadí prezidentovy smrti. Podle jedné „krásného Felixe“ otrávil židé na protest proti odsouzení kapitána Dreyfuse, pak se zase objevila fáma, že tajemná smrt Felixe Faura byla dílem nepřátelských vyzvědačů.

Marguerite Steinheilová žila zatím ve vile na Vaugirardově bulváru a měla co dělat, aby zaplatila guvernantku, která se starala o její dceru Marthu, hospodyně Mariettu Wolfovou, komorníka Rémyho Couillarda, zahradníka a služky. Po prezidentově smrti se Steinheilovy obrazy přestaly prodávat, salon madam Meg upadal, ona však pokračovala v

rozmařilém životě. A její milenci se postarali o to, aby nemusela strádat. Pod jménem Prévostová si pronajala na předměstí Paříže Bellevue u Meu-donu vilu nazvanou „Vert Logis“ a zde v klidu a ústraní přijímala své ctitele. Její komorná, hospodyně i důvěrnice v jedné osobě Marietta Wolfová prý jim pak při odchodu diskrétně předkládala účty za večeři. Byly prý značně vysoké. V souvislosti s dýchánky ve „Vert Logis“ se hovoří o mnoha významných osobnostech. Monsieur de Couard byl majitelem rozsáhlých průmyslových podniků, monsieur Leydet vyšetřujícím soudcem u Tribunál de la Seine. Pravidelně se zde objevovali aristokraté, ale také bohatí majitelé realit a bankéři. Jedním z posledních byl vdovec se sedmi dětmi, majitel zámku a statku v Ardenách, Borderel. Zamiloval se do krásné Meg a chtěl se s ní oženit. Jeho plán byl však neproveditelný, Marguerite Steinheilová byla přece vdaná. Mohla se dát rozvést, při jejích stycích by toho jistě dosáhla. Francouzská buržoazní společnost plná předsudků a na oko počestná by však rozvedenou ženu nepřijala, a tak se zamilovaný Borderel ocitl v neřešitelné situaci.

Podle jedné verze malíř Steinheil věděl o manželčiných milostných dobrodružstvích, podle jiné prý mu navěsila na nos jakousi vzdálenou tetu Lili, tedy onu neexistující paní Prévostovou, již vila patřila a kterou tak často jezdila navštěvovat. Také konec května 1908 trávila celá rodina, Meg s manželem, dcerkou Marthou, komornou Wolfovou a psem Turquem, ve vile „Vert Logis“. V pátek 29. května ráno v devět se vrátil malíř Steinheil s manželkou do Paříže. Margueritina matka, madam Japyová, měla přijet z Beaucourtu na návštěvu. Ve vile „Vert Logis“ zůstala Marietta Wolfová a dcera Steinheilových Marthe.

Madam Japyová měla původně bydlet u své druhé dcery, provdané Herrové, která se mezitím přestěhovala s rodinou do Paříže, ale Meg to nedovolila. Matka měla těžké revma, a protože Julietta Herrová bydlela v pátém patře, schody by ji umožňovaly. Matka Japyová přijela do Paříže intervenovat za svého syna Roberta na ministerstvo, kde měla vlivné známé. Navíc chtěla domluvit podrobnosti svatby své vnučky Marthy Steinheilové, která si měla zakrátko brát dědice velkého průmyslového koncernu Pierra Guissona, s nímž byla zasnoubena.

V sobotu 30. května všichni společně povečeřeli, malíř Adolphe Steinheil odešel asi v devět hodin do své ložnice v prvním patře. Jeho žena Meg si šla lehnout do pokoje své dcery Marthy, svou ložnici přenechala matce. Ještě než se rozešli do svých pokojů, uvařil sluha Rémy Couillard všem horký grog. Pak odešel i on do své podkrovní místnosti. V jedenáct hodin už ve vile všichni spali.

Příštího dne v šest hodin ráno sešel Rémy Couillard jako každý den dolů a už na schodech slyšel tiché sténání. Přicházelo z pokoje slečny Marthy. Otevřel dveře a zhrozil se. Na posteli ležela napůl svlečená paní domu, přivázaná k pelesti a svázaná několika šňurami. Vedle ní ležel velký vatový rouбіk.

„Co se stalo, Rémy?“ sténala tiše. „Co je s matkou? Kde je můj manžel?“

Rychle ji rozvázal a divil se, jak lehce mu to šlo. Pak vyběhl do pánovy ložnice. Byla prázdná. Otevřel tedy dveře ložnice, v níž spala paní Japyová. Také ona byla svázaná a přivázaná k posteli. Také ona měla v ústech rouбіk a kolem krku utaženou šňuru. Její skelné oči hleděly na sluhu strnulým pohledem. Pochopil, že je mrtvá. Skočil k oknu, otevřel je a volal o pomoc. První se do vily dostavil inženýr Lecoq, který 23. června při výslechu vypověděl do protokolu:

„Bylo to asi v šest hodin ráno. Zaslechl jsem volání: Pomoc! Zloději! Moje ubohá paní! Běžel jsem ke Steinheilově vile a spatřil jsem sluhu Rémy ho v okně. Volal, abych si pospíšil nahoru, abych šel kuchyňským vchodem.“

„On zůstal v okně?“ zeptal se vyšetřující soudce Leydet, shodou okolností jeden z milenců Marguerite Steinheilové.

„Ano.“

„Jak jste se dostal dovnitř?“

„Bylo otevřeno.“

„Jak jste si vysvětloval, že je tak brzo ráno otevřeno?“

„Neuvažoval jsem o tom.“

„Co jste viděl, když jste vešel dovnitř, pane inženýře?“

„Spěchal jsem do prvního patra a Rémy mě zavedl do jednoho z pokojů. Tam ležela na posteli madam Steinheilová. Byla velice rozčilená. Prudce gestikulovala. Nohy měla připoutány šňurou k pelesti postele.“

„Všiml jste si, pane inženýře, jak byly připoutány?“

„Ne příliš pevně. To jsem si všiml hned při prvním pohledu. Také neměla na kůži žádné stopy po provazech. Rémy přinesl nůž a oba jsme ji vysvobodili. Přeřezali jsme provazy.“

„A co ruce?“ zeptal se vyšetřující soudce.

„Ty zřejmě už předtím rozvázal Rémy sám.“

„Jak se chovala madam Steinheilová?“

„Plakala a vzlykala.“

„Co říkala?“

„Těšila se, že jsme ji zachránili.“

„Nezmínila se snad o tom, jak se dostala do té situace? Co se vlastně stalo?“

„Vyprávěla, že ji přepadli tři zakuklení muži a žena se zrzavými vlasy. Všichni byli oblečeni do jakýchsi kuten. Zřejmě ji považovali za dceru Marthu, protože se jí ptali, kde má matka uloženy peníze a šperky.“

„V jakém stavu byla madam Steinheilová? Myslím, v jakém fyzickém stavu? Všiml jste si nějakých zranění?“

„Říkala, že ji strašně bolí hlava. Oni ji prý mlátili.“

„A pak?“

„Pak se ptala, co je s matkou a kde je její manžel. Nemohla pochopit, že ji nechal napospas těm hrozným zlosynům.“

„Co jste potom udělal vy, pane Lecoqu?“

„Vyběhl jsem do chodby, otvíral jsem jedny dveře po druhých a našel jsem Adolpha Steinheila na prahu koupelny. Ležel na zádech. Měl na sobě jen noční košili. Také on měl kolem krku šňuru a v ústech rouбіk. Byl cítit chloroformem. Vzal jsem ho za ruku. Byla studená jako led. Bylo mi hned jasné, že je mrtev. Vedle něj ležel cepín.“

„Zpozoroval jste známky nějakého zápasu? Oběti se přece musely bránit?"

„Ne. Vůbec nic jsem nezpozoroval. Všechno bylo na svém místě, nic nebylo rozbito ani převrženo."

„Co jste udělal potom?"

„Čekal jsem na policii. Samozřejmě že jsem se ničeho nedotýkal, vím přece, co se v takových případech sluší a patří. Pak se objevili policisté a policejní lékař doktor Puech. Rémy je zavolal. Madam Steinheilová však stále sténala a prosila, aby došli ještě pro rodinného lékaře doktora Acheraye. Byla u konce svých sil."

Pařížský policejní prezident Octave Hamard byl netypickým šéfem policejního sboru. Byl elegantní, prošedivělý, vždy pečlivě upravený, šil u nejlepšího krejčího, nosil lakové polobotky a bílé kamaše. Bylo mu asi padesát. Když se dozvěděl, že se oběti nočního přepadení stala rodina bývalé milenky prezidenta Felixe Faura, pustil se sám do vyšetřování. Hned od počátku se mu mnohé nezdalo.

„Říkáte, madam, že byli čtyři a měli na sobě kutny," snažil se přimět Meg Steinheilovou k větší sdílnosti.

„Najednou jsem se vzbudila a stáli kolem mé postele," řekla.

„Kolik bylo hodin?"

„Málo po půlnoci."

„Jak to, že jste viděla, jak jsou oblečení? Byla přece tma."

„Svítili si."

„Čím?"

„Měli lucerny."

„Jak vypadali?"

„Stejně. Muži měli velké černé klobouky a plnovousy."

„Všichni měli plnovousy?"

„Ano. Myslím, že falešné."

„Proč si to myslíte?"

„Byly stejné. Jeden z těch mužů se podobal chlapci, který chodí stát modelem mému manželovi. Totiž chodil. Ta žena byla rusovlasá a pořád si pohrávala s revolverem."

„Měla snad paruku?"

„Asi. A to jsem ještě chtěla, pane policejní prezidente, mluvili spolu nářečím jako trhovci z Halles, z tržnice."

„Mluvili mezi sebou, nebo hovořili s vámi?"

„Když viděli, že jsem se probudila, tak jeden do mne strčil a zahučel, abych jim řekla, kde mají rodiče schovány peníze a šperky, a hned mi pohrozil, že je se mnou konec, jestliže začnu křičet. Ale ta ženská řekla, aby mě odpráskl, a jeden z těch chlapů řekl, aby mě nechal. Spletli si mě s dcerou Marthou, zřejmě proto, že jsem ležela v její posteli."

„Jak mohli vědět, že spíte v ložnici své dcery, madam?"

„To nevím. Třeba to tady znali. A jeden z nich ještě na mne zařval, abych mluvila a řekla, kde jsou perly a dokumenty. Ukázala jsem na dveře salonu a modlila jsem se, aby nikomu nic neudělali. No, a potom jsem slyšela odbíjet půlnoc. Krátce poté mne jeden z nich praštil do hlavy. Omdlela jsem."

„A když jste se pak probudila z mdloby?"

„Ležela jsem na posteli, ruce i nohy jsem měla svázané a kolem krku utažený provaz. V ústech jsem měla roubík a dusila jsem se. Chtěla jsem křičet o pomoc, ale nedostala jsem ze sebe ani slovo. Pak přišel sluha a vysvobodil mne."

Policejní prezident Hamard už věděl od svých podřízených, že nejen paní domu byla jen ledabyle přivázaná, ale také její matka. Takhle amatérsky by žádný zlosyn své oběti nesvazoval. Podle výpovědi strážníka, který byl jako první na místě činu, by madam Steinheilové nedalo moc práce vyprostit se z provazů. Na loupežnou vraždu noční přepadení také nevypadalo. Žádné stopy po násilném vloupání, okna nerozbita, dveře nepoškozeny. Jak se dostali pachatelé do domu? Jediné vysvětlení bylo, že si předem opatřili klíč, nebo je do vily vpustil někdo z domácích. Pár zotvíraných zásuvek, to bylo vše. „Víte už, madam, co všechno se vám ztratilo?" „Osm tisíc franků na hotovosti a spousta šperků." Výpověď madam Steinheilové byla od počátku podezřelá. Bylo v ní příliš mnoho nelogických míst. Lupiči museli k vile přijít zahradou. Den předtím pršelo, půda byla rozmoklá. Nebylo myslitelné, že by po sobě nezanechali žádné stopy. Kdyby přišli zvenčí, byli by určitě našlapali na vyleštěné parkety, na perských kobercích by se dozajista našly zbytky hlíny. Mezi ložnicemi madam Steinheilové a její dcery byl malý budoár. Tam ležel na zemi převržený kalamář. Inkoust se rozlil po podlaze. Jenomže madam Steinheilová měla na koleně inkoustovou kaňku. Jak k ní přišla? Lupiči, kteří zřejmě kalamář převrhli, našli přece paní domu spící na posteli a hned poté ji svázali. Mohla se umazat na koleně, když byla přivázaná k posteli?

Na podlaze se našlo pár pohozených šperků. Jak zjistili soudní znalci, všechny byly nepravé. Šňůru, kterou vetfelci svázali matku a dceru, našli ve Steinheilově ateliéru. Nevysvětlitelná se zdála ještě další okolnost: proč škrtili své oběti, když byli, podle tvrzení Meg Steinheilové, ozbrojeni revolvery. Oddělení pro vyšetřování vražd pařížské policie vyslalo na místo činu experty, dr. Lefévra a dr. Courtois-Suffita. Jejich názory na odborné či amatérské spoutání obětí se naprosto lišily. Oba lékaři však potvrdili, že smrt malíře Adolpha Steinheila nastala uškrcením šňůrou. Měl ji pevně utaženu kolem krku. Stará paní se pravděpodobně udusila vlastní zubní protézou, protože šňůra kolem krku byla velice volná. Podivné však bylo, že stará paní Japyová si v noci ponechala protézu v ústech.

Nic nebylo jasné. Výpovědi madam Steinheilové připomínaly pohádky. A policejní prezident Hamard a vyšetřující soudce Leydet jim věřili. Novináři samozřejmě průběh vyšetřování komentovali, někteří se, jak už to bývá zvykem, snažili objevit svoji stopu, která by vedla k vypátrání vraha. A mnozí podezírali především samu Marguerite Steinheilovou. Ona totiž jediná měla motiv k činu. Dostala se do nezáviděníhodné finanční tísně, pomoci jí mohl jen někdo velice bohatý a navíc štedrý. Každého napadlo, že to mohl být její současný milenec, milionář Borderel. A tak si ho policejní prezident Hamard pozval k výslechu.

Přijel nádherným kočárem. Dobře oblečený, pěstěný, na první pohled kultivovaný muž kolem šedesátky se zdál být pro sotva čtyřicetiletou madam Steinheilovou vhodným partnerem.

„Já se vás zeptám rovnou, monsieur Borderere, je madam Marguerite Steinheilová vaší milenkou?" zaútočil Hamard hned první otázkou.

„Dá se to tak říci," přiznal elegant.

„Vy jste vdovec, monsieur Borderere?"

„Ano. Již dlouho."

„Máte děti?"

„Ano."

„Slyšel jsem, že se chcete oženit s madam Steinheilovou," řekl Hamard a chvíli počkal s další otázkou. „Je to pravda, monsieur?"

„Ne. Byla přece vdaná."

„Nehovořili jste snad o tom, že by se dala rozvést?"

„Ano. Ona o tom hovořila. Ale nepřicházelo to v úvahu. Já si nemohu dovolit oženit se s rozvedenou ženou.

Pochopte, prosím, na to jsem příliš známou osobností. Moje společenské postavení mi to nedovoluje."

Octave Hamard byl zkušený policista a dobrý psycholog. Chvilí čekal, než vytáhne z rukávu svůj trumf.

„Vdovu byste si ovšem mohl vzít, že ano, monsieur?"

„Vdovu jistě."

Velkostatkář konečně pochopil, kam policejní prezident míří, vstal a chystal se proti nařčení protestovat. Hamard ho však předběhl další otázkou.

„Takže jste jí řekl, že to není možné. Co vám odpověděla? Smířila se s tím?"

„Vážený pane policejní prezidente," řekl Borderel vážným tónem. „Jsem si plně vědom vážnosti svého svědectví. Nehodlám se vykrucovat, nechci nikoho chránit a nic zamlčovat. Vyšetřujete ohavnou dvojnásobnou vraždu. Je povinností každého občana Francouzské republiky pomoci spravedlnosti. A proto s plnou odpovědností prohlašuji, že mi madam Steinheilová několikrát naznačila, že by se za jistých nepředvídaných okolností mohla stát svobodnou."

„Měla na mysli smrt svého manžela?"

„Nemohu vědět, co měla na mysli."

„Hovořila někdy o svém manželovi?"

„Jistě."

„Jak se o něm vyjadřovala? Myslím, pomlouvala ho?"

„Monsieur Hamarde, znáte nějakou vdanou ženu podvádějící svého manžela, že by ho před milencem chválila? Že by o něm prohlašovala, jak velice si ho váží?"

„Jistě. Ale konkrétně, co o něm říkala?"

„Říkala, že je homosexuál."

Z dalšího rozhovoru, neboť podle právních norem ještě nešlo o výsledky, se policejní prezident Hamard dozvěděl, že madam Steinheilová vězela až po krk v dluzech, žila nad poměry a často se jí nedostávalo prostředků. Bohatý starý pán pak zcela nekompromisně prohlásil, že se s podezřelou neožení, dokud nebude v případě vraždy zcela jasno. Záhady kolem dvou mrtvých se nevysvětlily. Právě naopak. Pčinila se o to sama madam Steinheilová.

Hned při prvním vyšetřování odevzdala policii seznam ukradených cenností a detektivové už při zběžném přezkoumání zjistili, že obsahuje celou řadu šperků, které madam dávno předtím prodala. Policejní prezident Hamard proto poslal své lidi, aby obešli pařížské klenotníky a zjistili, které údaje v seznamu jsou falešné. Jeden z nich referoval:

„Madam Steinheilová navštívila klenotníka Souloye hned v devět hodin ráno, když otevřel krám. Přes obličej měla závoj. Než vešla do klenotnictví, několikrát se ohlédla, jestli ji někdo nepozoruje. Uvnitř byla celých pětadvaceti minut. Když odešla, šel jsem dovnitř a klenotníka Souloye jsem vyslechl. Předložil mi pět prstenů, které mu madam Steinheilová právě přinesla, aby je přepracoval. Jeden z nich, moderní prsten s perlou, byl obzvláště cenný. Klenotník dostal od madam Steinheilové příkaz předělat prsteny tak, aby je nikdo nepoznal."

Marguerite Steinheilová napsala vlastní rukou seznam odcizených šperků a nadepsala jej romantickým názvem „Azurový seznam". Uvedla v něm 23 prstenů, které jí lupiči údajně ukradli. Jedenáct z nich patřilo její matce, madam Japyové. Bylo pravděpodobné, že si Japyová vzala na cestu do Paříže tolik šperků? Nápadné však bylo, že všech pět prstenů, které madam Steinheilová dala k přepracování zlatníkovi Souloyovi, uvedla také v seznamu ukradených.

Francouzi jsou lidé zvědaví, novináři dvojnásob. Hned druhý den po vraždě se objevily spekulace, že nešlo o loupežnou vraždu, ale o politickou akci, lupiči nebyli lupiči, ale tajní agenti. Měli za úkol zmocnit se kompromitujících dokumentů, které své milence svědčil prezident Faure, přitom nedopatřením zavraždili manžela prezidentovy milinky a její matku.

Druhá spekulace zněla ještě fantastičtěji. V době smrti prezidenta Faura žila Francie ve stínu Dreyfusovy aféry. Kapitána francouzské armády židovského původu odsoudili pro údajnou špionáž na deset let na galeje na Dáblský ostrov. Francouzské veřejné mínění se tehdy rozdělilo na přívržence či odpůrce Alfreda Dreyfuse. Víme, že například slavného spisovatele Emila Zolu vyloučili z Francouzské akademie, protože se veřejně zastával kapitána Dreyfuse, o němž prohlašoval, že je nevinen. Prezident Felix Faure byl zásadně proti obnovení procesu s Alfredem Dreyfusem. Proto prý Dreyfusovi zastánci podplatili Meg Steinheilovou a ona se přičinila o prezidentovu smrt. Teď prý u ní hledali ti čtyři zakuklenci kompromitující dokumenty. Byli přistiženi, nechtěli se dát poznat, proto zabili nepohodlné svědky. Někteří dokonce tvrdili, že šlo o vládní akci. Manžel prezidentovy milinky malíř Steinheil vlastnil kompromitující dokumenty, možná milostné dopisy francouzského prezidenta, čtyři noční návštěvníci se vloudili do Steinheilovy vily, aby se jich zmocnili, a zamezili tak jednou provždy jejich zneužití.

Dohady, všechno jen ničím nepodložené dohady. Objevily se další falešné stopy. Jako by je rozsévala sama podezřelá, jako by se chtěla zavděčit vyšetřovatelům, ale současně je odvést co nejdál od skutečnosti.

Když ji totiž policejní prezident Hamard požádal o spolupráci a prosil ji, aby se snažila vzpomenout si na třeba zdánlivě nedůležitou okolnost, která by mohla pomoci detektivům v odhalení vraha, vyprávěla mu romantický příběh, vhodný spíš do divadla. Před léty dostala od prezidenta Faura cenný perlový náhrdelník. Když jí jej dával, upozornil ji, že by měla za každou cenu utajit jeho původ a vůbec nikomu ho neukazovat. Ale po nějakém čase se objevil v ateliéru jejího manžela neznámý cizinec, vydával se za Němce, hovořil s německým akcentem, podle vzhledu byl však zřejmě Žid, a chtěl náhrdelník koupit.

Nejdřív nechtěla o prodeji vzácných perel ani slyšet, později však dovolila manželovi, aby neodbytnému cizinci prodával perly jednotlivě. Náhrdelník rozebrali a malíř Adolphe Steinheil prodával jednu perlu po druhé. Deset nejcennějších si však krásná Meg nechala na památku na svou velkou lásku.

„Když mu manžel prodával poslední perlu,“ vyprávěla, „odmítl ji cizinec koupit a řekl, že zbývá ještě jedenáct, a ne jen jedna.“

„Takže znal přesný počet perel v náhrdelníku. Odkud to mohl vědět?“ zeptal se policejní prezident.

„To mi také vrtalo hlavou. Jenže pak nás překvapil. Řekl manželovi, že se vzdá zbývajících perel, když mu vydám rukopis prezidentových pamětí.“

„Jak jste se zachovala?“

„Odmítla jsem. Je možné, že se pak v noci vloupal do našeho domu a chtěl paměti ukrást.“

„Vy je máte doma?“

„Nemám je vůbec. Ale to on nemohl vědět.“

„Říkala jste však, že vrahové byli čtyři.“

„Měl pomocníky.“

„Jak vypadal ten cizinec?“

„Nikdy jsem ho neviděla.“

„Platil vám přece za perly.“

„Platil mému manželovi.“

„Kolik?“

„Nemám ponětí. Cenu určoval manžel a on si také peníze nechával.“

„Jak to? Vy jste nepotřebovala peníze?“

„Ne, monsieur Hamarde, já jsem měla vždycky dost na útratu.“

Celá ta povídačka byla zjevná lež. Vylhané bylo také tvrzení Marguerite Steinheilové, že měla vždycky dost peněz. Naopak, neměla. Získávala je opravdu svérázným způsobem a nebylo divu, když se o ní na pavlačích říkalo, že je děvka. Drahá sice a dobře vychovaná, ale děvka.

Výpověď hospodyně, komorné, kuchařky a důvěrnice v jedné osobě Marietty Wolfové:

„V den vraždy mi byli dlužni plat za čtyři měsíce. Sloužila jsem u madam už dlouhá léta. Jen proto jsem ji neopustila. Občas jsem se dostala k penězům i jinou cestou. Madam pořádala ve své vile v Bellevue večere pro osamělé pány. Smluvily jsme si, že se v určitou dobu objevím s účtem za večeri na tácku a jakoby z legrace požádám o jeho vyrovnání. Byly to hodně vysoké účty.“

„Vy jste si ty peníze směla ponechat?“ zeptal se vyšetřující.

„Kdepak! Ale občas jsem dostala spropitné.“

Vyšetřování se ocitlo na slepé koleji. Novináři se ještě občas pokoušeli o znovuvzkříšení případu, ale nic nového se neobjevilo. A tak se začalo říkat, že v pozadí vraždy ve vile Steinheilových jsou bůhvíjaké vysoké zájmy, proto se případ ututlal. Vyšetřování pomalu, ale jistě skomíralo a celá záležitost by snad skončila v policejním archivu, kdyby nedošlo k nečekanému zvratu.

Celých pět měsíců po vraždě, 30. října 1908, pozvala Marguerite Steinheilová k sobě redaktora Echo de Paris Marcela Houtina a řekla mu:

„Myslím, že jsem na dobré stopě. Dozvěděla jsem se totiž, že den před vraždou bylo z Židovského divadla v rue St. Denis ukradeno několik kaftanů. Je to důkaz, že moje výpověď není vycucaná z prstu.“

Marcel Houtin se snažil přijít věci na kloub a zjistil, že 2. června 1908 našel jistý zaměstnanec pařížské podzemní dráhy na jednom nástupišti obálku s dvěma kartičkami. Jedna z nich byla pozvánka na výstavu obrazů Adolpha Steinheila, na druhé si někdo poznamenal adresy tří půjčoven divadelních kostýmů. Policisté půjčovny navštívili a zjistili, že v jedné z nich si 27. května vypůjčilo ředitelství Židovského divadla, sídlícího na pařížském předměstí, tři tmavé kutny. Tyto byly 30. května, jen pár hodin před dvojnásobnou vraždou, v šatně divadla ukradeny.

Policie pořídila v půjčovně fotografii zbylých kuten, předložila ji madam Steinheilové a ta je okamžitě poznala. V takových se objevili vrahové v její vile. Policisté pátrali dál a mysleli si, že vyhráli, když zjistili jméno a adresu Američana Burlinghama, který kutny pro divadlo vypůjčil. Okamžitě jeli za ním, počkali si na něj, zatklí ho a dopravili na policejní ředitelství, kde se však brzy zjistilo, že má neotřesitelné alibi. Vůbec nebyl toho dne v Paříži. Ani tato stopa nevedla nikam. Vymyslela si madam Steinheilová složitou příhodu, aby mátl vyšetřování? Zřejmě ano. Když totiž neuspěla s jednou povídačkou, přišla s druhou.

„Jsem přesvědčena, monsieur Hamarde, že je do vraždy zapleten náš sluha Couillard. Uvažujte, prosím: té osudné noci jsme byli ve vile čtyři. Mamá, můj manžel a já. Nahoře v mansardě Couillard. Nás napadli lupiči, jen jeho ne. Proč? Protože s nimi byl společen!“

„Kde je váš sluha, madam?“

„Jel k rodičům.“

„Kde bydlí jeho rodiče?"

„Přesně nevím. Ale můžeme se podívat do jeho pokojíku, myslím, že by mohl mít adresu někde ve skříni."

Prohledali jeho šaty, v kapse jeho převlečníku našli dopis rodičů se zpáteční adresou. Dojeli za ním, zatkli ho a podrobili tvrdému výslechu. Při důkladné prohlídce jeho podkrovního pokojíku pak našli dopis Marthy Steinheilové, který napsala svému milenci. Sluha s ním měl dojít na poštu, ale neudělal to. To bylo podezřelé. Ale ještě podezřelější bylo, když provedli osobní prohlídku a ve sluhové náprsní tašce našli jednu z perel náhrdelníku, který madam dostala na památku od prezidenta Faura.

Meg Steinheilová se postarala o náležitou reklamu pro svůj nový objev. Informovala o podezření Gérarda Dubota z listu Paris-Journal, poskytla rozhovor redaktoru Houtinovi z Echo de Paris a Labruyérově z Matinu. Téměř všechny noviny označily sluhu za vraha. Policie znovu prohledala jeho podkrovní komůrku a našla prsten, náležející madam Steinheilové. To už byl důkaz. Rémyho Couillarda zatkli a odvezli do vyšetřovací vazby. V novinách se objevilo prohlášení seriózního novináře Dubota, který byl při tom, když se ve sluhové náprsní tašce našla kompromitující perla.

Pak došlo k rozčarování. Bublina praskla. Když policie konfrontovala madam Steinheilovou s jejím sluhou a on velmi rezolutně prohlásil, že nemá s vraždou nic společného, nevydržela to krásná Meg nervově, přiznala se, že perlu do sluhovy náprsní tašky vložila sama a že také prstýnek propašovala do jeho věcí. Vůbec jí nevadilo, a policie si toho snad také všimla, že šlo o šperk, uvedený v seznamu ukradených.

Rémyho Couillarda okamžitě propustili. Téhož večera navštívili madam Steinheilovou novináři Houtin, Labruyére a Barbu z Journal de Paris, a přestože se bránila, donutili ji k odpovědím na nepříjemné otázky.

„Zavraždila jste svého manžela a svoji matku, madam?" zeptal se redaktor Houtin.

„V žádném případě!" zvolala rozhořčeně.

„Anebo kryjete skutečného pachatele?"

„Ani jedno, ani druhé. Nemám vůbec nic společného s vraždou. Nemohu však uvést žádné další podrobnosti."

„Proč, madam?" zeptal se Barbu z Journal de Paris.

„Protože nechci udělat jistou matku nešťastnou."

„Jak tomu máme rozumět, madam?"

„Tak, jak to říkám."

„Mohla byste nám, madam, prozradit, o kterou matku jde?"

„O starou dobrou Mariettu Wolfovou. Vrahem je totiž její syn Alexandre. Musela jsem mlčet, protože mi vyhrožoval, že pošle policii prohlášení."

„Smím se zeptat, madam, jaké prohlášení?" zeptal se redaktor Houtin.

„Že jsem mu nařídila, aby zavraždil mého manžela a moji matku."

Zase nová senzace, ale zase nepravděpodobná. Novináři uveřejnili prohlášení madam Steinheilové ve zvláštních vydáních, ona pak druhý den ráno opakovala své obvinění v přítomnosti vyšetřujícího soudce Leydeta. Přijel si je poslechnout také prezident Sureté Hamard.

„Říkám to nerada," prohlásila madam Steinheilová. „Alexandre chtěl krást. Myslel si, že jsme v Bellevue, však víte, že jsme se krátce předtím vrátili, měl tedy pocit, že má volné pole. Když mě viděl spát v posteli, vrhl se na mne a nacpal mi do úst roubík. Můj manžel se probudil a chtěl se na něj vrhnout. Moje matka křičela. Zabil je oba. Já jsem byla jediným svědkem zločinu. Ten ubožák mne nejdřív znásilnil, pak mi pohrozil, že musím mlčet, jinak rozhlásí, že jsem si ho na vraždu objednala."

„Dobře, madam," řekl policejní prezident Sureté Hamard. „Ale co ti čtyři v kutnách. Co ta rusovlasá žena?"

„Všechno jsem si vymyslela."

„Proč jste se dosud o Alexandrovi nezmínila?"

„Kvůli jeho matce. Mám ji ráda. Slouží u nás už řadu let."

Netrvalo ani hodinu, policisté Alexandra Wolfa zatkli v jednom pařížském předměstském hotelu a přivedli ho na policejní ředitelství.

„Je to všechno nesmysl," řekl. „Madam Steinheilová se asi zbláznila. Lže, jak když tiskne. Nemám co přiznat, nic jsem neudělal. Té noci, co došlo k tragédii, jsem byl v bistru Chez Pépé v rue de la Chapelle."

„Máte svědky, monsieur Wolfe?"

„Aspoň dva tucty. Prakticky všechny hosty. Je to lokál, kde mne znají."

Ověřili si jeho alibi, propustili ho, jeho prohlášení předložili madam Steinheilové. Přiznala se, že lhala. Veřejné mínění se vzbouřilo. Ta dáma pochybné pověsti z vyšších kruhů tahala už tolik měsíců policii za nos a jak prezident Sureté Hamard, tak i vyšetřující soudce proti ní nezakročili. Jako by někoho kryli, jako by v pozadí případu stál někdo, kdo z titulu vyššího zájmu našeptává, co směji a co ne.

Poslední lež madam Steinheilové však byla současně onou poslední kapkou, po níž pohár přetekl. Noviny útočily na policii i na ministerstvo spravedlnosti a tehdejší ministr Aristide Briand, který se později stal ministerským předsedou, ale také ministrem zahraničních věcí, odvolal vyšetřujícího soudce Leydeta a nahradil ho soudcem, který se jmenoval André. Ten podepsal na madam Steinheilovou zatykač, dal obě mrtvoly exhumovat, aby soudní lékaři zjistili, jestli oběti vraha nebyly navíc ještě otráveny.

Pařížská veřejnost tušila senzaci, před justičním palácem, před vilou Steinheilových i před ženským vězením St. Lazare se shromažďovaly davy. Někdy tam debatovalo, vykřikovalo a vyhrožovalo až tisíc lidí.

Cela číslo 12, do níž madam Steinheilovou zavřeli, měla tři kavalce, kamenné zdi a slavnou minulost. Část svého trestu si zde odseděla snad největší podvodnice století Thérèse Humbertová, která obrala své oběti o neuvěřitelnou částku dvaceti milionů zlatých franků. Později v ní prožily své poslední dny před popravou legendární vyzvědačka Mata Hari a také manželka ministra Caillauxe, která v roce 1914 zastřelila šéfredaktora pařížského „Figara" Calmetta.

Marguerite Steinheilová si vybrala obhájce. Jmenoval se Antoin Aubin, jeho asistentem byl maitre Landowski. Oba se snažili napravit chyby, které jejich mandantka při vyšetřování napáchala. Krásná Meg se však ještě i z cely snažila zamlžit scénu zločinu.

„Když jsem řekla obhájci Aubinovi o těch tajných dokumentech," napsala později ve svých pamětech, „které mi svěřil Felix Faure a které byly té noci, kdy došlo k vraždě, ukradeny, zeptal se mě, jestli mám pro své tvrzení svědky. Jmenovala jsem prezidentova tajemníka Blondela. O několik dní později mne Aubin znovu navštívil a řekl mi: „Madam, s tím svědkem nepočítejte. A po všem, co jsem o něm slyšel, vám naléhavě radím, abyste se o těch dokumentech vůbec nezmiňovala. Zapamatujte si, madam, vaši nejučinnější zbraň je naprosté mlčení.“

Prezidentův tajemník toto sdělení nikdy nepopřel a před soudem se skutečně o žádných tajných dokumentech nehovořilo. Mohl k tomu však být prostý důvod: žádné neexistovaly a madam Steinheilová si je vymyslela jako další nepravdivá tvrzení.

Vyšetřování se táhlo do nekonečna a nevedlo k jednoznačnému závěru. Proces zahájili až 3. listopadu 1909 za předsednictví soudního rady de Vallese. Ten vybral pro líčení malou jednací síň s pouhými 100 sedadly. Osmdesát vstupenek vydali novinářům, za zbylých dvacet se platilo tisíc až patnáct set franků za jednu. Proces se stal senzací místního, ale i světového tisku, v pozadí totiž stále hrozil politický skandál. Mnozí se domnívali, že obžalovaná nemluví pravdu proto, že musí krýt někoho v pozadí, že v případě dvojnásobné vraždy vůbec nešlo o loupežné přepadení, o krádež šperků, že vrah či vrahové hledali kompromitující dokumenty.

Kriminální komisař Bouchette byl štíhlý, vysoký, měl světlý knír, vypadal jako policista, choval se jako policista a neřekl snad o slovo víc, než musel.

„Vy jste byl ve vile první, komisaři?" zeptal se ho předseda soudu de Valles.

„Ano, pane," odpověděl stroze, otvíral ústa jen napůl.

„Všiml jste si něčeho mimořádného?"

„Ano, monsieur."

„Můžete nám říci, co vás zaujalo?"

„Roubík."

„Tedy, vatový roubík, jestli se nemýlím."

„Ano, pane předsedo, na polštáři vedle madam ležel roubík z vaty a nebyl mokrý."

„Podle vašeho názoru, komisaři, měl být mokrý?"

„Jistě, pane předsedo. Vata se promáčí slinami."

„Dobře, komisaři, co dál?"

„Inkoustové skvrny."

„Kde byly inkoustové skvrny?"

„Na noze madam Steinheilové. Vlastně na koleně."

„Vysvětlíte tuto okolnost přesněji, komisaři."

„V pokoji, kde ležel mrtvý Steinheil, jsem našel převržený kalamář. Na podlaze byly kaňky. Ty na koleně madam Steinheilové byly od stejného inkoustu."

„Máte pro to nějaké vysvětlení, komisaři?" zeptal se předseda soudu.

„Ne."

Nebylo to sice nic nového, ve všech novinách se už o inkoustových skvrnách psalo, ale přímé svědectví, vystoupení svědka před porotou má bezprostřední účinek. Bouchettova výpověď zpochybnila tvrzení obžalované, že ji zločinci přivázali k posteli. Pak předseda soudu předvolal dalšího svědka, komorníka Couillarda. Předstoupil před tribunál v černé dragounské uniformě, nastoupil totiž mezitím vojenskou službu. Odpovídal s jistotou, z jeho sebevědomého pohledu se dalo vyčíst, že mluví pravdu.

„Popište nám přesně všechno, co předcházelo zločinu, monsieur Couillarde." vyzval mladého muže předseda de Valles.

„Chtěl jsem už odejít do svého pokoje, ale madam mne ještě zavolala. Řekla mi, abych přinesl láhev rumu, že si uvaří grog. Poznamenala ještě, že se monsieur Steinheil necítí dobře."

„Vypadal špatně? Nebo se při večeři choval jako nemocný?"

„Ne, ale zřejmě neměl chuť k jídlu a madam ho pořád pobízela, aby jedl."

„Měla to ve zvyku?"

„Vůbec ne. Nikdy ji nezajímalo, jestli pán jí moc nebo málo."

„Protestuji proti takovým otázkám, pane předsedo," vyskočil obhájce Antoin Aubin s napřaženou paží. „Takové otázky totiž mohou u pánů porotců vyvolat dojem, jako by snad existovala možnost, že madam Steinheilová otrávila jídlo svého manžela. Proto mi dovolu, abych se zeptal svědka. Jedl jste totéž jako váš pán?"

„Připouštím otázku pana obhájce," řekl de Valles, „odpovězte panu obhájci, prosím."

„Jedl jsem v kuchyni, co mi dala kuchařka. To jídlo samozřejmě nebylo otrávené."

„Mohli byste, pane svědku, posoudit, jestli snad byl v jídle uspávací prostředek? Vy sám jste asi spal velmi tvrdě, když jste vůbec neslyšel, že se někdo vloupal do vily a zavraždil tam dva lidi."

„Mám dobrý spánek, pane předsedo, zřejmě jsem spal tvrdě. Nemohu říci, jestli bylo něco přimícháno v jídle."

„Dobře, vraťme se ke grogu. Připravoval jste jej?"

„Ne, pane předsedo. Madam si dala přinést do svého budoáru horkou vodu a připravila jej sama."

„Bylo to běžné, že se v rodině večer pil grog?"

„Ne, pane předsedo. Pán pil v poslední době jen vodu. Měl nemocná játra."

„Dobře, pane svědku. Řekněte nám, jak to bylo, když jste ráno vstoupil do bytu Steinheilových," vyzval dragouna

Couillarda předseda soudu.

Přešlápl, olízl si rty a plyně, jako by se na výstup pečlivě připravil, začal vyprávět:

„Vstal jsem v šest jako každý den. Vešel jsem nejdřív do ložnice, kde spala madam.”

„Proč právě tam?”

„Dveře byly dokořán.”

„Co jste spatřil?”

„Byla přivázána k posteli. Ruce měla zkříženy na prsou a svázaný šňůrou.”

„Co jste udělal?”

„Hned jsem ji rozvázal.”

„Bylo to obtížné?”

„Ne, naopak. Vzal jsem za konec šňůry a všechny uzly se rozvázaly. Bylo mi divné, že se madam neosvo-bodila sama.”

„Měla obžalovaná v ústech vatový roubík?”

„Ne. Ležel vedle její hlavy na polštáři.”

„Takže mohla křičet.”

„Volala o pomoc. Ale asi ne moc hlasitě. Uslyšel jsem její volání, až když jsem přišel z mansardy dolů. Když jsem madam rozvázal, ptala se na matku a na manžela. Šel jsem za nimi do jejich pokojů a viděl jsem, že jsou mrtví.”

„Řekl jste o svém nálezů madam Steinheilové?”

„Ano.”

„Co říkala?”

„Vykřikla, zakryla si obličej rukama a požádala mne, abych zavola l lékaře.”

„Lékaře? Ne policii?”

„Řekla nejdřív lékaře a pak policii.”

„Byla rozčilená?”

„Ne. Divil jsem se, jak je klidná. Řekla mi, abych policii všechno vyprávěl, že to dobře dopadne.”

„Můžete si vzpomenout, co řekla doslova?”

„Ubohý Couillarde, všechno přece dobře dopadne.”

„Pane svědku, Steinheilovi měli psa, jmenoval se Turque. Co se s ním stalo?”

„Den předtím... před tou vraždou mi madam poručila, abych ho odvedl pryč.”

„Proč?”

„Ze strašně zapáchá.”

„Kam jste ho měl odvést?”

„K bývalému majiteli.”

„Jak se jmenoval?”

„Geoffroy. Koupili ho od něj. Jeho žena u nás někdy posluhovala.”

„Zapáchal ten pes?”

„Ne. Ne víc nebo méně než jindy.”

„Co jste udělal?”

„To, co mi madam přikázala.”

„Co na to řekl bývalý majitel?”

„Strašně se divil.”

Odstranění psa, to byla další z nevysvětlených okolností případu Meg Steinheilové. Proč pes najednou zapáchal víc než jindy, proč ho Steinheilovi měli vracet? Aby nepřekážel při vražedném záměru? Vražдила-li paní domu, pak se přece nemusela bát, že by pes štěkal, že by se na ni sápal, že by ochraňoval její matku, kterou vlastně neznal, nebo manžela, který si ho jen málo všiml. Přícház el v úvahu jediný logický důvod. Madam Steinheilová měla společníka nebo společníky, mohla si zaplatit nájemné vrahy. Na ty by Turque pochopitelně štěkal. Proto musel z domu.

Státní návladní se pak sluhy Couillarda vyptával na další podrobnosti a zeptal se madam Steinheilové, proč obvinila nevinného, proč mu dokonce podstrčila perlu, aby na něj padlo podezření.

Vstávala pomalu, jako herečka, která ví, jak zapůsobit na publikum, přehodila si dozadu krátký závoj íček, splývající z decentního kloboučku, pak odpovídala útočným tónem, vůbec ne jako by se omlouvala. Vysvětlovala zdánlivě věcně a hovořila o hrozném nařčení, jako by měla právo něco takového udělat, jako by se nedopustila ničeho protizákonného:

„Můj obhájce a dobrý přítel Aubin mi daleko dřív, než jsem se to dozvěděla od policie, sdělil, že mne podezřívají z vraždy manžela a matky. Byla jsem zdrcena. Když jsem vyslovila pochybnosti o tom, jak mohl někdo přijít na takové obvinění, řekl mi, že mne podezřívají z vraždy matky proto, že byla jediným svědkem vraždy mého manžela. Pane předsedo, toto nehorázné tvrzení je dokonce uvedeno v protokolech. Byla jsem zoufalá, nevěděla jsem si rady. Myslela jsem, že přijdu o rozum, a snad jsem chvíli skutečně jednala nerozumně. Sama jsem začala pátrat po někom, kdo mohl spáchat ten hrozný čin. Věděla jsem, že musím najít vraha, aby přestali podezřívat mne. Když jsem o tragédii hovořila s přáteli, mnozí z nich podezřívali Rémyho Couillarda. Proto jsem se snažila přinutit ho k přiznání. Proto jsem mu podstrčila perlu.”

Obžalovaná lhala, o tom se přesvědčili vyšetřovatelé z pařížského policejního ředitelství i vyšetřující soudce, jedna okolnost se však přece jen ukázala jako pravdivá: epizoda s ukradenými kutnami. Pochopitelně že to nedokazovalo nic, snad jen to, že by je vrahové mohli použít. Kdyby ovšem ti divadelně kostýmovaní zakuklenci skutečně existovali. Mimo obžalovanou je totiž nikdo neviděl. Při líčení se však prokázalo toto: Jako svědek vystoupil před porotci kontrolor pařížského metra Villemant a prohlásil:

„Dne 31. května 1908...”

„Tedy den po vraždě," doplnil jeho výpověď předseda soudu. „Pokračujte, pane svědku."

„Toho dne průvodčí našel ve vagónu metra obálku s pozvánkou na výstavu obrazů malíře Steinheila, o jehož zavraždění se právě psalo ve všech novinách. Odevzdal mi ji. Všiml jsem si, že na rubu pozvánky si někdo poznamenal adresu půjčovny divadelních kostýmů."

„Pamatujete si tu adresu?"

„Jistě, pane předsedo, a je také v protokolu, který jsem podepsal panu vyšetřujícímu soudci. Je to půjčovna Guilbert na bulváru Saint-Martin. Pak jsem se dozvěděl z novin, že vrahové byli převlečeni do kuten, či kaftanů, a tak jsem ji odnesl advokátovi Aubinovi."

„Vy jste ho znal?"

„Ne, pane předsedo. Ale jeho jméno bylo ve všech novinách."

Vyslechli majitele půjčovny divadelních kostýmů i jeho zaměstnankyni Georgettu Ralletovou.

„Dne 27. května 1908, tedy čtyři dny před vraždou," prohlásila, „navštívili naši půjčovnu ředitelé Židovského divadla Goldstein a Feinberg a vypůjčili si tři černé kostýmy a jeden kabát. Divadlo právě hostovalo v Paříži. Dodnes ty kostýmy nevrátili."

Předvolali Samuela Goldsteina, principála kočující divadelní společnosti, která v době vraždy hrála v divadle Eden v rue St. Denis 133 hru „Kain a Abel".

„Pane svědku, půjčili jste si ty kostýmy?" zeptal se předseda soudu de Valles.

„Ano. Vždycky jsme si u Guilberta půjčovali kostýmy."

„Hráli jste v nich?"

„Ne, pane předsedo. Někdo nám je ukradl z šatny. V poslední chvíli jsme museli hrát v jiných, ve španělských."

„Mohl se dostat do šatny někdo cizí?"

„K šatnám se dá přijít z hlediště, ale také z ulice. Oboje dveře jsou stále otevřeny."

„Hlásil jste krádež?"

„Nejdřív jsme je hledali, pak jsem krádež hlásil."

První zvrat v průběhu procesu. Romanticky vybarvená výpověď s převlečenými vrahy dostala reálnou podobu, i když vynívala operetně. Madam Steinheilová však nelhala, když popisovala vrahy. Je možné, že existovali, že měli na sobě černé kutny nebo kaftany. Obžalovaná využila obratu v průběhu líčení a požádala předsedu soudu o slovo.

„Chtěla bych jen v přítomnosti divadelního ředitele Goldsteina upřesnit několik detailů. Ty kostýmy neměly žádné límce. Souhlasí to, monsieur Goldsteine?"

„Ano, madam, totiž slavný soude."

„Neměly široké rukávy, jaké mívají kutny, ale úzké, jaké mívají pláště. Souhlasí to, monsieur Golsteine?"

„Ano, madam."

„Při předběžném řízení jste obžalovaná tvrdila, že vrazi měli na hlavách velké černé klobouky," zeptal se státní návladní Trouard-Riolle. „Trváte na své výpovědi?"

„Trvám na všem, co je v protokolu."

„Dobře. Zeptám se tedy svědka Goldsteina, jestli si pro své herce vypůjčil také velké černé klobouky."

„Ano, monsieur," odpověděl ředitel Goldstein.

„Ty vám také někdo ukradl?"

„Nejdřív jsme mysleli, že je zloději ukradli s kaftany. Nebyly totiž v té bedně z půjčovny, ale později jsme je našli v šatně."

„Takže je museli ukrást někde jinde. Vážení páni porotci, slavný soude, nezdá se vám, že jsme diváky nedobře napsané a špatně zahrané frašky? Byl by nějaký vrah tak hloupý, aby doslova vyráběl stopy, po nichž by se policie dostala až k němu? O vrazích převlečených do kaftanů neexistuje jediný přesvědčivý důkaz. Obžalovaná si je vymyslela, jako si vymyslela mnoho jiných věcí, kterými chce zmást vyšetřování případu," prohlásil prokurátor.

Už v žalobě tvrdil, že Adolphe Steinheil musel zemřít, protože stál v cestě sňatku své ženy s milionářem Borderelem. Madam Japyová musela zemřít, protože obžalovaná spekulovala se skutečností, že nikdo neuvěří, že by mohla zavraždit také matku jen proto, aby druhou vraždou odvedla pozornost. Navíc se Meg Steinheilová stala po smrti své matky dědičkou velkého jmění, motiv obou vražd byl tedy stejný: touha po penězích a po rozhazovačném životě.

„Váš manžel byl vlastně vaším nepřítelem, obžalovaná," řekl předseda soudu.

„Ne, pane předsedo!" zvolala. „Můj vztah k manželovi vůbec nebyl nepřátelský. Byl otcem mé dcery a velice jsem si ho vážila."

„Ale přesto jste ho podváděla s tolika muži! Věděl o tom?"

„Samozřejmě."

„Snad to dokonce schvaloval?"

„Jistě. Už celých patnáct let jsme spolu nežili jako muž a žena."

„Chcete snad znovu naznačit, že váš manžel měl nenormální styky s muži?"

„Nikdy jsem nic takového netvrdila."

„Ale ano, obžalovaná, dokonce několikrát. Vaše výpovědi za přítomnosti vyšetřujícího soudce Andrého jsou ve spisech a výpovědi dalších svědků také."

„Protokol! Proboha, protokol! Každý ví, jak to chodí. Dlouhé hodiny mne trápili výslechy. Už ani nevím, co jsem říkala. Duševně mě mučili, chtěli ze mne za každou cenu vymámit přiznání."

„Váš manžel si stěžoval, že utrácíte obrovské částky. Žila jste nad poměry."

„Jen proto, pane předsedo, abych mu sehnala bohaté klienty. Chtěla jsem, aby byl slavný. Přiváděla jsem do jeho

ateliéru kupce. A on? On se nikdy nestaral o materiální stránku života. To byla moje věc. Vždycky jsem musela mít dost peněz na domácnost."

„Přispívali na domácnost vaši milenci?"

„Ne, pane předsedo, milovala jsem hodně mužů, já jsem totiž vždycky šla za voláním svého srdce, ale nikdy jsem se neprodávala."

„Chcete snad tvrdit, že jste se nenechala vydržovat ani od pana Borderela, že jste od něho nedostávala žádné peníze?"

„Nikdy jsem od něho nevzala ani frank! Neměla jsem s ním žádný poměr. Nebyl mi sympatický!"

„Nelžete, obžalovaná! Zjistili jsme, že jste s ním udržovala dokonce velice intimní poměr a že si vás velkoryse vydržoval."

Kolem případu Marguerite Steinheilové zůstalo několik nevyjasněných okolností. Říkalo se, že se její zájmy křížily se státními záležitostmi, že byla obžalovaná „une femme d'état" osobností, krytou vyšším zájmem, proto prý proces neprobíhal, jak měl, leccos muselo být zamlčeno, nedopovězeno, skryto před zraky francouzské veřejnosti, která už tradičně dbá o to, aby historie národa nebyla poskvrněna víc, než je nezbytně nutné. Jedna z epizod, zastřených tajemstvím, byla aféra s perlovým náhrdelníkem, který daroval své milence prezident Felix Faure.

„Krásná Meg" vypověděla, že jej, až na jedenáct nejcennějších perel, prodal její manžel jakémusi neznámému Němci po jednotlivých perlách. Byla to pravda, anebo i tato příhoda patří do řady výmyslů obžalované?

Věděl snad záhadný Němec o původu těch pěti set perel? Znal snad pozadí případu?

Felix Faure pocházel z prosté rodiny a dostal se do funkce prezidenta Francie svou pilí a osobními schopnostmi. Když pak už stál v čele národa a státu, žil a choval se jako maharádža. Někdejší koželuh kraloval v Elysejském paláci a rychle si zvykl na choutky unuděných boháčů. Rád hrál karty. Jeho spoluhráči byli baroni a knížata. V banku bývalo celé jmění. Když jednou obehral jednoho z aristokratů o tak velkou částku, že ji hrabě nemohl zaplatit, nasadil mu prezident nůž na krk. Zaplatit, nebo čestně odejít ze světa. U dluhů ze hry nebylo jiného východiska. Hrabě nechtěl spáchat sebevraždu, tak nabídl věřiteli vzácný, údajně rodinný šperk: perlový náhrdelník z pěti set perel. Prezident Faure jej daroval své milence Meg.

To sice byla pikantní příhoda pro časopis paní a dívek, ne však tak hrozná skutečnost, aby ji bylo třeba tak přísně tajit. Ale prezident Faure prý madam Steinheilovou důrazně upozornil, že se s ním nikdy nesmí ukázat na veřejnosti. Proč?

Náhrdelník byl kradený. Ukradl ho buď sám aristokrat, který jím zaplatil dluh ze hry, nebo ho koupil s vědomím, že je kradený. Patřil totiž jedné z francouzských královen a byl státním majetkem. Později se zjistilo, že prezident netušil, že jde o odcizený šperk. Když se dověděl pravdu, nepožádal „krásnou Meg", aby mu kompromitující šperk vrátila, pouze jí zakázal, aby ho nosila, a dovolil ho prodat jedině perlu po perle. Obžalovaná nesměla při procesu ani jen vyslovit jméno svého slavného milence, jehož světlou památku musela chránit ona i pařížský soudní dvůr. Její obhájce Aubin se prý, podle pamětí, které vydala v roce 1912 v jistém pařížském nakladatelství, vyjádřil takto: „Když budete mlčet, madam, soud si najde způsob, jak se vám odvděčit."

Zahrála svou roli na výbornou. Dokázala využít své pochybné, leč tajemstvím zahalené minulosti, uměla v pravý čas naznačit, že nemůže říci všechno, co ví, že se nemůže odvolat na osobnosti francouzského veřejného života, které by jí pomohly. Když se jí některá otázka soudců či prokurátora nezdála vhodná, vstala a hrozila: „Národ vám neodpustí, že mi dáváte takovou otázku. A mně by národ nikdy neodpustil, kdybych na ni odpověděla." Ať už byla vinna, nebo ať žila morálním či nemorálním životem, ať byla bezohledná ke své rodině i okolí, Marguerite Steinheilová byla chytrá a nebezpečná žena.

Pět dní defilovali svědci před soudci a porotci, žádný z nich však nepřinesl nic nového. Soud neměl přesvědčivé důkazy. I veřejné mínění se stále víc stavělo na stranu obžalované. Ta žena, která po celý život málo dbala na morálku, pohrávala si s muži a využívala je, žila v době „belle époque", kdy lehkomyšlnost a marnotratnost nebyly považovány za nectnosti. Výmysly, nepravdivé historky a křivá obvinění, kterými hýřila její fantazie, byly zapomenuty. Před soudem a před porotci stála vdova v decentním černém kostýmu a s kloboučkem se závojem přes oči a proti ní státní žalobce s celým policejním i soudním aparátem. Obecenstvu připadala jako žena ubohá, zasluhující pomoc a ochranu. Marguerite Steinheilová to věděla. Tušila, že si získala publikum v hledišti na svou stranu.

Jako poslední vystoupili před soudním tribunálem znalci. První dlouholetý lékař rodiny Steinheilových dr. Acheray.

„Obžalované se má za zlé," řekl, „že okamžitě poté, kdy jí rozvázali pouta, nevyskočila a neběžela se podívat, co se stalo s její matkou a manželem. Vážený pane předsedo, páni porotci, za takových okolností nelze očekávat normální reakce. Byla nepředstavitelně rozčilená, byla v šoku a nic nepředstírala. Byla nemocná. Právě proto jsem ihned zařídil, aby ji dopravili k jejím přátelům, k hraběnce a hraběti d'Arlonovým. Nebylo možné nechat ji v bytě samotnou. Měl jsem dokonce obavy, že by si mohla sáhnout na život."

„Popište nám, prosím, ještě jednou, co jste viděl, když jste vstoupil do vily," řekl předseda soudu.

„Přišel jsem dovnitř..." začal.

„Kolik bylo hodin?"

„Asi devět. Našel jsem madam ve stavu krajního rozčilení. Řekla mi, abych se podíval, co je s manželem a matkou. Tak jsem se porozhlédl, prohlédl jsem přilehlé místnosti a našel jsem mrtvoly. Zpočátku jsem madam tu hroznou skutečnost zamlčel. Teprve později jsem jí šetrně sdělil, že její matka i manžel jsou mrtvi. Vykřikla, dala se do pláče a hlasitě vzlykala."

„Pane doktore, nesvěřila se vám obžalovaná už předtím, že nežije se svým manželem jako žena?"

„Ano. Svěřila se mi s tím. Řekla, že dostala anonymní dopisy, že má manžel nepřírozené sklony. Byla velice smutná. Od té doby žili prakticky odloučeně."

„Domníváte se, že to byla pravda?“

„To nemohu posoudit, pane předsedo, věděl jsem však, že monsieur Steinheil bere opiáty.“

„Kdo vám to řekl?“

„Madam Steinheilová. A upozornila mne ještě, že mi to říká proto, abych nebyl překvapen, až ho jednoho dne najdeme mrtvého.“

Předstoupil další soudní znalec z oboru lékařství dr. Courtois-Suffit. Obhájce Aubin se ho zeptal:

„Věříte, pane doktore, že dvojnásobnou vraždu mohla spáchat jediná osoba?“

„Myslím, že ne. Bylo jich několik.“

To byla podstatná výpověď a další soudní znalec, věhlasný doktor Balthazard, prohlásil:

„Monsieur Steinheil zemřel v šoku. Měl takový strach, že se nedokázal pohnout. Byl slabý, neuměl se bránit. Padl na kolena a nebylo těžké uškrtit ho. Snad to mohla udělat i jeho žena. Můžeme předpokládat, že byl uškrcen šňůrou a že se nebránil. Zřejmě byl hned mrtev. Madam Japyová zemřela v posteli a podle všech známek se také nebránila.“

Závěrečné řeči žalobce i obhájce bývají zlatým hřebem každého soudního procesu. V případě Marguerite Steinheilové odezněly jen jako nepodařená pointa. Ani státní návladní, ani obhájce neměli trumfů v ruce, aby mohli překvapit porotce a získat je pro svou verzi případu. A tak vyznělo jedno i druhé plaidoyer jen jako povinný závěr dramatu. Mimo jediné skutečnosti. Státní návladní přece jen změnil názor.

„Co vedlo obžalovanou Steinheilovou k tak hroznému činu?“ ptal se a hned také odpověděl. „Obžalovaná se rozhodla zavraždit svého manžela, aby se mohla vdát za bohatého muže. Zajistila si pomoc. Její matka, spoutaná a připoutaná k posteli stejně jako ona sama, měla být důkazem, že pachatelem vraždy je někdo třetí. Všechno proběhlo podle plánu. Až na maličkost. Madam Japyová se udusila svou zubní protézou. Matka před smrtí volala o pomoc, monsieur Steinheil přišel do její ložnice, tam ho obě pachatelky, pomocnice obžalované byla zřejmě také žena, přemohly a ve vedlejší místnosti uškrtily. Když se vrátily k lůžku madam Japyové, viděly, že došlo k nedopatření. Udusila se. Proto ji honem omotaly kolem hrdla provaz, aby to vypadalo, že ji vrah také uškrtl.“

Státní návladní přiznal, že ke smrti madam Japyové mohlo dojít nešťastnou náhodou. Porotci se tedy měli rozhodnout, zda Marguerite Steinheilová je vinna zabitím svého manžela.

Radili se tři hodiny, několikrát si zavolali předsedu soudu de Vallese, aby jim pomohl s právním výkladem. Pak oznámili, že obžalovanou Steinheilovou neshledali vinnou ve smyslu obžaloby. Bylo devět večer. Před pařížským justičním palácem se shromáždil tisícíhlavý dav jako o karnevalu. Policie musela na konec tragédie sehrát pro diváky frašku. Osvobozená „krásná Meg“ nemohla opustit justiční palác bez nebezpečí, že ji lidé ušlapou. Proto objednali kočár, posadili do něj ředitele vězení s jeho dcerou, kočí pobídl koně a uháněl noční Paříží. Reportéři je v drožkách pronásledovali. Marguerite Steinheilovou zatím odvezli nenápadně a nepozorovaně zadním východem. Krátce poté odjela do Anglie, aby se vyhnula nepřijemné pozornosti novinářů.

V roce 1912 začal pařížský list „Le Journal“ otiskovat její paměti. Dodnes nejsou známy důvody, proč bylo uveřejňování najednou zastaveno. V červnu 1917 se stále ještě velice hezká Meg provdala za lorda Abingera. Poznal ji během líčení v soudní síni a zamiloval se do ní. Krátce po jejím osvobození ji požádal o ruku. Svatbu slavili v Londýně 26. června 1917.

Po smrti manžela se odstěhovala z Londýna na jeden z venkovských rodinných zámků, které zdědila, a žila zde v ústraní až do roku 1954. Ze všech, kdo v roce 1909 zahráli v procesu podstatné role, ji přežil jediný. Jeden z jejích obhájců maitre Landowski. Když zemřela, vyhledal ho jistý francouzský novinář a zeptal se ho: byla, či nebyla Marguerite Steinheilová vinna?

„Nevinná,“ odpověděl advokát. „Ta podivná historka o třech mužích v kutnách a jedné ženě v zrzavé paruce nebyla vůbec nepravděpodobná. Převrhnutý kalamář a rozlitý inkoust naznačuje, že madam Steinheilová byla přinucena podepsat nějaké prohlášení.“

„Dobře, ale proč tedy zavraždili jejího muže a matku?“

„To nevím. Je však pravděpodobné, že do záležitosti byla zapletena významná politická osobnost, jejíž jméno se z titulu státního zájmu nesmělo objevit na veřejnosti. Mnohé totiž jak při vraždě, tak také během soudního líčení naznačovalo, že jde o záměrnou policejní kamufláž.“

A tak se ani s odstupem tolika desítek let nepodařilo odhalit v případě prezidentovy milenky celou pravdu.

## Dům hrůzy Rillington Place 10

Přišel na strážnici policejního revíru v Merthyr Vale krátce po poledni, zastavil se hned ve dveřích a těkal pohledem po místnosti. Měl bledý obličej a vypadal jako velký nemocný chlapec. Měřil něco málo přes metr šedesát.

„Copak?“ zeptal se ho kriminální strážmistr Gwynfryn Howell Evans.

„Chtěl bych mluvit s nějakým inspektorem,“ řekl malý mužík tiše.

„Teď tady právě žádný není. Nemohl bych vám pomoci já?“

Chvilí váhal, přešlapoval na místě, prohlížel si stěnu se zatykači, pak ze sebe vysoukal:

„Já nevím. Chtěl bych mluvit s někým mezi čtyřma očima.“

„Tak pojdte dál,“ řekl strážmistr Evans.

Zavřeli za sebou dveře a malý mužík zájímavým hlasem vykotal:

„Přišel jsem se udat. Zabil jsem svou ženu.“

„Jak zabil?“ zeptal se strážmistr. „Co tím chcete říct?“

„No prostě zabil. Zbavil jsem se jí. Hodil jsem ji do kanálu.“

„Člověče, vzpamatujte se, uvědomujete si vůbec, co říkáte?"

„Jo. Dobře vím, co říkám, ale já už to dál nevydržím. Já totiž vůbec nemůžu spát."

„Tak podívejte se, pane...?"

„Evans, já se jmenuju Evans."

„Co? Vy se taky jmenujete Evans?"

„Jo. Proč se ptáte?"

„Tak to jsme jmenovci. A já vás musím, Evansi, upozornit, že všechno, co od této chvíle řeknete, může být proti vám použito jako důkaz, a tak si zatračeně dobře rozmyslete, co budete povídat. Odjedu s vámi teďka do kanceláře Scotland Yardu a tam to všechno dáme na papír."

V oddělení Scotland Yardu v Merthyr Tydfilu zjistil kriminální strážmistr Gough, že se malý mužík jmenuje Timothy John Evans, bydlí na Rillington Pláce číslo 10 ve čtvrti North Kensington a pracuje jako řidič nákladního vozu. Když se pustili se strážmistrem Evansem do výslechu, nestačili se divit. Ten neduživý človíček skutečně tvrdil, že zavraždil svou ženu.

„Začátkem října mi žena řekla, že je v jiném stavu," vyprávěl klidným hlasem.

„Jak se jmenuje vaše žena?"

„Beryl Suzan Evansová. Řekla mi, že je asi ve třetím měsíci, a já jsem jí řekl, no fajn, Suzy, máme už jedno, tak budeme mít dvě. Ale ona nechtěla o dítěti ani slyšet. Řekla, že se toho nějak zbaví."

„Vy jste s tím souhlasil, pane Evansi?"

„Vůbec ne. Vynadal jsem jí a řekl jsem jí, že by z toho mohla dostat nějakou nemoc."

„Takže jste ji přemluvil?"

„Kdepak, pane strážmistr. Šla do lékárny a koupila si tam medicíny. Ale druhý den řekla, že to stejně není k ničemu. Prý že si koupí tablety."

„Víte, jaké tablety si koupila?" zeptal se strážmistr Gough.

„To nevím, ale nepomohly jí. A tak jsem jí řekl, aby šla k doktorovi. Druhý den mi řekla, že se toho musí zbavit, jinak že se oddělá i s naší malou Geraldinou."

„Kdy to bylo?"

„Myslím, že v neděli, 6. listopadu."

„Kdo je Geraldina?"

„Naše malinká holčička."

„A co jste jí na to řekl?"

„Že se zbláznila."

„Pak už jste o tom nemluvil?"

„Pak už ne. Až v pondělí ráno, když jsem šel do práce, tak mi řekla, že slyšela o nějaký bábě, která by jí mohla pomoci."

„Souhlasil jste, pane Evansi?"

„Ne. Já už jsem měl nejvyšší čas, abych nepřišel pozdě. No a pak jsem naložil a vyjel a na svačinu jsem se zastavil v hospodě u silnice."

„Kde to bylo?"

„Někde mezi Ipswichem a Colchesterem, ale přesně vám to už neřeknu. Objednal jsem si u pultu Čaj a sedl jsem si ke stolku, a než mi přinesli omeletu, tak jsem se dal do řeči s jedním chlápkem. Nejdřív si řekl o cigaretu, pak povídá, ty vypadáš nějak mizerně, co se ti stalo, a já jsem mu všechno vypravoval."

„Jak se jmenoval ten člověk?"

„Nemám ponětí. V životě jsem ho neviděl. Řekl jenom, že mi pomůže, že to není problém. Odběhl někam ven, a než jsem snědl svačinu, tak byl zpátky, vrazil mi do ruky flaštičku zabalenou v hnědém papíře a řekl mi, aby to Suzy vypila nalačno. Že uvidím, jak to zabere."

„Kolik jste mu za to dal?"

„Nic. On za to nic nechtěl. Řekl, že je to v pořádku, já jsem u pultu zaplatil a jel jsem."

„Dal jste ten lék manželce?"

„Dal? Když jsem přišel večer domů, řekla, jestli nemám cigaretu, a já jsem jí řekl, aby si vzala v kapse, a ona našla lahvičku a ptala se, co to je. Tak jsem jí to všechno vysvětlil."

„A vypila to?"

„Já vlastně nevím. Ráno jsem vstal a šel do práce. Ještě jsem jí mezi dveřma řekl, aby se na všechno vykašlala a nic nebrala, ale když jsem večer přišel domů..."

„V kolik jste se vrátil?"

„Asi v půl sedmé. A v bytě byla tma. Když jsem chtěl rozsvítit plynovou lampu, musel jsem hodit do automatu penny. Nejdřív jsem nemohl žádnou minci najít, ale pak jsem rozsvítil. Viděl jsem, že moje žena leží v posteli. Řekl jsem jí, tak co, jak ti je, ale ona neodpovídala. Tak jsem ji vzal za ramena a začal s ní trást. Bylo po ní."

„Co jste udělal potom?" zeptal se strážmistr Gough.

„Udělal jsem Geraldině jídlo, nakrmil jsem ji. A pak jsem si sedl, protože se mi nechtělo spát. V noci jsem pak popadl mrtvou Suzy."

„V kolik hodin?"

„Někdy mezi jednou a druhou, a vynesl jsem ji ven. Tam jsem otevřel kanalizační poklop, máme ho zrovna před barákem, a hodil jsem ji do kanálu."

„Jak, do kanálu?"

„Hlavou napřed."

„A co jste udělal potom?"

„Dal jsem ten poklop zpátky a šel jsem domů. Sedl jsem si ke kamnům a zapálil si cigaretu."

„Můžete nám přesně říci, kde je ten kanál?"

„Přímě před barákem na Rillington Pláče číslo 10."

„Co jste dělal druhý den ráno?"

„Nešel jsem do práce. Nemohl jsem nechat doma tu malou holku samotnou."

„Jak je stará?"

„Čtrnáct měsíců. Tak jsem jí uvařil jídlo a hledal jsem někoho, kdo by ji pohlídal. Jenže jsem nikoho nenašel. Šel jsem do práce a řekl jsem šéfovi, že dávám výpověď. Zeptal se mě proč, a já jsem mu řekl, že jsem si našel něco lepšího. Odpoledne mi vyplatili mzdu a dali mi papíry a já jsem šel k vetešníkovi a řekl jsem mu, že chci prodat nábytek."

„Jak se jmenuje ten vetešník?"

„To ani nevím, ale má krámk na Portobello Road. Přišel ke mně a nabídl mi čtyřicet liber. Plácli jsme si a on řekl, že si pro něj přijede druhý den ráno."

„Kde jste bydlel, když jste prodal nábytek?"

„Jel jsem k matce."

„I s malou holčičkou?"

Zarazil se, prohlížel si nehty, dostal se do takových rozpaků, že mu začalo cukat v koutku úst. Pak vypovídal zmateně, přerývaně a spíš jako by si to všechno povídal jen pro sebe.

„Nechal jsem ji doma a mámě jsem řekl, že odjela se Suzan. Já jsem zůstal vlastně doma až do pondělí odpoledne, kdy odvezli nábytek. Když mi dali peníze, šel jsem na nádraží Paddington Station a odjel jsem sem do Merthyr Vale."

„Kdy jste sem přijel?"

„Jel jsem tím vlakem v 0.55. No a to je vlastně všechno."

„Takže mi tu výpověď podepíšete."

„Jo, podepíšu," řekl nerad. Usadil se k protokolu jako školák z první třídy a dlouho a pomalu maloval své jméno. Později se ukázalo, že řidič nákladního automobilu Timothy John Evans je negramotný, stěží se naučil svůj podpis, jeho duševní schopnosti jsou velmi omezeny. Ke konci výpovědi se totiž zapletl a nedokázal se ani vyjádřit, co udělal s malou Geraldinou, když odjel k matce.

Strážmistr Gough zatelefonoval na policejní stanici v Notting Hillu a požádal kolegy, aby se došli podívat do ulice Rillington Pláče pod poklop stoky před číslem 10. Ani ne za hodinu volali zpět. Pod poklopem kanálu nenašli nic podezřelého. Objevila se však jiná důležitá okolnost. Slaboučký a maličký Evans tvrdil, že sám zvedl víko odpadové šachty, se kterým měli tři statní policisté dost práce. A tak se kriminální strážmistr Evans znovu vrátil ke svému jmenovci Timothymu a řekl mu, že v kanálové šachtě žádná mrtvola není. Hubený mužiček zneklidněl. Nejdřív s určitostí tvrdil, že tam vhodil mrtvolu své ženy, později však už nejistě připouštěl, že to nemuselo být právě tam.

„Kdo vám pomáhal s těžkým litinovým víkem?" udeřil na vyslýchaného strážmistr Gough.

„Nikdo," odpověděl Evans, „sám jsem ho otevřel a zase zavřel."

„Pane Evansi, řekněte nám pravdu. Ten poklop má takovou váhu, že by ho nezvedli ani tři takoví, jako jste vy."

„Ale já jsem to opravdu udělal," řekl Evans tiše.

„Já vám to nevěřím," řekl strážmistr Gough a pozoroval malého mužička, jak se trápí. Kousal se do rtů, kroutil se na židli, škrábal se ve vlasech, pak si zas olízl suché rty a nervózně si mnul ruce. Na čele se mu objevily perličky potu. Kriminální strážmistr Gough byl zkušený policista. Věděl, co se odehrává v myšlenkách podivného návštěvníka, a čekal, až jeho trpělivost překypí a on nebude moci jinak než vyrukovat s pravdou. Netrvalo to snad ani pět minut a Timothy Evans se začal ošívát na židli, pak vstal, vytáhl si kalhoty do pasu a tiše prohlásil:

„Tak já vám řeknu pravdu. Já jsem tam opravdu nehodil mrtvolu své ženy. Já jsem ten kanál nikdy neotvíral."

„Proč jste nám to tedy tvrdil?"

„Abych kryl jednoho chlapa."

„Jak se jmenuje?"

„Christie."

„Kde bydlí?"

„Ve stejném baráku."

„A proč ho chcete kryt?"

„Já vám to tedy řeknu. To s tím člověkem, jak jsem se s ním setkal v hospodě a jak mi dal tu flaštičku, to vůbec není pravda."

„Chcete nám tedy říct, jak to bylo doopravdy?"

„Musím! Jinak bych se zbláznil."

Pak začal vyprávět, jak přišel domů a jeho manželka ležela na posteli mrtvá, jak mluvil se sousedem Christiem, který obýval byt v přízemí. Zastavil ho na schodech a řekl, že by s ním chtěl mluvit o tabletách, které užívá jeho paní. A řekl mu také, že ví, na co ty tablety jsou, že je žena v jiném stavu a nestojí o další dítě.

„A víte, co mi řekl, pane strážmistře? Řekl mi, že jsem za ním měl přijít, když mám takové starosti, že by to vyřídil sám."

„A co vy na to?" zeptal se vrchní strážmistr.

„Řekl jsem mu, že jsem netušil, že rozumí medicíně. A on mi řekl, že před válkou študoval na lékařské fakultě. Pak mě vzal do bytu a ukazoval mi lékařské knihy. Koukal jsem jako blázen, protože jsem netušil, že je pan Christie vzdělaný člověk. Jenže mi ty jeho učené knihy nic neřikaly. Neumím totiž ani číst, ani psát. A pak mi ještě něco vykládal, ale mě to už vůbec nebavilo, tak jsem mu dal dobrou noc a šel jsem nahoru."

„A tam jste našel mrtvou ženu?"

„Kdepak, pane strážmistře. Tohle bylo večer předtím. Akorát že mi začala vykládat to samé, co Christie, a že se mě zeptala, jestli jsem s ním mluvil. Řekl jsem jí, že jsem s ním mluvil a že jsem mu taky řekl, že nechci mít s takovými věcmi nic společného. Aby mi dal pokoj a staral se o své."

„Co na to řekla vaše žena?"

„Div mi nevynadala. Ti dva se už zřejmě domluvili. Ten oslintaný panák z přízemí, já jsem ho totiž nikdy neměl rád, chodil, jako když ho naškrobí. Pro ni byl jako pánbůh. Vůbec se se mnou nebavila, řekla, abych se o to nestaral, že to Christie zařídí a bude pokoj."

„A vzpomněl byste si, pane Evansi, kdy to bylo?"

„Asi v neděli. Ale nevím to jistě. Když jsem se potom v pondělí, to bylo myslím sedmého, večer vrátil, tak mi Suzan řekla, že se už s Christiem domluvila na úterý na ráno. Nechal jsem ji povídat, umyl jsem se, vzal jsem si čistou košili a šel jsem naproti do KPH."

„Co to je?"

„Hospoda. Ani nevím, proč se jmenuje KPH."

„Kdy jste se vrátil?"

„Asi v deset."

„Co jste dělal potom?"

„Nic. Vzal jsem si večerí a šel jsem si lehnout. Suzan mi pořád něco povídala a chtěla se hádat. Ale já jsem ji nechal, ať se vymluví. Pak jsem usnul. Když jsem ráno odcházel do práce, asi tak v šest, křikla na mě, abych dole vyřídil panu Christiemu, že je všechno v pořádku. Ani jsem u nich nemusel klepat, čekal na mě u vchodu. Tak jsem mu to řekl a šel jsem do práce."

„A ten večer se to pak stalo?" zeptal se vrchní strážmistr Gough.

„Jo. Čekal na mě u schodů a řekl, abych šel nahoru, že přijde za mnou. No, a pak jsem dělal s tím plynem, jak nám nešel, a sotva jsem zapálil lampu, přišel za mnou a řekl mi: Pane Evansi, nemám pro vás žádnou dobrou zprávu, nepovedlo se to. Tak jsem se ho zeptal, kde je Suzy, a on mi řekl, že leží v ložnici. Povídám mu, kde je malá holka, a on mi řekl, že leží v postýlce. Šel jsem k posteli, odkryl jsem prošívanou deku a viděl jsem, že je Suzan mrtvá. Krvácela z úst, z nosu a taky někde dole. Měla na sobě černou sukni a kostičkovou blůzičku a takovou modrou jupku."

„Co dělal váš soused Christie?"

„Co by dělal? Nic nedělal. Stál v kuchyni. Já jsem vzal do náruči moji malou, zabalil jsem ji do plédu a šel jsem s ní do ložnice. A Christie zatím zatopil v kamnech. Pak mi řekl, abych přišel dolů, až budu hotov."

„S čím jste měl být hotov?"

„No s Geraldinou přece. Musel jsem ji nakrmit. Tak jsem jí uvařil vejce a čaj, převlékl jsem ji, dal ji ke kamnům, aby jí nebyla zima. Pak jsem se ještě zeptal Christieho, kdy umřela Suzy. Řekl mi, že asi před tréma hodinama. A řekl mi ještě, že měla otrávený žaludek. Stejně by zítra nebo pozítří musela do nemocnice na operaci."

„Vy jste se ho vůbec nezeptal, co se stalo?"

„Zeptal, ale nechtěl mi to říct."

„Přece vám musel povědět, jak k tomu došlo. Zemřela při potratu?"

„Nic mi neřekl. Odešel a vrátil se asi za čtvrt hodiny. Oznámil, že vylomil dveře do bytu pana Kitchenera a že tam odneseme mrtvolu."

„Kdo je pan Kitcheners?"

„Jeden z nájemníků. Starý pán. Byl zrovna v nemocnici. No a já jsem se zeptal pana Christieho, co jako má v úmyslu. Řekl mi, že ji hodí do kanálu, aby se na nic nepřišlo. Lítali bysme v tom všichni a nejvíc já. Pak mi nařídil, abych šel do postele a o nic se nestaral. Ráno jsem měl jít normálně do práce, slíbil mi, že najde někoho, kdo se postará o malou Geraldinu."

„Souhlasil jste s tím návrhem?"

„Co jsem podle vás měl dělat? Nejdřív jsem mu řekl, že je to blbost schovávat mrtvolu, ale on na mě vyvalil oči, ťukal si do čela a řekl mi, že nemám rozum. Kdyby se to dozvěděla policie, budeme mít opláčky."

Příští ráno se Timothy Evans choval jako by se nic nestalo. Vstal v šest, oholil se a umyl, uvařil své dceři snídani, nakrmil ji a položil do postýlky. Stačilo mu Christieho ujištění, že se o malou postará. Klidně usedl za volant svého nákladáku a do večera rozvážel zboží. Nebyl zřejmě vůbec schopen uvědomit si, co se stalo, jaké to může mít následky, a vůbec si nedělal starost o malou Geraldinu. Když odcházel z domu, řekl mu Christie, že zná mladé manžele v East Actonu, ti se o dítě rádi postarají. Zastaví se u nich a vyjedná hlídání.

„Večer jsem malou nakrmil a hrál jsem si s ní před kuchyňskými kamny. Pak přišel Christie a řekl mi, abych jí ráno dal najíst, převlékl ji a položil do postýlky, že si pro ni přijdou ti lidé z Actonu. A ještě mi řekl, abych jí sbalil do tašky oblečení."

„Co se stalo s vaší mrtvou ženou? Vy jste se ho nezeptal, co s ní udělal?"

„Zeptal."

„Co vám odpověděl?"

„Ukázal palcem dolů a řekl, ta už je tam."

„To je všechno? Vám to bylo jedno? Myslel jste si, že to utajíte?"

„Christie řekl, že ano."

„Christie, Christie, pořád Christie! Vy jste mu věřil jak pánubohu! Nemáte přátele nebo příbuzné?"

„Jo, mám, jasně, jel jsem k matce."

„Kde bydlí?"

„V čísle jedenáct na St. Mark's Road."

„To je v západním Londýně? Jak se jmenuje vaše matka?"

„Thomasina Probertová."

„Nezeptala se vás, proč jste přijel sám?"

„Zeptala, ale já jsem jí řekl, že Suzan s malou odjely."

„Spokojila se s takovou odpovědí?"

„Proč ne? Stejně jsem za chvíli šel pryč. Vrátil jsem se domů. Cestou jsem se ještě zastavil na skleničku v hospodě. Já už jsem totiž příští den nešel do práce, tak jsem měl dost času. To už jsem taky prodal nábytek."

„Proč jste ho vůbec prodával, pane Evansi?"

„To je přece jasné! Christie řekl, že bude líp, když zmizím z Londýna. Tak jsem šel v pátek k vetešníkovvi Hookwayovi na Portobello Road a ostatní už víte."

„Co jste udělal s ostatním zařízením?"

„Všechno jsem prodal. Měl jsem totiž štěstí. Před kavárnou v Lad Broke Grove jsem potkal hadráře a řekl jsem mu, aby přišel ke mně, že pro něj mám hromadu starých šatů. Tak jsem se zbavil úplně všeho. Zbylo mi ještě nějaké nádobí, hrnce a kýbl. Věci pro malinkou jsem dal do kartonu a připravil taky dětskou židličku a kočárek. Všechno jsem to dal Christiemu. Ten mi řekl, že si ti manželé pro věci přijdou."

„Co jste dělal potom? Odjel jste z Londýna?"

„Napakoval jsem si kufr. Odjel jsem na nádraží Paddington Station a dal jsem si ho do úschovny. Pak jsem šel do kina a poseděl jsem ještě v hospodě. Asi v půl jedné jsem se vrátil na nádraží a odjel jsem vlakem pět minut před jednou směrem na Cardiff. No a ráno jsem byl v Merthyr Vale. A ostatní už víte."

„Tak nám tu výpověď ještě podepište."

„Ksaku, pořád abych psal!"

Detektivové Scotland Yardu si nevěděli se zmatenými výpověďmi rady. Nebylo přece možné, aby někdo přišel na policejní revír, přiznal se k vraždě vlastní manželky a pak lhal do protokolu, jak když tiskne. Samozřejmě že vyšetřující Scotland Yardu poslal okamžitě dva detektivy za asistence několika uniformovaných strážníků, aby prohlédli dům na Rillington Pláce. Udělali to velice ledabyle. Nenašli nic podezřelého, protože netušili, co mají hledat. Prošli místnostmi, snad ani nenahlédli do prádelny, jejíž dveře byly uzavřeny, promluvili s nájemníkem Christiem a jeho ženou a odešli. Jiní zatím pátrali mezi Evansovými příbuznými. Navštívili jeho matku Thomasinu Probertovou, zeptali se jí, kdy naposledy hovořila se synem, kdy naposledy viděla snachu a vnučku, a vyslechli varovnou větu:

„Prosím vás, pánové, nevěřte mu! Můj syn má bujnou fantazii. Je to hrozný lhář. Suzan a malou Geraldinu jsem neviděla aspoň měsíc."

Kriminální strážmistr Corfield navštívil s kolegou z revíru v Notting Hillu Evansova strýce a tetu, manžele Linchovy. Vyprávěli jim o nečekané návštěvě synovce 15. listopadu. Potvrdili také, že Tim je notorický lhář. Bydlel u nich skoro čtrnáct dní a choval se přinejmenším podivně. Jednou ho dokonce přistihli, že žmoulá v ruce snubní prstýnek své manželky. Když se ho zeptali co a jak, řekl jim, že ho našel na ulici v Cardiffu. Druhý den s ním šel ke zlatníkovi, kde ho prodal.

Mezitím došlo k pozoruhodné příhodě. Asi čtvrtý nebo pátý den po policejní prohlídce v domě na Rillington Pláce našli děti na zbořeníšti domku číslo 133 v ulici St. Mark's Road pohozenou lidskou lebku. Běžely domů, zavolaly rodiče, ti zatelefonovali na policejní revír. Hrozný nález poslali do laboratoře Scotland Yardu, kde soudní patolog doktor E. Burnet zjistil, že lebka patřila třiatřicetileté ženě, která trpěla nosními polypy. Protože nikdo nevyslovil jiné podezření, usoudil vyšetřující soudce, že jde o pozůstatek některé oběti bombardování v roce 1940, kdy německá letadla proměnila dům v hromadu sutí.

Zdá se, že se detektivové Scotland Yardu vyšetřující Evansův případ o této epizodě vůbec nedozvěděli. Kdyby jim vyšetřující soudce referoval o nález, mohli se dostat v případě Evans o velký skok dál. Pravděpodobně by si všimli jiné a závažné okolnosti, že zchátralý plot na dvorku domu Rillington Pláce 10 byl v jednom místě podepřen lidskou stehenní kostí. Jenomže v případě velkého lháře Timothy Evanse zahrálo svou roli ještě více náhod a vyšetřovatelé Scotland Yardu přehlédli i další důležité skutečnosti.

Dne 1. prosince 1949 odjel inspektor Black a kriminální strážmistr Corfield do Merthyr Vale, odkud přivezli Evanse. Současně pozvali na policejní stanici k výsledku Johna Hallydaye Reginalda Christieho, domnívali se, že jim bude moci říci něco bližšího o zmizení Evansovy manželky.

Christie však vyšetřovatele překvapil jinak, než čekali. Solidně oblečený, připešatělý, s brýlemi, s kloboukem v ruce usedl na židli a vypadal spíš jako bankovní úředník než jako bývalý policista. Vyšetřovatelé se totiž hned po prvních větách dozvěděli, že mají co dělat s kolegou, který za války sloužil celé čtyři roky v kriminálním oddělení Scotland Yardu — CID. Hovořil klidně, věcně a na první pohled bylo zřejmé, že se snaží usnadnit vyšetřovatelům práci.

„V životě jsem neměl nic společného s nějakým potratem a nikdy jsem nikomu v tomto smyslu ani neradil, ani nepomáhal. Nemám ponětí, proč si Evans vymýšlí tak nesmyslná nařčení. Nikdy jsem mu neudělal nic zlého. Naopak. Já i moje manželka jsme jim pomáhali, jak jsme mohli."

„Upřímně řečeno, pane Christie, nic jiného jsme si nemysleli, ale sám dobře víte, vždyť jste to taky dělal, musíme vyslechnout všechny z okolí. Ale přece jen, řekněte nám něco o těch Evansových. Jaké byly jejich vzájemné vztahy? Dobré, nebo špatné?"

Maličko se usmál, tvářil se spokojeně, jako by na otázku čekal. Pak položil klobouk na psací stůl, založil si ruce na prsa a s jistotou starého profesionála řekl:

„Špatné? Prosím vás! To je slabé slovo, nemohli se vystát. Pořád se hádali. Jednou kvůli penězům, jindy proto, že Evans přišel pozdě z hospody. Slyšeli jsme každé slovo a někdy jsme vůbec nemohli usnout. Paní Evansová byla

temperamentní. Jednou si stěžovala mojí ženě, že ji Evans popadl za krk a vyhrožoval jí, že ji jednou uškrtí."

„Jak to bylo s tím potratem? Víte o tom něco?"

„Svěřila se mojí paní. Řekla, že je zase v jiném stavu a že si dělá nějaké výplachy."

„Mluvil jste s ní o tom?"

„Mluvil."

„Co jste jí řekl?"

„Ze vypadá mizerně, aby s tím přestala, mohlo by to mít nepříjemné následky."

„Byl někdo u toho rozhovoru?"

„Moje manželka. Stála vedle."

„Kdy jste viděl paní Evansovou naposled?"

„Někdy kolem 8. listopadu, když šla nakoupit. A počkejte, pak ještě, když se večer vrátila. Říkala nám, že pojede na pár dní s malou Geraldinou ke známým do Bristolu."

„Mohli byste si vzpomenout, kdy odjel Evans?"

„Počkejte, kdy to bylo?" uvažoval chvíli, zahleděl se na strop, pak počítal na prstech, nakonec řekl: Čtrnáctého. Pamatuji si, že to bylo ve stejný den, kdy přijel stěhovák pro ten nábytek."

„Vy jste věděl, že se Evans stěhuje?"

„No, věděl. Řekl mi to. Řekl mi taky, že dal výpověď, a předal mi dva kufry, dětský kočárek a dětskou židličku."

„Proč vám to dával?"

„Prý abych je zatím schoval, že pro ně někoho pošle, anebo si je odveze sám, až si najdou s manželkou nový byt."

„Kdy jste ho pak viděl?"

„Přijel do Londýna 23. listopadu a moje paní se ho ptala, na to si pamatuju úplně jasně, jak se daří paní Evansové."

„Co odpověděl?"

„Že se jí daří dobře, ale že ho nechala plavat."

„Jak tomu mám rozumět?" zeptal se vrchní kriminální inspektor George Jennings.

„To, pane, nevím. Považuji však za svou povinnost upozornit vás, že Evans je hrozný lhář. Vědí to o něm všichni v naší ulici."

George Jennings byl zkušený kriminalista. Vyslechl ještě paní Christieovou a všiml si důležitého detailu. Když vypovídala o Evansově návštěvě v Londýně 23. listopadu, vysloveně prohlásila, že s Evansem vůbec nemluvila. Nemohla se ho tedy zeptat, jak se daří jeho ženě.

„Byla jsem uvnitř," prohlásila, „a nešla jsem otevřít. Manžel mluvil s Evansem. Když se vrátil, řekl mi, že ho Suzan nechala plavat."

Nebyl to sice podstatný rozpor, ale přece jenom signalizoval, že něco ve výpovědi manželů nesouhlasí. Vrchní inspektor Jennings vyhlásil po Beryl Suzan Evansové a její čtrnáctiměsíční dceři Geraldině už den předtím celostátní pátrání a v pondělí 2. prosince měl na stole hlášení, že matka s dítětem nejsou ani v Brightonu, ani v Bristolu. Rozhodl se pro jedinou možnost: Jestliže skutečně došlo ke zločinu, jak tvrdil nepříliš důvěryhodný lhář Evans, pak je třeba hledat stopy v domě na Rillington Pláči.

Přijel v doprovodu kriminálního rady Barrata a jednoho z nejlepších policejních biologů Scotiand Yardu doktora Montgomeryho. Zazvonili, přišel jim otevřít Christie, ukázali povolení k prohlídce a prošli místnostmi od sklepa až po půdu, aniž narazili na jedinou stopu. Pak začali prohlížet dvorek a nevelkou zahrádku. Nakonec stáli před malou prádelnou, otevřeli dveře, ale neviděli nic, proto zavolali policistu se svítilnou. V rohu kotel, vedle vodovod přikrytý starými prkny. V druhém koutě další hromada prken. Policista na ně namířil proud světla, jiný odrovnal pár prken a sáhl pod ně.

„Něco tady je, pane vrchní inspektore."

„Tak je odházejte všechny."

Objevíli balík, objemný, těžký, zabalený do zeleného ubrusu, převázaný šňůrou na prádlo.

„Zavolejte paní Christieovou," nařídil vrchní inspektor.

„Copak je to?" zeptal se jí, když přišla.

„Nemám ponětí," odpověděla.

„Tak si ten balík pořádně prohlédněte," řekl inspektor.

Šla blíž, sáhla si, narovнала se a prohlásila:

„Nemám ponětí. Nikdy jsem ho neviděla."

Dva policisté vynesli těžký ranec na dvorek a rozvázali šňůru. Zpod zeleného ubrusu čouhaly dvě nohy.

Vrchní inspektor Jennings poslal do Scotiand Yardu pro úředního patologa doktora Donalda Tearea a policisté zatím hledali dál. Netrvalo dlouho a našli pod hromadou třísek na zatápní také mrtvolku čtrnáctiměsíční Geraldiny. Na krku měla pánskou vázanku, kterou ji vrah uškrtl. Doktor Teare zjistil hned na místě, že matka i dcera byly zavražděny asi před třemi týdny. Beryl Suzan Evansová měla na krku i na zátylku zhmožděnin, vrchní ret a pravé oko byly silně opuchlé, doktor Teare zjistil také zhmožděninu na vagině.

Dali mrtvolu odvézt do márnice a vrátili se do Scotland Yardu. Zatelefonovali inspektoru Blackovi a strážmistru Corfieldovi, kteří čekali v Merthyr Tydfilu na instrukce. Řekli jim, aby přijeli s Evansem do Londýna. Současně dali odvézt manžele Christieovy na policejní stanici do Notting Hillu, kde měli identifikovat mrtvé. Ukázali Christiemu vázanku a zeptali se ho:

„Znáte ji?"

„Ne, pane," odpověděl, „nikdy jsem ji neviděl."

„Takže není vaše?"

„Ne, pane.“

„A co pana Kitchenera?“

„Myslím, že jsem ji na něm nikdy neviděl. Ale jestli se nemýlím..., možná jsem ji viděl na Evansovi.“

„Děkuji vám, pane Christie, můžete se vrátit domů. A vy, paní Christieová, samozřejmě také. Náš řidič vás odveze.“

Když přijeli Black a Corfield s Evansem do Londýna, čekal na ně na nádraží policejní vůz. Na stanici v Notting Hillu ukázali Evansovi svršky jeho ženy a dcery. Stál a zíral s očima doširoka otevřenými. Neřekl jediné slovo.

„Dnes jsme našli v 11.50 mrtvolu vaší manželky,“ oznámil zdrcenému malému mužíkovi vrchní inspektor Jennings.

„Mrtvola byla ukryta v prádelně na dvorku domu číslo 10 Rillington Place, Notting Hill. Ve stejném místě jsme objevili také mrtvolu vaší dcery Geraldiny. Tady jsou svršky, které měly na sobě.“

Evans stál, ani se nepohnul, oči se mu zalily slzami. Pak sáhl po vázance, prohlédl si ji a položil ji zpět.

„V Kensingtonské márnici, kde leží obě mrtvoly, zjistil úřední patolog, že vaše manželka i vaše dcera byly uškrceny,“ řekl vrchní inspektor Jennings. „Mám vážné důvody k podezření, že za smrt Beryl Suzan Evansové i za smrt Geraldiny Evansové jste odpovědný vy.“

„Ano, pane, ano.“

V noci z 2. na 3. prosince podepsal Evans na policejní stanici v Notting Hillu hned dvě přiznání, v nichž potvrdil, že zavraždil manželku a dceru.

„Všude dělala akorát dluhy! Nemohl jsem to s ní už vydržet. Tak jsem vzal kus provazu a uškrtil jsem ji. V noci jsem ji pak odnesl do bytu pana Kitchenera. Bydlí pod náma a byl v nemocnici na operaci. Počkal jsem, až Christieovi usnou, a o půlnoci jsem ji odnesl do prádelny. Bylo to v úterý 8. listopadu. Ve čtvrtek večer, když jsem se vrátil domů z práce, uškrtil jsem v ložnici kravatou také naši malou, zase jsem počkal, až se Christieovi uloží ke spánku, a odnesl jsem ji do prádelny.“

Nic z toho nebyla pravda a vyšetřovatelé Scotland Yardu měli pochopit, že malý vylekaný mužík, sedící před nimi, vrší jen jednu lež na druhou. Mohli si to uvědomit už proto, že snad jen dvě nebo tři minuty nato podepsal další přiznání:

„Jméno: Timothy John Evans

Bytem: bez stálého bydliště

Zaměstnání: řidič

Věk: 25 let

Vrchní inspektor Jennings mne poučil, že nejsem povinen vypovídat, co nechci, ale že všechno, co řeknu, bude zapsáno a bude moci být proti mně použito jako důkaz. Podepsán T. J. Evans.

Byl jsem zaměstnán u firmy Lancaster Food Products, London W2, Lancaster Road. Moji manželce se však nelíbilo, že chodím pozdě domů, a tak jsem dal výpověď. Našel jsem si místo u firmy Continental Wine Stores na Edgware Road, kde jsem pracoval od osmi do dvou odpoledne. Práce se mně líbila.

Manželka zatím nadělala dluhy za 20 liber. Musel jsem šéfovi nalhat všechno možné, aby mi dal vyplatit 20 liber zálohy. Dal jsem je mojí ženě. Zeptal jsem se jí také, u koho nadělala tolik dluhů. Nechtěla mi to říct. O týden později mě vyhodili. Asi dva nebo tři týdny jsem byl bez práce. Párkrát jsem sehnal něco na den na dva, ale vydělal jsem jen 25 nebo 30 šilinků denně. Jezdil jsem pro firmu Lancaster Food Products. Když jim odešel řidič, tak mě šéf vzal zase zpátky, ale jenom za pět liber patnáct šilinků týdně. Musel jsem dělat hodně přesčasů, abych vydělal sedm liber týdně. Moje žena si při výplatě chodila sama pro peníze. Musel jsem jí dávat všechno, pořád si od každého půjčovala. Pak přišel ještě dopis od firmy Brodericks. Upomínali nezaplacené splátky na nábytek. Zeptal jsem se manželky, jestli je zaplatila. Řekla, že ano. Ukázal jsem jí upomínku a ona přiznala, že je nezaplatila. Zjistil jsem taky, že nezaplatila ani nájemné. Strašně jsme se pohádali. Řekl jsem, že od ní odejdu, jestli se nebude chovat jinak, a ona mi řekla, že je jí to jedno, ať si jdu, když mi to bude vyhovovat.

Jednou v neděli jsme se zase hádali, já jsem se umyl, převlékl a šel jsem v poledne do hospody. Zůstal jsem tam asi do dvou hodin. Sel jsem se domů najíst a zase jsem sel pryč. Moje žena se se mnou pořád chtěla hádat. Koupil jsem si lístek na odpolední představení do kina ABC v Lancaster Road, vrátil jsem se večer, uvařil si čaj a poslouchal jsem rádio. Druhý den ráno, když jsem vstal a šel se podívat do ložnice na naši malou, řekla mi manželka, že si sbalí věci a odjede k otci do Brightonu. Zeptal jsem se jí, co s malíčkou. Odpověděla, že si ji vezme s sebou, a já jsem jí odpověděl, že nic lepšího nemůžu udělat. Jen ať vypadne. "

Evans omílal ve výpovědích stále totéž. Zbytek protokolu obsahuje další přiznání k vraždě a tvrzení, že zabil svoji ženu 8. listopadu a později mrtvolu ukryl v prádelně za hromadou palivového dříví. Přiznal také, že ve čtvrtek 10. listopadu zavraždil svou čtrnáctiměsíční dceru, ukryl prý její mrtvolu pod prkny určenými ke spálení. Vyšetřovatelé si měli všimnout vážných nesrovnalostí v jeho přiznání a přinejmenším si mohli položit otázku, proč vlastně zavraždil manželku. Nebylo přece pravděpodobné, že by tak učinil proto, že byla rozhazovačná a dělala dluhy. Pro vraždu malé Geraldiny už vůbec scházel motiv. Všichni se shodli na tom, že celým srdcem miloval svou dceru. Proč by ji tedy zabíjel?

Tvrzení, že zaškrtil svou ženu provazem, je rovněž nepravděpodobné. Podle výpovědí svědků nebyla v bytě Evansových žádná šňůra, nikdo nevěděl, jak by se právě ve chvíli, kdy se hádal s manželkou, objevila na židli. Evans tvrdil, že odnesl mrtvolu do prádelny. To znamená, že s ní musel projít úzkou chodbou kolem dveří ložnice manželů Christieových. Evans měl metr čtyřiašedesát a vážil něco málo přes šedesát kilo. Jeho manželka byla skoro stejně velká a skoro stejně těžká. Není snadné zvednout mrtvého člověka a odnést ho po schodech dolů. V každém případě bylo podezřelé, že John Christie, který trpěl nespavostí, neslyšel v noci v chodbě ani kroky, ani žádný jiný hluk.

Obě mrtvoly byly ukryty v prádelně pod palivovým dřívím déle než tři týdny. Christie tam chodil pro třísky na

zatápění. Je možné, že neucítil mrtvolný pach? Je pravděpodobné, že si nevšiml přerovnaných prken? Vždyť prádelna byla jen o něco málo větší než běžný záchod. Bilo do očí, jak se Evans za každou cenu snaží přesvědčit detektivy ze Scotland Yardu, že je vrahem. Ještě když ho inspektor Black předváděl k městskému soudu, který měl rozhodnout o jeho vyšetřovací vazbě, tvrdil, že když zavraždil svou manželku, stáhl jí z prstu snubní prsten a prodal ho v Merthyru za šest šilinků.

Jedině tváří v tvář své matce jako by se najednou vzpamatoval. Navštívila ho v neděli 4. prosince ve vězení a zeptala se:

„Proč jsi to udělal, Time?“

„Já to neudělal, maminko. Udělal to Christie. Řekni mu, ať sem přijde. Jedině on mě může zachránit.“

John Christie Evanse nezachránil. Naopak. Snažil se ho potopit a nevynechal jedinou příležitost, aby mu svou výpověď nepřítížil. A Evans pak znovu prohlásil advokátu Freeboroughovi, který převzal jeho obhajobu při stání 15. prosince u městského soudu, že není vrah, že jeho manželku zavraždil Christie. Advokát navštívil vrchního inspektora Jenningse a Evansovo prohlášení mu opakoval. Nedocílil však nic. Vrchní inspektor Jennings byl přesvědčen o Christieho nevině a zdůraznil advokátovi, že má bezúhonnou minulost, je válečným veteránem a sloužil čtyři roky u policie. Není tedy důvod mu nevěřit. Ani vyšetřovatele, ani obhájce v této chvíli nenapadlo podívat se do Christieho trestního rejstříku.

Když doktor Teare provedl znovu obdukcí mrtvé, prohlásil, že zhmožděny vaginy mohly být způsobeny při znásilnění anebo při pokusu o znásilnění. Bylo vůbec logické, že by Timothy Evans znásilnil vlastní manželku?

Ve středu 11. ledna 1950 bylo v jedné síni číslo 1 v Old Bailey zahájeno trestní řízení Rex versus Timothy John Evans, tedy král proti Evansovi. Líčení zahájil dopoledne v půl jedenácté soudce Lewis, státním žalobcem byl Christmas Humphreys, obžalovaného obhajoval advokát Malcolm Morris. Korunním svědkem obžaloby byl John Christie, o jehož trestním rejstříku obhájce Morris informoval soud až krátce před zahájením procesu. Oznámil, co měli detektivové Scotland Yardu dávno zjistit, že měl už v roce 1923 za sebou několik trestů. V Halifaxu zaplatil pokutu za podvody, v roce 1924 byl u Uxbridge odsouzen pro krádež na devět měsíců nucených prací, v roce 1929 seděl šest měsíců ve vězení pro úmyslné ublížení na těle, v roce 1933 ho posadili za mříže na tři měsíce pro krádež automobilu. Zdá se však, že toto sdělení nikoho neovlivnilo. Prokurátor Humphreys se sám při výslechu svědka zasloužil o svatozář pro holohlavého, brýlatého a celkem seriózně vyhlížejícího Christieho. On sám si pro líčení zvolil převlek ubohého, nemocného invalidy, který se sotva drží na nohou, trpí dýchacími potížemi, protože v první světové válce bojoval v britské expediční armádě ve Francii a stal se obětí bojového plynu.

„Co jste dělal během druhé světové války, pane Christie?“ zeptal se svědka prokurátor.

„Sloužil jsem u policie.“

„Jak dlouho?“

„Od 1. září 1939 do září 1943.“

„Tak tedy čtyři roky u policie?“ zdůraznil Christmas Humphreys.

„Ano, pane prokurátore.“

„Vy nejste zdrav, vidíte?“ zeptal se prokurátor.

„Ne, pane.“

„Slyším to na vašem hlasu. Jsou to následky otravy bojovým plynem?“

„Ano, pane prokurátore. Z první světové války.“

John Christie se jevil všem přítomným jako čestný a seriózní muž, ubohý válečný invalida, který přišel o své zdraví v nezištném boji za vlast. Mluvil tiše, jako by mu docházel dech, občas se na jeho obličeji objevil trpitelský výraz, zřejmě měl velké bolesti. Byl to bývalý policista a všichni v sále stáli na jeho straně, věřili mu každé slovo. Soudce, prokurátor, porotci a obecnost v soudní síni se na něho od počátku dívali jako na bezúhonného poctivce, byli slepí a hluchí k některým výpovědím a ignorovali podstatná tvrzení, která mohla změnit průběh procesu. Byla to nepochopitelná, a jak se později ukázalo, osudná liknavost.

Vrchní inspektor Jennings zjistil už během vyšetřování, že v domě na Rillington Pláči ve dnech, kdy došlo k vraždě, pracovali řemeslníci. Starý dům byl malý, v každém patře byly prakticky dvě nevelké místnosti s kuchyní, příslušenství bylo na dvoře. Frederick Willis a Frederick Jones opravovali od 1. do 5. listopadu střechu na arkýři bytu Christieových a také na prádelně a toaletě na dvoře. Do práce přicházeli ráno, odcházeli večer, převlékali se v prádelně a také tam chodili pro vodu.

Truhlář Robert Anderson kladl v přízemí nové dřevěné podlahy. Řemeslníci byli v domě do 14. listopadu, kdy truhlář dal Johnu Christiemu na spálení vytrhané palubky a společně je uložili v prádelně. Není možné, aby v této době byly v prádelně mrtvoly, každý by si jich musel všimnout. Víme také, že 14. listopadu pět minut před jednou odjel Evans z nádraží Paddington Station do Merthyr Vale a podle svědectví manželů Linchových byl v sedm hodin ráno v jejich bytě. Nemohl tedy odnést mrtvolu své manželky a dcery do prádelny. Vrchní inspektor Jennings si zřejmě tento časový rozdíl neuvědomil. Měl o zločinu již svou zjednodušenou představu. Důležité svědky Willise a Jonese sice předvolal k výslechu, nechal je však plné tři hodiny čekat v předpokojí své kanceláře. Když je pak vyslýchal, připustil pouze svou vlastní představu a nedbal na to, co oba řemeslníci říkají.

Podle protokolu lze jeho způsob výslechu dokonce označit za určitý psychický nátlak. Tvrdil, že policie musí vědět lip než oni, jak to bylo. Řemeslníci, unaveni dlouhým čekáním a také rozladění nevlídným zacházením, nakonec prohlásili, že je to tak, jak říká pan vrchní inspektor, a podepsali protokol. Frederick Willis se dostal na řadu až po čtyřech hodinách čekání. Prohlásil přesně to, co vyšetřující Scotland Yardu chtěl slyšet:

„Není vyloučeno, že pod hromadou dřeva v rohu prádelny mohlo něco ležet. Dali jsme nájemníkům ke spálení všechny staré palubky. Věděl jsem, že tam leží hromada starých prken, podrobněji jsem je však nepřehlížel.“

Výpovědi dělníků nesouhlasily s výpovědí Johna Christieho. Ten totiž tvrdil, že od 8. listopadu skladovali nový materiál i nářadí v jeho bytě, a nikoliv v prádelně. V jeho kuchyni se také myli. Pozoruhodná byla ještě jiná okolnost, které si nevšiml ani soud, ani vyšetřující Jennings. Později se ukázalo, že ze soudních spisů zmizel pracovní výkaz Fredericka Willise. Obsahoval přesný popis prací a časový rozpis na jednotlivé dny, tedy důkaz nad jiné důležitý. Nepodařilo se zjistit, kdo dokument odcizil.

John Christie stál tedy před soudci jako bezúhonný muž a obhájce Christmas Humphreys mu otázkami pomáhal jeho pozici ještě zlepšit:

„Víte o tom, pane Christie," zeptal se ho, „že podle lékařských expertiz byla paní Evansová uškrcena?"

„Ano, řekli mi to," odpověděl věčně.

„Že nezemřela na následky potratu?"

„Ano," řekl John Christie tiše a jeho obličej vyjadřoval porozumění.

„Jistě také víte, že se objevilo podezření, že jste paní Evansovou zavraždil vy."

„Ano, vím to."

„Že jste ji zardousil."

„Ano, slyšel jsem to."

„Že jste zardousil i její dcerku."

„To mi také řekli."

„Předpokládejme, že byla zavražděna 8. listopadu v noci z úterý na středu. Řekl jste pánům porotcům, jaký byl váš zdravotní stav?"

„Ano."

„Je pravda, že jste se vůbec nemohl sehnout? Že byste musel lézt po čtyřech, kdybyste chtěl ze země zvednout jehlu?"

„Ano, cítil jsem se velice špatně."

„Co jste dělal za války?"

„V první světové válce jsem sloužil na frontě."

„Bojoval jste za vlast?"

„Ano. Byl jsem příslušníkem pluku vévody z Wellingtonu a později pluku Notts and Derby. Dvakrát jsem byl otráven bojovým plynem. Na tři měsíce jsem oslepl a tři a půl roku jsem nebyl schopen vůbec promluvit."

„Vy jste oslepl?" zeptal se soudce Lewis.

„Ano, pane."

„Byly to následky otravy bojovým plynem?"

„Ano, pane, hořčičným plynem."

„Říkáte, že jste na tři roky ztratil řeč?"

„Na tři a půl roku, pane."

„To znamená, že plyn zasáhl vaše hlasivky?"

„Ano, proto někdy mluvím tak tiše, mylordě."

„Já se vás teďka zeptám na něco z vaší minulosti," řekl obhájce Humphreys. „Vy jste měl kdysi v roce 1933 nějaké potíže s policií. Je to pravda?"

„Ano, pane."

„To znamená před sedmnácti lety."

„Ano, pane."

„Jestli se nemýlím, tak jste přes všechny zdravotní potíže sloužil v druhé světové válce u policie. Je to tak?"

„Ano, pane. Dvakrát jsem dostal pochvalu."

„Jakkak jste se cítil v oněch kritických listopadových dnech, o nichž je řeč? Trpěl jste nějak svým onemocněním?"

„Ano, pane, trpěl a velice."

Christmas Humphreys byl zkušený obhájce. Věděl, jak šikovně odvrátit pozornost od svědka, který se během procesu snadno mohl stát obžalovaným. John Christie zahrál roli skromného a nemocí souženého vlastence na jedničku. Vracel se na lavici svědků jako vítěz a mnozí z přítomných k němu pocítili značné sympatie. Zlobili se dokonce, že se vrah Evans snaží sympatického poctivce nařknout z odporného zločinu. U obecnosti v soudní síni bylo snad takové stanovisko omluvitelné. Zvědavci, kteří se přišli podívat na proces, jako se chodí do arény na zápas, měli právo na amatérský názor a snadno si mohli splést bílé s černým. Neodpustitelné však bylo, že se vystoupením Johna Christieho dali znást profesionálové, že solidně oblečený Christie, vyhlížející spíš jako kazatel než vrah, ošálil svým vystupováním také zástupce Scotland Yardu.

V procesu proti Timothy Evansovi šlo někdy jen o slovíčka. Proto je důležité uvést aspoň některé části zaprotokolovaných výpovědí. Timothy Evans odpřisáhl na bibli, kterou chvíli předtím držel v ruce John Christie, že bude mluvit pravdu a nic než pravdu.

„Kolik je vám let?" zeptal se obžalovaného obhájce Malcolm Morris.

„Pětadvacet, pane."

„Uškrtl jste svoji malou dceru Geraldinu?"

„Ne, pane."

„Jste nějakým způsobem odpovědný za její smrt?"

„Ne, pane."

„Kdy jste se poprvé dozvěděl o její smrti?"

„Té noci, když jsem přišel na policejní revír v Notting Hillu. Tam mi to řekl vrchní inspektor Jennings."

„Uškrtil jste svoji manželku?"  
„Ne, pane."  
„Jste nějakým způsobem odpovědný za její smrt?"  
„Ne, pane."  
„Víme, že jste se 30. listopadu sám a dobrovolně dostavil na policejní stanici v Merthyr Tydfilu."  
„Ano, to souhlasí."  
„A tam jste řekl kriminálnímu strážmistrovi Evansovi, který měl právě službu, že byste chtěl učinit výpověď?"  
„Ano, pane."  
„Řekl jste mu, jak on sám uvedl v protokolu, že se chcete přiznat, že jste se zbavil manželky?"  
„Ano, pane. To souhlasí, pane."  
„Řekl jste také, že jste ji hodil do kanálu?"  
„Ano, to jsem řekl."  
„Později jste také vypověděl, že jste se setkal v kavárně s nějakým mužem."  
„Jistě."  
„Je to pravda, nebo to není pravda?"  
„Není to pravda, pane."  
„Tady ten protokol, důkazní materiál číslo 6 pořízený v Merthyru, obsahuje vaše tvrzení, že vaše manželka byla v jiném stavu. Je to pravda? Uvedl jste v něm také, že se rozhodla pro potrat, souhlasí to?"  
„Ano, pane, souhlasí."  
„Nechci opakovat obsah vaší výpovědi, ale chtěl bych, abyste odpověděl na otázku. Ta část protokolu o muži, s kterým jste se setkal v kavárně, není pravdivá, ale ta část, že jste ji našel mrtvou, když jste se vrátil domů, je pravdivá, nepravdivá, nebo neúplná?"  
„Neúplná, pane."  
„A je tedy pravda, že jste ji našel mrtvou, když jste se vrátil?"  
„Ano, pane."  
„Vzpomínáte si, že se vás kriminální strážmistr Evans znovu ptal na vaše tvrzení o litinovém poklopu kanalizace?"  
„Ano, vzpomínám si."  
„A vzpomínáte si také, jak vám řekl, že vám nevěří, že se vaše mrtvá manželka vůbec někdy dostala do kanalizační štol?"  
„Ano, řekl mi to."  
„Uvedl jste tenkrát, že jste to řekl jen proto, abyste kryl jistého muže, který se jmenuje Christie?"  
„Ano, pane."  
„Takže jste vyhodil mrtvolu vaší manželky do kanálu?"  
„Ne, pane."  
„Proč jste tedy říkal, že jste to udělal?"  
„No jo, Christie mi řekl, že ji tam hodí."  
„Zmínil jste se také později o roli, kterou hrál?"  
„Ano, pane."  
„Jde o výpověď zaprotokolovanou na důkazním materiálu číslo 7. Je vám znám její obsah?"  
„Ano, pane."  
„Odpovídá pravdě?"  
„Ano, pane."  
Obhájce Morris potom znovu probíral všechny okolnosti příprav Evansovy manželky na potrat, vrátil se k domlouvání s Johnem Christiem a zeptal se na události úterního rána.  
„Obžalovaný Evansi, věděl jste o úmluvě mezi panem Christiem a vaší manželkou?"  
„Ano, pane."  
„Když jste se v úterý večer vrátil domů, vešel jste do domu hlavním vchodem jako obvykle?"  
„Ano, pane, je to jediný vchod."  
„Setkal jste se s někým?"  
„Ano, pane, s Johnem Christiem!"  
„Řekl vám něco?"  
„Ano, pane, přišel ke mně a řekl, že je to špatné."  
„Co se stalo potom?"  
„Šel jsem nahoru a on mě následoval."  
„Vešel jste do svého bytu v druhém patře?"  
„Ano, pane. Šel jsem do kuchyně a rozsvítil jsem."  
„Co se stalo potom?"  
„Christie mi řekl, že je moje paní mrtvá."  
„Můžete si vzpomenout, jak to řekl? Přesně?"  
„Přišel ke mně a řekl, že to neklaplo. Když jsem se ho zeptal, kde je moje žena, řekl, že leží v ložnici na posteli."  
„Šel jste do ložnice?"  
„Ano. Rozsvítil jsem plynovou lampu."  
„Byla tam vaše manželka?"  
„Ano, pane, ležela na posteli."

„Byla mrtvá, nebo živá?“  
„Byla mrtvá, pane.“  
„Zeptal jste se pana Christieho, kdy zemřela vaše žena?“  
„Řekl mi, že to bylo odpoledne.“  
„Vysvětlil vám ještě něco bližšího o její smrti? Neřekl, jak se to stalo?“  
„Řekl, že jí bylo velice špatně, měla něco se žaludkem, zřejmě otravu, stejně by musela přistí den do nemocnice.“  
„Při výsledku na policejní strážnici jste tvrdil, že vám Christie nařídil, abyste zůstal v kuchyni a zavřel za sebou dveře.“

„Ano, pane.“  
„Udělal jste to?“  
„Ano, pane.“  
„A co se stalo potom?“  
„Pak jsem zase kuchyňské dveře otevřel a slyšel jsem, jak na schodech John Christie heká a funí.“  
„Proč hekal? Co dělal?“  
„Pokoušel se přenést mrtvolu mojí manželky z naší ložnice do bytu pana Kitchenera.“  
„Kde byla mrtvola vaší manželky, když jste vyšel?“  
„Na schodech.“  
„Co jste udělal?“  
„Pomohl jsem mu ji odnést do kuchyně.“  
„Máte na mysli kuchyni v Kitchenerově bytě?“  
„Jistě, pane.“  
„Co jste udělal potom?“  
„Šel jsem nahoru, on přišel za mnou a řekl, abych si klidně lehl, že zbytek vyřídí sám.“  
„Viděl jste pak ještě mrtvolu svojí manželky?“  
„Ne, pane, nikdy.“

Probrali před porotci znovu celou záležitost, zastavili se u problému, co s malou Geraldinou, dozvěděli se, že ji Evans chtěl odvézt k rodičům, ale Christie se proti tomu postavil.

„No dobře, a co jste mu na to řekl?“  
„Řekl jsem mu, že by jí bylo líp u mých rodičů než u nějakých lidí v East Actonu.“  
„Co vám na to odpověděl?“  
„Že mi radí, abych ji tam nevozil, mohlo by to vzbudit podezření.“

Podruhé, poťetí popisoval stejnou scénu, z níž bylo zřejmé, že Christieho slepě poslouchal. Aniž uvažoval, aniž byl mentálně schopen uvědomit si souvislosti a důsledky, udělal doslova všechno, co mu John Christie našeptal. Neměl vlastní názor, scházel mu cit i svědomí, nedokázal logicky uvažovat. Tak se stal nástrojem důvěryhodně vyhlížejícího souseda, který mu výpověďmi před porotou tolik přitížil.

„Poradil vám Christie, co máte říkat, když se vás někdo zeptá na manželku a na dcerku?“ zeptal se advokát Maicolm Morris.

„Ano, řekl mi, abych lidem vypravoval, že odjely na dovolenou.“

Znovu probírali prodej nábytku, jednání s hadrářem. Evans vyprávěl, jak předal Christiemu dětský kočárek a oblečení pro malou Geraldinu, a porotci i obecnostvo přítomné v soudní síni pochopili, že malý hubený mužíček, jemuž bylo pouhých pětadvacet let, odpovídá na některé otázky doslova hloupě. Když se ho soudce zeptal, proč tedy šel na policejní stanici a oznámil, že se „zbavil své manželky“, nedokázal dát na otázku jinou odpověď, než tu, kterou už všichni znali:

„No, vždyť vám to pořád říkám, chtěl jsem krýt Christieho.“  
„Proto jste si vymyslel setkání s oním neznámým mužem v kavárně?“  
„Ano, pane.“  
„Mel jste tenkrát, když jste vypovídal na policejní stanici, důvod k podezření, že se vaší dceři mohlo něco stát?“  
„Ne, pane.“  
„Takže jste se o její smrti dozvěděl až na policejní stanici v Notting Hillu.“  
„Ano, pane, řekl mi to inspektor Jennings.“  
„Proč jste se však přiznal, že jste manželku i dceru zavraždil?“  
„Měl jsem strach.“  
„Čeho jste se bál?“  
„Že mě policajti zavřou do sklepa a zmlátí mě tam, když se nepřiznám.“  
„A řekl jste také, že vaše manželka dělala všude dluhy a že jste to nemohl již déle snášet a uškrtil jste ji provazem?“  
„Ano, pane.“  
„Řekl jste také později, že jste dceru uškrtil ve čtvrtek večer kravatou?“  
„Ano, pane.“  
„Měl jste v bytě vůbec nějakou šňůru?“  
„Ne, pane.“  
„Je doličný předmět číslo 3 vaše kravata?“  
„Ne, pane.“  
„Viděl jste ji už předtím, než vám ji ukázal vrchní inspektor?“  
„Ne, pane.“

„Je pravda, že vaše paní dělala dluhy?"

„Ano, pane."

„A není pravda, že jste ji uškrtil?"

„Ne, pane. Já jsem ji neuškrtil."

„Obžalovaný Evansi, tvrdíte, že vrahem je John Christie? Můžete říci důvod, proč by uškrtil vaši manželku?"

Neodpověděl hned. Těkal pohledem po místnosti. Bylo vidět, že si neví rady. Rozhodně však nevypadal jako někdo, kdo se snaží svalit vinu na jiného. Kdyby byl skutečně vrahem, vymyslel by si jistě pro Christieho motiv, ale on odpověděl na otázku vyhýbavě a velice naivně.

„No, vždyť byl celý den doma."

„Obžalovaný Evansi, znovu opakuji otázku, proč by uškrtil vaši ženu?"

„To nevím, pane."

„Můžete nám říci, z jakého důvodu by uškrtil vaši dceru?"

„Ne, to nemohu."

Timothy John Evans prožil podivné mládí. Narodil se 20. listopadu 1924 v hornickém městečku Merthyr Vale v jižním Walesu ve čtvrti dělnických domků Mount Pleasant, což znamená Veselý kopec. Jeho otec Daniel Evans pracoval jako horník, matka Thomasina, rozená Linchová, pocházela z rodiny s deseti dětmi. Krátce předtím, než se narodil Timothy, opustil otec rodinu a už ho nikdy nikdo neviděl. Když ho úřady prohlásily za mrtvého, provdala se Evansova matka za horníka Henryho Proberta. Timothy odmalička zaostával za ostatními dětmi. Mluvit se naučil až v pěti. Když začal v sedmi letech chodit do první třídy, měli s ním učitelé jen potíže. Když mu bylo osm let, pořezal si při koupání nohu o skleněný střepek, do rány vnikla infekce, došlo k zhoubnému bujení tkáně. Timothy musel přerušit školní docházku a zůstat delší dobu v nemocnici. Celých deset let trpěl potom na následky zranění, zůstal doma nebo pobýval v nemocnici, a i když je to ve čtyřicátých letech dvacátého století neobvyklé, nikdy se nenaučil číst a psát. Když dospěl, pracoval krátký čas na šachtě v Merthyr Tydfilu. Pak musel znovu do nemocnice a celý rok ho ošetřovali na Moorlandově klinice pro tuberkulózní děti v Altonu, v hrabství Hampshire.

Válku prožil na ulicích a v protiletckých krytech. Kolikrát bloudil několik dní a nocí ulicemi. Když se vrátil domů, nemohl si vzpomenout, co dělal a kde byl. Byl to malý hubený chlapík, jehož duševní vývoj se podle dobrozdání psychiatrů zastavil na úrovni deseti až jedenáctiletého dítěte. Jeho slovní zásoba odpovídala možností čtrnáctiletého chlapce. Soudní znalci se později vyjadřovali o jeho duševních schopnostech rozdílně. Doktor Curran dokonce prohlásil, že je svým způsobem inteligentní. Chodil do hospody na pivo, jako ostatní v jeho věku se stýkal s prostitutkami a kumpáni o něm říkali, že je s ním legrace.

Od dětských let však trpěl závažnou vadou. Lhal. Ani jeho matka nerozeznama, kdy mluví pravdu a kdy ne, jeho přátelé už vůbec nevěděli, na čem jsou. U piva třeba vykládal s vážnou tváří, že jeho otec je italský hrabě, že má v Itálii bratra, který vlastní několik nádherných automobilů. Vyprávěl o neexistujících milostných dobrodružstvích a dalekých cestách. Všem, co říkal, také věřil. Jeho matka později vysvětlila, že byl odmalička plachý, nesmělý, trpěl komplexem méněcennosti, vymyšlením hrdinských epizod si jej zřejmě chtěl kompenzovat. V roce 1947 se seznámil s nápadně hezkou osmnáctiletou Beryl Suzan Thorleyovou. Bydlela nedaleko Cambridge Gardens, neměla už matku, její otec pracoval jako pomocný dělník na nádraží Victoria Station. Že se dívka Timothymu zalíbila, je logické, je však nevysvětlitelné, proč se ona zamilovala do něj. Nejdřív spolu chodili do kina, později se zasnoubili, 20. září 1947 měli na radnici v Kensingtonu svatbu. Bydleli u Timothyho matky, paní Probertové, Evans pracoval jako řidič u firmy Lancaster Food Products. Začátkem roku 1948 mladá paní Evansová otěhotněla. Celá rodina začala pro mladé manžele hledat byt. V realitní kanceláři Martina Easta v Soho dostali Evansovi adresu volného bytu na Rillington Pláze v Notting Hillu. Byt jim vyhovoval, pronajali si ho, nastěhovali se a seznámili se s rodinou Johna Christieho, který bydlel s manželkou v přízemí.

Dnes už Rillington Pláze neexistuje. Slepou ulici s několika starými ošklivými a malými domy z každé strany přejmenovali na Ruston Close. Na rozdíl od roku 1949 zde dnes většinou bydlí cizinci z Asie anebo Indové, protože dodnes ty staré domy nemají koupelny a pro všechny nájemníky je k dispozici jen jediný záchod. Přitom není Ruston Close daleko od středu Londýna a z okraje Hyde Parku je sem asi dvacet minut chůze.

Manželé Evansovi nežili šťastně. Suzan byla nepořádná, byt měla věčně neuklizeny, špinavý, sousedky říkaly, že v kuchyni se tyčily hory špinavého nádobí. Dítě, které se narodilo v říjnu v porodnici Queen Charlotte's Hospital, bylo však vždy čisté a dobře živé. Ti-mothy i jeho žena malou Geraldinu milovali. Přesto se stále hádali. Sousedi tvrdili, že docházelo ke rvačkám. Evansovi házeli prý po sobě nádobí, nadávali si. Spory vyvrcholily, když v srpnu 1949 si Suzan nastěhovala do malého bytu přítelkyni, sedmnáctiletou Lucy Endecottovou, a Timothy si musel ustlat na podlaze v kuchyni.

Timothy neměl před soudem šanci. Vyšetřující Scotland Yardu byli přesvědčeni o jeho vině. Nedali si práci s objasněním sporných okolností, snad právě proto, že každý v něm viděl notorického lháře. A tak nikdo nečekal jiný rozsudek. Dne 13. října 1950 ho odsoudili k trestu smrti.

Obhájce Morris podal odvolání, které odvolací soud za předsednictví lorda Godarda 29. února zamítl. Timothy Evans žil zatím v cele smrti ve vězení Pentonville, byl klidný, choval se dobře, jako by si ani neuvědomoval, o čem jde. Rozsudek vyvolal u veřejného mínění značné pochybnosti a nevoli. Tisíc osm set londýnských občanů podepsalo žádost, aby král udělil odsouzenému milost. Ale ministr vnitra Chuter Ede nedoporučil vyřídit žádost kladně, a tak kat Pierrepoint vykonal 9. března v devět hodin dopoledne svou povinnost a Timothy John Evans zemřel na šibenici.

Krátce po rozsudku nad Evansem odjel John Christie s manželkou na dovolenou k příbuzným do Sheffieldu. Když se vrátili, navštívil Christie svého osobního lékaře Matthewa Odessa. Léčil mu už několik let bolesti páteře a nyní mu vystavil neschopenku pro silné psychické deprese, kterými Christie trpěl. Nedokázal se soustředit, v několika měsících

zhubl o sedm kilo, nemohl spát, říkal, že nutně potřebuje odpočinek. A tak mu doktor Odess předepsal uklidňující prášky.

John Reginald Hallyday Christie se narodil 8. dubna 1898 v domě, kterému se říkalo Black Boy House, nedaleko Halifaxu. Jeho otec pracoval v továrně na koberce jako návrhář. Matka, rozená Hallydayová, byla dcerou zámožného spoluhodovatele továrny na boty v Halifaxu. Byla prý velice krásná. John Christie byl chytrý, dobře se učil, zpíval v kostelním sboru, stal se zástupcem vedoucího skautského oddílu a rád prý nosil uniformu s velkým kloboukem, i když nemusel.

V rodině, v níž vyrůstal, vládly neklidné poměry. Otec byl diktátor, jemuž nikdo nesměl odmíknout, přísný, uzavřený a vždycky vážný. Malého Johna přísně trestal za každý sebemenší přestupek. Neděle rodiny Christieových se podobaly spíš vojenskému cvičení než dnu odpočinku. Otec prý postavil všechny děti do řady a nutil je k pětimílovým pochodům, při nichž musely zvedat nohy a komíhat pažemi jako vojáci. Johnův otec byl přesvědčen o tom, že je v pravém slova smyslu chlap, a choval se podle toho. Malý Christie z něj měl strach.

Už jako dítě prodělal všechny možné choroby. Když dospíval, začal mít strach ze svých sester, které nad ním měly značnou převahu. John se stával tichým ušlápnutým dítětem, stále vystrašeným, a čím byl starší, tím silněji nenáviděl nejdřív své sestry, později všechny ženy. Když mu bylo patnáct a skončil školní docházku, stal se pomocníkem promítače v biografu Gem Theatre a odbyl si svou první sexuální zkušenost. Skončila fiaskem a ovlivnila celý jeho další duševní vývoj i život. Zklamaná dívka si našla jiného a vyprávěla mu o Johnově selhání. Později se o této skutečnosti dozvěděli i další kluci z party a začali se Christiemu posmívat. Stáhl se do pozadí, nechodil mezi ně a nenáviděl je, protože byli jiní než on.

Když vypukla první světová válka, narukoval v roce 1916 do armády. Sloužil u 52. pluku Notts and Derby, jemuž se říkalo The Sherwood Foresters. Nevypadal jako chrabrý voják, a už vůbec ne jako hrdina. Měřil metr šedesát tři, byl hubený, měl vodově modré oči a zrzavé vlasy. Jakmile vyšel na slunce, zčervenel jako rajske jablíčko. Nikdo z těch, kdo s ním sloužili, si nepamatuje, že by se na vojně choval jinak než ostatní vojáci, že by byl fyzicky méně zdatný, že by měl podezřelé sklony nebo že by se vyhýbal dívkám.

Je to pochopitelné. John Christie dokázal velké tajemství, za něž se styděl, utajit. Ženy ho přitahovaly, ale on je nenáviděl. Své pocity však pečlivě skrýval, hněv neuměl ventilovat, nedokázal se odreagovat ani stykem s prostitutkami. Tak se z něj pomalu stával nebezpečný podivín.

V dubnu 1918 ho přeřadili k pluku Duke Wellington a poslali ho do služby v zázemí. Přesto se v červnu dostal do německé palby, pár metrů od něj vybuchl granát s hořčičným plynem a Christie upadl do bezvědomí. Později rád tuto okolnost zdůrazňoval, aby vypadal jako válečný hrdina. Podařilo se však zjistit, že jen část je pravda. Neoslepl na několik měsíců, jak tvrdil, a také neztratil schopnost mluvit proto, že byl jedovatým plynem otráven, ale proto, že utrpěl silný psychický šok. Když ho v říjnu 1919 propustili do civilu, dostal invalidní rentu. Od té chvíle se nejen považoval za válečného invalidu, ale také se tak choval. Při každé příležitosti zdůrazňoval svoje zdravotní potíže, často navštěvoval lékaře a nechodil do práce. Někteří soudní znalci ho označili za hysterika, anebo za „osobnost neschopnou přizpůsobit se okolí, se značnými sklony k hysterii“.

Když ho propustili do civilu, vrátil se zpátky do Halifaxu, našel si místo promítače v biografu Theatre de Luxe, později na přímluvu svého otce dostal místo účetního v prádelně vlny. Ve vedlejší ulici Woodside Crescent bydlela Ethel Simpson Waddingtonová. Setkali se, začali spolu chodit a v květnu 1920 uzavřeli na radnici v Halifaxu sňatek. Bylo jim dvaadvacet let. John Christie hledal u své partnerky spíš ochranu a porozumění. Její přítomnost mu dávala pocit jistoty. Manželství se však po sexuální stránce nevyvíjelo dobře, John Christie trpěl stejnými potížemi jako v dospívání. Přesto spolu žili v relativním klidu a sousedé tvrdili, že se dokonce ani příliš nehádali. Z Johna se ale stával čím dál podivnější patron. Stále měnil místo, z továrny odešel do poštovní služby, kde taky dlouho nevydržel, protože se tu dopustil několika krádeží, peníze pak utratil s prostitutkami. Necelý rok po svatbě mu na zpronevěry přišli a postavili ho před soud. Dostal devět měsíců. V roce 1922 začal mít potíže s řečí. Podle dobrozdání doktora Mathesona byly příčinou jeho sexuální problémy. Šest měsíců se léčil, pak nastoupil znovu do práce. Ale už začátkem roku 1923 stál znovu před soudem pro podvody a ublížení na těle.

Rodiče ho vydělili, sousedé a známí se od něho odvrátili. Po odpykání trestu nemohl najít místo. Jeho žena Ethel ho však neopustila, naopak mu navrhla, aby se odstěhovali do Sheffieldu, kde je nikdo nezná. Udělali to, ale manželství stejně nezachránili. Denně se hádali.

Začátkem roku 1924 nechal Christie svou manželku u příbuzných v Sheffieldu a odjel do Londýna, aby si hledal místo. Měl však smůlu. Hned v prvních dnech vběhl pod auto a ocitl se v nemocnici Charing Cross Hospital, kde lékaři zjistili poměrně komplikované zranění. Operovali ho, vyléčili a propustili. Sotva se dostal ven, přistihla ho policie znovu při krádeži a trestní senát v Uxbridge ho odsoudil k šesti měsícům vězení. Když vyšel na svobodu, potloukal se po ulicích, nepracoval a snad ani nikde nebydlel. V květnu 1929 žil v Battersea, v ulici Almeric Road, u známé prostitutky. Ta ho zpočátku živila, později, když ho chtěla vyhodit, vzal Christie kriketovou pálku, kterou měl zrovna po ruce, a praštil ji do hlavy. U soudu se zjistilo, že jí způsobil třinácticentimetrovou ránu na hlavě. Porota čin kvalifikovala jako pokus o zabití a Christieho odsoudili na šest měsíců nucených prací. Ani pak si nedal pokoj. V roce 1933 ukradl auto jistému katolickému faráři, který se ho milosrdně ujal. Během tříměsíčního trestu napsal své ženě Ethel jímavý dopis. Prosil ji, aby ho vzala zpátky, a sliboval jí modré z nebe. Paní Christieová v letech odloučení pracovala jako písařka, vydělávala málo, a v pětatřiceti letech v podstatě rezignovala na nějaký lepší život. Snad proto s návratem manžela souhlasila. John Christie se vrátil z vězení a opravdu to vypadalo, že se polepšil. Celých osmáct let se nedopustil žádného trestného činu.

Pracoval jako účetní, ale večer, když Ethel odešla spát, nebo když zůstala u příbuzných v Sheffieldu, vyražel do nočního Londýna a celé noci trávil s kamarády z podsvětí a s prostitutkami. V té době se také poprvé objevil v ordinaci

na Colville Square, kde mu doktor Odess založil kartu. Podle záznamů si stále častěji stěžoval na nespavost, pocity úzkosti a neschopnost soustředit se.

V roce 1938 se manželé Christieovi nastěhovali do domu Číslo 10 na Rillington Pláce, v londýnské čtvrti Notting Hill. Jejich byt byl malý, jako ostatně všechny v tomto domě. Sestával z jednoho pokoje, malé kuchyně a nevelké ložnice. Pro všechny nájemníky byly na dvoře prádelská a jediný splachovací záchod.

V srpnu 1938 hledala londýnská policie dobrovolníky do pomocných oddílů takzvané War Reservě Police. Už tenkrát měl Christie v úmyslu přihlásit se. Udělal to až o rok později a je nepochopitelné, že ho přijali. V kartotéce Scotland Yardu byly zaznamenány všechny jeho tresty. Stačil jediný telefonický dotaz, a nikdy by se pomocným policistou nestal. Podepsal smlouvu, od přísáhl věrnost králi, dostal uniformu a s ní získal i sebevědomí. Služba na policejním revíru v Harrow Road patří k nejspokojenějším létům Christieho života. Paradoxní je, že se stal ochráncem zákona na základě falešných údajů, kde zatajil svou trestaneckou minulost. Pracoval prý ke spokojenosti nadřízených, byl ochotný, šikovný a všechny povinnosti plnil svědomitě. Dostal diplom za zkoušku první pomoci a dvě pochvaly za policejní zásahy.

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že měl při bombardování Londýna dost možností pomáhat při odklizení mrtvých obětí. Nikdy mu to nedělalo potíže. Neštítel se mrtvých. Nevadil mu pohled na zohavená těla. Ba právě naopak. Připadal si ve válečné vřavě jako chlap na pravém místě. Byla to však jenom póza. Ve skutečnosti byl podlým zbabělcem.

V létě 1943 pracoval Christie na policejním revíru Harrow Road a stýkal se důvěrně s mladou vdanou ženou, tamější zaměstnankyní. Její manžel bojoval kdesi v zámoří. Když ho odveleli zpátky do Anglie, dozvěděl se o nevěře své ženy a jednou nečekaně vpadl do bytu, kde se oba milenci scházeli. Podal žádost o rozvod. John Christie figuroval v procesu jako spoluobžalovaný. Soud rozvod povolil. Podvedený manžel pak Christieho v jeho bytě pořádně zmlátil. Christie považoval výprask za nesmazatelnou potupu. Až dosud nenáviděl fyzické násilí, i když byl lhář, podvodník a zloděj. Od té doby se jeho život změnil definitivně.

Začátkem války utekla před nacisty z Rakouska sedmnáctiletá zdravotní sestra Ruth Fuerstová a usadila se v Anglii. Když nenašla práci ve svém oboru, přihlásila se do muniční továrny Grosvenor Works v Davies Street a našla si podnájem v čísle 41, Oxford Gardens, nedaleko Rillington Pláce. Byla vysoká, štíhlá, měla světle hnědé vlasy a hnědé oči. Žila samotářským životem a neměla přátele. Kolem továrny v té době postával houf prostitutek. Ona se k nim občas přidala. S jedním ze svých náhodných milenců pak měla dítě.

John Christie se s Ruth seznámil pravděpodobně při některé ze svých úředních pochůzek. Pozval ji na sendvič, později se s ní scházel častěji. Paní Christieová pracovala v továrně na žárovky firmy Osram, Ruth Fuerstová mohla tedy navštěvovat Johna Christieho v jeho bytě. John Christie prohlašoval o ženách, s kterými přišel do styku, že se samy ucházely o jeho přízeň, sváděly ho a nutily, aby se s nimi vyspal. Také o Ruth Fuerstové řekl, že se před ním provokativně svlékla a chtěla se milovat. Jenže skutečnost byla jiná. Ve svém bytě jí napřed zaplatil, nato ji odvedl do ložnice a spáchal surovou vraždu. Později prohlásil:

„Leželi jsme na posteli a milovali se. Během pohlavního aktu jsem ji uškrtil provazem. Byla úplně nahá, proto jsem se ji snažil přikrýt. Měla leopardí kožich, hodil jsem ho přes ni.“

Krátko poté mu přinesl pošťák telegram od manželky. Sdělovala, že se večer vrátí od příbuzných ze Sheffieldu. Christie se dostal do časové tísně. Nevěděl, kam s mrtvolou.

„Vynesl jsem ji z ložnice do předsíně a položil na podlahu. Pak jsem vytrhl několik prken a strčil ji pod ně. Musel jsem to udělat, moje žena se mohla každou chvíli objevit. Také všechny její šaty jsem schoval pod podlahu.“

Zřejmě stačil ještě uklidit. Jeho manželka, která přijela ze Sheffieldu s bratrem Henrym Waddingtonem, nic podezřelého nezpозorovala. Henry Waddington spal na podlaze v předsíni, snad jen metr od mrtvoly. Příští ráno se vrátil vlakem do Sheffieldu a Ethel odešla do práce. Když Christie osaměl v bytě, přenesl zavražděnou do prádelny na dvoře. Pak v zahrádce vykopal u plotu jámu. Sousedé viděli, jak se lopotí, a usmívali se jeho usilovnému snažení. Neměli samozřejmě ponětí, proč tak spěchá. Když se večer vrátila Ethel Christieová z práce, navečeřeli se a šli spát. Krátce před půlnocí Christie vstal a řekl své ženě, že musí na záchod. Šel však do prádelny a odtáhl mrtvolu do připraveného hrobu.

„Hodil jsem ji do díry a zaházel hlínou. Její šaty jsem tam dal také. Druhý den ráno jsem hlínu udupal a uhrabal. Měli jsme v zahradě staré plechové vědro na odpadky, kde jsem spaloval smetí ze zahrady. Napadlo mi, že bych v něm mohl spálit i její šaty. O několik měsíců později jsem ryl na zahradě, myslím si, že už jsem nevěděl, kde je to místo, a vyryl jsem lebku. Hodil jsem ji do toho vědra na smetí a přikryl ji. V rohu zahrádky jsem vykopal díru a zakopal vědro i s lebkou takových pětáctýřicet centimetrů hluboko.“

Co přivedlo Christieho k tak hroznému zločinu? Soudní znalci z oboru psychiatrie později vyjmenovali všechny duševní defekty, kterými trpěl. Měl strach z mužů, bál se žen, byl těžce zatížen obavou ze sexuálního selhání, trpěl hlubokými komplexy méněcennosti, a přitom toužil vyniknout nad jiné. Snad právě při své první vraždě Ruth Fuerstové pocítil duševní a zažil sexuální uspokojení. Ještě jedna okolnost zahrála značnou roli. Zavražděná Fuerstová byla cizinka. Nikdo ji neznal. Pohybovala se na okraji londýnského podsvětí, nikdo se nedivil, když najednou zmizela. Žádný ji nehledal. Christie, který nenáviděl všechny ženy, s nimiž se stýkal, zavraždil možná Ruth Fuerstovou jako zástupkyni nenáviděných dívek, jako symbol ženství, které ho tolik znepokojovalo.

Koncem roku požádal v Actonu o propuštění z policejních služeb a začátkem roku 1944 si našel místo v továrně Ultra Rádio Works v Park Royal. Zpočátku vykonával na dílně pomocné práce, později přešel do expedice, ale každý den chodil na oběd do závodní jídelny, kde se seznámil s jednatřicetiletou dívkou z montážního oddělení. Jmenovala se Muriel Amelia Eadyová, byla svobodná a bydlela u své tety na Roskill Road v Putney.

Nebyla to žádná kráska, byla malá, měla tmavé vlasy, hnědé oči a přítele, o němž se domnívala, že to s ní myslí vážně. Bavila se s Johnem Christiem tak, jak se baví lidé, kteří se denně setkávají u polévky. Jednoho dne ji pozval i s přítelem

na návštěvu do svého bytu. Přišli, poseděli u čaje a rozešli se s tím, že se setkají znovu. Ty návštěvy nevybočily ani v nejmenším z průměru. Manželé Christieovi seděli na jedné straně stolu a pili čaj, proti nim Muriel Eadyová se svým nápadníkem. Bavili se o počasí, o válce a o problémech ze zaměstnání. Jednou se všichni čtyři vypravili do kina.

John Christie se později přiznal, že snad až po dvouměsíční známosti ho Muriel Eadyová začala přitahovat. Bránil prý se tomu pocitu, jak mohl, ale nakonec se začal připravovat na vraždu. Nespáchal ji hned zřejmě proto, že neměl kde. V bytě na Rillington Pláče s ní nemohl být sám, jeho žena Ethel se vracela z práce už po poledni. Musel také počítat s tím, že Muriel se bude bránit. Tak trpělivě čekal na první vhodnou příležitost. Naskytla se na sklonku léta roku 1944, když Ethel Christieová odjela za bratrem do Sheffieldu.

Christie hledal záminku, jak dostat Muriel Eadyovou do svého bytu, a vzpomněl si, že mu vyprávěla o svém chronickém zánětu nosohltanu. Řekl jí, že má doma speciální inhalační přístroj, který už pomohl mnoha jeho známým. Jen tak mimochodem se zmínil o své službě u policie a o zdravotnické praxi. Vyprávěl o svých znalostech tak přesvědčivě, že Muriel Eadyová pozvání přijala.

Uvařil čaj a předvedl inhalační přístroj. Byl to amatérsky vyrobený nesmysl, sestávající z plechovky a gumové hadičky, navoněný mastí, kterou prodávali ve všech drogeriích pod značkou Frir's Balsam. Nepozorovaně napojil hadičku na kohoutek svítiplynu a nechal svoji oběť vdechovat. Když ztratila vědomí, zavřel plyn, otevřel okno, odnesl dívku do ložnice, položil ji na postel a podle vlastního přiznání ji během pohlavního aktu uškrtil.

Na odstranění mrtvolky měl dost času. Manželka se měla vrátit až příští den. Nemusel tedy zavražděnou schovávat pod podlahou, večer ji odnesl do prádelny, v noci ji pohřbil na zahrádce. Muriel Eadyová bydlela u tety. Denně se stýkala se svým přítelem. Když zmizela, oba se po ní sháněli. Oznámili její zmizení policii. Tam sice zjistili, že chodila na návštěvy k manželům Christieovým, nikdo však neměl důvod domnívat se, že byla snad zavražděna. Nebyl znám žádný motiv pro takovou uvalu, a protože zmizela v době nacistických náletů na Londýn, našlo se logické vysvětlení, že Muriel Eadyová zemřela při bombardování a byla pochována v některém hromadném hrobě.

Když skončila válka, odešel Christie z továrny Ultra Radio Works a pokoušel se získat zase zaměstnání u pošty. Víme, že ho před lety z poštovních služeb propustili pro krádeže a zpronevěru, Christie však počítal s tím, že se za dlouhá léta na jeho protizákonnou činnost zapomnělo. Nemýlil se. Londýnské poštovní ředitelství potřebovalo po druhé světové válce každého, kdo chtěl pomoci. A tak přijali Johna Christieho s otevřenou náručí. Celá léta žil potom jako ukázněný měšťák, uctivý a skromný, každého zdravil, zastavoval se s dětmi a povídal si s nimi. Vetešník Hookway z Portobello Road, s nímž se spřátelil o hodně dřív, než od něj koupil nábytek, o něm prohlásil, že byl hodný, slušný, uctivý, vypadal a choval se jako farář, byl vzdělaný a pořádný. Měl ušlechtilého koníčka. Rád fotografoval a občas posloužil sousedům v ulici jako amatérský reportér při rodinných slavnostech nebo narozeninách dětí. Christieovi měli psa a kočku a John prý je miloval a nosil jim pamlsky. Tak žil ve starém domě na Rillington Pláče až do Velikonoc 1948, kdy se objevili noví nájemníci: Timothy John Evans s manželkou.

Majitel domu v Rillington Pláče se rozhodl zchátralou nemovitost prodat. 3. srpna 1950 se novým vlastníkem stal Charles Brown z Jamajky a změnil dům na ubytovnu pro barevné přistěhovalce.

V té době pracoval Christie u British Road Service ke spokojenosti představených. Zapojil se i do organizace Červeného kříže, v neděli působil jako rozhodčí na fotbalových zápasech. Dařilo se mu dobře, byl klidný, nenavštěvoval ordinaci doktora Odessa, jen občas v noci se vypravil na toulky po londýnských barech a stal se stálým hostem malé kavárničky Jean's Café v Ladbroke Grove. Číšníci později vypověděli, že byl plachý, nerad se s někým dával do řeči, stále se ohlížel, jako by se bál anebo na někoho čekal.

Na jaře 1952, dva roky po Evansově popravě, se opět u Christieho objevil onen nebezpečný neklid. Hádal se s manželkou, nadával na spolubydlící, sousedé si povídali o rozporech, při nichž prý Ethel Christieová vyčítala manželovi impotenci tak hlasitě, že to bylo slyšet až na ulici. John Christie navštívil zase svého lékaře Odessa, stěžoval si na staré potíže a doktor ho tedy poslal na vyšetření ke kolegovi do nemocnice St. Charles. Přijali ho 27. března, léčili ho tři týdny a doktor Hinds-Howell došel k názoru, že fyzické potíže pacienta včetně bolestí páteře jsou psychického původu, Christie trpí těžkou neurózou. Doktor Odess předepsal Christiemu uklidňující prostředky, později ho ještě poslal na vyšetření k primární springfieldské nervové klinice doktoru Petitovi, který se vyjádřil, že je Christie „bezvýznamný měšťák se sklony starého mládence, s ženským hlasem, způsoby i chůzí, trpí skrytými homosexuálními sklony“. Na základě těchto zjištění doporučil Christieho přijetí na springfieldskou kliniku. Pacient návrh odmítl. Zřejmě dostal strach, že by přední odborník z oboru psychiatrie primář Petit mohl odhalit tajemství jeho života.

Je pravděpodobné, že právě v době této hluboké krize začal Christie plánovat další vraždu. V cestě mu však stála jeho manželka Ethel. Až dosud měl neobyčejné štěstí. Uprostřed Londýna, obklopen sousedy, ve stísněných podmínkách domu na Rillington Pláče, kde bylo slyšet každé slovo, se mu podařilo zavraždit dvě ženy a ukrýt je tak, že nikdo nic netušil. Jenže náhle Ethel přestala jezdit k příbuzným do Sheffieldu a stala se agresivnější. K manželovi se chovala nepřátelsky, nevynechala jedinou příležitost, aby mu neřekla, jak ji jde na nervy. Rozhodl se, že ji zavraždí. Dostal se zřejmě do takového psychického rozpoložení, že přestal logicky uvažovat. Mohl přece počítat s tím, že smrt své ženy neutají. Začnou se po ní shánět příbuzní, její mrtvolu nebude moci v domě ani na zahradě ukrýt, když každá místnost je obsazena dvěma až třemi přistěhovalci z Jamajky. Jejich život neměl žádný řád, přicházeli a odcházeli ve dne i v noci, nikdo nemohl odhadnout, kdy se některý z nich objeví.

Christie však zřejmě pocítil ono neodolatelné nutkání, které ho zbavilo soudnosti, takže 6. prosince dal výpověď u British Road Service. Mzdovému účetnímu Burrowovi řekl, že prý dostal lepší místo v Sheffieldu, rozhodl se tedy přestěhovat. Nedaleko Rillington Pláče byla ve Walmer Road filiálka Maxwellovy prádelny. Sem 12. prosince Ethel Christieová přinesla prádlo, a od té doby ji už nikdo neviděl. Její manžel John ji čtrnáctého ráno uškrtil.

Christie si nevybral pro vraždu nejvhodnější dobu. Bylo před Vánocemi, dalo se čekat, že příbuzní z Sheffieldu budou psát gratulace, že je také budou očekávat. Ethel Christieová napsala čtyři dny před smrtí své sestře paní

Bartleové do Sheffieldu dopis. Christie neodeslaný dopis našel, přepsal datum z 10. na 15. prosince a připsal doušku: „Ethel nemá obálku, proto dopis odesílám z kanceláře." O dva dny později navštívil zlatnický krám a prodal za dvě libry deset manželčin snubní prsten. Pak poslal příbuzným do Sheffieldu další dopis:

Milá Lil,

Ethel mě poprosila, abych za ni napsal vánoční blahopřání. Trápí ji totiž revmatismus a nemůže pohnout prsty. Doktor říká, že je to počasím a že se to za dva za tři dny zase zlepší. Masírujují je a pomáhá to. Jinak jsme zdraví a Ethel ti napiše, jakmile bude moci. Doufám, že se ti dárek, který pro tebe vybrala, bude líbit.

Reg.

Zkratka Reg. znamenala Reginald, protože tak sheffieldští příbuzní Johna Christieho oslovovali.

Blížily se Vánoce a Christie považoval za vhodné vysvětlit sousedům a známým manželčinu nepřítomnost. Sousedce Swanové řekl, že odjela do Sheffieldu a on se chystá za ní, protože tam dostal lepší místo. Paní Grimesové, která bydlela o pár ulic dál, napovídal, že Ethel odjela do Birminghamu ošetřovat sestru, která se musela podrobit ženské operaci. Totéž vyprávěl jednomu z jamajských nájemníků Franklinovi Stewartovi, který si všiml, že Christie každý den ráno vystřikává předsíň a chodbu kolínskou vodou.

Hned po Novém roce navštívil Christie vetešníka Hoockwaye a nabídl mu zařízení bytu. Zřejmě nestálo za moc, když za všechnen nábytek požadoval pouhých patnáct liber a vetešník mu dal dvanáct. Hoockway si přijel pro zařízení 5. ledna a později prohlásil, že v bytě byl nepředstavitelný nepořádek, špína a po zemi plno krámů. John Christie se právě hádal s majitelem domu o nezaplacené nájemné. Christie neměl peníze, proto mu byl dobrý každý penny. Jeho manželka vlastnila spořitelni knížku a jemu se podařilo tak mistrně padělat její podpis, že ředitel Yorkshire Penny Bank v Sheffieldu dal odeslat na její adresu do Rillington Pláce poštovní poukázkou celý vklad ve výši 10 liber 15 šilinků a 2 pence. Christie podepsal poštovnímu doručovateli příjem a strčil peníze do kapsy.

Na Praed Street v londýnské čtvrti Paddington byla hospoda Westminster Arms. Někdy kolem poloviny ledna sem přišly dvě prostitutky. Kathleen Maloneyová a Catherine Struthersová, a posadily se k baru. Maloneyová byla sirotek. Vyrostla v klášterní škole, odkud v osmnácti utekla a živila se prostitucí. Ted jí bylo šestadvacet u mela už leccos za sebou. Jako prostitutka byla registrovaná od roku 1946 v Southamptonu a porodila pět nemanželských dětí. Asi v devět hodin večer se objevil v hospodě John Christie a přisedl si k Maloneyové. Znali se od dřívější. Přibližně tři týdny před Vánocemi ji totiž pozval s přítelkyní Maureen do hodinového hotelu nedaleko Marylebone Lané, kde je fotografoval nahý.

V hospodě v Praed Street vypili pár piv a asi k desáté hodině řekla Maloneyová Struthersové, že už musí jít. Maloneyová ještě poprosila Christieho, aby dal její kolegyni nějakou maličkost, a on jí strčil do kabelky 2 šilinky na rum. Maloneyová byla už značně opilá. Odešla z hospody s Christiem směrem k autobusové stanici a už nikdy ji nikdo neviděl živou. Christie ji odvedl do svého bytu na Rillington Pláce, kde už měl připravenou gumovou hadičku se skřipcem, omámil opilou Maloneyovou svítiplynem, uškrtl ji, zneuctil a později prohlásil:

„Nechal jsem ji tam ležet a šel jsem do předsíně. Pak jsem si uvařil šálek čaje a šel jsem si lehnout. Ráno jsem vstal, šel do kuchyně, kde jsem se umyl a oholil. Ležela pořád v houpací židli. Myslím, že jsem si uvařil čaj. Pak jsem odstavil skříň, za níž byl vchod do přístěnku. Dozvěděl jsem se o něm nedávno, když instalatéri opravovali potrubí."

Přístěnek byl vlastně jen výklenkem, nacházel se v nejvzdálenější části kuchyně a sousedil s prádelnou. Christie zabalil mrtvolu do pokrývky, přes hlavu jí navlékl polštářový povlak, vtěsnil ji do přístěnku a přikryl hlinou a popelem. Pak zase před otvor postavil skříň. Oblékl se a šel se projít.

Rita Nelsonova byla také prostitutka. Bylo jí pětadvacet, pocházela z Belfastu, odseděla si několik trestů za krádeže, obtěžování chodců a za opilství. S neznámým americkým vojákem měla dvouletého syna. Do Londýna přijela v říjnu 1952 a navštívila v Landbroke Grove provdanou sestru. V prosinci si pronajala zařízený pokoj v Shepherds Garden W12 a hned začátkem ledna začala pracovat jako prodavačka v jednom z obchodů s čajem firmy Lions. Dne 12. ledna navštívila ordinaci závodního lékaře, který ji poslal do nemocnice s tímto doporučením:

Dnes navštívila moji ordinaci slečna Rita Nelsonova, která před týdnem nastoupila u naší firmy. Zjistil jsem, že je těhotná asi čtyřadvacet týdnů. Před nedávným přijela do Londýna z Belfastu a podle jejího vyjádření zde nemá ani příbuzné, ani známé a nechce se v tomto stavu, o němž, jak tvrdí, dosud nevěděla, vrátit domů. Prosím vás proto, abyste jí pomohli a přijali ji do útulku pro svobodné matky, kde by mohla strávit zbytek těhotenství a vyčkat narození dítěte.

Rita Nelsonova se do ženské nemocnice nedostavila. Za týden pak přišla na policejní revír její bytná a ohlásila, že podnájemnice zmizela.

John Christie se stále potloukal po nočních podnicích. Krátce po vraždě Rity Nelsonové se seznámil v kavárně s Margaretou Forrestovou. Povídali si o všem možném, vypili spolu pár skleniček a nová známá se Christiemu svěřila, že už dlouho trpí silnými bolestmi hlavy. Christie účastně poslouchal, tvářil se, že ho utrpení mladé ženy dojalo, a začal se svou starou písničkou. Vyzná se prý v medicíně, je totiž lékař, kterého pro jistý nedovolený zákrok zbavili diplomu. Kdyby Margaretta chtěla, věnoval by se jí a mohl by ji z migrény vyléčit. Mladá žena mu nevěřila, ale přesto se vyptávala na podrobnosti. Dvakrát se smluvili, že ho Margaret navštíví v bytě na Rillington Pláce, kde ji bude léčit z migrény inhalováním speciálního plynu. Měla štěstí, rozmyslela si to a nepřišla.

Hectorině Maclennanové bylo šestadvacet let, když se setkala s Christiem. Přistěhovala se s rodiči do Londýna v roce 1948 z Rosshire a v roce 1953 žila s nezaměstnaným řidičem nákladního vozu Bakerem, jemuž utekla žena. Baker později prohlásil, že se v hospodě seznámili s Christiem, který se zeptal jeho družky, proč vypadá tak špatně. Řekla mu, že je unavená, hledá byt. Christie odpověděl, že o jednom ví, a smluvil si s ní schůzku. Sejdou se večer na stanici Landbroke Grove, ukáže jí byt. Maclennanová na schůzku přišla, ale ke Christieho velkému zděšení ji doprovázel Baker.

„Zeptal jsem se ho, jestli si můžeme společně byt prohlédnout," vypověděl Baker. „Moc se k tomu neměl. Přisvědčil

jen nerad. Řekl také, že by se nikdo neměl dozvědět, že ten byt je volný. Proto se můžeme rychle podívat a pak musíme okamžitě odejít. Kdyby se to lidé dozvěděli, stála by zakrátko přede dveřmi fronta zájemců. Pak jsme všichni tři odešli do ulice Rillington Pláče. Christie nám ukázal nejdřív kuchyň, předsiň a zadní pokoj. Nikde nebyl nábytek. Řekl, že si našel lepší místo a poslal nábytek napřed. Jeho manželka se prý už přestěhovala a zatím tam spí u sousedů. Pak jsme si smluvili, že se sejdem v jednom snack baru v Hammersmithu. Slíbil, že nám dá okamžitě vědět, až se budeme moci nastěhovat. Smluvili jsme si nájemné dvanáct šilinků a devět pencí za týden."

Nezaměstnaný Baker a jeho družka se potom vrátili do svého podnájmu v Hetley Road. Zjistili, že domácí před nimi pokoj uzamkla, protože nezaplatili nájemné. Vrátili se tedy na Rillington Pláče a požádali Christieho, jestli by je nenechal přespát v jeho bytě. Nebyl sice nadšen, ale souhlasil. Oba milenci spali pak 3., 4. a 5. března na holé podlaze bytu v Rillington Pláče. Také Christie přespával v nevytopeném bytě vsedě na truhlíku na uhlí. Tři dny a noci tábořili v prázdném bytě společně, čtvrtého dne ráno dal Christie Bakerovi zřetelně najevo, že už nestojí o jeho společnost. Pak odešli všichni tři do města na pracovní úřad. Baker šel nahoru a Christie v jeho nepřítomnosti pošeptal MacLennanové, aby ho navštívila hned po poledni sama, že má pro ni překvapení. Pak odešel. Když se vrátil Baker, MacLennanová mu prozradila, že ji Christie pozval na návštěvu. Baker proti tomu nic nenamítal.

Přišla krátce po poledni, John Christie ji zavedl do kuchyně a nalil jí skleničku pálenky. Pak pustil plyn. MacLennanová to zpozorovala a zneklidněla. Chtěla utéci. Christie ji však popadl za krk a vtáhl do předsiňe. Škrtil ji tak dlouho, až omdlela. Pak ji zatáhl do kuchyně a nechal ji nadýchat svítiplynu. Potom ji zneužil a uškrtil.

Tentokrát neměl na odstranění mrtvoly mnoho času. Věděl, že se každou chvíli může vrátit Baker. Proto zatáhl nebožku do kuchyně, odstavil skříň zakrývající otvor do přístěnku, spěšně tam mrtvolu nacpal, skříň zase přistrčil, sedl si na židli a čekal. Baker se měl s MacLennanovou sejít ve tři odpoledne v malé kavárně v Uxbridge Road. Čekal až do pěti. Pak ji šel hledat do Christieho bytu. Christie mu otevřel a řekl, že MacLennanová nepřišla. Na důkaz zotvíral všechny dveře a ukazoval Bakerovi prázdné místnosti. Pak mu nabídl šálek čaje. Seděli, povídali si, a pak dlouho mlčeli. Baker byl neklidný. Najednou vstal a řekl, že půjde Hectorinu hledat do ulic. John Christie se zvedl a šel s ním. Až do devíti večer chodili ulicemi, nahlíželi do hospod, vyptávali se na ni, ale marně.

Po zavraždění Hectoriny MacLennanové se Christie opět dostal do hluboké psychické krize. Neměl kde bydlet, protože prodal nábytek. Peníze utratil, teď neměl ani na jídlo. V jeho bytě tlely mrtvoly zavražděných žen a on bloudil bez cíle ulicemi.

V pátek 13. března potkal na Ladbroke Grove jistou paní Reillyovou. Stála před tabulí s vývěskami realitní kanceláře. Christie ji chvíli pozoroval, pak se k ní přitočil, smekl klobouk a uklonil se s otázkou, jestli hledá volný byt. Přisvědčila a on ji začal vyprávět, že ho firma přeložila do Birminghamu, jeho manželka jela napřed, poslal nábytek a všechny svršky za ní, má na Rillington Pláče číslo 10 volný komfortní, ale levný byt, který by ji mohl pronajmout.

Paní Reillyová měla pocit, že ji potkalo velké štěstí. Šla si byt prohlédnout, druhý den navštívila Christieho s manželem. Dohodli si pronájem za sedm liber třináct šilinků čtvrtletně. Za týden přinesl Reilly dva velké kufry a zaplatil Christiemu smlouvenou částku. John Christie se ještě rozhlédl po bytě, uviděl v koutě hromádku dámského prádla a pár zarámovaných fotografií, požádal Reillyho, aby mu půjčil kufr, nacpal do něj zbytek svého majetku, odevzdal novému nájemníkovi klíče a odešel.

Téhož večera přišel nový majitel Jamajčan Brown do domu na Rillington Pláče, zaklepal na Christieho dveře, aby ho znovu upomenul o nezaplacené nájemné, a zjistil, že v bytě bydlí neznámý muž a žena. Brown Reillyovým vysvětlil, že Christie vůbec neměl právo byt pronajmout a požádal manžele, aby hned ráno byt opustili.

V bytě po Evansových žil nyní Beresford Brown. Jeho jmenovec a majitel domu mu dovolil používat prázdnou kuchyň Christieových. Vyčistil ji, vymetl, a začal přitloukat na vytapetovanou stěnu poličku na rádio. První hřebík zajel do zdi jako do másla. Brown vzal kladivo a začal stěnu proklepávat. Údery zněly dutě. Pod tapetou byla zřejmě prkna. Zkusil zatlouct ještě další hřebík, pak třetí, a když ani jeden ve zdi pořádně nedržel, rozhodl se tapetu strhnout. Zjistil, že je za ní pár neuměle přibitých prken. Když odtrhl první z nich, zůstal jako přikovaný.

Pak vykřikl, vyběhl do druhého patra, popadl za ruku svého krajana Ivana Williamse, řekl mu, co objevil, ten vzal cestou ještě baterku, posvětil si za odtržené prkno, kde byla nahá mrtvola.

Beresford Brown běžel na policii. Nejdřív přijeli konstablové z nejbližšího revíru, později specialisté Scotland Yardu v čele s vrchním komisařem Griffinem. Tentokrát prohlédli dům pečlivě, našli pod podlahou mrtvolu Ethel Christieové, identifikovali mrtvé prostitutky z přístěnku, našli na zahrádce hrob Ruth Fuerstové a Muriel Eadyové.

Slepá ulice Rillington Pláče se zaplnila reportéry a zvědavci. Londýnské noviny přinesly zprávu o hrůzném nálezu na titulních stranách. Druhý den se objevily i fotografie Johna Reginalda Hallydaye Christieho, důvodně podezřelého ze všech vražd. Britské veřejné mínění bylo pobouřeno. Lidé chodili po ulicích a rozhlíželi se po holohlavém, brýlatém vrahovi.

V úterý 31. března 1953 byl policejní strážník Thomas Ledger na pravidelné pochůzce. Nedaleko mostu přes řeku Temži Putney Bridge zpozoroval neznámého muže. Opíral se o kamennou zídku lemující řeku a hleděl na hladinu.

„Copak, pane? Na co tady čekáte?"

„Na nic. Koukám."

„Jste nezaměstnaný?"

„Jsem."

„Máte průkazku?"

„Ne. Legitimaci nezaměstnaných nemám. Ještě jsem o ni nepožádal."

„Jak se jmenujete?"

„John Waddington."

„Kde bydlíte?"

„35 Westbourne Grove.“

„Vy nemáte u sebe vůbec žádný průkaz?“

„Ne.“

„Smekněte klobouk, pane Waddingtone.“

„Proč?“

„Abych si vás mohl prohlédnout. Jste mi nějak povědomý.“

Jeho fotografie otiskly všechny noviny, byly vylepeny se zatykačem na každém rohu. Strážmistr Ledger pochopil, že před ním stojí hledaný John Christie a odvedl ho na strážnici policejního revíru Putney. Hned druhý den se Christie ocitl ve vězení Brixton a pobyl zde tři měsíce až do zahájení líčení.

Soudní znalci z oboru psychiatrie, doktor Desmond Curran a doktor J. H. Hobson, primář psychiatrické kliniky v Middlesexu, ani vrchní komisař Griffin neměli mnoho práce. Christie se sice přiznával chaoticky, jen v případech vraždy Beryl Suzan Evansové podepsal tři různé výpovědi, v zásadě však nebylo pochybností, že se dopustil bestiálních vražd se sexuální motivací. Lékaři mohli bez obav potvrdit, že jde o duševně vyvinutého jedince s těžkými neurotickými stavy, plně však odpovědného za své činy. Christie jako by si neuvědomoval svou situaci a nedokázal posoudit váhu svých zločinů. O vraždách mluvil, jako by šlo o běžné záležitosti. O sobě se vyjadřoval jako o někom třetím, o bestiálních zločinech hovořil jako o politováníhodných událostech.

Podle britských právních předpisů může být několikanásobný vrah souzen pouze za jedinou vraždu. V případě Johna Christieho projednávali před porotou vraždu jeho manželky Ethel. Porota shledala obžalovaného vinným a soud vyslovil trest smrti. Obhájce Johna Christieho nepodal odvolání, a tak byl vrah z Rillington Pláče 15. července 1953 oběšen ve stejné věznici a na stejné šibenici jako před třemi a půl lety nevinný Timothy Evans.

Případ vraha prostitutek, který tak dlouho beztrestně řádl uprostřed Londýna, aniž vzbudil pozornost detektivů ze Scotland Yardu, mimořádně pobouřil britské veřejné mínění. Mnozí ostře kritizovali postup ochránců zákona. Slabomyslný Evans se sice původně přiznal k vraždě své manželky a malé Geraldiny, později však opakovaně tvrdil, že obě zavraždil John Christie. Kdo tedy mohl uvěřit, že v jednom domě žili dva zločinci, používající stejné prostředky, oba vraždící ze stejných pohnutek? V Londýně se začalo hovořit o justiční vraždě. Evansova matka, paní Probertová, se obrátila na poslance Dolní sněmovny Georga Rogerse, aby jménem pobouřené britské veřejnosti požádal o nové vyšetření případu.

Ted' byla v sázce pověst Scotland Yardu, jehož příslušníci si s vyšetřováním případu Evans nedali mnoho práce. Stanovisko vrchního inspektora Jenningse bylo předpojaté. Z pohodlnosti ignoroval důležité výpovědi dělníků, kteří opravovali dům v Rillington Pláči. Ani soudní dvůr nevěnoval případu maximální pozornost. Tyto chyby musel, ať chtěl či nechtěl, přiznat i státní žalobce sir Lionel Heald. Nejenom vysocí úředníci ze Scotland Yardu, ale i on se snažil vzít vítr z plachet novinářům, kteří už otevřeně psali o neodpuštělném justičním omylu a justiční vraždě. Jenomže Heald vyřešil problém snadno a rychle. K novému vyšetřování předvolal jako svědka vrchního inspektora Scotland Yardu Griffita a zeptal se ho:

„Máte pocit, vzhledem k výsledku vyšetřování, které jste vedl, že byl v Evansově případě odsouzen nevinný?“

„Ne, pane.“

Ani toto prohlášení však neuklidnilo veřejné mínění, a tak nezbylo ministroví vnitra siru Davidu Maxwelllovi Eyfemu, pozdějšímu lordu Kilmuirvi, nic jiného než dát znovu přešetřit případ Timothyho Evanse. Dne 6. července 1953, tedy jen krátkou dobu před vykonáním rozsudku nad Christiem, pověřil posouzením vynikajícího právníka, soudce městského soudu v Portsmouthu Scotta Hendersona, jemuž za Scotland Yard asistoval první náměstek policejního prezidenta George Blackburn.

Z dnešního pohledu se zdá, že šlo o ryze formální záležitost. Spisy procesu s Evansem měly několik tisíc stránek. Ani zkušený právník Henderson, ani vysoký úředník Scotland Yardu Blackburn nemohli za necelých deset dnů prostudovat protokoly tak důkladně, aby došli k serióznímu závěru. Oba se totiž ocitli ve značné časové tísní. Musela ovlivnit způsob práce i hloubku rozhodnutí. Poprava Christieho byla stanovena na 15. července. Do té doby měli znovu vyslechnout svědky, odhalit nové souvislosti a dojít k závěru, který měl zdůvodnit případné obnovení řízení.

Hendersonova zpráva o rozsudku nad Evansem je ostudným dokumentem britské justice. Je plná nepravdivých tvrzení, nedoložených skutečností, omylů a záměn. Později se stala předmětem právnických sporů, debat v parlamentě, veřejnost se dozvěděla, že detektivové Scotland Yardu použili při výslechu důležitých svědků psychického násilí. Přesto končila závěrem, že nedošlo k justičnímu omylu, všechno je v pořádku, není důvod k odkladu popravy vraha Christieho.

Když případ znovu projednávali před poslanci britské Dolní sněmovny, ministr vnitra odmítl podezření, že se Evans stal obětí britské justice, a na otázku, proč neposkytl Hendersonovi a Blackburnovi víc času k prošetření případu, odpověděl, že tak učinil z humanitních důvodů. Christie byl odsouzen k smrti, nebylo vhodné odkládat popravu, když věděl, že stejně musí zemřít.

Britské veřejné mínění se s prohlášením ministra vnitra nespokojilo. A tak dostal Scott Henderson víc než měsíc po Christieho smrti příkaz k dalšímu přezkoumání rozsudku. Druhá zpráva z 28. srpna se ve všech bodech shoduje s první. Poslanci Dolní sněmovny při novém projednání 15. listopadu pochopili, že je ministr vnitra, justiční orgány i Scotland Yard vodí za nos, a rezignovali. Celých dvanáct let se snažil Scotland Yard vymazat skvrnu na své pověsti. Po celou dobu se znovu a znovu objevovaly v britském tisku články napadající odsouzení Timothyho Evanse.

V roce 1965 se rodině dostalo aspoň částečně satisfakce. Jednoho mlhavého podzimního rána se na dvoře vězení Pentonville objevili čtyři muži, exhumovali mrtvolu popraveného Evanse, odvezli ji na hřbitov Greenville, kde ji za přítomnosti příbuzných důstojně pohřbili.

## Mumie kapitána Lancastera

Saharská poušť, pozdní odpoledne, písečné duny házejí dlouhé stíny. Řada velbloudů se kolébá, jízdní hlídka postupuje tiše, beze slova, jen řemeny sedel občas zavržají a pak zase nic, jen pravidelný krok, písek, slunce a v nekonečnu obzor.

První jezdec prudce zastavil, druzí se seskupili kolem něj. Seržant seskočil z velblouda, ostatní jsou už také dole. Shlukli se, poklekli, prohlížejí si cosi docela zblízka, jako by tomu nechtěli věřit. Hliníkové trubky, sedačka, kus plechu, to musí přece být zbytky starého letadla, jehož dřevěné a plátěné části už dávno zetlely. Lidské tělo v nepoškozené kombinéze vypálené sluncem a vybiléné pískem. Mrtvý je zcela vysušen. Mumie. Pravou ruku má omotanu popruhem. Ještě prázdný kanystr, krabička zápalek „Safety matches“, a pod nízkou vrstvou písku kniha. Je to letcův deník. Papír je sice zažloutlý, písmo však dobře čitelné. Ticho. Muži stojí nad nálezem a mlčí. Jen písek šumí, jak se přesypá přes zbytky letadla a vysušený obličej mrtvého.

Velitel patroly seržant Polydori dal povel k odjezdu. Místo nálezu: asi 300 kilometrů od atomové pokusné stanice Reggane. Krabičku zápalek, nádobu na vodu a deník vzal s sebou. Přivedli velbloudy do klusu. Je pozdě, za chvíli padne na poušť rychlá noc a oni se musí vrátit včas do své základny v Tanesruftu.

Přijeli později, než měli v úmyslu. Seržant Polydori běží okamžitě k telefonu, volá velitelství, žádá o terénní vůz, aby mohla hlídka dojet hned brzy ráno pro mrtvého letce. Jeden z vojáků zjistil, že je deník psán anglicky, odnesl ho tedy do pokoje důstojníků. A tak se dozvěděli nejdřív vojáci saharské jízdní hlídky a potom také světová veřejnost, že mrtvý muž je někdejší britský kapitán leteckva Lancaster, který před třiceti lety zmizel beze stopy při odvážném letu přes poušť. Dlouho zůstala záhada smrti kapitána Lancastera nevyřešena, celých třicet let však zůstalo neodhaleno také tajemství tohoto muže, který stál kdysi před porotou, obžalován z vraždy. Teprve daleko od civilizace našla jízdní hlídka na velbloudech klíč k rozřešení záhady.

William Newton Lancaster se narodil 14. února 1898 v Birminghamu. Nebyl spokojen se životem ve své vlasti. Jako šestnáctiletý se vystěhoval do Austrálie. Pak vypukla první světová válka a jeho to táhlo do míst, kde se něco dělo. Vrátil se domů, nastoupil do armády, sloužil u jízdního útvaru, později se dal přeložit k Royal Air Force a stal se stíhačem. Válka skončila, důstojník Lancaster dostal vyznamenání a stál před problémem, co dál. Jako mnoho jiných, kteří se stali vojáky, měl pocit, že s koncem války přišel o životní poslání. Nejdřív se pustil do studia, pak se vrátil do armády a sloužil na severozápadních hranicích Indie. Ani tam však nevydržel, nějaký čas se živil jako jezdec z povolání, pak skončil v Londýně jako učitel létání.

Na jaře 1927 přišel kapitán Lancaster na večírek, na němž poznal neobyčejnou ženu. Tančil s ní. Obdivoval její drobnou postavu, pozorně ji poslouchal a zjistil, že mají mnoho společného. Jmenovala se Jessie Millerová, byla manželkou australského novináře, jehož postavení i majetek jí umožňovaly věnovat se jen zálibám. Nejvíce ze všeho ji přitahovalo sportovní létání.

Jessie požádala kapitána Lancastera o několik instruktážních hodin v létání. Posadili se do letadla a pocítili, že patří k sobě. Kapitán Lancaster byl sice ženat, ale na manželku a své dvě děti jako by najednou zapomněl. Zcela ho zaujala Jessie Millerová. Měli totiž jedno společné, nesmírnou touhu po neopakovatelných dobrodružstvích. Rozuměli si, celé dlouhé hodiny hovořili o fantastických plánech, chtěli dokázat nemožné a byli přesvědčeni, že se jim to ve dvou podaří. Ohlásili, že společně obletí polovinu zeměkoule, trať z Londýna do Austrálie, což bylo v té době více než odvážné, většina odborníků pochybovala, že je to proveditelné.

Dvacet tisíc kilometrů ve vzduchu trvalo dobrodružnému páru plných pět měsíců. Nebyla to snadná cesta. Přirozeně že čekali překážky, že by se však vyskytly v takové míře, s tím nepočítal ani jeden z nich. Jako zázrakem přežili dvě nouzová přistání, přestáli také havárii, po níž musel jejich letoun na generální opravu. Jednou objevili ve výšce dvou tisíc metrů, že se kolem řídicí páky jejich letounu vine tropický jedovatý had, pak přistáli na letišti, které bylo pro epidemii cholery v karanténě a oni museli plných čtrnáct dní čekat na propuštění. Potom však slavně přistáli v Darwinu jako hrdinové, světový tisk psal o jejich neobyčejném výkonu na prvních stránkách, jejich jména letěla světem.

Překonali společně všechna nebezpečí riskantního podniku, dělili se o slávu, která jim právem náležela, rozhodli se tedy také pro společný život. Keith Miller souhlasil s rozvodem, paní Lancasterová však byla proti. Lancaster s Jessie se pak ocitli na exhibiční cestě Spojenými státy, poznali, že v této zemi je všechno dovoleno, zdejší lidé mají smysl pro hazard, dobrodružství a riskantní výkony, a rozhodli se zůstat zde spolu.

Jessie přišla na nápad, že napíše knížku o jejich slavném letu kolem poloviny světa, každý se přece obdivoval příhodám, které prožili, lidé si o tom také rádi něco přečtou. Šla na věc důkladně. Věděla, že nemá příliš velké vlohy pro takovou práci, proto se dala v Miami zapsat do večerních kursů pro žurnalisty. Učila se psát a Bill Lancaster zatím vydělával peníze, které potřebovali na živobytí. Měl jen jednu možnost, nedovedl totiž nic jiného než létat. Jezdil tedy z města do města a v neděli předváděl nad loukou nebo nad místním letištěm za pár dolarů krkolomné loopingy.

Jedna z Jessiinych učitelek v novinářské škole se jmenovala Ida Clarková. Stará paní měla šestadvacetiletého syna. Haden Clark byl milý a také pohledný mladík sportovní postavy, měl zájem o všechno možné jen ne o pořádnou práci. Přesný prototyp skoromuže, kterému se později začalo říkat playboy. Byl právě v politováníhodné situaci. Před nedávným přišel totiž v New Orleansu o místo reportéra, měl tedy dost času, aby mohl obdivovat spisovatelské pokusy Jessie Millerové.

Haden byl vůbec zajímavý chlapík, zejména pro ženu s tak dobrodružnými sklony, která byla navíc starší. Dovedl s ní protančit celou noc až do rána, uměl vypít nepředstavitelné množství alkoholu, který byl v Americe tehdy zakázán, kouřil cigarety s marihuanou a vodil Jessie od půlnoci do rána po putykách. Jessie Millerová byla nadšena.

Bill Lancaster zatím riskoval na starých letadlech, veteránech minulé války, svůj život, kroužil nad americkým

venkovem, vytácel loopingy a spouštěl se střemhlav nad vylekané diváky. Neměl ponětí, že vydělává peníze na rozmaný život Jessie Millerové a jejího prostoduchého milence.

Deník, 3. února 1932:

Právě jsem hovořil telefonicky s Jessie. Bylo to nádherné slyšet její hlas. Miluji ji víc než svůj vlastní život.

Deník, 9. února 1932, Miami:

Dnes jsem poznal Haden Clarka. Zdá se mi, že je to milý chlapík.

Miloval Jessie, ani na vteřinu nezapochyboval o její lásce a věrnosti, sbalil si kabelu a zase jel vydělávat jako letecký akrobat. Posílal jí desítky dopisů, ona však neodpovídala. Když od ní někdy dostal pohlednici s konvenčním přáním: mnoho štěstí, Tvá Jessie, cítil se nesmírně šťasten.

V úterý 12. dubna 1932 vystupoval v St. Louis. Pozdě v noci, když se vrátil do svého hotelového pokoje, na stole ležel dopis od Jessie. Bylo to dlouhé sdělení, všelijak zdůvodněné, přece však jednoduché a pro Billa Lancastera zdrcující: Jessie se chce vdát za Haden Clarka.

Té noci už nespál. Ráno šel na poštu a poslal do Mia-mi telegram:

POČKEJTE AZ PŘIJEDU • STOP • BILL

Vrátil se do Miami 20. dubna. Neřekl Jessie jediné slovo výčitek. Naopak, blahopřál jí s nehybným obličejem, jako by se to všechno týkalo někoho jiného a Hadenovi Clarkovi potřásl chlápky rukou. Byl horký, dusný den. Seděli při gramofonu a pili whisky s ledem. Až skoro ráno se Jessie Billa Lancastera jen tak mimochodem zeptala, jestli by jim nechtěl jít na svatbu za svědka. Kapitán Lancaster s kamennou tváří přislíbil.

Jessie pak odešla do ložnice a oba muži spolu zůstali sedět a pili dál. Už snad svítalo, když práskl domem výstřel. Pár minut poté se ozvalo zaklepání na Jessiiny dveře. Bill Lancaster se omluvil, že tak pozdě ruší, a klidně řekl:

„Haden Clark se před chvílí zastřelil.“

Měl v ruce dva lístky a oba odevzdal Jessie.

První: „Bille, nemám jiného východiska, jen ti ještě radím, nenechávej Jessie nikdy samotnou. Haden.“

Druhý: „Jessie, moje finanční situace je tak strašná, že si nevím rady. Pomoz, prosím, mé matce v jejím smutku. Tobě zůstane Bill, jediný správný chlap, kterého jsem kdy poznal. Haden.“

Oba lístky byly naklepány na stroji a podepsány perem Hadenovým jménem. Při pozdějším soudním procesu zahrály jako důkazy velkou roli. Soudní znalec písma totiž vypověděl, že obě zprávy byly vyklepány na stroji s velkou pečlivostí a naprosto stejným úderem. Není proto možné, že by je psal sebevrah, který by byl krátce před svou smrtí nutně ve stavu nejvyššího nervového vzrušení. Navíc byly oba podpisy padělané. Nepsal je Haden Clark.

Kapitán Lancaster měl odpověď i na tuto námitku. Vysvětlil, že on sám psal obě zprávy na stroji a napsal také oba podpisy perem, neboť Haden ho o to požádal. Byl totiž tak rozrušen, že by to nesvedl. Zastřelil se však sám.

Druhá podezřelá a přitěžující okolnost byla vlastně také důkazem o Lancasterově vině. Haden Clark byl nepochybně usmrcen pistolí, kterou si nedávno předtím koupil kapitán Lancaster v St. Louis, a sice krátce poté, když dostal zprávu, že se chce Jessie vdát za Haden Clarka. Lancaster vypověděl na svoji obhajobu, že nosil zbraň neustále u sebe, že tedy nebylo pro Haden Clarka obtížné, aby si ji vypůjčil.

Několik svědků shodně vypovědělo, že se Haden Clark často zabýval myšlenkou na sebevraždu. Byl narkoman a hodně pil, často trpěl těžkými duševními depresemi. Jessie Millerová ho charakterizovala jako mimořádně citlivého a vřstředního muže, u něhož se sotva dalo odhadnout, co podnikne příští hodinu.

Porota, která rozhodovala o vině či nevině kapitána Billa Lancastera, se skládala z dvanácti ženatých mužů. Soudce upozornil porotce, aby se ve svém rozhodnutí nedali ovlivnit nelegálním poměrem obžalovaného k Jessie Millerové. Státní návladní se však všemi prostředky snažil poškodit charakterové vlastnosti obžalovaného Billa Lancastera.

„Každý divoch bojuje až k smrti o ženu, kterou miluje,“ řekl. „Divoké zvíře činí v přírodě totéž. Tito tvorové se neřídí rozumem, ale jen a jen svým nízkým pudem. Vážení páni porotci, právě tak se zachoval tento muž, právě tak jednal někdejší bojový letec kapitán Bill Lancaster, který stojí před vámi jako podezřelý z vraždy svého soka v lásce.“

Porotcům se prokurátorova řeč líbila, přirovnání se jim zdálo trefné, odešli, radili se čtyři hodiny a osmačtyřicet minut, pak dospěli k závěru, že důkazní materiál proti Billu Lancasterovi není přesvědčující, že tedy není vinen ve smyslu obžaloby.

Kapitán William Lancaster, o němž si ještě před chvílí mnoho lidí v soudní síni myslelo, že je vrahem Haden Clarka, byl volný. Odešel domů se svěšenou hlavou. Několik dní poté dostal úřední zprávu o vypovězení ze Spojených států. Stejný výměr dostala také Jessie Millerová. Důvod: ilegální nastěhování do země.

Odjeli z Ameriky každý jinou lodí. Setkali se až v Liverpoolu. William Lancaster slíbil Jessie, že udělá všechno, co je v jeho silách, aby se mohl rozvést. Požádal Jessie, aby na něj počkala. Jessie Millerová čekala plné tři roky. Pak se vdala za anglického pilota Johna Puga.

Kapitán Lancaster se pokoušel najít zaměstnání, které by mu zajistilo slušný život. Nebylo to snadné. Všichni věděli o případu v Americe. Kam přišel, tam narazil na neproniknutelnou zeď anglické zdvořilosti. Místo však nedostal. Postupně navštívil všechny své někdejší přátele, ale bezvýsledně. Týdny se toulal a den ze dne upadal fyzicky i duševně. Byl již blízko zoufalství, když mu jeden známý posloužil aspoň radou.

„Máš jen jedinou možnost jak se rehabilitovat,“ řekl. „Musíš udělat něco hodně odvážného, o čem by se všichni dozvěděli a co by překrylo tu americkou záležitost. Potřebuješ uznání, nic víc. Pokus se snad ještě jednou o rekord.“

Kapitán William Lancaster se rozhodl. Poletí z Londýna do Kapského Města. To byl ve třicátých letech smělý projekt. Nestačilo však jen chtít. Ke krkolomnému kousku potřeboval především stroj, peníze na benzin, proviant, výzbroj a sto jiných maličkostí, z nichž každou musel zaplatit. Neměl peníze a nevěděl dokonce o nikom, kdo by mu nějaké půjčil.

Zcela zoufalý se po letech vrátil k jediným lidem, kteří mu věřili a kteří ho nepřestali milovat, k rodičům a ke své ženě.

Starí Lancasterovi prodali větší část jmění, aby si jejich syn mohl koupit letadlo. Jeho manželka mu dala všechny úspory. Po dlouhých týdnech hledání našel letadlo, které nebylo příliš drahé a pro cestu se hodilo. William Lancaster si to aspoň myslel. Byl to malý jedonosadlový dvouplošník, s nímž se krátce předtím pokusil sir Charles Kinford Smith překonat rekord na trati z Austrálie do Anglie. Nepodařilo se mu to.

Byl to rychlý stroj a měl malou spotřebu, což byly vlastnosti, které se pro Lancasterův záměr výborně hodily. Letadlo však nebylo vybaveno pro lety na dlouhou vzdálenost. Pro noční lety pak už vůbec ne. Ani palubní přístroje neměly osvětlení. Za tmy si na ně pilot musel svítit baterkou. Kapitán Lancaster se však nezalekl nedostatků. Snad proto, že mu nic jiného nezbývalo.

Startoval z letiště v Limpne z hrabství Kent 11. dubna 1933, vybaven jako školák na jednodenní výlet do sousední obory. Jeho zásoby sestávaly z několika chlebů s máslem a z jediné hliníkové nádoby s vodou. Zřejmě vsadil všechno na jedinou kartu, buď bude mít štěstí, nebo ne. Zdá se, že to byla rezignace ze zoufalství, Lancaster neuvažoval o nebezpečí, toužil jen po tom, aby se proslavil a dostal se znovu na společenské výsluní. Odstartoval na rekordní let, v němž šlo o krk.

Před odletem se rozloučil s rodiči a stará paní Lancasterová zapřísáhla svého syna ještě u letadla, aby neopouštěl za nic na světě stroj, kdyby musel nouzově přistát v poušti, ale aby čekal u letadla na zachránce. Pak nahodil vrtuli, ještě jednou zamával a zakroužil nad letištěm.

První den se po mezipřistání v Barceloně dostal až do severoafrického Reggane. Přistál tam pozdě večer zcela vyčerpán. Zatímco místní mechanici kontrolovali stroj a doplňovali pohonné látky, položil se vedle do trávy a pokoušel se aspoň na chvíli usnout. Nepodařilo se mu to. Byl příliš rozrušen. Za necelé tři hodiny pokračoval v letu.

Byla krásná africká tichá noc. Ale bezměsíčná. Hezká pro milence, ale špatná pro nočního pilota. Pozemní personál letiště v Reggane Billa. Lancastera varoval, mechanici viděli, že jeho stroj není vůbec vybaven pro noční lety. Zřejmě neposlouchal jejich rady, měl před očima jen svůj rekord, senzací, články v novinách, slávu a nový život.

Letěl ještě plných tři sta kilometrů v noci černé jako tunel. Pak se zvedl protivítr. Rychlost jeho stroje se proti předpokládanému odhadu snížila nejméně o sedmdesát kilometrů za hodinu. Potom vysadil motor. Kapitán Lancaster musel nouzově přistát za úplné tmy, v neznámé krajině, v písku pouště, kterou ani neviděl. Stroj se při manévru převrátil. Pilot však jako zázrakem vyvázl bez zranění.

Z jeho deníku se později dalo vyčíst, že po havárii nepovažoval svou situaci zdaleka za beznadějnou. Lehl si, a protože byl unaven, okamžitě usnul. Když ho ráno vzbudilo žhavé slunce, pokoušel se dát svůj stroj znovu do pořádku. Po několika hodinách však pochopil, že sám nezmůže nic s letadlem, které se zabořilo do hlubokého měkkého písku.

Žil v poušti bez jídla a bez vody, v žáru slunce a v žhnoucím písku ještě plných jedenáct dní. Všechno zapisoval do deníku. Snažil se zachytit dokonce své myšlenky a nápady. Psal o všem možném, jen o jediném ne: o smrti Hadena Clarka. Podle slibu, který dal matce před odletem, nevzdálil se od letadla ani na krok. Přestože byla sotva den cesty od místa, kde havaroval, frekventovaná cesta karavan, kde by se mu dostalo pomoci.

Očekávali ho 12. dubna na letišti v Gao. Když se neobjevil, zahájili po letadle pátrání. Z mnoha letišť startovaly stroje a kroužily nízko nad pouští, dokud jim stačila zásoba pohonných látek. Potom se piloti vraceli na nejbližší letiště, natankovali a letěli znovu, aby kolegu zachránili. Žádnému z nich se však nepodařilo objevit ani letadlo, ani trosečníka.

„Co bych dal za jediný doušek vody,“ napsal z posledních sil, zůstal ležet v horkém písku a nedokázal už udělat ani tečku za poslední větou svého životopisu. Přes třicet let ležel na Sahaře, než jeho mumii náhodou objevil oddíl jezdců na velbloudech.

#### Případ Mauricius

Asi deset kilometrů od středu Říma leží na svazích romantických kopců lázně Bagni di Tivoli. Nedaleko jsou zříceniny Villa Adrianna, někdejšího sídla císaře Hadriána se zbytky chrámu, zasvěceného bohu Serápisovi, nazvaného Serápeion. Ve čtvrtek 4. února 1926 hnal jakýsi pastevce přes ruiny zarostlé uschlou loňskou trávou stádo koz. Najednou se zaposlouchal, uslyšel totiž odněkud sténání a chroptění. Chlapec začal hledat, odkud zvuky vycházejí, a dostal se až dovnitř někdejšího chrámu. Asi metr nad kamennou podlahou byl otvor. Pasáček koz do něj nahlédl, vykřikl santa madonna, pro jistotu se pokřížoval, pak se otočil a dal se do běhu. Dva karabiniéři přijeli na kolech. Zjistili, že v proláklíně leží dobře oblečený muž. Neviděli mu do obličeje, měl přes hlavu přetažený kabát. Oslovili ho, neodpovídal, jen těžce oddychoval a tiše sténal. Když se jeden z četníků spustil dolů a druhý tahal neznámého nahoru, zjistili podle světlých vlasů a bledého obličeje, že muž není Ital a že je v hlubokém bezvědomí. Co nejrychleji ho dopravili do nemocnice, kde krátce poté zemřel, aniž se probral.

„Je to jasná sebevražda,“ řekl inspektor Forliani, který přišel do nemocnice sepsat protokol.

„Zemřel po požití jedu,“ potvrdil domněnku lékař.

„Jakého, doktore?“

„Jed na krysy. Strychnin.“

„Tak já si to napíšu a vy mi to pak, doktore, podepíšete jako svědek. V kapse mrtvého byly nalezeny zlaté tříplášťové hodinky, čtyři sta třicet lir, jakož i nepoužitá jízdenka na okružní cestu po Itálii. Jinak nenašli žádný osobní doklad ani cestovní pas, dokonce i z obleku byla odpárána firma krejčího.“

„Víte, co je mi divné, inspektore?“ řekl lékař. „Že zalezl do díry jako zvíře, když se rozhodl umřít. Proč se ten chlap schovával? A před kým? Představte si, že se vypraví bůhvídkud do Říma, vyjede si po Via Tiburina do Tivoli, tam někde mezi vinicemi vypije jed a zaleze do díry mezi kameny.“

„Jo, doktore, jsou případy, kdy vám zůstává rozum stát. Myslíte si, že je sebevrah normální? To by se přece nezabíjel, ale radoval se, že už je zase jaro.“

Byl to podivný sebevrah. Římská policie zjistila, že bydlel v hotelu Vesuvio a zapsal se do knihy hostů jako Robert Lee. V márnici mu sejmuli otisky prstů, pořídili fotografie a odeslali obojí policejním ředitelstvím evropských hlavních měst. Za několik dní přišla odpověď z Berlína. Podle karty v identifikačním oddělení a podle rejstříku trestů byl mrtvý někdejší advokát Carl Hau, kterého nedávno po osmnácti letech propustili z vězení.

V monděnním německém lázeňském městě Baden-Badenu stála mezi jinými honosná vila. Bydlela v ní paní „zdravotní radová“ Molitorová se svými dcerami Olgou a Linou. Paní Molitorová byla dvašedesátiletá vdova s milionovým majetkem, uloženým většinou ve zlatě a Špercích. Žila obklopena profesionální péčí spolehlivého služebnictva v klidu a pokoji, patřila ke špičce místní společnosti, i v kulturním životě města, které bylo na počátku dvacátého století dostaveníčkem smetánky, hrála významnou roli. Až do poloviny října 1906.

Toho dne doručil pošťák do vily Molitor telegram tohoto znění:

PROJED PRVNIM VLAKEM DO PARIZE •

STOP • OLGA NEMOCNA • STOP • LINA

Vylekala se. Zavolala kočího a dala zapfáhnout. Druhého dne vystoupila na pařížském nádraží z expresu, dala se odvézt do hotelu Regina, kde měli její dcery a zeť rezervovány pokoje, a zjistila, že telegram byl fingoaný. Starší dcera Lina, provdaná Hauová, a mladší Olga nevěděly o telegramu vůbec nic. Olga byla zdravá.

„Pak je jen jedno vysvětlení,“ uvažovala vdova Molitorová. „Někdo mi poslal telegram, aby mne vylákal do Paříže.“

„Ale proč, mamá?“ divila se Lina.

„Aby mohl vykrást naši vilu.“

„Je tam přece služebnictvo,“ namítl zeť doktor Carl Hau. „To se mi nezdá pravděpodobné. A ještě něco, to by jel do Paříže podat ten telegram a pak se rychle vrátil vykrást vilu Molitor?“

Stará dáma se vrátila nejbližším vlakem do Baden-Badenu a zjistila, že je vše v pořádku. Obě dcery a zeť pokračovali v cestě do Londýna, ona si lámala hlavu, kdo mohl poslat fingoaný telegram a proč. Protože policejní ředitel baden-badenské policie byl jejím přítelem, podala trestní oznámení na neznámého pachatele.

V úterý 6. listopadu 1906 byl ošklivý sychravý den a v pět odpoledne byla už skoro tma. Ulicemi Baden-Badenu se honil vítr, kdo nemusel ven, seděl v teple. Dvacet minut před šestou večer zazvonil telefon, panská zvedla sluchátko, chvíli poslouchala, pak řikala ano, ano, jistě, vyřídím, uctivě pozdravila a položila.

„Milostivá paní, volal přednosta poštovního úřadu pan Graf, že máte hned přijít, zjistilo se totiž, kdo podával ten telegram. Nejdřív jsem si myslela, že volá milostivý pan doktor, zdálo se mi, že je to jeho hlas, ale hlásil se pan Graf. Totiž, stejně si myslím, že volal pan doktor Hau, znám přece jeho hlas.“

Josephině Molitorové se nechtělo do nečasu, ale nakonec se rozhodla, dala si přinést teplou pelerínu a vydala se ven. Baden-Baden byl v té době opravdu středem společenského dění, z celé Evropy se sem v sezóně i mimo sezónu sjížděli aristokraté zahrát si do místního kasina. Městečko, které dnes už žije jen ze své slavné minulosti a je turistickou atrakcí, leží v překrásném hornatém kraji Černého lesa. Proto jsou zde podzimy sychravé a zimy tuhé.

Paní Molitorová nechtěla jít temnou promenádou a parkem u kasina sama, proto se cestou zastavila pro svoji dceru Olgu, která byla na čajovém dýchánku v nedaleké vile. Obě ženy musely projít po Kaiser-Wilhelm-Strasse, k poštovní budově pak vedla lipová alej Lindenstaffelnu. Ze tmy šlehl výstřel, stará paní Molitorová vykřikla a svezla se k zemi. Její dcera Olga ještě zahlédla temnou mužskou postavu. Odlepila se od domovní zdi a zmizela.

„Byl vysoký, štíhlý, měl tmavý kabát s vyhrnutým límcem a na hlavě černý klobouk,“ řekla později při výslechu.

Vrah byl dobrý střelec, jediná vystřelená kulka provrtala plíce a prolétla oběma srdečními komorami. Vrah ji vypálil asi z desetimetrové vzdálenosti z revolveru kalibru 6 mm. Kdo byl onen neznámý muž? Proč zavraždil zámožnou vdovu a proč ji tak složitým způsobem vylákal večer na ulici?

Londýnská policie zatkla později na žádost státní prokuratury z Karlsruhe advokáta doktora Haua. Bydlel v jednom londýnském hotelu s manželkou, dcerou a švagrovou Olgou. Byl vrahem vdovy Molitorové?

Na jaře roku 1901 seděl pohledný mladík s cigaretou v koutku úst v kavárničce u přístavu korzického Ajaccia, popíjel vinný střík a lelkoval. Pak přistála loď z Marseille a mezi letními hosty se objevila starší paní se dvěma dcerami. Carl Hau byl student, který měl ve svých dvaceti už leccos za sebou. Narodil se 3. února 1881 jako syn bankovního ředitele z Bernkastelu. Matka mu záhy zemřela, otec neměl příliš času ani chuti starat se o jeho výchovu. Domníval se, že stačí, když bude mít syn vše, co potřebuje, a dost peněz v kapse. Už na gymnáziu začal žít prostopášným životem a ještě před maturitou se nakazil syfilidou. Když se přestěhoval na berlínskou univerzitu a jeho choroba se nezlepšila, poslali ho lékaři na Korziku, kde se měl zotavit.

Vdova Molitorová se usadila se svými dvěma dcerami v dobrém hotelu v Ajacciu, mladý Hau se začal dvořit o pět let starší Lině. Byla z toho velká láska a nejen prázdninová. Ti dva se snad měli doopravdy rádi, protože netrvalo dlouho a student práv Carl Hau navštívil paní Molitorovou s kyticí a požádal ji o ruku dcery Liny.

Odmítla. Jednak byla Lina o pět let starší, jednak byla zasnoubená s jakýmsi důstojníkem, a navíc fanfarónský mladík Carl Hau měl za sebou jen první semestry práv, neměl tedy žádné společenské postavení. V žádném případě nebyl vhodným nápadníkem. Jenomže mladý pán byl podnikavý. Utekl s Linou do Švýcarska, usadil se s ní v Reály, nedaleko Sv. Gottharda, a poslal ji do spořitelny pro dva tisíce marek. Když jim peníze došly, rozhodli se odejít společně z tohoto světa. Hau postřelil Linu Molitorovou, ale nenašel dost odvahy namířit revolver také na sebe. Místo toho šel na poštu a poslal vdově Molitorové telegram, v němž jí oznámil, co se stalo. Až do té doby neústupná matka dala oběma nad lůžkem postřelené dcery požehnání na společnou cestu životem. Lina se vyléčila a stala se paní Hauovou. Zůstala nezodpovězená otázka: proč vymámil bohatý syn bankovního ředitele na milence dva tisíce, které s ní pak za pár dní rozcházel?

Manželství začalo tragickým dobrodružstvím a pokračovalo také nevšedně. Carl Hau musel dostudovat ještě šest semestrů práv. Mladí manželé se odstěhovali do Spojených států a podporováním rodičů z obou stran žili celkem spokojeně. Po absolvování univerzitního studia měl mladý advokát dveře k úspěšné kariéře dokořán. Měl vynikající nadání na cizí řeči a mimo svou mateřštinu mluvil plynule anglicky, francouzsky a italsky. Nic mu tedy nebránilo, aby se stal osobním tajemníkem osmanského generálního konzula ve Washingtonu doktora Schönfelda. Z jeho pověření pak odjel na delší dobu do Cařihradu, kde měl za úkol propagovat v tureckých obchodních a průmyslových kruzích chystanou světovou výstavu v St. Louis.

To už byl mladý advokát, který mimochodem později při soudním líčení musel přiznat, že nedosáhl doktorského titulu, společníkem majitele věhlasné advokátní kanceláře obhájce Yenahana, přednášel jako docent na Univerzitě George Washingtona římské právo, byl přijat nejvyšší washingtonskou společností, stýkal se s takovými veličinami z oblasti velkého byznysu, jakými byli Rockefeller, Morgan, Harriman, navštěvoval prezidenta Theodora Roosevelta, jeho milenkou se stala nejpůvodnější zpěvačka té doby Otěrová. Žil tedy na plné obrátky a také podle toho utrácel. Plnými hrstmi rozhazoval jmění své manželky Liny. Později se ukázalo, že mladým manželům poslala tchyně z Baden-Badenu 65 000 marek, a to bylo tenkrát hodně peněz. Mladému Hauovi ani tak velká částka nestačila.

Dne 17. října 1906 přišel do devizového oddělení jedné z největších vídeňských bank vysoký, dobře oblečený mladý muž a představil se jako doktor Carl Hau z Washingtonu. Předložil šek na čtyři sta liber vystavený londýnskou bankou Brown, Schiply & Co. Likvidátor si dal předložit cestovní pas zákazníka, porovnal podpis na šeku i v pase, zjistil, že se shodují, a napsal příkaz k výplatě. Vysoký, štíhlý mladý muž šel k pokladně a odešel s 9 592 korunami, což byla protihodnota oněch čtyř set liber. O dva dny později dostala banka z Londýna telegram, v němž ji Brown, Schiply & Co. varovala před výplatou šeku, byl totiž ukraden jistému dr. Hauovi v Orientexpresu na cestě z Cařihradu do Vídně.

Vídeňská banka předala případ policii, již se pak podařilo zjistit, že do Vídně skutečně přijel 17. října mladý muž, na něhož se hodil popis uvedený pokladníkem i likvidátorem banky. Zdržel se ve Vídni zřejmě jen velmi krátce, protože hned odpoledne pokračoval v cestě do Frankfurtu, kde vystoupil z vlaku a nastoupil do flakru.

Druhého dne odjel Carl Hau do Baden-Badenu, kde navštívil tchyni, u níž byly na návštěvě jeho žena a dcera. Zůstal zde až do 25. října, pak odjel s manželkou, dcerou a švagrovou do Londýna. Ubytovali se v hotelu Regina. Chystal se s rodinou vrátit do Spojených států. Švagrová Olga je až do Londýna doprovázela. Pak došlo k té podivné příhodě s fingovaným telegramem a k cestě vdovy Molitorové do Paříže. Už v předehře k tragédii se objevilo dost podivných a nutno říci nikdy neobjasněných záhad. Další následovaly.

V pátek 2. listopadu přišel do londýnského hotelu telegram, podepsaný ředitelem americké obchodní společnosti Standard Oil Company, pro kterou Hau příležitostně také pracoval. Pan Teagle ho vyzýval, aby neprodleně odjel do Berlína a o cestě i o jednání se nikomu nezmínil. Během pozdějšího soudního líčení se ukázalo, že si telegram poslal Hau sám a i v dalším se zachoval nepochopitelně. Zeptal se recepčního, kde by si mohl pořídit paruku. Obstaral mu ji hotelový holič a on změnil svůj vzhled. Koupil si dlouhý tmavý plášť, nasadil si tmavou paruku a nalepil mohutný plnovous a vydal se na cestu údajně do Berlína.

Paruka i plnovous nebyly zřejmě prvotřídní vlásenkářské výrobky, na ulici se za ním lidé ohlíželi. Když nastoupil v Doveru na loď, směřující do francouzského Calais, zahodil nepodařený plnovous raději do moře. Carl Hau nejel do Berlína, ale do Frankfurtu nad Mohanem, kde se 3. listopadu ubytoval v hotelu. V neděli 4. listopadu poslal telegram manželce, v němž jí sdělil, že se obchodní jednání uskuteční ve Frankfurtu, a současně jí ještě jednou zdůraznil, aby zachovala o událostech naprosté mlčení. Ještě v neděli šel k holiči, kde si objednal nový, tentokrát kaštanový plnovous, a paruku, kterou si přivezl z Londýna, dal také přebarvit, aby odpovídala barvě plnovousu. V úterý mu pak holič nasadil paruku a nalepil plnovous a maskovaný advokát odjel vlakem v půl jedenácté z Frankfurtu do Baden-Badenu. Bylo to nepochopitelné jednání inteligentního muže, a navíc právníka. Choval se jako poblázněný kluk, policie později mohla zrekonstruovat téměř každý jeho krok, desítky lidí si totiž všimly podivína, cestujícího v tak nápadném přestrojení, v paruce a falešném plnovousu.

Když došlo k vraždě a policie hledala nejen vraha, ale také motiv, padlo podezření na doktora Haua. Panská vdova Molitorová vypověděla, že poznala v telefonu hlas mladého pána. Přednosta poštovního úřadu v Baden-Badenu prohlásil, že nikam netelefonoval. Tím se podezření ještě znásobilo. Státní návladní podepsal dne 7. listopadu, tedy hned druhý den po zavraždění vdovy Molitorové, na Haua zatykač. To už byl podezřelý zase v Londýně. Jednání o jeho vydání se táhlo měsíc, pak advokáta převezli do věznice v Karlsruhe a uvalili na něj vyšetřovací vazbu.

Vyšetřování případu nebylo jednoduché. Stále nebyl jasný motiv činu. Carl Hau se s tchyní nikdy nedostal do rozporů, vdova Molitorová finančně podporovala mladou rodinu a sám Carl Hau pocházel z velmi bohaté bankéřské rodiny. Nebylo tedy logické, že by vraždil pro dědictví. Ale proč by tedy střílel na tchyni? Detektivové zatím neměli důkazy. První jim předložila sama manželka podezřelého Lina. Někdy začátkem června 1907 přišla za Hauem na návštěvu do vězení, sedla si za stůl a prohlásila:

„Nejdřív jsem nemohla uvěřit, že bys to udělal. Ale pak mi řekli, co se o tobě dozvěděli. Zjistili, jak prostopášně jsi žil v Cařihradě, s jakými ženštinami jsi se tam stýkal, jak jsi tam rozhazoval můj majetek, do jakých nečestných kšeftů ses zapletl. Lhals mi. Tajně jsi se vypravil do Baden-Badenu a zavraždil jsi mou matku. Teď už věřím, že jsi ji zavraždil. Nikdy se nebudu moci nikomu podívat do očí. Má matka je mrtva, můj manžel je vrah. Nemohu dál žít, prožila bych celý život v ostudě.“

Dva dny poté našli Linu Molitorovou-Hauovou utopenou v jezeře u Pfäffikonu, nedaleko Curychu. Tato tragická okolnost podezřelému velice přitížila. Málokdo mu teď už věřil, že je nevinný. On to však stále tvrdil.

Devět soudních znalců, 72 svědků a porota z lidu, vedená zvoleným předsedou, v civilu řečníkem z městečka Bruchsal, měla rozhodnout o vině či nevině obžalovaného. Postavili ho před velkovévodský porotní soud v Karlsruhe 17. července 1907 a zakaboněný, nepřístupný mladý muž se stal středem pozornosti novinářů z mnoha světových listů.

Proces se stal senzací. Několik tisíc povykujících zvědavců se snažilo dostat se do soudní síně. Pískali, vykřikovali, snažili se prolomit policejní kordon. Policisté a četníci tasili šavle a chtěli rozběsněný dav zadržet. Nepodařilo se to. Když už policisté vyčerpali všechny možnosti, zavolali na pomoc dvě roty vojáků. Nastoupili s nasazenými bodáky a shromáždění lidí je přivítali kamením.

Všechny soudní procesy začínají přečtením obžaloby. Pak by měl obžalovaný vyličit svůj dosavadní život, státní žalobce by měl porotcům srozumitelně a jasně vysvětlit, z čeho ho viní. V přípravném řízení se advokát Hau nejen nepřiznal, na většinu otázek vyšetřujícího soudce dokonce odmítl odpovědět. A tak museli jeho kolegové právníci začít vlastně od začátku. Kde a kdy se narodil, kde studoval, s kým se stýkal, jak se seznámil s Molitorovými. Tak se před veřejností objevil neurovaný život studenta Haua. Marné byly protesty obhájce obžalovaného, který se snažil alespoň pro tuto fázi procesu vyloučit zjednání veřejnost.

„Domnívám se, že není důvod k takovému rozhodnutí,“ prohlásil státní žalobce dr. Bleicher. Jen ať se přítomní dozvědí, jak divokým životem žil obžalovaný od raného mládí.”

„Obžalovaný,“ zahájil výslech předseda soudu, prezident zemského soudu dr. Eller, „je nám známo, že jste již jako student v Trieru a později ve Freiburgu a v Berlíně žil rozmařilým životem a měl jste stále pletky s ženami.”

„To nepopírám, pane předsedo,“ přiznal Hau.

„Když jste se v Ajacciu seznámil s Linou Molitorovou, když jste s ní pak navázal milostný poměr, přemluvil jste ji, aby vyvezla z vkladní knížky dva tisíce marek. Chtěl jste těmito penězi financovat pozdější útěk?”

„Ano, pane předsedo.”

„Obžalovaný, ještě předtím než zahájíme důkazní řízení, chtěl bych se vás znovu zeptat, zavraždil jste svoji tchyni?”

„Ne.”

„Chcete snad také popřít skutečnost, že jste byl v době činu v Baden-Badenu?”

„Ne. To nepopírám.”

„Měla snad paní tajná zdravotní radová Molitorová nepřátele?”

„To nevím. Ale i kdybych to věděl, neřekl bych to.”

„Obžalovaný, co si vlastně myslíte? Připouštíte, že jste v paruce a s nalepeným, falešným plnovousem přijel do Baden-Badenu. Ze svědecké výpovědi jsme se také dozvěděli, že jste pozměněným hlasem zavolal vaši tchyni a vylákal ji z domu. Dále jste přiznal, že jste v převleku a s nabitým revolverem byl v době vraždy na ulici, na níž byla paní Molitorová zavražděna. Mohl byste nám tedy konečně vysvětlit, co znamenají tyto neobvyklé okolnosti? Jaké důvody vás vedly k tak podivnému jednání?”

„Nemám, co bych k tomu prohlásil,“ řekl Carl Hau.

„Tak tedy přejdeme k případu s šekem předloženým k proplacení ve vídeňské bance. Koho jste vlastně chtěl podvést?”

„Neměl jsem v úmyslu někoho podvádět. Když jsem odjel z Vídně do Baden-Badenu, upozoroval jsem, že mi někdo ukradl peníze, které jsem inkasoval na šek. Přijel jsem do Baden-Badenu k manželce a tchyni bez jediného feniku a vyprávěl jsem, co se mi stalo. Tchyně to pak oznámila telegraficky bance, bankovní úředníci si zřejmě text telegramu špatně vyložili.”

„Bylo by dobře, kdyby nám obžalovaný vysvětlil, proč přijela jeho manželka ze Spojených států do Evropy,“ řekl státní žalobce.

„Moje paní po narození naší dcerušky churavěla. Šlo o jistou nemoc v oblasti podbřišku a lékaři rozhodli, že se bude muset podrobit operaci. Operovali ji v Mnichově v době, kdy jsem byl v Turecku. Rekonvalescenci strávila u své matky v Baden-Badenu. Tam jsme se sešli, když jsem se vrátil z Turecka.”

„Kdo bydlel mimo vás, vaši manželku a vaši dcerušku ve vile?”

„Tchyně a pochopitelně služebnictvo.”

„Nikdo jiný?”

„Ach, byl bych zapomněl, moje švagrová ještě!”

„Na švagrovou Olgu byste zapomněl?” neodpustil si jízlivou poznámku státní žalobce Bleicher a předseda soudu Eller se připojil:

„Když jste se na Korzice seznámil s rodinou Molitorových, s kým jste se nejdříve spřátelil, s vaší pozdější manželkou, nebo s její sestrou Olgou?”

„Na to odmítám odpovědět,“ řekl obžalovaný zarputilým tónem.

„Když jste koncem října minulého roku odjel s manželkou, dceruškou a švagrovou do Paříže, došlo během cesty či pobytu k něčemu mezi vámi a švagrovou Olgou?”

„Odmítám odpovědět.”

„Žárlila vaše manželka na svoji sestru?”

„Nevím.”

„Několik dní poté, co jste přijeli do Paříže, dostala vaše tchyně telegram následujícího znění: Očekávám tě nejbližším vlakem. Olga je nemocná. Přijď ihned. Lina. Když tchyně skutečně přijela do Paříže, zjistila, že je Olga zdravá. Vaše manželka neodeslala telegram. Byl jste to vy?”

„Na tuto otázku neodpovím.”

„Pak mi nezbyvá než věřit,“ prohlásil předseda soudu Eller, „že telegram odeslala buď vaše manželka, nebo vy. Jiná možnost není. Snad chtěla vaše paní, aby její sestra odjela z Paříže. Byla to léčka vaší manželky dostat svou matku do Paříže, aby si odtud odvezla Olgu?”

„Odmítám odpovědět.”

„Slyšeli jsme, že jste za svého pobytu v Paříži chodil na dlouhé procházky se švagrovou Olgou. Je to pravda?”

„To snad je moje věc. Mohu chodit na procházky, s kým chci. Nebo je to snad zakázáno?"

„Jistěže ne."

V této fázi výslechu se přihlásil o slovo obhájce advokáta Haua a sdělil soudu a porotcům obsah rozhovoru s paní Linou Hauovou krátce před její smrtí. „Prozradila mi," řekl, „že její manžel poslal z Paříže onen telegram. Měl totiž pocit, že jeho vztah ke švagrově překročil únosnou mez. Pohádali se a on pak zatelefonoval matce, aby si Olgu odvezla do Baden-Badenu."

„Děkuji, pane obhájce," uklonil se předseda soudu a obrátil se k obžalovanému. „Poslal jste tedy onen telegram, nebo ne?"

„Na to odmítám odpovédět."

„Dobře, přejdeme tedy ke druhému telegramu. Ukázal jste jej vaší paní někde v Doveru, když jste spolu cestovali do Londýna. Byla to ona výzva, abyste okamžitě odjel do Berlína. Poslal jste si ten telegram sám?"

„Ano. Měl jsem na kontinentě ještě nějakou práci, musel jsem vyřídit tajné posláním, o němž jsem nesměl informovat ani vlastní manželku."

„To tedy musela být opravdu záhadná záležitost," řekl předseda dr Eller. „Jinak byste přece nejel do Londýna, abyste si tam obstaral paruku a falešný plnovous."

„Šlo o velice důležitou tajnou záležitost. Vyžadovala zvláštní opatření. Ostatně, falešný plnovous jsem při přejezdu kanálu La Manche zahodil."

„Mohu se zeptat proč?"

„Nebyl dobře udělán."

„Nejel jste do Berlína, ale do Frankfurtu. Přijel jste do města 4. listopadu. Proč jste jel do Frankfurtu?"

„Měl jsem tam důležitou schůzku. Jistě se nebudete zlobit, když vám neprozradím jména osob, s nimiž jsem se tam setkal."

„Bydlel jste v hotelu Englischer Hof od 4. do 6. listopadu a dal jste si vyrobit další plnovous a obarvit paruku. Pak jste jel takto maskován odpoledne 6. listopadu do Baden-Badenu, kam jste přijel kolem druhé hodiny odpolední. Krátce po šesté hodině večer byla vaše tchyně zastřelena. Přitom jste poslal manželce do Londýna telegram tohoto znění: Schůzka přeložena do Frankfurtu. Zachovej naprosté mlčení. Doufám, že se vrátím ve čtvrtek nebo v pátek. A vaše manželka pak napsala své matce Josefině Molitorové, že jste byl pověřen tajným posláním a odjel zpět na kontinent, ona musí zatím v Londýně předstírat, že je nemocná. Chcete to snad také popít?"

„Nemám důvod," řekl obžalovaný Hau klidně.

„Tak nám už laskavě vysvětlete, co to všechno má znamenat? Proč jste to všechno dělal? Proč jste to předstíral?"

„Na tuto otázku nemohu odpovédět."

„Můžete nám tedy aspoň říci, jestli o vaší cestě, o vašem tajném posláním věděla vaše švagrová Olga?"

„Na tuto otázku odmítám odpovédět."

„Proč jste se cestou zastavil v Karlsruhe a uložil tam svoje zavazadlo do nádražní úschovny?"

„Odmítám odpovědět."

„Tak mi tedy alespoň vysvětlete, proč jste vůbec jel do Baden-Badenu? Zastřelil jste svoji tchyni?"

„Nezastřelil. O důvodu cesty do Baden-Badenu nebudu mluvit."

Byla to hra na schovávanou se všemi rekvizitami operetních příběhů, tajné schůzky, anonymní telegramy, převleky a falešné vousy. Na konci však byla smrt bohaté staré dámy a další mrtvá, její dcera, která nenašla jiné východisko z hanby než skočit do vody. Baden-Baden bylo město se zvláštní „světovou" atmosférou. Scházela se zde evropská šlechta, ale i umělecká elita, ve zdejších radioaktivních pramenech se léčili králové a císařovny, v kasinu roztočili prostopášní synové bohatých otců miliony. Bylo to město zavalené společenskými předsudky a konvencemi, a protože se zde stále něco dělo, bylo středem pozornosti novinářů. Zavražděná Josefina Molitorová patřila k vysoké společnosti. Její nebožtík manžel byl významnou osobností a také zámožným mužem. Proces s údajným vrahem paní Molitorové už proto, že byl obžalovaný advokát a také příslušník horních deseti tisíc, upoutal pozornost celé Evropy. Navíc pak také podivným chováním obžalovaného. Přestože mnoho okolností mluvilo proti němu, choval se před porotou arogantně a vůči soudu a předsedovi Ellerovi neuctivě. Sledoval svou drzostí, s jakou odmítal odpovídat na otázky, nějaký cíl? Čtěl snad, aby ho nakonec prohlásili za nepřítelů, tudíž nezodpovědného za své činy?

V jedné chvíli jako by přece jen přišel k rozumu. Přiznal se, že on telefonoval do vily Molitor, hlásil se jménem poštovního přednosty Gráfa a zavolal svoji tchyni na poštu. Připustil také, že si obstaral vousy a paruku a měl u sebe nabitý revolver.

„Tak dobře," řekl předseda Eller s uspokojením, „zavolal jste tchyni na poštu, ona vyšla ven asi pět minut před šestou. Byla už tma a poprchávalo. Pár minut poté padl smrtelný výstřel. Vy jste opustil patnáct minut po šesté Baden-Baden. Byl jste na místě činu, když padl výstřel?"

„Není vyloučeno, že jsem byl blízko."

„Slyšel jste výstřel?"

„Odmítám výpověď."

„Tak mi, prosím, vysvětlete, proč jste vylákal nepravdivými údaji tchyni z domu a proč jste najednou, jako byste utíkal, opustil Baden-Baden?"

„O těchto okolnostech odmítám vypovídat!"

„Obžalovaný, měl jste s sebou v Baden-Badenu revolver?"

„O tom nebudu vypovídat."

„Policie našla ve vašem kufru revolver. Byl nabitý, ale nebylo z něj vystřeleno."

„Pak připouštím, že jsem jej měl u sebe."

„Z revolveru však nebylo vystřeleno. Měl jste snad u sebe ještě jeden?"

„K událostem v Baden-Badenu se už nebudu vyjadřovat."

„Jak myslíte. Přistoupíme tedy k výslechu vaší švagrové. Ale ještě předtím, než pozvu slečnu Olgu Molitorovou, aby zde vypovídala jako svědek, znovu se vás ptám, obžalovaný Haue: zavraždil jste svoji tchyni?"

„Ne," řekl rozhodně. „S vraždou nemám nic společného."

„Máte snad na někoho podezření? Víte, kdo by mohl být vrahem?"

„Ne."

„Nebo měla být zavražděna vaše švagrová Olga Molitorová?"

„Odmítám odpověď."

„Považujete za možné, že vystřelila ona?"

„Olga? To je vyloučené."

„Kdo tedy byl pachatelem?" zvýšil hlas dosud klidný prezident zemského soudu. „Řekněte nám to, prosím! Chtěl jste se zbavit tchyně, abyste měl volné ruce a mohl udržovat styky s vaší švagrovou? Bylo to tak?"

„Nebudu odpovídat," řekl rozhodně obžalovaný Carl Hau.

„Nakonec ještě tento dopis," řekl předseda a vybral ze spisu list papíru. „Psala jej vaše manželka. Vzala si život, ale ještě předtím vyslovila přání, aby její dcera žila pod jiným jménem. Z obsahu dopisu je jasné, že věřila ve vaši vinu. Vyjádřete se k tomu, prosím!"

„Nemohl jsem jí říci pravdu. Nedali jste mi k tomu možnost. Ani jednou jsem s ní nesměl hovořit o samotě."

„Obžalovaný Haue, pracujete s fingovanými telegramy, běháte po světě v paruce, s nalepeným plnovousem a s nabitým revolverem, vylákáte tchyni z domu fingovaným telefonním rozhovorem, při němž se vydáváte za někoho jiného, sotva hodinu poté je vaše tchyně zavražděna a vy buď tvrdíte, že s tím nemáte nic společného, nebo tvrdšíjně odmítáte vypovídat. Nic podobného jsem ještě ve své dlouholeté praxi nezažil. Nechcete tedy k těmto přitěžujícím indiciím něco dodat?"

Zamyslel se. Chvilí mlčel, pak vzhlédl a jistým hlasem, v němž se neozval ani jediný tón strachu či pochybností, jednoznačně prohlásil:

„Chtěl bych znovu zdůraznit, že jsem tchyni nezastřelil."

Dvaasedmdesát svědků pak nastoupilo k zábradlí před soudní dvůr a dvanáctičlennou porotu. Mnozí z nich si dávno před tím pouze na ulici všimli mladého, štíhlého, dobře oblečeného muže s parukou a falešným plnovousem. Otočili se za ním, zakroutili hlavou a šli dál. Teď předstoupili před krucifix se dvěma svíčkami, přísahali, že budou vypovídat pravdu, a pak odříkali pár připravených vět. Nebyly to podstatné výpovědi, k objasnění trestného činu nepříspěly. Jeden z nich vyprávěl, že na podivína upozornil strážníka, ten však odpověděl, že neexistuje paragraf, který by zakazoval nosit na ulici falešné vousy. Také průvodčí rychlíku, v němž Hau jel do Baden-Badenu, si všiml nápadné paruky, ale nepodnikl nic. Cestující byl zřejmě zámožný člověk, byl dobře oblečen, měl jízdenku první třídy a kufr s nálepkami mnoha evropských hotelů. Nemohl si dovolit vyptávat se, proč je maskován jako na maskarní bál.

Všimněme si několika podstatných svědeckých výpovědí. Paní von Reitzensteinová bydlela v sousedství vily Molitor.

„Šla jsem ten večer, kdy došlo k vraždě, s dopisem do schránky," vypověděla. „Nedaleko Lindenstaffeln jsem potkala muže s plnovousem. Dělal dlouhé kroky, spěchal. Když jsem se vracela od poštovní schránky domů, potkala jsem obě dámy Molitorovy. Šel za nimi, asi tak na vzdálenost dvaceti třiceti kroků, jakýsi muž."

„Týž muž?" zeptal se předseda soudu.

„Ne. Jiný. Byl menší a starší, měl sice také plnovous, ale zastřižený jako Rakušan."

„Paní svědkyně," řekl předseda dr. Eller, „prohlédněte si pozorně obžalovaného. Poznáváte ho? Byl to ten muž, který sledoval obě dámy?"

„Ne. Tohle je ten s falešným vousem."

„Jste si jista, že jste potkala dva muže?" zeptal se státní žalobce dr. Bleicher.

„Naprosto jista."

Teta obžalovaného Haua dr. Millerová z Lince byla svědkyní obhajoby a vnesla do průběhu líčení ještě větší zmatek.

„Paní svědkyně, hovořila jste někdy s paní Hauovou o její sestře Olze?" zeptal se obhájce doktor Dietz.

„Jistě. Jednou jsem se jí rovnou zeptala, jestli je to pravda, že se Olga zamilovala do jejího manžela."

„Co odpověděla paní Hauová?"

„Řekla, že je to bohužel pravda."

„Hovořily jste ještě dál na toto téma?"

„Ano. Zeptala jsem se paní Hauové, proč o tom nepromluví se svou sestrou?"

„Co vám řekla?"

„Že o tom řekla matce a že se také zeptala sestry Olgy, jaké plotky má s jejím mužem."

Obhájce doktor Dietz udělal dramatickou pauzu, pak přistoupil ke svědkyni a pateticky se zeptal:

„Paní svědkyně, položím vám nyní velice závažnou otázku. Jste teta pana Haua. Myslíte si, že by za vámi přišel, kdyby byl ve finanční tísní?"

„Jistě."

„Půjčila byste mu?"

„Do deseti tisíc marek beze všeho. Kdyby bylo třeba, tak až do padesáti tisíc."

„Prosím pány porotce, aby uvážili tuto okolnost. Proč by obžalovaný vraždil, aby získal pětasedmdesát tisíc. Stačilo říci a mohl mít peníze v kapse,"

Olga Molitorová přijela před soudní budovu landauerem se staženými záclonkami. Kočí v cylindru otevřel dvířka,

vysoká, štíhlá a velice hezká dívka s narudlými vlasy vyběhla po schodech do soudní budovy. Prošla chodbou, v soudní síni zamířila k lavici svědků, aniž pohlédla na soudce, na porotu či obžalovaného. Když ji předseda Eller vyzval, aby předstoupila, třásla se jí brada.

„Dne šestého listopadu kolem šesté hodiny večer jsem byla na návštěvě u známých. Přišla pro mne matka a požádala mě, abych ji doprovodila na poštu, že se našel blanket s textem onoho pařížského telegramu. Tak jsem s ní šla. Když jsme vyšly do Bismarckovy ulice, zahlédla jsem nějakou mužskou postavu a zaslechla kroky. Zastavily jsme se. Matka měla strach. Snažila jsem se uklidnit ji. Rozhodovaly jsme se, kterou cestou máme jít k poštovnímu úřadu. Znovu jsem zaslechla ony kroky. Rychle se blížily. Pomyslela jsem si, že nás ten muž chce asi předejít. Mezi druhou a třetí lucernou na Kai-ser-Wilhelm-Strasse, na místě, kde je největší tma, padl výstřel. Mamá se pootočila a upadla. Chtěla jsem ji zvednout, ale napřed jsem se podívala do místa, odkud padl výstřel. Zahlédla jsem neznámého muže. Spěchal za roh a pak jsem slyšela, jak běží ulicí. Začala jsem volat o pomoc.“

„Podezříváte jste z vraždy svého švagra?“ zeptal se předseda soudu.

„Ne.“

„Mohla jste předpokládat, že by vám švagr usiloval o život?“

„Ne.“

„Měla jste k němu... Existoval mezi vámi užší vztah?“

„Nikdy!“

„Tušila jste, že na vás sestra žárlí?“

„Později jsem se o tom doslechla.“

„Proč jste jela do Paříže?“

„Chtěla jsem poznat Paříž. Nikdy předtím jsem tam nebyla.“

„Takže jste nikdy nezavdala příčinu k žárlivosti?“

„Nikdy. Jen jednou jsem si v Paříži všimla, že je moje sestra velmi smutná. Měly jsme se velice rády, svěřovala mi také svoje dítě. Nikdy mezi námi nedošlo k nedorozumění a Hau také nebyl příčinou rozporů. Moje sestra ho vášnivě milovala.“

„Slečno svědkyně, co víte o výstřelu, kterým ji manžel zranil před svatbou?“

„Lina mi o tom vyprávěla. Rozhodli se pro společnou sebevraždu. Hau na ni vystřelil, ale pak nenašel odvahu namířit na sebe.“

„Vyslovila jste po zavraždění vaší matky názor, že šlo o akt pomsty?“ zeptal se svědkyně obhájce dr. Dietz.

„Ano. Nenašla jsem totiž jiné vysvětlení.“

„Jak se chovala vaše paní matka ke služebnictvu? Byla na ně přísná, vyžadovala kázeň?“ zeptal se předseda soudu.

„Myslím, že to bylo stejné jako v ostatních domácnostech. Já bych ovšem nikoho ze služebnictva nepodezřívala.“

Předseda soudu přerušil výslech, obrátil se k obžalovanému Hauovi a zeptal se:

„Můžete se vyjádřit k výpovědi slečny svědkyně?“

„Vypověděla pravdu.“

„Mohli byste se ještě vyjádřit k otázce žárlivosti vaší manželky?“

„Protože se zde dopoledne už o ní hovořilo, mohu promluvit. Musím prohlásit, že manželka vyprovokovala v hotelu svou žárlivostí hádku. Výtýkala mi, že můj vztah k Olze není korektní.“

„Jak jste se zachoval?“

„Odmítl jsem nařčení.“

„A byl váš vztah korektní?“

„Jistě.“

„Proč jste tedy padělal podpis vaší manželky a vylákal tchyni do Paříže?“

„Domníval jsem se, že je to nejspolehlivější způsob, jak co nejvíc zkrátit pobyt švagrové s námi.“

Josefina Molitorová měla pět dětí: dcery Linu, Olgu, Fanny, Luisu a syna, který sloužil jako nadporučík v armádě.

Fanny Molitorová prohlásila na otázku předsedy, koho považuje za vraha své matky, jednoznačně:

„Nikoho jiného než obžalovaného.“

Luisa Molitorová vypověděla:

„Když jsem přijela do Baden-Badenu, řekli mi, že vrahem může být jedině Hau. Když přijela z Londýna sestra Lina, nechtěla tomu zpočátku uvěřit, ale nakonec i ona byla přesvědčená o tom, že její muž je vrahem, a přiklonila se k názoru, že musí stát na straně svých sester, a ne na manželově.“

Nadporučík Molitor šel ve svých úvahách ještě dál:

„Moje matka trpěla vážnou srdeční vadou. Nesměla se rozčilovat. Telegram se znepokojující zprávou o onemocnění Olgy ji mohl zabít.“

Malíř Lenk se dostal do svízelné situace, byl podezřelý ze zneužití nezletilé dívky, skončil ve vyšetřovací vazbě a shodou okolností v jedné cele s obžalovaným Hauem. Lenkovo obvinění bylo neopodstatněným nařčením, při výslechu se ukázalo, že je malíř nevinný, tak šel po čtrnácti dnech domů. Carl Hau mu údajně v cele svěřil tajemství. Když však ho předseda soudu předvolal před porotu, odmítl vypovídat. Slíbil prý obžalovanému, že o jejich rozhovoru neřekne nikomu ani slovo. Při výslechu však vyšlo najevo Lenkovo podivné jednání, které ještě víc zmátlo porotce.

„Pane svědku, je pravda, že jste napsal nadporučíkovi Molitorovi dopis, v němž jste ho požádal o rozhovor?“

„Ano,“ odpověděl Lenk.

„Jak jste zdůvodnil svoji žádost o setkání?“

„Napsal jsem, že by schůzka byla ku prospěchu obou.“

„Co vám odpověděl nadporučík Molitor?“

„Nechtěl se se mnou setkat. Napsal, že zájmy obžalovaného jsou mu zcela lhostejné.”

„Proč jste setkání považoval za důležité?”

„Pan Hau mne pověřil jistým poselstvím.”

„Jakým?”

„Přísně důvěrným. Navzájem jsme se ujistili čestným slovem, že se o tom nedozví nikdo třetí.”

„Je vám známo, že jako svědek musíte vypovídat, že na vás soud může výpověď vynutit?”

„Jako čestný muž se musím s takovými okolnostmi smířit a být připraven nést následky.”

Bylo to dramaticky nadnesené vystoupení a reakce obžalovaného Haua je ještě předčila. Vstal, gestem si zjednal klid v sále, pak s patosem herce antické tragédie prohlásil:

„Jsem připraven podat k výpovědi svědka Lenka vysvětlení. Nedopustím, aby byl kvůli mně potrestán. Chci proto vysvětlit, proč jsem přijel 6. listopadu do Baden-Badenu a co jsem tam dělal. Přijel jsem proto, abych se ještě před definitivním návratem do Ameriky rozloučil se švagrovou Olgou, abych ji ještě jednou spatřil. Měl jsem ji vášnivě rád. Rozloučení v Paříži nebylo pro mne uspokojující.”

„Tak mi, obžalovaný Haue, laskavě vysvětlete, proč jste jel nejdříve do Frankfurtu, kde jste si dal upravit paruku a plnovous?”

„Nechtěl jsem, aby mě někdo poznal.”

„A proto jste vylákal tchyni na poštu, abyste se mohl sejít se švagrovou?”

„Zdržoval jsem se celé dopoledne v blízkosti vily, aniž bych ji zahlédl.”

„A když jste k večeru zjistil, že se vám plán hatí, změnil jste záměr a rozhodl se zastřelit paní Molitorovou, abyste se tak dostal k dědictví?”

„Ne, tak to nebylo!” vykřikl až do té chvíle klidný Hau. „Nestřílel jsem. Vzal jsem si drožku, jel jsem co nejrychleji na nádraží a prvním vlakem jsem odjel.”

„Kdo tedy střílel na paní Molitorovou?”

„To nevím.”

„Nechtěl jste třeba zastřelit nejdříve švagrovou a pak i sám sebe?”

„Ne. Vůbec ne.”

„Vaše výpověď nezní věrohodně, obžalovaný,” prohlásil státní žalobce dr. Bleicher. „Proč jste tohle všechno neřekl už při vyšetřování? Proč jste s tím čekal?”

„Nechtěl jsem, aby se to dozvěděla moje žena. Nechtěl jsem, aby věděla, že jsem jel do Baden-Badenu kvůli její sestře Olze. To byl jediný důvod.”

„Předvedte, prosím, ještě jednou svědkyni Olgu Molitorovou,” požádal předseda soudu.

„Říkala jste, slečno svědkyně, že jste nic netušila o citech svého švagra, obžalovaného Haua.”

„Ne, nic jsem o tom nevěděla.”

„Jste si jista, že jste opravdu nic netušila?”

„Jsem o tom přesvědčena.”

„Kdybyste se v Baden-Badenu přece jen sešli, asi byste se podivila, jak váš švagr vypadá v převleku.”

„Asi ano.”

„Kdyby vám při této příležitosti řekl, že vy jste byla jedinou příčinou jeho cesty na kontinent, jaké pocity by to ve vás vyvolalo?”

Olga Molitorová mlčí. Zasněným zrakem hledí do kouta soudní síně.

„Co byste mu odpověděla, kdyby vám řekl o svých citech?”

„Poslala bych ho za jeho manželkou.”

„Prohlašujete tedy, že jste mu nezavdala sebemenší příčinu k jeho vztahu k vám?”

„Ano, to prohlašuji.”

„Máte snad tušení, kdo mohl zastřelit vaši matku?”

„Ne.”

Vypovídali znalci z oboru psychiatrie a nedošli k jednotnému závěru. Samozřejmě že se i přítomným v soudní síni zdálo, že Hau není po duševní stránce zcela v pořádku. Tajný rada profesor dr. Hoche z Freiburgu a kolínský profesor Aschaffenburg však měli víc příležitosti poznat obžalovaného. Profesor Hoche Haua pozoroval po šest týdnů na své psychiatrické klinice a zcela vyvrátil názory některých znalců, že obžalovaný není normální, že u něj jde o dědičné zatížení. Je pravda, že Hau nemá chlapeckou povahu, je měkký a citlivý, nedokáže se plně soustředit na jediný cíl, jde však o mimořádně nadaného muže s nedostatkem sebekázně a vlastní vůle, se sklonem k neuváženému impulzivnímu jednání. Jeho bezmezná fantazie jej přivádí k extravagantnímu chování, k velikášství. Liší se tedy od běžných lidí, je však schopen svobodně se rozhodovat. Je cílevědomý, ví přesně, co dělá. Během líčení ani jednou neprohlásil, ani nepřipustil, že neví, co se stalo onoho osudného šestého listopadu, naopak, vždy jen prohlašoval, že o tom nebude mluvit.

Profesor Aschaffenburg označil Haua za psychopata, u něhož se stinné a slunné stránky života až příliš proplétají, není však nepřičetný, je tedy plně odpovědný za své činy.

Jaký byl skutečně? Pyšný a nadutý. Měl sklony ke zveličování a ke lži. Vykládal například, že dostal v Cařihradu vysoké státní vyznamenání, jakousi medaili zdobenou brilianty, a také ji rád ukazoval. Při líčení se zjistilo, že mu ji nikdo neudělal, že si ji někde opatřil, že byly brilianty skleněné, že se chlubil cizím peřím. Vystudoval sice práva a měl oprávnění pracovat jako advokát, nikdy však nezískal titul doktora práv, ačkoliv jej běžně užíval. Až do poslední chvíle svého pohnutého života se choval jako hochštapler, fanfaron a záletník. Měl mnoho špatných vlastností, jedno však bylo nepravděpodobné, že by zavraždil tchyni pro peníze. Pro muže jeho inteligence existovalo přece mnoho jiných,

pohodlnějších a méně nebezpečných způsobů, jak se dostat k majetku rodiny Molitorových. Mimochodem, jeho manželka mu až do poslední chvíle svého života nebránila, aby disponoval jejími penězi, a dokonce i v poslední vůli, kterou zanechala po sebevraždě, mu odkázala značnou částku, deset tisíc marek na hotovosti a velkou hodnotu ve špercích, uložených v bezpečnostní schránce Oldenburské zemské banky, jakož i podíl na vile a nemovitostech v Baden-Badenu.

Odpadl-li motiv vraždy pro peníze, jaký mohl mít advokát Hau důvod k zavraždění tchyně? Nikdo žádný jiný motiv soudu nepředložil. Psychiatrické posudky znalců byly poplatný době, kdy nebyla tato věda ještě na výši, soudní psychiatrie pak byla sotva v plenkách. Významný americký kriminalista Joseph E. Mencken vyslovil později o případu zasvěcený soud:

„Jsem přesvědčen, že jde o jasný případ schizofrenie. Neobvyklé chování Haua při procesu dokazuje, že se vůbec neztotožňoval s obžalovaným Hauem. Ani rozsudek smrti na něj zřejmě nezapůsobil, ne snad v tom smyslu, že by s odvahou hleděl smrti vstříc, ale protože si vůbec neuvědomil, že jde o jeho život.

Důkazem pro toto tvrzení jsou také jeho dvě knihy, které napsal poté, co mu byla udělena milost. Jsou to udivující dokumenty. Ani v jedné nedoznal svou vinu, ale současně se vůbec (ačkoliv byl advokát, pozn. aut.) nesnažil prokázat, že rozsudek by byl vlastně justiční vraždou. Žádný lhostejný reportér by nebyl schopen napsat tak nezájmaté a nezajímavé knihy.

Dokazuje to snad nevinu obžalovaného?

Nikoliv. Jsem přesvědčen, že Hauovo vědomí bylo rozpolceno, v době činu i v době procesu. Pohlavní choroba, kterou trpěl od mládí a kterou obhajoba v rámci tehdy běžných konvencí, pokrytectví a předstírání, popřela, namísto aby ji zdůraznila, mohl a vyvolat duševní poruchu. Hau pochopitelně věděl, že ten čin spáchal, ale měl pocit, že nemá nic společného s oním druhým já, s vrahem. Také jeho přestrojování ukazuje na schizofrenické sklony.

Carl Hau by byl klidně šel na šibenici. Byl by si totiž myslel, že popravují někoho jiného."

Pozoruhodná je reakce veřejného mínění na proces a rozsudek. Čas od času vznikne při projednávání hrdelního trestného činu davová psychóza, dějiny kriminalistiky jsou toho důkazem. Říká se, že jde o ventilování přetlaku, vznikajícího pod pokličkou lidských vášní a chyb. V případě procesu advokáta Haua však výbuch vášní přesáhl mnoho mezí. Už během procesu došlo k demonstracím, srocním davu a výhrůžkám na adresu Olgy Molitorové, jež se v očích veřejnosti přes noc stala neřestnou ženou, svádějíci počestného švagra, tedy původkyní všeho zla, a v očích mnohých také dokonce vražedkyní své matky. Když se v sobotu po skončení soudního líčení vracela v drožce do hotelu, musela ji chránit policie. A hotelový vrátný měl co dělat, aby včas za kočárem zavřel vrata do dvora. Čtyři sta hvízdajících a vyhrožujících občanů se na ubohou dívku chtělo vrhnout.

Dne 22. července, kdy byl přečten rozsudek, se rozčilení davu ještě znásobilo. Podle tehdejších novinových zpráv se dosud klidné město Karlsruhe změnilo ve vroucí kotel. Sedmdesát policistů chránilo soudní budovu, obléhanou dvaceti tisíci lidí. Chtěli vniknout dovnitř a vzít spravedlnost do svých rukou. Policejní prezident nejdřív povolal posily, pak požádal o pomoc vojsko. Rozsudek smrti byl vyhlášen po půlnoci, ale rozčilený dav se rozešel až ke třetí hodině ranní.

Co vlastně chtěli? To se nikdo nedozvěděl. Jak vznikla tak rozjitřená psychická situace? Zřejmě ji podnítilo senzační zpravodajství v novinách, mnohé nepodložené dohady. Podle některých reportérů nebyl Hau vrahem, ale podvedeným záletníkem, který se dostal do nesnázi a jako pravý rytíř mčel, aby neposkvřnil pověst své dámy. Chudák, zaslepený láskou.

Odsoudili ho k trestu smrti, odvolání zamítli, velkovévoda bádenský mu 1. prosince 1907 udělil milost. Carl Hau nastoupil doživotní vězení v káznici Bruchsal a dvanáct let odseděl na samotce. Po sedmnácti letech jej v roce 1924 propustili na svobodu. Bylo mu 43 let a vypadal na padesát. Propustili ho se dvěma podmínkami, že se nebude mstít Olze Molitorové a že se po dobu šesti let vystříhá prohlášení o procesu, rozsudku a pobytu ve vězení. V roce 1925 publikoval ve velkém německém nakladatelství Ullstein dvě knihy vzpomínek: „Das Todesurteil. Die Geschichte meines Processes" a „Lebenslänglich. Erlebtes und Erlitenes". (Rozsudek smrti a Doživotně). Porušil tedy podmínku propuštění a soud v Karlsruhe na něho 27. listopadu 1925 znovu vydal zatykač. Když se o tom Hau dozvěděl, koupil si jízdenku na okruh po Itálii, pak spáchal nedaleko Říma sebevraždu.

Případ se stal pozoruhodnou kapitolou historie německé kriminalistiky, ale vešel i do dějin literatury. Významný německý spisovatel Jakob Wasserman použil osudů Carla Haua jako motivu svého úspěšného románu „Případ Mauricius" (vyšel také česky). Miliony diváků se v kinech seznámily s neobjasněnou vraždou ve francouzském filmu režiséra Juliána Duviviera. Československá televize natočila a několikrát uvedla na obrazovkách inscenaci podle Wassermanova románu s Rudolfem Hrušínským starším i mladším v hlavních rolích. Ani všechny tyto návraty k případu však nevyvrátily pochybnosti, jestli byl Carl Hau vrahem a kdo vlastně zavraždil vdovu Josefinu Molitorovou.

Zarytě mlčící svědci

Château Guillard stojí jen pár desítek kilometrů na sever od Paříže. Z každé strany čelní fronty věžička, starý ponurý park, který by potřeboval proklestít, z pravé strany konírna, a stavení, kterému by se dnes říkalo garáže, v nich dva kočáry. Jeden patřil hraběnce Madeleine Guillardové, druhý jejímu manželovi hraběti Ambroise Guillardovi. Jezdili každý ve svém, spali každý ve své ložnici, žili spíš vedle sebe než spolu. Jinak vládla ve starém zámku pohoda, navykly klid, šedivé dny plynuly jeden za druhým, monotónní jako tikání pendlovek v zámecké hale. Rok před první světovou válkou se tento starý zámek stal jevištěm tragédie, která byla dlouhá léta považována za nerozluštitelnou záhadu.

Hraběnka Madeleine Guillardová vstala jako každý jiný den a jako každé ráno šla před snídání pozdravit manžela.

Zůstala stát v otevřených dveřích a volala o pomoc. Ležel na zakrvavené posteli. Neodpovídal. Nehýbal se. Na prsou měl bodnou ránu. Krev už byla sedlá. Ke zranění muselo dojít už v noci.

Zavolala sluhu, ten doběhl na policejní stanici. Inspektor Trudeau přijel na kole, konstatoval, že hrabě ještě žije a poslal sluhu pro lékaře. Kolem desáté hodiny dopoledne pak přijel bryčkou vyšetřující soudce Caissier. Jeho přítomnost předepisuje francouzský trestní řád.

„Jestli paní hraběnka dovolí," začal opatrně, „velice by nám pomohlo, kdyby paní hraběnka mohla... Prostě, schází zde něco? Byl to lupič? Ukradl něco?"

Vedla ho do vedlejší místnosti, kde měl hrabě pracovnu. Zpřeházené zásuvky, otevřená dvířka trezoru ve zdi. Obraz, který sejf ukrýval, ležel na zemi.

„Schází zde balík akcií."

„Mohla by nám paní hraběnka říci jakých?"

„Jihoafrické Diamond Company. Společnosti pro těžbu diamantů."

„V jaké hodnotě?"

„To vám přesně nepovím, monsieur, ale myslím, že to byl velký majetek."

„Jsou prodejně?"

„Jistě. Kdekoliv. Nebyly označeny ani jménem, ani šifrou, jak se to někdy dělá. Jsou to prakticky hotové peníze."

„Takže loupežné přepadení, paní hraběnko!" konstatoval vyšetřující soudce.

„Říkáte-li tomu tak?"

Ambroise Guillard sice ztratil hodně krve, zranění však přežil. Za měsíc byl zpět na zámku. Vyšetřování pokračovalo. Komorník Georges Brioux byl velký, statný chlap s červenými tvářemi, vypadal spíš jako bretaňský sedlák než jako lokaj.

„Co se dělo večer před vraždou?" zeptal se vyšetřující soudce a hned se opravil. „Totiž, před oním pokusem o vraždu."

„Nic zvláštního," řekl Georges Brioux klidně. „Pan hrabě churavěl, celý den nevstal z postele, od devíti večer hrál s panem Gérardem šachy."

„Kdo je pan Gérard?"

„Přítel rodiny. Hudebník."

„Jeho celé jméno?"

„Paul Gérard."

„Chodí sem často?"

„Poslední dobou hodně často."

„Všiml jste si něčeho podezřelého? Myslím ten večer. Nestalo se něco mimořádného?"

„O ničem nevím."

„Kde je váš pokoj?"

„Nahore v podkroví."

„Kdy jste šel spát?"

„V jedenáct hodin. Popřál jsem panu hraběti dobrou noc jako každý den, zeptal jsem se ještě, jestli si něco nepřeje, ale pan hrabě mi ani neodpověděl, jen zavrtěl ve vzduchu dlaní, jako že nic, tak byl zaujat tou partií."

„Soudní lékař odhaduje, že k přepadení došlo kolem jedné hodiny po půlnoci. Co o tom soudíte vy?"

„Jestli pan vyšetřující soudce dovolí, snad by bylo nejjednodušší zeptat se pana hraběte. Sám bude nejlépe vědět..."

„Nepamatuje si nic. Spal a po vražedném útoku se zřejmě vůbec neprobral. Ušnul prý asi půl hodiny před půlnocí."

„To znamená, že pan Gérard musel odejít asi půl hodiny poté, co jsem odešel do své mansardy," řekl Georges Brioux spíš sám pro sebe.

„Ostatní služebnictvo bylo před půlnocí už doma?"

„Myslím, že všichni spali. Rozhodně nevím nic o tom, že by některý ze sluhů nebo podomek od koní byl ještě venku. Do hospody je tady daleko a holky z kuchyně se večer bojí ven."

Paul Gérard byl pobledlý mladík s dlouhými tenkými prsty profesionálních houslistů. Na otázku vyšetřujícího soudce odpověděl, že ze zámku odešel v půl dvanácté. Jinak byl nemluvný, odpovídal neochotně, jako by mu záležitost byla trapná. Inspektor Trudeau zjistil, že šel ze zámku o půlnoci bůhvíkam. Při prohlídce jeho bytu našel dýku. Šířka ostří odpovídala šířce bodné rány. Nebylo tedy vyloučené, že šlo o vražednou zbraň.

„Můžete mi říci, pane Gérarde, proč máte doma dýku?" zeptal se vyšetřující soudce.

„Nemohu," odsekl drze.

„Proč nemůžete?" neztrácel vyšetřující soudce rozvahu.

„Protože nechci."

„Proč jste hrál ten večer s hrabětem šachy?"

„Protože jsem s ním hrál šachy skoro každý večer."

„Kde jste byl těchto několik dní po vražedném útoku?"

„Na cestách."

„Kde?"

„To snad je moje věc."

„Jak myslíte. Proč jste po návratu přišel do zámku Guillard?"

„Snad je zvykem navštěvovat nemocné?"

„Jistě," přisvědčil vyšetřující soudce, byl však přesvědčen, že Paul Gérard přišel do zámku z onoho známého nutkání, které prý žene zločince k návratu na místo činu.

Paul Gérard byl podezřelý, a tak ho zatkli, a snad proto, že neměli jiného, postavili ho před soud. Vyšetřující soudce však neshromáždil dost důkazů o vině a státní žalobce založil obžalobu na pochybné skutečnosti, že nikdo neviděl Gérarda odcházet v noci ze zámku, mohl tedy zůstat uvnitř a spáchat zločin. Nebylo to průkazné, ale bylo to pravděpodobné. Porota nabyla přesvědčení, že je Gérard vinen, a soudce vyslovil trest deset let žaláře. Známy a zkušený pařížský obhájce Lecoque byl bezmocný. Obžalovaný si totiž před porotci, před veřejností i před novináři v sále přitížil opakovaným tvrzením, že nikomu není nic do toho, kde strávil zbytek té noci a několik dalších dní. Odvedli ho do věznice, za pár dní mu oznámili, že bude deportován na Ďábelský ostrov ve francouzské kolonii Cayenne.

Dva dny před odplutím lodě z marseillského přístavu přišla do pařížské kanceláře obhájce Lecoqua dáma, skrývající svůj obličej hustým závojem. Byla vysoká, korpulentní a neodbytná. Chtěla hovořit s advokátem, a nic nebyla platná vysvětlení sekretářky, že advokát nepřijímá, má naléhavou práci. Obhájce uslyšel vzrušený rozhovor, objevil se ve dveřích a pozval neznámou do pracovny. Když odhrnula závoj, poznal, že je to hraběnka Guillardová.

„Gérard je nevinný," oznámila hned, když si sedla. „Musíte ho zachránit, doktore. Myslela jsem, že ho osvobodí, proto jsem dosud mlčela. Ale teď už nemohu. Paul Gérard má alibi. Té osudné noci byl až do rána v mé ložnici. Byl mým milencem."

Obhájci jsou zvyklí na překvapující zvraty kriminálních případů, toto sdělení však bylo až příliš senzační.

Paul Gérard byl mladý muž, hraběnka nebyla sice stařena, přece však byla o dvacet třicet let starší, milá sice a vzdělaná, ale dost korpulentní. Její sdělení však bylo jednoznačné a pochopitelně měnilo situaci.

„Musím se vás zeptat, paní hraběnko," váhal obhájce Lecoque, „jestli jste uvážila dosah svého přiznání?"

„Jistě," kývla a dala se do pláče.

„Budete muset vypovídat před porotou, budete muset svou výpověď odpřisáhnout, ve všech novinách o vás budou psát jako o cizoložnici, vaše čest, vaše pověst... rozmyslete si to ještě, prosím."

„Není co rozmyslet. Všechno je mi jasné. Nemohu nechat trpět nevinného. Jsem rozhodnuta vypovídat před soudem."

V roce 1913 byl ministrem spravedlnosti Alexandre Ribot, shodou okolností dobrý známý obhájce Lecoqua. Když mu advokát vysvětlil nové okolnosti, změnil rozhodnutí soudu a Paul Gérard na Ďábelský ostrov neodjel. Pak podal Lecoque žádost o obnovu procesu, hraběnka potvrdila pod přísahou svou výpověď a z odsouzeného zločince se stal obdivovaný kavalír, který se raději nechal odsoudit na deset let do žaláře, než aby zkompromitoval dámu svého srdce. Osvobodili ho, a museli se pustit do pátrání po novém pachateli. Tentokrát padlo podezření na komorníka Briuxe.

Georges Briuxe měl štěstí i neštěstí zároveň. Vypukla první světová válka, on narukoval, dostal se na frontu, padl a francouzský soud případ v roce 1919 uzavřel jako neobjasněný. Hrabě Ambroise Guillard podal žádost o rozvod pro přiznané cizoložství, hraběnka se musela ze zámku odstěhovat a nepříliš dobře se živila v Paříži jako učitelka hry na klavír. Ani tím však ještě případ neskončil.

V roce 1924 zemřela v Paříži madame Marie Hiéresová. Její manžel, Jérôme Hiéres, pár týdnů po pohřbu adoptoval Paula Gérarda, když předtím prohlásil, že je to jeho syn.

„Tajil jsem to, dokud žila moje žena," prohlásil. „Byla nemocná, taková zpráva by jí velice přitížila."

To však byla jen jedna stránka aféry, ta druhá byla přinejmenším stejně závažná. Madame Marie Hiéresová měla značné jmění, bylo pravděpodobné, že by se po manželově přiznání dala rozvést a on by přišel o dědictví. Proto tak dlouho mlčel.

Monsieur Hiéres byl podnikavý pán. Žil dvojím životem a sousedé mohli potvrdit, že stídal milenky. Protože byl znám věk jeho syna Paula Gérarda, dalo se aspoň přibližně odhadnout, kdo mohla být jeho matka. Není známo, kdo ze zvědavých sousedů to vyslídil. Kriminální inspektor pařížské Sureté Boucher měl v dubnu 1925 na svém psacím stole anonymní dopis:

„Vážení pánové, považuji za svoji občanskou povinnost sdělit Vám, že matkou Paula Gérarda je rozvedená hraběnka Madeleine Guillardová, někdejší manželka hraběte Ambroise Guillarda. Ještě předtím než se vdala, stala se jako osmnáctiletá nevinná dívka obětí své nerozumné lásky k jistému ženatému muži a otci dítěte, v té době třicetiletému Jérôme Hiéresovi. Protože byl ženat, nemohl se se svedenou dívkou oženit, když otěhotněla. Tajně porodila a dala kojence do výchovy na venkov. Chlapec byl pokřtěn jménem Paul a příjmení dostal podle manželů Gérardových, kteří se ho ujali."

Inspektor Boucher nevěděl, co si má se sdělením počít, neznal totiž případ Paula Gérarda, když se však poradil s kolegy a prostudoval soudní spisy, začalo mu svítat. To sdělení se jevilo jako společenská senzace, při obnově procesu přece hraběnka Guillardová prohlásila, že byl Paul Gérard jejím milencem. Není možné, že by nevěděla, o koho jde, je přece nemyslitelné, že netušila, že Paul je její nemanželský syn.

„Jestliže je tohle nepravděpodobné, pak ale je jisté, že se dopustila křivé přísahy, aby zachránila svého syna před trestní kolonií na Ďábelském ostrově," uvažoval Boucherův nadřízený, kriminální komisař Poitier, a dodal: „Kde však byl Gérard té osudné noci, když nebyl v hraběčině ložnici?"

„To je pravda. V tomto případě nemá alibi, je tedy znovu podezřelý z loupežné vraždy. A hraběnka by mohla být stíhána pro křivé svědectví."

„Nemohla. Je už dávno promlčené."

„Pak ovšem nemá smysl zabývat se tím. O obnově procesu se také nedá uvažovat."

„Proč? Kdyby se Gérardovi prokázala vina?"

„Ani kdybych měl prokazatelné důkazy. Gérard si totiž odkroutil službu v cizinecké legii a sám dobře víš, že v tomhle případě už nemůže být stíhán za žádný trestný čin, který spáchal předtím. Takový je zákon. Nemohou ho soudit, ani kdyby byl vrahem. A není vůbec nepravděpodobné, že se přihlásil do cizinecké legie jen proto, aby znemožnil obnovu procesu."

„To je tvoje verze," řekl inspektor Boucher. „Podle mého názoru je to moc dobrodružná spekulace. Co když je svědectví hraběnky pravdivé? Proč mohl být v její ložnici jako milenec, proč tam nemohl být jako syn? Chtěli si popovídat, museli počkat, až půjdou všichni spát. Za svítání se nenápadně vytratil. Věděl, že musí chránit čest své matky."

„Viš, že můžeš mít pravdu? Proto nepromluvil ani před soudem. Nemohl prozradit, že je nemanželským synem hraběnky Guillardové, hrabě by se s ní přece dal okamžitě rozvést."

„Je však logické, že by svého syna vydávala raději za svého milence? Právě v tomto případě musela počítat s tím, že se s ní hrabě Ambroise rozvede."

„Ano, s tím jistě počítala, ale až ve chvíli, kdy ji okolnosti přinutily k přiznání. Do té doby věřila, že Paula Gérarda neodsoudí."

„Dobře, předpokládejme tedy, že Gérard mlčel, aby kryl poklesek své matky z mládí, ale vysvětlí mi tedy, proč tak tvrdošíjně odmítal prozradit, kde byl těch několik dní po loupežném přepadení, proč ani ve chvíli, kdy mu hrozilo nebezpečí, že bude odsouzen, neřekl, kde byl a s kým?"

„Na to je, podle mého názoru, jediné vysvětlení," řekl kriminální komisař Poitier. „Byl u svého otce Jérôme Hiérese a nechtěl to přiznat, obával se, že by mohl prozradit tajemství."

„Existuje ovšem ještě další možnost," řekl inspektor Boucher.

„A sice?"

„Že sdělení toho anonyma není pravdivé."

„I tak je to jedno. S tím případem se už stejně nedá nic dělat."

„A také nebude. Já ten nepodepsaný dopis prostě přiložím ke spisům a vrátím je do archivu."

Tím mohl skončit případ Paula Gérarda, který zemřel v roce 1958 a ani na smrtelné posteli neprozradil nic víc, než vypověděl před soudem. Vysvětlení se objevilo až po letech a přišlo z Francouzské Guayany, kam měl být kdysi deportován odsouzený Paul Gérard. Jakýsi pater žijící v této vzdálené francouzské kolonii poslal pařížské Sureté prohlášení farmáře Georgese Briexu, který mu při zpovědi na smrtelné posteli přiznal, že on málem zavraždil svého pána, hraběte Guillarda, ukradl mu balík akcií jihoafrické diamantové společnosti, za války, když ho poslali na frontu, předstíral smrt, aby se později mohl i s penězi vystěhovat do končin, kde ho nikdo nezná.

Svědectvím neznámého kněze tak po mnoha letech skončil případ mlčících svědků.

## Osudná záměna

„Je mi líto, paní Meissonierová, ten šek vám musím vrátit," řekl bankovní úředník za přepážkou a podal ho dámě v nejlepších letech.

„Cožpak tady nejsem v bance Union?" zeptala se učitelka hudby.

„Jste, paní Meissonierová, ale ten šek vám nemůžeme proplatit. Není krytý."

„Ale lord Salisbury..."

„Promiňte, prosím, že vás přerušuji, lord Salisbury u nás nemá účet."

„Tech čtyřicet liber...? Řekl mi, že si je mám vyzvednout v bance Union."

„Je mi líto, obraťte se na policii. Kousek odtud je stanice Rochester Row."

Otilie Meissonierová, osamělá učitelka hudby, znala několika cizích řečí, vypověděla konstáblovi ve službě, co se jí přihodilo. Vyslechl ji, pokrčil rameny, a stará panna odešla zklamána a přesvědčena, že londýnská městská policie nestojí za nic. Lorda Salisburyho neznali, s nekrytým šekem na čtyřicet liber nechtěli nic dělat. A tak se dáma v ošoupaném plášti vrátila domů ke svým kočkám ještě víc zatrpklá a přesvědčená o tom, že všichni muži jsou darebáci. I ti nejvznešenější. Lord Salisbury jí totiž nejen vystavil nekrytý šek, připravil jí také o hodinky a rodinné prsteny. Byl to podvodník. Jenomže měl smůlu.

Dne 16. prosince 1896 asi ve čtyři odpoledne šla Otilie Meissonierová po Victoria Street, když vyšel z domu číslo 139. Postavila se mu do cesty. Byl to lord Salisbury. Později se s ním ocitla na policejní stanici Rochester Row a krátce poté ve Scotland Yardu u inspektora Waldocka, jednoho z prvních, ale nejlepších detektivů.

„Šla jsem tenkrát na výstavu květin," řekla, „a potkala jsem ho na Victoria Street."

„Vy jste ho znala?"

„Vůbec ne. Ale všimla jsem si ho. Vypadal velice dobře. Seriózní starší pán v šedém ulstru s cylindrem."

„Oslovil vás na ulici?" zhrzil se inspektor Waldock.

„Ale slušně, řekla bych, že nesměle. Zeptal se mě, jestli nejsem lady Evertonová. Přiznám se, že mi to trochu zalichotilo, snad jsem se na něj dokonce malinko usmála. Vypadal velice důvěryhodně a sám jste ho viděl, inspektore, je to docela sympatický muž."

„Lord Salisbury!" řekl inspektor Waldock posměšně.

„Nemohla jsem tušit, že to není lord Salisbury, inspektore. Vypadal jako lord a choval se jako lord. Smekl a zeptal se mě, kam jdu. Řekla jsem, že na výstavu květin, protože sama doma pěstuju květiny, a on hned že právě jde odtud, výstava nestojí za nic, je to škoda času, chvíli jsme šli po Victoria Street, já jsem mu prozradila, že mám doma vzácné druhy chryzantém, on o ně projevil zájem, tak jsem ho pozvala do bytu."

„Přišel?"

„Hned druhý den odpoledne. A představil se jako lord Salisbury."

„Uvěřila jste mu?"

„Neměla jsem důvod, proč mu nevěřit. Jen tak mimochodem mi řekl, že má sto osmdesát tisíc liber ročního příjmu, žije

z výnosu svého rodinného majetku, prozradil mi, že má jachtu a chystá se na velkou plavbu kolem francouzských břehů až na Riviéru. A pak, jako by to byl okamžitý nápad, mi navrhl, jestli bych mu nechtěla na té cestě dělat společnici."

„Madam! Vždyť jste ho viděla poprvé!"

„Podruhé, pane inspektore. Byl to velmi sympatický pán. Neměla jsem jediný důvod, abych mu nevěřila. Začali jsme hovořit o toaletách, přiznala jsem se, že nevím přesně, co se nosí na jachtách, ještě jsem na žádné neplula, a on mi trpělivě začal vysvětlovat... No, a potom vytáhl šekovou knížku, vyplnil šek na čtyřicet liber, velice se omlouval, prosil mě, abych si to nevysvětlovala nesprávně, nechtěl by mě urazit, ale doporučil mi, abych šla do některého dobrého módního salonu a pořídila si tam patřičnou garderobu."

„Přitom vám ukradl ty prsteny."

„No, pane inspektore, ukradl! Velmi ohleduplně mi řekl, že bych měla mít také šperky, prý by se o to postaral. Poprosil mě, abych mu půjčila nějaké prsteny, aby jeho klenotník podle nich změřil velikost."

„Pokud vím z hlášení ze stanice Rochester Row, dala jste mu také náramkové hodinky. Ty chtěl taky kvůli velikosti?"

„Ano."

„Když odešel, zjistila jste, že vám zmizely i druhé hodinky."

„Ano, pane inspektore."

„Hlásila jste to?"

„Ne, pane inspektore. Vůbec mě nenapadlo, že by takový šarmantní a bohatý pán mohl... Až když mi v bance Union neproplatili ten šek. To už jsem tušila, že něco není v pořádku."

„Měla jste štěstí, paní Meissonierová, že jste ho potom potkala. My si to s ním už vyřídíme, na to se můžete spolehnout."

Otilie Meissonierová nebyla první ani poslední okradenou. Když ji přivedli z policejní stanice Rochester Row i s chyceným podvodníkem, leželo v archivu Scotland Yardu už na dvacet udání okradených žen. Jedny obral o šperky či o úspory lord Wilton, jiné lord Willoughby, v mnoha jiných případech se podvodník vydával za lorda Salisburyho. Ale ve chvíli, kdy s ním seděly u čaje, všechny byly přesvědčeny, že je potkalo velké životní štěstí. Prošedivělý muž s elegantním knírkem byl rytířem jejich snů. A jak účastně dovedl naslouchat jejich vyprávění, jak přesvědčivě sliboval, že od této chvíle se jejich život změní.

Ted' stál před inspektorem Waldockem a choval se jako lord.

„Dopřavdy nevím, oč jde, inspektore," říkal přesvědčivě. „Stal jsem se obětí nějakého omylu. Po čtvrté hodině jsem šel na procházku. Už se stmívalo. Bydlím na Victoria Street v čísle 139. Lampáři právě rozsvěcili plynové lucerny. Ta nešťastná žena se mi postavila do cesty a začala vykřikovat, že se známe. Bylo mi to trapné, chodci se otáčeli, zastavovali se."

„Co jste jí řekl?" zeptal se inspektor Waldock.

„Co bych jí řekl? Byl jsem velice překvapen. Řekl jsem jí, co si přejete, prosím?"

„A ona?"

„Začala křičet, abych jí vrátil prsteny. Neměl jsem ponětí, o čem mluví, a řekl jsem jí to. Řekl jsem jí také, že si mě musela s někým splést."

„Proč jste ji oslovil lady Evertonová?"

„Já jsem ji vůbec neoslovil. Proč bych to dělal? Proč bych jí říkal lady Evertonová. Neznám dámu toho jména."

„A co váš zámek v Lincolnshire?"

„Nevím, o čem mluvíte, inspektore."

„Vyprávěl jste jí, že zaměstnáváte šest zahradníků, že se zajímáte o pěstování květin?"

„Mýlíte se, pane. Nic takového jsem neřekl. Nemám žádný zámek, nikdy jsem nepěstoval květiny, proč bych zaměstnával zahradníky?"

„Proč jste tedy přijal pozvání do jejího bytu na Fulham Road?"

„Nebyl jsem v žádném bytě! Tu dámu jsem viděl dnes odpoledne poprvé a teprve na policejní stanici Rochester Row jsem se dozvěděl, jak se jmenuje a co po mně chce."

„Všechno se vás dozvíte. Jak se jmenujete?"

„Joseph Beck. Jsem Nor. Mám velmi dobrý příjem ze svého měděného dolu v Norsku. Nemám zapotřebí okrádat osamělé ženy o prstýnky."

„Kolik je vám let?"

„Narodil jsem se v roce 1841."

„Kdy jste se přistěhoval do britského království?"

„V roce 1865."

„Kde jste bydlel předtím, než jste se nastěhoval na Victoria Street?"

„V hotelu Covent Garden."

„Kdo vám ty údaje může potvrdit?"

„Můj tajemník."

Inspektoru Waldockovi se podařilo v krátké době zjistit, že se Beck skutečně narodil v Norsku, zpočátku pracoval ve Velké Británii jako lodní agent, pak se z Londýna přestěhoval do Aberdeenu, kde vystupoval jako zpěvák. Měl úspěch, a tak se v roce 1868 vystěhoval do Jižní Ameriky, tam absolvoval série úspěšných koncertů a vydělal si dost peněz. Investoval je do různých obchodních podniků. Usadil se v Buenos Aires, značně jmění vydělal v Peru jako armádní dodavatel.

„Odkdy jste tajemníkem pana Becka, pane Johnsons?" zeptal se inspektor Waldock přítulného muže s pleší.

„Šest let."

„Můžete mi říci, jaké jsou zdroje jeho příjmu?"

„Vlastní měděný důl. V Norsku."

„Jaké jsou jeho finanční poměry?"

„Myslíte teď, pane inspektore?"

„Jistě."

„Nepřilíš dobré. Stále ještě dlužíme šest set za nájemné v hotelu Covent Garden. Pan Beck však čeká poukaz z Norska. Jsem přesvědčen, pane inspektore, že se situace brzy zase změní."

„Jaký je vztah pana Becka k ženám?" zeptal se inspektor Waldock a obtloustlý tajemník na něj chvíli nechápavě zíral.

„K ženám?" opakoval, snad aby získal čas. „No, řekl bych velice vřelý, velice kladný, řekl bych dokonce, že můj pán má vždycky u každé úspěch."

Inspektor Waldock shromáždil další materiál o podezřelém, pak ho postavil do řady jiných mužů a nechal před nimi defilovat okradené ženy. Všechny ho poznaly, čímž dovršily jeho neštěstí. Pak předstoupily před inspektora Waldocka a jedna po druhé vypověděly, co se stalo.

„Jmenuji se Fanny Nuttová, je mi jednadvacet let. Krátce poté, co jsem ovdověla, jsem ho potkala."

„Co vám řekl?"

„Řekl, že jsem moc mladá vdova."

„Jak věděl, že jste vdova?"

„Nosila jsem smutek. Sedli jsme si do kavárny a on mě požádal, abych mu vyprávěla všechno o svém nebožtíkovi. Jaký byl, jak umřel. Překvapilo mě to. Jeho zájem mě těšil. Tak jsem začala vyprávět, on mě za chvíli přerušil, řekl, že teď nemá tolik času, musí se zúčastnit slavnostního banketu. Odporoučel se a odešel."

„Ale setkala jste se s ním znovu."

„Hned druhý den ráno jsem dostala dopis napsaný na papíře Grand hotelu. Bylo v něm oznámení, že mě odpoledne navštíví."

„Kdy to bylo?"

„Začátkem prosince loňského roku. No, a pak už se stalo to, co jsem nadiktovala do protokolu."

„Jak jste se dozvěděla, že jde o podvodníka?"

„Četla jsem to v novinách. Psali tam taky, aby se přihlásily všechny okradené ženy. Proto jsem šla na policii. Seděl tam na lavičce."

„Poznala jste ho?"

„Hned, pane inspektore. Toho darebáka bych poznala mezi stovkou chlapů."

„Jste si tedy jistá, že je to on?"

„Naprosto."

Další poškozená žena se jmenovala Marion Taylorová a o zadržení podvodníka se také dozvěděla z novin. Přišla, poznala ho a vypověděla:

„Dostala jsem telegram, že mě příštího dne navštíví."

„Ale předtím jste se už setkali?" zeptal se inspektor Waldock.

„Den předtím. Ale mluvili jsme spolu jen krátce."

„Jak se vám představil?"

„Jako lord Wilton. A také na telegramu byl podpis Wilton, Carlton Club."

„Na policejní stanici jste říkala, že mluvil s cizím přízvukem."

„Mluvil. Taky mi řekl, že pochází z Německa a začal se se mnou bavit o Goethovi."

„Jak přišel zrovna na Goetha?"

„Mám na přiborníku v jídelně Goethovu bystu, a tak si ji prohlížel a začal o básnicích."

„Poznala jste ho při konfrontaci, slečno Taylorová?"

„Okamžitě. Jsem si jista."

Inspektor Waldock pozoroval až příliš nápadnou shodu při identifikaci podezřelého podvodníka. Obvykle se svědkové neshodují zcela v názorech, neprojevují se tak spontánně. Při konfrontaci s Běčkem ani jedna z nich neváhala. Paní Evelyn Millerová, s kterou se seznámil v lednu 1895 a hned ji také okradl, si také byla jista, že je to on.

„Víte, co mi řekl? Že jsme se museli vidět někde na plese. Že si mě zapamatoval, nemůže se mýlit, na tak příjemné ženy se nezapomíná. A pak mi rovnou řekl, že by se chtěl se mnou sejit."

„Souhlasila jste?"

„Ráda. Byl to velice příjemný pán."

„Dala jste mu adresu?"

„Jistě. Řekl ještě, že sice neví, bude-li moci přijít hned zítra nebo pozítří, je velice zaneprázdněn, ale slíbil, že mi pošle telegram. Ten pak také přišel."

„Jak se podepsal?"

„Wilton, Carlton Club."

„Jak se vám představil?"

„Jako Earl of Wilton. Já jsem si hned myslela, že je to aristokrat. Jeho chování, způsoby, jak se oblékal..."

„Ale okradl vás, paní Millerová. A vy už teď víte, že je to darebák a žádný lord."

„Já vím, pane inspektore, já vím. Vypadal moc slušně, takového by si přála každá žena...", dodala ještě zasněně.

Alice Sinclairová se s podvodníkem setkala 18. února 1895.

„Kde vás oslovil?" zeptal se inspektor Waldock.

„Na stanici busu."

„Představil se vám, paní Sinclairová?"

„Řekl, že je Earl of Wilton, a taky tak vypadal."

„Věřila jste mu?"

„Proč ne, byl to džentlmen."

„Navštívil vás ve vašem bytě?"

„Hned odpoledne."

„Dala jste mu šperky?"

„Dala. Taky dvě libry na taxík. Zjistil, že nemá u sebe peněženku. Sluha mu ji zapomněl dát do kapsy."

„To jste mu také věřila?"

„Proč ne? Choval se jako lord a já jsem se s lordem setkala poprvé."

Ethel Townsendová byla vdova. S mužem, který se vydával za lorda Winstona de Willoughbyho, se seznámila náhodou na ulici.

„Kdy to bylo, paní Townsendová?" zeptal se inspektor Waldock.

„Sedmého března."

„Oslovil vás?"

„Jako lady Mary."

„Co jste mu řekla?"

„Ze se mýlí, jmenuju se Townsendová a bohužel nejsem lady Mary."

„A on?"

„Že to nevadí, jsem mu sympatická, proto mi něco navrhne. Hledá hospodyně a rád by mi to místo nabídl. Hned ještě přidal, že by to pro mě bylo výhodné zaměstnání, dělala bych vlastně paní domu, zaměstnává prý ještě dvanáct sluhů a služebných a kočího, má totiž svou ekvipáž a patří mu velké vinné sklepy, vinařství je jeho koníček."

„Přijala jste, nebo odmítla?" zeptal se inspektor Waldock.

„Copak se taková nabídka dá odmítnout?"

„Pak vás okradl?"

Kývla.

„Poznala jste ho?"

Znovu kývla.

Dne 3. dubna obral o nepříliš cenné šperky Minnie Lewisovou, která ho také poznala. Předtím ještě, 11. března, oslovil po divadelním představení herečku Juliettu Kluthovou. I v jejím případě postupoval podle stejného klišé. Na rozdíl od ostatních podvedených dam se jí však zdálo, že mluví s francouzským přízvukem.

„Byla jste ve Francii, madam?" zeptal se inspektor Waldock.

„Ne, proč?"

„Mluvíte francouzsky?"

„Ne. Proč?"

„Děkuji vám, můžete jít."

Případ Kathie Brakefieldové se poněkud lišil od ostatních. Dne 23. června 1895 si všimla, že ji při procházce sleduje neznámý muž. Otočila se, zjistila, že je to seriózně vyhlížející, dobře oblečený starší muž s knírem. Když přešli Lambeth Bridge a ocitli se na křižovatce Horseferry Road a Marsham Street, zastavila se a zeptala se ho:

„Proč za mnou stále jdete, pane?"

„Líbí se mi, že máte tak malé nohy," odpověděl s neodolatelným úsměvem.

„Myslela jsem, že si dělá legraci, ale on se představil jako lord Wilton, a tak jsem si pomyslela, že je asi pravda, co se povídá o našich aristokratech. Musel to být potrhlý boháč, aspoň jsem si to myslela. Z ničeho nic totiž vytáhl šekovou knížku, zeptal se mě, jak se jmenuju, a vyplnil formulář. Řekl mi, že má tolik peněz, že neví, co s nimi, abych si koupila něco na sebe. Bude rád, když mi tím udělá radost."

„Vy jste mu věřila?" zeptal se inspektor Waldock.

„Proč ne? Dal mi šek a nic nechtěl."

„Jaké je vaše povolání, paní Brakefieldová?"

„Hraju v orchestru."

„Tak proto ta mandolína! Z bytu vám přece ukradl dva prsteny a mandolínu. Poznala jste ho?"

„Samozřejmě. Na první pohled. Je to ten darebák! Myslíte, že ty prsteny vrátí?"

„To sotva, prodal je ještě týž den."

Ostatní dámy opakovaly, co už inspektor Waldock několikrát slyšel. Seznámily se s neodolatelným elegantem, nevěděly o něm sice skoro nic, ale pozvaly ho k sobě na čaj. Někdy už za pár minut, někdy za hodinu „lord" odešel a odnášel si s sebou šperky, někdy i malé obnosy na drožku, protože během zábavy zjistil, že u sebe nemá peníze. Komorník je lajdák, zapomněl mu je dát do kapsy.

Inspektor Scotland Yardu Waldock měl zdánlivě snadný úkol: předat protokoly a zadrženého Josepha Becka soudci.

„Tak co tomu říkáte, Bečku?" zeptal se podezřelého.

„Je to omyl."

„Všechny vás poznaly. Ani jedna z nich nezaváhala."

„Nedovedu si to vysvětlit. Spletly si mě s někým. Jsem nevinný," řekl rozhodně, nebylo mu to však nic platné. I když inspektor Waldock nebyl zcela přesvědčen o Beckově vině, znátly ho výpovědi okradených žen.

Paní Otilie Meissonierová dala zatknout podezřelého Becka 16. prosince. Už o dva dny později přišel do Scotland

Yardu anonymní dopis, v němž dobře informovaný pisatel upozorňuje na případ z roku 1877, kdy byl na pět let vězení odsouzen v Old Bailey John Smith. Stejně jako falešný lord Salisbury vyhledával ženy středního věku, sliboval jim výhodné místo ve své domácnosti na neexistujícím rodinném zámku, na setkání rozdával šeky na vysoké částky a při návštěvách vylákal nebo zcizil šperky.

„Vy jste ten případ před lety vyšetřoval, pane kolego,“ řekl inspektor Waldock inspektoru Redstoneovi. „Vzpomínáte si ještě?“

„Docela přesně. Ten chlap měl za sebou snad tři tucty podvodů a všechny dělal podle stejného vzoru. Dne 20. dubna 1877 ho na ulici poznala jedna z okradených. Jmenovala se Louisa Howardová.“

„Vy jste ho zatýkal?“

„Ano. A soudil ho Forest Fulton. Dal mu pět let.“

„Myslíte, že byste ho poznal?“

„Po tolika letech? Snad. Ale můžeme k tomu vzít ještě konstábla Spurrela, je sice už v penzi, ale mám jeho adresu.“

Vyšetřovali jsme Smithův případ spolu.“

„Souhlasím. A co se s tím Smithem stalo potom?“

„Odseděl si jen část trestu, za dobré chování ho v jednaosmdesátém propustili.“

„Sledovali jste ho, když vyšel ven?“

„Ne, na to nebyl čas.“

Inspektoru Waldockovi se podařilo zjistit, že se propuštěný Smith zdržoval nějaký čas v Londýně, pak zmizel, nebo si změnil jméno.

Anonym napsal, že Beck je Smith. Inspektor Waldock si vyžádal v soudním archivu spisy a zjistil z popisu odsouzeného, že nemůže jít o stejné pachatele. John Smith měl hnědé oči a širokou bradu, Beck má modré oči a špičatou bradu. Přesto zavolał oba policisty, kteří Smithe před léty vyslyšeli, a ukázal jim Becka.

„Je to on,“ řekl inspektor Redstone.

„Určitě je to on,“ potvrdil konstábl Spurrel po osmnácti letech, ale inspektora Waldocka stejně nepřesvědčil. Ten tvrdil nejen nadřazeným, že Beck nemůže být totožný se Smithem, ale snažil se o tom přesvědčit i netrpělivého státního žalobce F. J. Simse, který připravoval na domnělého recidivistu žalobu. Protože se chtěl vyhnout komplikacím, dohodl se s náčelníkem kriminálního oddělení Scotland Yardu, ten tvrdohlavého inspektora Waldocka od případu odvolal a další vyšetřování svěřil vrchnímu inspektoru Franku Froestovi.

Tomu stačily dvě místopřisežné výpovědi policistů Redstonea a Spurrela, kteří tvrdili, že tehdejší Smith a nynější Beck je jedna a táž osoba. Marne se podezřelý bránil, že v roce 1877, kdy došlo ke Smithovým podvodům, vůbec nebyl ve Velké Británii. Má dost svědků, kteří mu dosvědčí, že se v letech 1876 a 1877 zdržoval výhradně v Jižní Americe, kde se poctivě živil obchodem. Vrchní inspektor Froest, jeden z nejlepších ve Scotland Yardu, jako by neviděl a neslyšel.

„Vy tedy tvrdíte, že nejste Smith?“ zeptal se formálně.

„Nikdy jsem o něm ani neslyšel,“ řekl Beck.

„Trváte na tom, že jste nebyl odsouzen?“

„Nikdy jsem nestrávil ani jedinou hodinu ve vězení. Mohu to odpřisáhnout.“

„Jak tedy vysvětlíte, že vás poznali dva zkušení policejní úředníci a potvrdili, že jste totožný se zločincem Smithem, kterého před osmnácti lety vyšetřovali a předali soudu?“

„To nedovedu vysvětlit. Znovu však opakuji, že jsem nevinný. Nejsem Smith a nikdy jsem nic zlého neudělal.“

Všechno přesvědčování nebylo nic platné. Dne 3. března 1896 týž soudce Forest Fulton, který v roce 1877 odsoudil Johna Smitha, zahájil v Old Bailey líčení proti Josephu Beckovi a hned v úvodu alibisticky prohlásil, že se už na případ Smith nepamatuje. Státní žalobce Horace Avory přečetl obžalobu. Becka zastupoval jeden z šikovných londýnských obhájců C. F. Gill. Všichni včetně porotců se snažili odvést poctivou práci, povedlo se jim však jen zahrát soudní frašku. Snad nejvíce k tomu přispěl soudní znalec Gurrin, který porovnával Smithovo písmo s Beckovým, a desítky svědků svorně opakujících, že obžalovaný Joseph Beck je okradl.

Později se kriminální psychologové snažili najít vysvětlení pro kolektivní mystifikaci. Ty ženy středního věku při setkání s podvodníkem prožily neobvyklé vzrušení. Najednou, po mnoha letech šedivého života, jim svítila naděje, že upoutaly sympatického, bohatého a vznešeného muže, jakým lord Salisbury či Wilton nebo Willoughby byl. U žen prý, a to zejména u starších a zklamaných, běžně dochází k nebezpečnému stavu, kdy zážitky z citové či sexuální sféry mohou zastínit schopnost logického uvažování. Ve vzpomínkách pak utkví nereálná a nepravdivá představa o muži, kterého potkaly. Všechny svědkyně byly ženy středního věku nebo osamělé vdovy, které zcela zmátla přítomnost britského lorda, nabízejícího jim výnosné místo v zámecké domácnosti. Ta představa je nadmíru vzrušila, o to horší pak bylo procitnutí. Karta se najednou obrátila, z obdivovaného muže se rázem stal darebák. Žádná z nich se nesnažila být nestranná, každá toužila po pomstě.

Beck měl smůlu. Hvězda Scotland Yardu, vrchní inspektor Froest, měl za sebou několik slavných případů. Zřejmě k nim chtěl přidat další. Od počátku byl přesvědčen o vině podezřelého a vůbec nepochyboval o tom, že Beck je Smith. Obžalobu zastupoval před soudem státní žalobce Horace Avory. Předseda soudu Forest Fulton patřil k nejpřísnějším. Před lety odsoudil Smithe. Nynější případ zřejmě považoval za okrajový, na němž si nemůže vysloužit ostruhy, před novináři jednou dokonce řekl, že se na proces Johna Smithe už nepamatuje.

Obhájce C. F. Gill měl vynikající pověst. Při zahájení líčení měl pocit, že proces nemůže prohrát. Chystal se zaútočit na znalecký posudek soudního znalce z oboru grafologie Gurrina, který tvrdil, že srovnáním Beckova a Smithova písma zjistil, že jde o téhož pisatele. Beck byl prokazatelně v roce 1877 v Peru, nemohl tedy psát v Londýně seznamy garderoby pro podvedené ženy a také nemohl být totožný s odsouzeným Smithem. Byl to dobře vymyšlený i připravený tah proti obžalobě, obhájce Gill však nepočítal s paličatostí soudce. Forest Fulton zamítl všechny otázky

týkající se minulého procesu se Smithem, označil je za nepřipustné, protože Smith byl právoplatně odsouzen a trest si odpykal, jeho trestný čin tedy nemůže být podle britského práva znovu posuzován. Obhájce nedostal příležitost vynést svůj připravený trumf. V procesu sehrálo nejzávažnější roli svědectví podvedených žen. Porota pak jednohlasně rozhodla o vině obžalovaného a soudce Forest Fulton odsoudil Becka na sedm let za mříže. Přestože v rozsudku bylo výslovně uvedeno, že Beck nemá být uváděn do souvislosti s Johnem Smithem, ve věznici ho zařadili jako nebezpečného recidivistu do skupiny vězňů se ztíženým režimem a dali mu číslo DW 523.

Samozřejmě že se nesmířil s nespravedlivým rozsudkem a jeho obhájce se také nevzdal. Společně podali od roku 1896 do roku 1901 deset žádostí o obnovu procesu. Neměli šanci. Britské procesní právo ještě neznalo odvolací instanci, a tak marně dokazovali, že odsouzený nemohl spáchat trestné činy, za něž byl odsouzen, protože se v té době prokazatelně nezdržoval v Anglii.

Není zřejmé, zda to udělal propuštěný inspektor Waldock nebo obhájce Gill, či dokonce neznámý úředník příslušného ministerstva, někdo z těch tří si vyžádal spisy odsouzeného Smithe a zarazil se nad jeho popisem, který pořídil vězeňský lékař. Odsouzený John Smith byl žid, byl tudíž obřezán. Okamžitě požádali o lékařskou prohlídku uvězněného Becka a s konečnou platností zjistili, že nemůže být totožný se Smithem. Tím ale také toto kolo zápasu o spravedlnost skončilo. Soudce Fulton byl neoblomný, anebo jen pohodlný, jedno či druhé se však Beckovi stalo osudným. Teprve 8. července 1901 byl podmíněčně propuštěn. Ihned začal připravovat svou rehabilitaci. Stálo ho to celé jmění a stejně nic nedocílil. Náhoda mu totiž připravila nečekané překvapení.

Do Scotland Yardu zase došlo hlášení několika okradených žen, které se staly obětí podvodníka. Stejným způsobem jako před lety se vetřel do jejich přízně starší sympatický pán, vydávající se za britského lorda. Stejně jako před lety jim nabízel výhodné místo hospodyně, stejně jako kdysi je okradl o šperky a o peníze. Nakonec měli ve Scotland Yardu sbírku pětadvaceti falešných šeků, které podvodník vystavil. Inspektor Ward, který dostal případ na starost, byl od počátku přesvědčen, že poznal Beckův styl, že se podvodník vystupující před lety jako Smith a později jako Beck znovu objevil na scéně. Pustil se tedy po jeho stopě.

„Jaké máte zaměstnání, slečno Scottová?“ zeptal se jedné z obětí.

„Pracuji odmalička jako pomocnice v domácnosti.“

„Kde jste se seznámila s tím mužem?“

„Na ulici.“

„To vás potkal a zastavil?“

„Velmi se omlouval, on to je starší a moc milý pán, a prosil za prominutí, že si mě asi s někým spletl, jsem prý tak podobná nějaké lady...“

„Co bylo potom, slečno Scottová?“

„Řekl mi, že jsem mu sympatická a nabídl mi místo hospodyně na svém zámku.“

„A pak vás okradl.“

„Řekl, že mi dá udělat nové, lepší prstýnky.“

„Takže ještě jednou: Paulina Scottová, 22. března 1904. Souhlasíte?“

„Souhlasí, pane inspektore.“

„Poznala byste ho, slečno Scottová?“

„Samozřejmě.“

„Jak vypadal?“

„Starší, dobře oblečený, měl prošedivělé vlasy, choval se jako lord.“

„Už jste se někdy setkala s lordem?“

„Ne, pane inspektore.“

Inspektor Ward se nechtěl ukvapit, proto se pustil po stopě propuštěného Becka. Několik dní ho sledoval. Zjistil, že chodí pravidelně na oběd do jisté restaurace, přivedl tam okradenou služku Paulinu Scottovou, posadil se s ní ke stolu do kouta a ukázal jí Becka. Celou hodinu ho pozorovala, ale ani potom si nebyla jista, jestli je to on. A tak se inspektor Ward rozhodl k osudnému kroku. Pro Becka osudnému.

Beck bydlel na Tottenham Court Road. V pátek 15. dubna 1904 vyšel ráno ze svého bytu a zamířil k Oxford Street. Nedošel ani ke křižovatce u budovy YMCY, když se mu do cesty postavila mladá žena.

„Tak jsem vás přece jen našla, vy zloději,“ řekla Paulina Scottová.

Díval se na ni a nic nechápal. Bezděčně ustoupil pár kroků zpět.

„Ukradl jste mi prstýnky a sovereign. Počkejte, to vám přijde draho!“

„Promiňte, prosím... Nechápu. Nevím, o čem mluvíte. Zřejmě jste si mě s někým spletla,“ bránil se čím dál tím chaběji, tušil, co ho potkalo, a nemýlil se. Sotva se dal do běhu, aby se zbavil rozlícené mladé ženy, objevil se na chodníku inspektor Ward a vyslovil ono osudné:

„Josephe Becku, zatýkám vás pro podezření z podvodu a musím vás upozornit, že cokoliv od této chvíle řeknete, bude moci být před soudem použito proti vám!“

Nezmohl se na jediné slovo. Uvědomil si, co se stalo. Mlčel, i když už seděl na tvrdé lavici policejní stanice v Paddingtonu, kam ho inspektor Ward odvedl. Pak zase stál v řadě několika neznámých mužů, kolem něj defilovaly podvedené ženy, jenom jména měly jiná: Rose Reeceová, Lilly Kingová, Caroline Singerová, Grace Campbellová. Marně se bránil, že je nikdy neviděl.

Rose Reeceová ho poznala okamžitě, Paulina Scottová sice váhala, ale pak také přikývla, ostatní si byly jisty. V jejich výpovědích se sice objevily značné rozpory, jedna tvrdila, že měl pachatel jiný tvar nosu, podle druhé nosil monokl, podle třetí mluvil s akcentem, jiná si zase na takový detail nevzpomínala. Soudce Grantham si s tak jasným případem recidivisty nedělal zbytečné starosti a obhájce Leicester hájil zoufalého klienta jen formálně.

Líčení zahájili 27. června 1904 dopoledne v Old Bailey, odpoledne už porotci uznali obžalovaného Becka vinným. Z protokolů procesu není zřejmé, proč soudce Grantham odročil vyhlášení rozsudku. Nikdy nevyjádřil své pochybnosti ani nezduřoval, proč poslal obžalovaného Becka zpět do vyšetřovací vazby. Novináři později psali o předtuše zkušeného profesionála a o předvídavosti opatrného právníka, snažili se senzační zvrat ještě akcentovat. Další události totiž byly nejen senzací, ale také nezapomenutelnou ostudou Scotland Yardu a britského soudnictví vůbec.

Zatímco Beck seděl v cele policejního vězení, začal falešný lord znovu řádit. Na policii se opět objevily okradené ženy, popisovaly velice příjemného staršího pána, lorda Willoughbyho, bydlícího v hotelu Hyde Park. Hledal pro svoji domácnost v St. John's Wood svědomitou hospodyní. Všechny mu naletěly. Jedině nezaměstnané herečky sestry Turnérový zapochybovaly o šlechtetných úmyslech hodného lorda. Objevily se na policejní stanici.

Detektivní inspektor Kane měl policejní stanici Tottenham Court Road ve svém revíru. Usedl za stůl, nahlédl do žurnálu, kam konstábl zapsal jediný případ ze 7. července. Přečetl si hlášení a dlouze hvízdal.

„Pojďte mi toho ptáčka ukázat, konstáble!“ řekl policistovi ve službě. Pak před ním stál. Znal Becka z vývěsek a také z novin. Jeho fotografie otiskly všechny listy na prvních stránkách. Ted' stál před mužem, který mu byl nepředstavitelně podobný. Možná že byl menší, určitě byl starší.

„Jak se jmenujete?“ zeptal se ho.

„William Thomas,“ odpověděl muž poslušně.

„Okradl jste sestry Turnérový?“

„Ne, pane, vůbec je neznám. Nikdy jsem nikoho neokradl. Jsem poctivý britský občan. Dostal jsem se do téhle nepříjemné situace nějakým omylem. Doufám, pane inspektore, že zařídíte mé propuštění.“

Inspektor Kane dal zatčeného převést na strážnici do Bow Street, pak poslal pro sestry Turnérový.

„Seznámily jsme se s ním v jednom pubu na Picadilly. Choval se velice zdvořile, vykládal, že nám sežene výhodné zaměstnání. Jsme totiž už delší dobu bez angažmá. Pak nám slíbil prstýnky a vzal si na vzor naše, ale mně se to nějak nelíbilo, a tak jsem za ním poslala domovníka, aby ho sledoval. A víte, kam ten chlap šel, inspektore? Rovnou k nejbližšímu klenotníkovi, kde naše prsteny prodal. Lump zatracená! A my mu naletěly.“

Lilly Kingová, Grace Campbelllová, Caroline Singerová i ty ostatní podvodníka poznaly. Když stály před Thomasem, pochopily, co způsobily, když za pachatele označily Josepha Becka. Ted' už bylo pracovníkům Scotland Yardu jasné, že zatčený Thomas je totožný s podvodníkem Smithem, že Joseph Beck je nevinný a že pobyl tolik let ve vězení za jiného.

Náčelník kriminálního oddělení Scotland Yardu Melville Macnaghten se sám pustil do vyšetřování. Vyhledal spisy předchozích případů, zjistil, že jediná žena kdysi zapochybovala o totožnosti podvodníka se zatčeným Běčkem. Jmenovala se Ethel Townsendová. Poslal pro ni, konfrontoval ji se zatčeným Thomasem, prostitutka ho poznala. Také Otilie Meissonierová před léty vypověděla, že měl podvodník za uchem jizvu. Joseph Beck žádnou neměl, ale soudce této skutečnosti nevěnoval žádnou pozornost. Ted' se ukázalo, že Thomas jizvu za uchem má, že je žid a je obřezán, že tedy měl pravdu obhájce Gill, když tvrdil, že Smith a Beck jsou dvě osoby. Pomalu ale jistě se objevoval obraz neodpuštělného justičního omylu. Joseph Beck byl nezákonně odsouzen a odseděl ve vězení trest za zločiny, které nespáchal.

Thomas byl profesionální podvodník, pod nepravým jménem John Smith byl v roce 1877 odsouzen a odseděl si trest. Byl britským občanem, narodil se v roce 1839 v Lincolnshire. Kromě jiných ho usvědčil i domácí, u něhož v roce 1877 jako John Smith bydlel.

„Tak já se vám, pane inspektore, přiznám,“ řekl, když viděl, že se mu nepodaří ze situace vyklíkovat. „Dostal jsem se do finanční tísně. Nikoli vlastní vinou. Neměl jsem ani na jídlo, a tak mi nezbývalo nic jiného než opatřit si peníze. Udělal jsem to jen jednou, pane inspektore, a velice toho lituji. Té dámě se omluvím a všechno jí vrátím.“

Vyrostl prý v Rakousku, kde také vystudoval lékařskou fakultu. Pak odjel na Havaj, kde pracoval jako lékař, později se prý stal majitelem ananasových plantáží nedaleko Honolulu. Nikdo nezjistil, jestli mluvil pravdu. Pracovníkům kriminálního oddělení Scotland Yardu se podařilo ověřit, že v roce 1877, krátce před zatčením, žil v Londýně pod jménem William Weiss a vydával se za rakouského válečného veterána. Když ho v roce 1881 propustili z vězení, vystěhoval se první lodí do Austrálie.

Zřejmě se mu tam nedařilo. Už v roce 1894 se vrátil do Londýna, kde žil pod jménem Meyers. Dopustil se podvodu s padělaným dlužním úpisem, vylákal tři sta liber, policie však nepředložila soudci dostatečné důkazy. Protože nikoho nenapadlo, že by mohl mít něco společného s podvodníkem Smithem, propustili ho, a on znovu začal provozovat staré řemeslo: jako lord klamal důvěřivé ženy a okrádal je o šperky a o peníze. Pak se dozvěděl z novin, že za jeho podvody odsoudili jakéhosi Josepha Becka, a pro jistotu si znovu změnil jméno. Jako doktor Marsh odjel do Spojených států, kde jako doktor W. A. Wyatt provozoval výnosnou lékařskou praxi. Kdoví proč se v pětadesáti vrátil do Londýna, kde znovu začal okrádat osamělé ženy.

Všichni se milili. Vyšetřující Scotland Yardu (kromě inspektora Waldocka, který na své pochybnosti zle dopltil), soudní znalec z oboru grafologie Gurrin, který rezolutně tvrdil, že Smithovo a Bečkovovo písmo je totožné, soudci i porotci, kteří se dali ovlivnit průběhem zmanipulovaného líčení.

Jeden z prvních velkých případů Scotland Yardu se stal nehorázným fiaskem. Státní department pro vnitra Home Office nařídil dne 19. července 1904 okamžité propuštění neprávem zadrženého Josepha Becka, kterého výnosem ze dne 29. července rehabilitovali. Jako odškodné mu nabídli částku dvou tisíc liber. Žalostně malá náhrada za tolik let života neprávem stráveného ve věznici vzbudila u veřejného mínění nevoli. Novináři kritizovali pracovníky vládních orgánů, a tak po článku v Daily Mail úřady zvýšily odškodné na pět tisíc liber. Joseph Beck se z vyplacených peněz dlouho netěšil. Přežil svou rehabilitaci o pouhých pět let. Zemřel opuštěn v nemocnici na okraji Londýna na zápal plic.

Britská vláda musela na skandál kolem justičního omylu aktivně reagovat, veřejné mínění se totiž bouřilo. Tak vznikl první britský odvolací soud Court of Criminal Appeal, který měl v budoucnu zamezit podobným soudním omylům.

Scotland Yard vyvázl z aféry s řádně pošramocenou reputací.

Kdo byl Jack Rozparovač

Oba muži zůstali stát hned u dveří. Jeden v uniformě londýnského konstábla, druhý - menší — v civilu. Muž za psacím stolem, který si dal policistu i koronera předvolat, byl náčelník městské policie, chief commissioner sir Charles Warren, někdejší generál britské koloniální armády. Nerozuměl kriminalistice, neměl v úřadě úspěch, čekalo se, že bude sesazen. A teď, krátce předtím, než měl být v úřadě nahrazen schopnějším, měl v ruce případ, který pobouřil britskou veřejnost, zejména Londýňany; Warrenovi svitla naděje naposledy se před veřejností blýsknout.

„Tak povídejte, konstáble, byl jste u toho první," pobídl policejní prezident uniformovaného strážníka.

„Konstábl Barr, sire, k vašim službám," sklapl nejdřív podpatky, pak se posadil na židli, na kterou mu ukázal sir Warren. Také koroner, úřední ohledávač mrtvol v roli vyšetřujícího soudce, Wynne Baxter, se posadil do křesla blíže šéfova stolu.

„Měl jste službu, konstáble Barre?"

„Měl jsem službu, sire. Byl jsem na pochůzce, sire. Víte, sire, ten můj rajón, to je horká půda. V East Endu bydlí jen pakáž. Zloději, děvky, podvodníci. Každý krade, chlastá, nikdo nemá práci, jen těch pár, co choděj dělat do doků. Služba v East Endu není žádný med, sire. V noci je trochu osvětlená akorát Commercial Road. Koukal jsem otevřeným oknem do putyky Brown's Inn. Bylo strašné horko. Tak teplou noc v srpnu nepamatuju. Jo, tak jsem tam nakoukl. Všichni už byli ožrali a ten randál, co bylo slyšet až na ulici, dělalo pár námožníků.

„Mlátili zloděje, který je chtěl okrást. Tak jsem šel dál. Nepletu se do věcí, po kterých mi nic není, a děvek si taky nevšímám. Kolem půlnoci jich je na ulici jako krys. Zahnul jsem do Plumber Road, sire. Je tam tma jak v pytli. I kurvy zalezly do průchodů. Jak jdu a nahlížím do dvorů, najednou vidím, že tam leží."

„Kde, kdo, kdy?"

„Deset minut před dvanáctou, nebo deset minut po dvanácté. Sehnul jsem se a koukám. Byla nahá. Ležela v louži krve. Ani jsem na ni nesáhl, viděl jsem, že je po ní, sire."

„Co jste udělal, konstáble?"

„Nejdřív nic, sire. Úplně mě to totiž vzalo. My jsme v East Endu zvyklí na všelicos, sire, ale jak byla ta ženská zrychlovaná, tak to tedy bylo něco extra. Když jsem se vzpamatoval, vytáhl jsem píšťalku a začal ze všech sil hvízdát."

„Vy prý jste ji znal, konstáble?"

„Jo, sire. Když jsem si v té tmě dřepnul a podíval jsem se jí do obličeje, měla ho příšerně zřízený, tak jsem ji poznal. Jmenuje se Martha Turnérova. Před týdnem jsem ji vyslyšel, když jsme dělali zátah na Great Eastern Station. Je to děvka z Whitechapelu, sire. Černá vrána z houfu. Ve Whitechapelu je snad každá holka děvka, ale to vy jistě dobře víte, sire."

„Co bylo dál?"

„Přišel seržant, tak jsem nález hlásil. Potom přišel tadyhle pan koroner a tomu jsem taky všechno řekl."

„Jste si jist, konstáble, že je to ta Martha Turnérova?"

„Jo, sire. To jsem. Dělal jsem s ní protokol a moc dobře si to pamatuju. Nepíšu rád. Já si totiž myslím, že to není k ničemu. Žádnýho to nepředělá. Jenže teď vím, že to je k něčemu, když je ta děvka mrtvá."

„Je to ošklivá vražda, sire," řekl koroner Baxter, který na rozdíl od jiných ohledávačů mrtvol měl lékařské, a speciálně anatomické znalosti. „Znetvořil ji jako šílenec. Prořízl jí hrdlo jediným řezem. Hlava drží u trupu jen na páteři. Rozpáral jí břicho, z podbřišku vyřezal některé orgány. Ten chlap se musel vyznat v anatomii."

„Zbraň?" zeptal se Charles Warren.

„Ostrý nůž. Možná řeznický, možná skalpel. Třeba i vojenský bajonet nebo dobře nabroušená dýka."

„Sexuální motiv?"

„Jestli máte na mysli pohlavní zneužití, tak to ne, sire. Že by to mohl být sexuální maniak, to bych nevylučoval. Ale byl to asi levák, sire."

„Z čeho tak soudíte, koronere Baxtere?"

„Podle toho, jak jsou vedeny řezy. Pravák řeže zleva doprava."

„Máte podezření, kdo by to mohl být?"

„Lékař, řezník, pomocník z pitevně. Ty řezy udělal profesionál, sire, někdo, kdo umí zacházet se skalpelem nebo jiným ostrým nožem."

Nikde není uvedeno, které orgány vrah vyřízl. Protože se nenašly, musel je odnést. Žádný policejní protokol z té doby neobsahuje bližší informaci, než že byly vyoperovány z podbřišku. Nabízí se úvaha, že šlo o některý nebo některé ženské orgány.

K vraždě prostitutky Turnérové došlo 6. srpna 1888. Mrtvé bylo pětatřicet let, což bylo v té době dost. Podle novinářských zpráv byla považována za starou prostitutku. Hned druhého dne ráno se policisté pustili do výslechů možných svědků v Plumber Road, vyptávali se jiných prostitutek, pasáků a hospodských, nedozvěděli se však nic podstatného. Nepodařilo se jim dokonce ani zjistit, kde Turnérova bydlela. A tak se odstupujícímu siru Warrenovi nepovedlo vylepšit si před veřejností reputaci. Do vysoké funkce se dostal náhodou, na místo policejního šéfa ho vynesly politické zásluhy. Od počátku však dělal svou práci špatně, a tak se už dříve uvažovalo o jeho sesazení. Pak přišel listopad 1887, kdy byl každý čtvrtý londýnský obyvatel bez zaměstnání, kdy se začali dělníci organizovat, připravovaly se demonstrace, docházelo ke stávkám. Policejní prezident sir Henderson nepostupoval proti nespokojeným dělníkům dost energicky, proto jmenoval ministr vnitra do vysoké funkce zkušeného generála Warrena.

Ten zasáhl opravdu velkoryse: poslal proti dělníkům na dva tisíce policistů, a navíc povolal na pomoc královskou jízdní gardu. Výsledek byl ořesný. Jeden mrtvý a pětadesát těžce raněných, které odvezli do nemocnice Charing Cross Hospital. Generála Warrena oslavoval buržoazní tisk jako vítěze a ochránce pořádku. Proto ho tentokrát ještě nevyhodili. Přežil své propuštění z funkce téměř o rok, v srpnu 1888 však musel jít. Zejména proto, že vyšetřování vraždy prostitutky Turnérové uvázlo na mčlčině.

K výměně stráží mělo dojít 1. září 1888. Sira Warrena měl ve funkci policejního prezidenta — chief commissioner of the metropolitan police - nahradit dosavadní šéf CID James Monro a novým náčelníkem Criminal Investigation Department se měl stát právník Robert Anderson. Čtyřicet hodin před významnými osobními změnami ve Scotland Yardu došlo k další vraždě.

Finsbury Circus tvoří hranici mezi londýnským City a East Endem. Krátce po půlnoci posledního srpna našla policejní hlídka zohavenou mrtvolu prostitutky Mary Ann Nicholsové. Vražda prostitutky v East Endu, který býval označován za žumpu světa, by jistě nevzrušila profesionály ze Scotland Yardu, kdyby mrtvola nebyla opět nahá, kdyby nebyla hlava ubohé oddělena od trupu jediným řezem, kdyby mrtvá neměla rozpáraný podbřišek, kdyby už před ohledáním mrtvolu koronerem nebylo konstáblovi jasné, že také této dvačtyřicetileté prostitutce vrah zručně vyoperoval některé orgány.

Jeden z konstáblů, který ráno prohlížel okolí místa činu, našel odhozený zkrvavený hadr. Měl čtvercový tvar, později se zjistilo, že byl vyříznut nožem ze sukne oběti. To však bylo všechno. Jinou stopu se policistům najít nepodařilo. Byli bezradní, v novinách se o tom psalo, obyvatelé East Endu, zdaleka ne precitlivělí nebo choulostiví, dostali strach. V jejich čtvrti totiž neřádl obyčejný vrah nebo násilník, ani opilý námořník nebo barevný zoufalec z doků, ale někdo, kdo uměl zacházet se skalpelem.

Období kolem roku 1900 bývá v historii kriminalistiky označováno jako černá éra Scotland Yardu a londýnské policie vůbec. Odstupující šéf byl jako krimirtalista zcela nezkušený. Jeho rozkazy týkající se vyšetřování obou vražd byly chaotické a neúčinné. Pátrání nevedlo nikam. Ani nastupující náčelník kriminálního oddělení CID Monro nebyl krimirtalista. Sloužil jako důstojník v britské armádě v Indii a za zásluhy při potlačení povstání domorodých vojáků v britské koloniální armádě se stal generálním inspektorem policie v Bengálsku. Když odcházel do důchodu, dali mu víceméně jako odměnu za zásluhy místo náčelníka kriminálního oddělení Scotland Yardu.

Ministr vnitra Hugh Childers od něho nečekal ani přílišnou horlivost, ani pronikavé úspěchy. Novým náčelníkem CID se stal Robert Anderson a vzhledem ke dvěma bestiálním vraždám, které velice pobouřily veřejné mínění, hned druhý den po uvedení do funkce ohlásil, že je nemocný, a zůstal doma celý měsíc až do 1. října. Tak se aspoň pro začátek vyhnul odpovědnosti za kompetenční spory mezi londýnskou metropolitní policií a policií centra tehdejšího finančního světa - City. Nový policejní prezident udělal jediné: vypsals na hlavu neznámého zločince odměnu ve výši 100 liber. Zřejmě vraha podcenil.

Už 8. září totiž objevili další mrtvolu prostitutky z Whitechapelu. Jmenovala se Annie Chapmanová, ležela ve dvoře v Hanbury Street. Byla to vysloužilá už šestačtyřicetiletá kráska a vrah ji zřídil ještě hůř než obě předešlé oběti. Podle rozřezaného těla mrtvé bylo na první pohled zřejmé, že vražda je dílem stejného zabijáka.

Nařídili razii. Policisté z celého Londýna prohledávali uličky kolem doků, vyslechli tisíce podezřelých vagabundů, probrali staré „zákazníky“, kteří by mohli mít se zločinem aspoň něco společného. Protože nevyšetřili nic, začaly se objevovat v novinách dohady, kdo by mohl být vrahem. A zase se ozvaly úvahy: chirurg, který umí zacházet se skalpelem, řezník, zvyklý pracovat s ostrým nožem, anebo zručný šilenec.

Na jedinou stopu narazil úřední ohledávka mrtvol Wynne Baxter. Provedl pitvu a ohledání všech mrtvol zavražděných prostitutek a prohlásil, že u všech byl vyříznut stejný vnitřní orgán, který by se po vyoperování vešel do šálku na čaj. Podle jeho sdělení existovala právě v té době po této části lidského těla poptávka, někteří lékaři byli ochotni za ni dobře zaplatit. Zřejmě k výzkumným účelům.

Když se zpráva objevila v novinách, dostal ohledávka mrtvol zprávu od kolegy z londýnského patologického ústavu, že se před několika měsíci zajímal právě o tyto orgány jistý Američan, nabízel 20 liber za kus a tvrdil, že je potřebuje ke své vědecké práci. Dokonce prý je chtěl použít jako přílohy k vědeckému elaborátu, který hodlal rozeslat věhlasným vědeckým lékařským společnostem. Orgány neměly být uchovávány v lihu, jak bylo zvykem, ale v glycerinu, aby prý byla zachována jejich vláčnost, a měly být odesílány do Spojených států. Pracovníci londýnského ústavu nabídku Američana odmítli, dozvěděli se však později, že vyjednával ještě s některými dalšími lékařskými institucemi.

„Není tedy vyloučeno,“ prohlásil koroner Baxter, „že se o tomto zájmu dozvěděl nějaký bezohledný zločinec nebo duševně vyvinutý člověk a přišel na myšlenku vydělat si vraždami peníze. Je sice neuvěřitelné, že by mohl tak zrůdný plán vzniknout v mozku lidského tvora, historie kriminalistiky však podobné případy již zaznamenala.“

Koroner Baxter připomínal případ zlodějí mrtvol Williama Harea, majitele penzionu v Edinburghu, a jeho přítele Burka, kteří opíjeli chudáky bez přístřeší, vraždili je a prodávali jejich mrtvolky do patologického ústavu k anatomickým studiím. Když Scotland Yard dostal zprávu o neznámém Američanovi, měli se detektivové okamžitě pustit po jeho stopě. Nestalo se tak. Vedení kriminálního oddělení nepovažovalo sdělení koronera Baxtera za zajímavé, Robert Anderson se stále ještě skrýval doma, novináři se vyjadřovali o schopnostech londýnských krimirtalistů s opovržením.

Dne 29. září přišel na policejní ředitelství dopis bez jména odesílatele. Adresa zněla: Great Scotland Yard, Whitehall Pláče. V té době ještě tato policejní instituce nesídlila na Victoria Embankment. Seržant přinesl dopis policejnímu prezidentovi Monroovi.

Jdu jako předtím po děvčácích, psal neznámý, a nepřestanu, dokud se neocitnu za mřížemi. Ten poslední případ, to byla věc. Neměla čas ani vykřiknout. Nevím, jak by se vám mohlo podařit přistihnout mě. Mám rád svoji práci a budu v ní pokračovat. Brzy o mně zase uslyšíte. Příště uříznu té ženě uši a pošlu vám je. Mám velice ostrý nůž.

Váš oddaný Jack Ripper

Byla to neobyčejná drzost napsat něco takového přímo policejnímu prezidentovi. Vrah si musel být velice jistý, když se odvážil doručit dopis osobně do vrátnice policejního ředitelství. Byl to buď blázen, kterému je všechno jedno, nebo si někdo udělal nejspíš žert. Dopis byl psán perem. Pořídili kopie a zaslali je všem velkým novinám k uveřejnění. Doufali, že třeba někdo pozná písmo a že se najde aspoň nějaká stopa po vrahovi, který už ohlašuje své zločiny napřed.

Pisatel pokřtil sám sebe Jack the Ripper, což se většinou překládá jako Jack Rozparovač, v angličtině má však slovo ripper ještě další a častěji užívaný význam. Znamená také něco jako sekáč, jůra, čertovský chlapík. Zločinec mohl mít na mysli právě tento význam slova, novináři si však vybrali druhý, do soudobého tisku i do dějin kriminalistiky vešel hromadný vrah z Whitechapelu jako Jack Rozparovač.

Hned po obdržení troufalého dopisu mobilizovalo policejní ředitelství stovky londýnských policistů. Hlídkali ve špinavých a neosvětlených ulicích a uličkách East Endu. Také policisté v civilu procházeli ulicemi Whitechapelu, Spitalfieldsu, Stepney a Houndsditchu a vyslýchali podezřelé. Krátce před půlnocí se ozval ostrý hvizd píšťalky. Všichni se rozeběhli k Arbour Square...

Jmenovala se Elisabeth Strideová, pětáctýřicet let, prostitutka. Bydlela v Berners Street. Na první pohled bylo jasné, že je to práce Jacka Rozparovače. Policisté uzavřeli prostor kolem mrtvolky a čekali na koronera. Konstábl Meany a seržant Graham pokračovali v pochůzce. Prošli Sydney Street, v půl druhé byli na rohu Woolsey Street, v jednu hodinu pětáctýřicet objevili další zavražděnou. Ležela pod plynovou lucernou nahá a rozpáraná. Byla to Catherine Eddowsová, prostitutka z Whitechapelu, čtyřicet tři roků. Jeden z přítomných seržantů zavražděnou znal.

V Londýně vznikla panika. V East Endu zvlášť. Novináři pilně přilévají oleje do ohně, lidé se báli vyjít po setmění na ulici. Noviny vycházely ve vysokém nákladu ve zvláštních vydáních. Vydavatelé i reportéři měli žně. V mnoha případech to však přeháněli. Zasloužili se o vznik legendy o Jacku Rozparovači, jeden z nich se později přiznal, že dopis policejnímu ředitelství napsal a poslal on, a ne vrah.

Police pátá stále bez výsledku. Nevyskytla se jediná použitelná stopa. Neschopnost policejních orgánů kritizovali také členové britského parlamentu. Ministr vnitra nařídil zvýšit odměnu za dopadení pachatele ze sta liber na tisíc. Dokonce i nemocný šéf CID Anderson se najednou uzdravil a nastoupil do práce. Téhož dopoledne, kdy znovu zasedl za psací stůl, mu doručili dopis:

Tentokrát byly dvě. Ta první trochu křičela. Nepodařilo se oddělat ji hned. Neměl jsem čas uřezat jí uši a poslat vám je. Udělám to příště.

S přátelským pozdravem váš oddaný Jack Rozparovač

Znovu pohotovost. Hlídky procházely ulicemi ve dne v noci. Text dopisu otiskly noviny. Na policejní ředitelství chodila udání, která s vraždami prostitutek neměla nic společného. Neobjevila se však sebemenší stopa, která by mohla vést k vypátrání vraha. Až 9. listopadu dostala policie šanci.

Londýnský East End byl semeništem hříchu. Přelidněná čtvrť barevných nádeníků a nezaměstnaných, kde v té době bydlel každý desátý obyvatel Londýna, byla odjakživa nebezpečným rajónem. Žilo zde na tisíc prostitutek. Všechny živořily. Ty starší a staré nejvíce. Mary Jane Kellyová patřila mezi ně. Byla sice mladá, ale ve svých pětadvaceti už odkvetlá. Nuzně se živila v zapadlé putyce na Dorset Street, kde hostům zpívala oplzlé písničky, vybrala si pak pár pencí na talíř, polovinu odevzdala putykáři, zbytek strčila do punčochy. Večer 9. listopadu skončila už kolem desáté hodiny.

Byl sychravý londýnský podzimní den. Večer foukal ulicemi vítr od doků Indické společnosti, hnal po chodnících papíry a smetí. Mary Jane Kellyová bydlela u putykáře, mohla tedy jít rovnou nahoru do své komory, kam si také vodívala hosty. Z neznámého důvodu však vyšla na Dorset Street, zabočila do Crispin Street a došla až na Bell Lané. Měla štěstí. Oslovil ji nějaký chlap.

„Halo chicken, za kolik to bude?“

Dávno už ji chlapi neoslovovali haló kuře, ten neznámý jí udělal radost, proto mu řekla nízkou cenu.

„Fajn,“ řekl. „Kam půjdeme?“

„Ke mně.“

„Kde to je?“

„Kousek za rohem. Pojd'!“

Pocházela z Irska, byla známá pod přezdívkou Ginger, žila s přistavním nakládačem Kellym a vydávala se za jeho manželku, přestože nebyli oddáni. Dům v Dorset Street, v němž byla putyka a pokojík Kellyové, patřil jakémusi McCarthymu. Protože prostitutka neplatila nájemné, poslal k ní ráno 10. listopadu inkasistu. Podle jedné verze z tehdejších novin ji právě on našel na posteli mrtvou. Nic nenasvědčovalo tomu, že by se oběť vrahovi bránila, nenašel se ani nůž, kterým byla Kellyová zavražděna, scházel i pověstný chirurgický řez na podbřišku, který charakterizoval zločiny spáchané Jackem Rozparovačem. Mrtvá však měla uřezané uši, nos a prsa.

„Tak vy jste ji viděla ještě ve tři ráno, paní Kennedyová?“ zeptal se konstábl Price.

„Jo. Viděla.“

„Kde a kdy?“

„Mohlo bejt po druhý hodině a ještě nebyly tři. Stála před putykou Britannia s houfem chlapů. Chechtali se jako blázni. Museli bejt vožralí. Ale kdo je ve dvě v noci střízlivěj, konstáble, řekněte sám? Jenom chudáci.“

„No, a co bylo potom?“ zeptal se Price.

„Co by bylo? Nic. Šla jsem si lehnout. Jsem počestná dáma, necourám do rána po ulicích. Zvlášť když je tak hnusný počasí jako včera po půlnoci.“

Výslechy nepřinesly nic podstatného. Někteří sousedi dokonce tvrdili, že viděli Kellyovou živou a zdravou druhý den ráno, jak šla nakupovat, jiní přísahali, že stála ještě v deset dopoledne před putykou a lovila přistavní dělníky,

vracející se z noční směny. Putykář vypověděl, že mrtvou našel on a jeho zaměstnanci. Ze stropu totiž kapala krev.

„Vyběhl jsem na ulici a začal jsem křičet: Krev! Vražda! Pomoc!“

„Dovolal jste se?“

„Na ulici nebyla ani noha, a tak jsem běžel dál a před vchodem East India Department jsem potkal policejní hlídku. Začali pískat a všichni se seběhli. Pak jsme vykopli dveře, viděli jsme ji tam ležet a věděli jsme, že je pozdě. Byla příšerně zřízená. Ten chlap musel být šílenec. Normální nebyl určitě, na to dám krk. Já už jsem za ty léta, co dělám hospodskýho, viděl hezkejch pár mrtvejch, ale o takový hrůze se mi ani ve snu nezdálo.“

Samozřejmě že hned vyhledali přístavního nakládače Kellyho v naději, že je to Jack Rozparovač. Nebyl. Byl to spořádaný dělník, který pravidelně chodil vykládat lodě s uhlím, měl alibi, s Ginger se už nestýkal a několik týdnů už spolu nežili pod jednou střechou. Prověřili si, kde byl té noci, a propustili ho. Protože však v pokojíku mrtvé našli černý soukenný kabát, jaký nosili londýnští lodivodi, začali pátrat v docích.

Londýnské doky v East Endu, to je svět sám pro sebe. Obrovský. Složitý. Má své vlastní zvyklosti a nepsané zákony, které jinde neplatí. Pracovaly zde desetitisíce stálých, ale také náhodných a příležitostných dělníků všech barev a národností. Hledat mezi nimi muže, který v noci zapomněl u prostitutky Kellyové kabát, bylo beznadějné. Jen náhoda mohla policistům pomoci. Nepomohla. Nikdy se nepodařilo vypátrat, kdo byl poslední zákazník dlouhé a hubené Ginger.

Policie však přece měla štěstí. Přístavní dělník Hutchinson byl jediným svědkem, který snad zahlédl vraha.

„Tak vy jste se, Hutchinsone, dostavil sám a dobrovolně do Scotland Yardu, to opakuju proto, že je to moje povinnost. Povídejte, co jste viděl,“ řekl inspektor úvodem.

„No, co jsem viděl? Jeho jsem viděl!“

„Proč si myslíte, že to byl právě on?“

„Já si nic nemyslím, pane, já jen všude čtu, že ho hledáte a nemůžete najít, tak jsem přišel, když jsem ho viděl.“

„Kde to bylo, Hutchinsone?“

„Kde by to bylo? Před putykou. Očumoval jsem venku, neměl jsem na pivo, nemůžu sehnat práci, a Ginger šla s nějakým páskem.“

„Znal jste ji?“

„Myslíte Ginger?“

„No, Mary Jane Kellyovou.“

„Tak tedy, že se takhle jmenuje, to jsem nevěděl, ale Ginger znal každého. Šla s tím nafoukancem dovnitř.“

„Jak vypadal?“

„Jak vypadal? Frajer. Dobře ohozený. Rek bych, že to nebyl ani dokař, ani nakládač, spíš fajnověj.“

„Někdo z City?“

„Tak to zas ne! To by musel být praštěnej.“

„Jak vypadal?“

„Myslím, že mu bylo takovejch pětatřicet, nebyl velkej ani malej, jak vy říkáte střední postavy, a trochu se hrbil.“

„Obličej?“

„Podlouhlej, vlasy černý. Jo, abych nezapomněl, strašně velkej nos a hubu měl taky jako vrata.“

„Měl plnovous nebo knír?“

„Knír. Černej knír vytočený nahoru, teda navoskovaný špičky.“

„Co měl na sobě?“

„Jo, to jsem vám právě chtěl říct, pane. Dlouhej ulstr, dlouhej soukennej ulstr s perziánovým límcem.“

„Na hlavě?“

„Kalabrézr.“

„Široký italský klobouk?“

„No. Vždyť povídám, kalabrézr jako anarchista.“

Z tehdejších novin je známo, co následovalo, když se veřejnost dověděla, jak vypadá, nebo lépe, jak by mohl vypadat vrah whitechapelských nevěstek. Každý, kdo nosil převlecení zvaný ulstr s límcem z astrachánu, vydával se v nebezpečí, že bude napaden davem a lynčován, nebo zatčen hlídkou a vyslýchán na nejbližším policejním revíru. Výkřiky Rozparovač! Upír z East Endu! Přízrak Whitechapelský! se ozývaly pokaždé, když se objevil muž, který se aspoň vzdáleně podobal uveřejněnému popisu pachatele.

Tak se stalo, že padlo podezření na poctivého řezníka z dobytčích lodí, které připlouvaly do Londýna s jatečným dobytkem. Protože k většině vražd došlo o víkendech, kdy mohl mít onen řezník, zručný v zacházení s ostrým nožem, volno, byli mnozí Londýňané, ale především novináři, přesvědčeni, že právě on je hledaným vrahem.

Jindy zase zatkl muže, kolem něhož se shlukli chodci, protože se podobal hledanému. Měl na sobě tmavý ulstr s vlasem i klobouk kalabrézr, mluvil lámanou angličtinou, a tak ho konstablové sebrali a odvedli do Scotland Yardu. Vykázal se platným německým pasem, teprve minulý den překročil hranice Spojeného království. Podezřelý, popisovaný v soudobém tisku jako muž z Berlína, se musel smát, když pochopil, z jakých zločinů ho Angličané podezírali.

Případ, který vzbudil tolik pohoršení a veřejné nevole a současně obnažil neschopnost londýnských ochránců zákona, byl komplikován průvodními jevy všech senzací. Dobrodruzi, pošetilci toužící po publicitě, mstitelé a závistivci se snažili přihřát si polívčičku. Jako u jiných velkých kriminálních případů pak sváděli horlivci vyšetřování na scesti. U vraha nevěstek přivedli však případ do slepé uličky sami příslušníci Scotland Yardu. Nepochopitelné je, že jednu z kachen vypustil náčelník kriminálního oddělení Scotland Yardu Robert Anderson.

„Je zřejmé, že pachatel je duševně nemocný sexuální vrah nejhrubšího zrna, že bydlí někde v okolí místa činu. Jistě

nežije v osamění, jeho okolí o vraždách ví, ale kryje je a odmítá sdělit cokoliv policii.

V době mé nepřítomnosti (zřejmě má na mysli svoji údajnou nemoc, pozn. aut.) prohledala policie v podezřelé oblasti každý dům, každý byt. Obyvatelé, kteří přicházejí domů a zase odcházejí, aniž si jich někdo všimne, drží spolu. Za těchto okolností není problém odstranit stopy po vraždě. Došli jsme k názoru, že vrahem a jeho pomahači byli polští židé. Je totiž všeobecně známo, že tito lidé, žijící v East Endu, nikdy neprozradí svého příslušníka.

Měli jsme štěstí, přesvědčili jsme se, že náš závěr je správný, protože, a chtěl bych to zdůraznit, nevypátrané vraždy jsou v Londýně neobvyklé. Také zločiny typu Jacka Rozparovače patří do kategorie objasněných. Kdyby zdejší policie měla stejné možnosti, jaké má francouzská, stál by vrah dávno před soudem. Důstojníci Scotland Yardu se nemají za co stydět. Nemohu říci víc. Brání mi v tom nepsaný zákon našeho řemesla. Mohu však prozradit, že onen dopis Jacka Rozparovače, který vzbudil tolik pozornosti a který je nyní vystaven v muzeu Scotland Yardu, je výplodem příliš snaživého londýnského novináře.

Veřejnost projevuje o případ velký zájem a já jsem dokonce v jedné chvíli uvažoval o tom, jmenovat vraha nazývaného Jack Rozparovač a uvést také jméno onoho podnikavého novináře. Neprospělo by to však ani veřejnému zájmu a odporuje to tradicím kriminálního oddělení, jehož jsem náčelníkem. Mohu pouze prozradit, že jediná osoba, která viděla vraha, bez zaváhám podezřelého poznala a identifikovala okamžitě, když s ním byla konfrontována. Odmítá však svědčit proti němu. Když uvádím, že jde o polského žida, je to ověřená skutečnost."

Toto víceméně oficiální prohlášení šéfa CID je snůškou výmyslů a dodnes není jasné, proč mělo odvést pozornost veřejnosti od případu, s nímž si londýnští kriminalisté nevěděli rady. Není rovněž logické, že by policie tajila jméno hromadného vraha, zejména kdyby šlo o polského žida. Ti rozhodně nebyli v britském království v oblibě. Šéf kriminálního oddělení Anderson také zapomněl uvést důvod, proč nebyl usvědčený polský žid postaven před soud. Existuje jen jediné vysvětlení. Nehorázná lež měla zakrýt neschopnost londýnských kriminalistů, kteří, jak se zdá, nebrali v té době svou práci příliš vážně, o šéfech policie ani nemluvě. Je pobuřující, že se o lživých prohlášeních mezi sebou ani nedomluví. Podceňovali snad nebezpečí, vyplývající z takových zločinů, anebo přece jen existoval vyšší zájem, aby se jméno vraha neobjevilo v novinách?

Major Arthur Griffiths byl inspektorem britských věznic, zúčastnil se honby za Jackem Rozparovačem. Později prohlásil novinářům:

„Veřejnost se domnívá, že vrah zvaný Jack Rozparovač nebyl nikdy vypátrán. Po vraždě poslední ženy však policie došla k závěru, že existuje hned několik důvodně podezřelých duševně chorých vrahů, kteří by mohli být pachatelé. Jeden z nich byl policii známý polský žid. V době, kdy došlo k vraždám, se zdržoval v oblasti Whitechaperu. Když se u něj později objevily sklony k vraždám, skončil v ústavu pro nervově choré.

Druhý důvodně podezřelý byl ruský lékař, také duševně chorý, v Anglii už několikrát trestaný zločinec. Měl ve zvyku nosit s sebou lékařskou brašnu s ostře nabroušenými skalpely. Jeho dosavadní život lze označit za nejhorší, jaký si kdo může představit. V době, kdy došlo ve Whitechaperu k vraždám, byl nezvěstný nebo se skrýval. Přinejmenším se nepodařilo zjistit, kde se v té době zdržoval.

Také třetí patří do stejné kategorie, je však nejvíc podezřelý. Pracoval jako lékař. Pak onemocněl duševní chorobou a 9. listopadu 1888 zmizel. Na Silvestra, tedy sedm týdnů po poslední vraždě, vytáhli jeho mrtvolu z Temže. Lze odhadnout, že byla ve vodě asi měsíc. Je možné, že se zbláznil a ve slabé chvíli spáchal sebevraždu. Mnohé totiž nasvědčuje tomu, že Jack Rozparovač zemřel, anebo skončil za mřížemi blázince."

Samé dohady, žádná fakta, ani jediná doložená skutečnost. Spekulace pokračovaly.

Známy expert z oboru soudního lékařství profesor dr. Thomas Stevenson pracoval v nemocnici Guy's Hospital. Po Waterloo Road přicházela mladá žena a potácela se slabostí. Když zabočila někde v místech, kde je dnes divadlo Young Vic, do postranní ulice The Cut, upadla a zůstala ležet. Chodci přivolali strážníka, ten ji dal v bezvědomí dopravit do nemocnice Guy's Hospital. Čirou náhodou se dostala do péče profesora Stevensona. Objevil u ní příznaky otravy strychninem. Křeče, dýchací potíže, silné bolesti. Na krátkou dobu se ještě probrala, stačila říct, že užívala lék, který jí předepsal lékař, jeho jméno neznala. Jak vypadal? Vysoký, starší. Nevěděla ani, odkud přišel. Byla to zmatená výpověď a nebylo možné doplnit ji. Žena totiž zemřela.

Profesor Stevenson byl sice chirurg, ale se soudní specializací: jedy a jejich neoprávněné použití. V oboru forenzní toxikologie patřil k předním britským vědcům. Provedl pitvu a jeho předpoklad se potvrdil. Chystal se poslat policii hlášení, když se v nemocnici objevil podobný případ. Jiná mladá žena byla stižena stejným neduhem. Pocházela ze stejné městské čtvrti, také ona mluvila o vysokém, holohlavém lékaři, který jí dal lék. Věděla o něm přece jen něco víc, i když jeho jméno neznala: přednedávnem se přistěhoval do Velké Británie z Ameriky. Také tato pacientka krátce poté zemřela na akutní otravu strychninem a profesor Stevenson vyrozuměl o obou případech Scotland Yard.

Začali vyšetřovat u lékařů v okolí ulice Waterloo. Hledali vysokého, holohlavého muže s cizím přízvukem. Zatím marně.

Na pachatele se přišlo čirou náhodou. Jiné oddělení Scotland Yardu vyšetřovalo případ vydírání. Odhalilo autorku výhružných dopisů, přešetřovalo její denní režim a objevilo jejího snoubence. Byl vysoký, holohlavý, narodil se sice ve Skotsku, ale žil delší dobu v Americe, odkud se před několika měsíci vrátil. Jmenoval se Thomas Neil Cream a byl felčarem. V té době směli, a konečně dnes také mohou, pracovat ve Velké Británii a v mnoha západních zemích vedle lékařů s vysokoškolským vzděláním i zdravotnickí praktici. Dnes musejí, ale na počátku století nemuseli mít žádnou odbornou přípravu.

Thomas Neila Creama zatkli, vyslýchali pro podezření z vražd jedem, on zapíral, ale detektivové Scotland Yardu našli při prohlídce jeho bytu nejen zásoby jedu, ale také deník s poznámkami. Neměl v nich sice zapsána jména obětí a data vražd, přesto však údaje puntičkářského vraha vedly k vypátrání celkem čtyř vražd. Jen motiv ke zločinu neměl Cream žádný.

Při úvahách o osobě Jacka Rozparovače se psychologové zabývali myšlenkou, že to mohl být někdo, kdo se sice stýkal s prostitutkami, náležel však k jiné sociální vrstvě, nakazil se od nich pohlavní chorobou, v pokročilém stadiu ztratil soudnost a začal se mstít. Proto rozpáraná břicha, proto vyoperované ženské orgány. Byla to sice jen spekulace, zněla však logicky. Navíc to byl jediný pravděpodobný motiv k vraždám prostitutek. Thomas Neil Cream však neměl ani takový. Anebo jej dokázal dokonale utajit.

Postavili ho před soud, odsoudili k trestu smrti, v listopadu 1892 popravili na šibenici. lesně předtím, než mu kat Billington navlékl na krk smyčku, pošeptal prý mu odsouzenec:

„Jsem Jack Rozparovač.“

Nic nenasvědčuje tomu, že mluvil pravdu, považují však za povinnost kronikáře historie Scotland Yardu zaznamenat i tuto okolnost, neboť předešlé a některé další nejsou také o nic víc průkazné, přesto však patří do dějin kriminalistiky. Cream si zřejmě chtěl udělat reklamu. Pracovníkům Scotland Yardu se totiž po jeho popravě podařilo zjistit u americké policie, že Cream žil v New Jersey City, působil tam jako felčar a byl pro zabít dvou žen následkem nedbalosti odsouzen k pěti letům káznice. V době, kdy v londýnském East Endu řádl Jack Rozparovač, seděl v americkém vězení, nemohl tedy vraždit britské prostitutky. Za dobré chování ho v roce 1891 propustili na svobodu, on se přestěhoval do Velké Británie, kde pokračoval ve vraždění jedem.

Snad jen o rok později se před porotou v Old Bailey objevil další Jack Rozparovač, aspoň to o vrahovi Chapmanovi novináři tvrdili.

V historii kriminalistiky je zapsáno mnoho traviček, takže by snadno mohl vzniknout dojem, že toto zločinecké odvětví bylo výhradně doménou žen. V dávné době bylo míchání jedů řemeslem málem jako každé jiné. Skutečně je provozovaly ženy. Později si však vrahové používající jed problém zjednodušili. Většinou používali arzen, někdy cyankáli, případ antimonového vraha Chapmana je vlastně výjimkou. Vybral si neobvyklý, leč dostupný jed: antimonovou sloučeninu, nazývanou odborně tartarus emeticus — dávivý vinný kámen.

George Chapman byl a vlastně ještě je záhadnou osobností. Dodnes se neví, zda skutečně byl nebo nebyl totožný s Polákem Severinem Klosowskim. Ve Velké Británii neexistovala na přelomu století žádná přihlašovací povinnost, nikdo neměl ani identifikační kartu, ani žádný jiný doklad, všichni si libovolně mohli měnit jména, aniž o změnu žádali nebo ji někde úředně zaregistrovali. Přehnaná osobní svoboda podporovala anonymitu zločinců, pomohla vytvořit ze čtyřmiliónového Londýna hlavní město zločinu. Čtvrti rozprostírající se kolem doků pak byly bludištěm, v němž se podařilo zmizet leckterému policii hledanému zločinci. Londýn byl také městem propastných třídních rozdílů.

Dne 16. března 1903 zasedli v jednacím síni Central Criminal Court - Ústředního soudního dvora - porotci, aby posoudili případ obžalovaného Chapmana. Tribunálu předsedal jeden z nejvýznamnějších britských soudců Grantham, obžalobu zastupoval generální prokurátor sir Edward Carson, v roli svědků se většinou objevili příslušníci Scotland Yardu.

„Georgi Chapman alias Severine Antonoviči Klosowski, narozený v roce 1865 v Polsku, jste obžalován, že jste 25. prosince 1897 zavraždil Isabellu Spinkovou, 13. února 1901 Elisabethu Taylorovou a 19. října 1902 Maud Marshovou tajným podáváním jedovatého antimonu. Přiznáváte se, že jste spáchal tyto vraždy?“

„Ne, sire. Jsem nevinný. Nezavraždil jsem ty tři ženy. Jmenuji se Chapman. Nikdy jsem se nejmenoval Klosowski.“

„Ať předstoupí první svědek, vrchní inspektor Frank Froest,“ řekl státní žalobce.

Frank Froest byl jedním z nejlepších detektivů Scotland Yardu. Nedávno se vrátil z Polska, kam ho poslal šéf CID sir Edward Henry, aby ověřil totožnost podezřelého. Podařilo se mu zjistit okolnosti, které snad nejvíce pomohly zrodit spekulace, že Chapman je Jack Rozparovač.

„Severin Klosowski se narodil v městě Kolo mezi Poznaní a Varšavou. Od patnácti let se učil felčarem, po čtyřapůlletém učení dostal výuční list jako lázeňský a zdravotní pomocník. Od 1. října 1885 do konce roku pracoval ve varšavské nemocnici Praga, pak přešel do služeb jistého varšavského lékaře jako jeho pomocník, pracoval ke spokojenosti šéfa i pacientů také jako masér. O rok později si podal žádost o místo vojenského felčara. A to je všechno, pane předsedo, co se mi podařilo zjistit,“ prohlásil vrchní inspektor Froest.

„Nemohl přece zmizet!“

„Jistěže ne. Je však možné, že se přestěhoval do Londýna, což je někdy totéž.“

Ve vyšetřovacím protokolu Scotland Yardu, který tvořil jednu z příloh obžalovacího spisu, byla uvedena výpověď jistého Poláka. Přistěhoval se do Londýna a tvrdil, že potkal Severina Klosowského ve Whitechapele. Dokonce velmi podrobně popsal jeho vzhled. Když ho detektivové vyslechli, uvědomili si, že odpovídá popisu Jacka Rozparovače. Tady byly zřejmě kořeny pozdější spekulace a totožnosti Chapmana se záhadným Rozparovačem. Konečně s ostrým nožem, skalpelem či břitvou dovedl zacházet bravurně. Vyřezával pacientům kuří oka, pracoval jako holič, lazebník a ranhojič.

Přijel do Londýna v roce 1888, začal pracovat ve Whitechapele jako holičský pomocník. Později si otevřel v Tottenhamu vlastní oficínu. Seznámil se s Polkou Lucií Baderskiovou a v srpnu 1889 se s ní oženil. Krátce poté se v Londýně objevila jiná Polka, tvrdila, že je Klosowského právoplatnou manželkou, nastěhovala se do bytu novomanželů, a těm nezbylo nic jiného než přizpůsobit se situaci. Bydleli ve třech. Bylo to dozajista podivné společenství dvou žen a jednoho muže a nedělalo dobrotu. Tak se údajná Klosowského manželka vzdala nároku na svého lazebníka, vyklidila pozice a vrátila se do Polska. Klosowski se s manželkou Lucií vystěhoval do Ameriky.

Snad mohla být příčinou nešvarů ta třetí, snad překotně uzavřené manželství od počátku pokulhávalo, Lucie se s Klosowskim hádala stále častěji. Proto se vrátila do Londýna. Lazebník za nějaký čas také pochopil, že mu ve Spojených státech nebudou lézat pečení holubi do úst, a objevil se u ní.

Jako zázrakem se udobřili, milovali se, měli dvě děti, manželství se však znovu ocitlo v krizi, Lucie manžela opustila a už se k němu nikdy nevrátila. Psychologové se snažili vypátrat příčiny rozchodu v naději, že právě na této životní

křížovatelce najdou příčiny pozdějšího jednání několikanásobného vraha.

Klosowski byl rád, že se zbavil nepříjemné manželky, dlouho si nevybíral, seznámil se s hezkou, mladou Annie Chapmanovou, žil s ní v jednom bytě, přijal dokonce její jméno a od té doby přestal existovat Severin Klosowski a objevil se George Chapman. Později se podařilo zjistit, že se snažil zabít dvě mouchy jednou ranou.

Klosowski měl už od jinošských let pletky s ženami. Mnohé ho uháněly i poté, co se s nimi rozešel. Proměnou v Chapmana se snažil zmizet především před nimi. Nestál prý o polské jméno, chtěl vypadat jako Angličan, žít jako právoplatný příslušník tehdy ještě bohatého Albionu. Jedno i druhé se mu podařilo, pletky s ženami se mu však přesto staly osudem.

S žádnou nevydržel delší dobu. Také s Annie Chapmanovou se rozešel. Snad shodou okolností, snad při rozchodu vznikla příčina, ale když ho opustila, začal vraždit. Jeho první známá oběť se jmenuje Mary Isabella Spinková. Seznámil se s ní v rodině společných přátel Rentonových, u kterých kdysi bydlel v podnájmu. Spinková nebyla svěťice, ti dva se snadno a rychle dali dohromady, přestože byla vdaná. Její manžel, nosič zavazadel na jednom z mnoha londýnských nádraží, se s ní už před časem rozešel, Mary totiž náruživě pila a v poslední době byla málokdy střízlivá.

V té době bydlel Chapman u rodiny Wardových. Vysvětlil jim situaci, do jaké se dostal, a řekl, že se prý se Spinkovou brzy řádně ožení. Není jasné, proč chtěl vypadat ctnostně, Wardovým šlo jediné o nájemné, bylo jim jedno, jestli ti dva jsou či nejsou oddáni. Chapman jim však po krátké době oznámil, a nejen jim, že se s Mary Isabellou oženil. Nebyla to pravda, ani ona, ani on nebyli rozvedení, tak nemohli uzavřít manželství.

Mary Spinková měla zřejmě malé úspory. Chapman si totiž krátce poté, co se ti dva dali dohromady, otevřel holírnu, snad jedinou svého druhu — hudební holičství. Mydlil, holil, naparoval, stříhal vlasy a jeho údajná manželka, sice většinou opilá, hrála k tomu zákazníkům na klavír. Do lazebnického tingtanglu se zákazníci jen hrnuli. Chapman na holení s doprovodem klavíru dobře vydělával. Zakrátko si dokonce našetřil na motorový člun, jaký si mohli dovolit jen boháči.

Jedním ze stálých zákazníků byl jistý drogist. Chapman ho v dubnu 1897 požádal, aby mu opatřil dvacet třicet gramů dávivého vinného kamene a řekl, že jed potřebuje pro provoz své officíny. Drogista přinesl lahvičku s nálepkou „jed“, předložil holiči knihu, v níž už tenkrát musely být evidovány léky obsahující jedy, a dal si podepsat příjem. V rubrice, v níž mělo být zapsáno použití jedu, našli později inspektoři Scotland Yardu nečitelné slovo.

Mary Spinková byla sice alkoholická, ale jinak zdravá žena. Nyní začala postonávat. Ještě víc pila, nemohla už ani hrát hostům na klavír, ani zpívat oplzlé písničky. Hudební holírna ztrácela jednoho zákazníka za druhým, pokladna zela prázdnotou, Chapman se rozhodl změnit obor. V roce 1897 koupil hospodu s honosným jménem Prince of Wales Inn a znovu se pustil do podnikání. Jeho družka však na tom byla zdravotně stále hůř. Často zvracela, trpěla průjmami, špatně dýchala, měla bolesti v podbřišku. Hospodský Chapman požádal sousedku, aby u Mary chvíli počkala, a šel pro lékaře. Ten nemocnou prohlédl, předepsal jí léky, víc se však o nic nestaral. Mary Isabella Spinková zemřela 25. prosince 1897.

George Chapman vyváděl jako vdovec. Plakal, nařikal, až ho bylo sousedům líto. Odpoledne téhož dne však šel do své hospody a otevřel lokál jako každý jiný den. Ošetřující lékař vystavil automaticky úmrtní list, vůbec se nepozastavil nad podivným průběhem zdánlivě nevinné nemoci a jako příčinu úmrtí mladé ženy napsal: souchotiny. Pozůstalý hostinský se však zachoval podivně. Aby ušetřil, dal svou údajnou manželku pochovat do společného hrobu s nemajetnými chudáky.

Na jaře příštího roku si dal Chapman inzerát do novin, že přijme pro svůj podnik mladou číšnici. Přihlásila se Elisabeth Taylorová. Pocházela z venkova, ale pracovala už předtím v Londýně jako služka, s hosty to uměla. Byla mladá a hezká, netrvalo dlouho a stala se šéfovou milenkou. Kudy chodil, prohlašoval, jak moc Bessie miluje, po několika měsících začal roztrušovat pověst, že se s ní oženil. Byla to podivná svatba: vyjeli si na výlet pár mil za Londýn, když se večer vrátili, rozhlásili, že se Bessie Taylorová stala paní Chapmanovou. Zase to nebyla pravda, ale mladá číšnice hrála roli šéfové přesvědčivě. Jenomže ji nehrála dlouho.

Krátce po fingované svatbě začala chřadnout. Zvracela, trpěla vysilujícími průjmami, slábla a ztrácela váhu. Chapman zavolal lékaře, ten dal nemocnou převézt na kliniku. Ale ani tam nezjistili, o jakou nemoc jde. Pacientka se rychle uzdravila, mohli ji propustit. Sotva však byla několik dní doma, nemoc se vrátila v ještě nebezpečnější podobě. Za dva dni, 13. února 1901, Taylorová zemřela. Ošetřující lékař dr. Stoker napsal do úmrtního listu jako příčinu úmrtí celkové vysílení organismu následkem dlouhotrvajícího průjmů a zvracení. Ve skutečnosti také nevěděl, na jakou nemoc zemřela.

Vdovec zase předvedl svou bezmeznou zoufalost nad úmrtím drahé Bessie, tentokrát se postaral o slušný pohřeb i o krásný náhrobek. Rodiče nebohé si nemohli údajného manžela jejich dcery vynachválit. Ale už v srpnu 1901 hledal Chapman inzerátem novou číšnici. Tentokrát se jmenovala Maud Marshová, bylo jí dvacet, až do té doby bydlela u rodičů. Otec byl dělník, matka o dceru pečovala, jako by ještě nebyla plnoletá. Proto se přišla podívat do hospody, kde měla její dcera sloužit. Chapman se choval jako džentlmen, napovídal matce Marshové, co ho právě napadlo. Prohlásil, že je sice vdovec, ale matka nemusí mít o svou dceru strach. Pochopitelně musí bydlet v podniku, ale nebudou v domě sami. V prvním patře žije ještě jedna početná rodina.

Matka byla s výsledkem inspekční cesty spokojena, dcera nastoupila, stala se číšnicí hospody Prince of Wales Inn a šéfovou milenkou. Jenomže Maud byla naivní, chtěla se pochlubit a napsala domů, jak se má dobře. Dostala od šéfa zlaté hodinky s řetízem. Dělá jí však také jisté návrhy a ona se nemůže bránit, vyhodil by ji. Paní Marshová napsala dceři krátce a srozumitelně, aby si sbalila svých pár švestek a vrátila se okamžitě domů. Maud matku neuposlechla. Chapman ji umluvil. Jednoho dne se oba objevili u Marshových, kde Chapman oficiálně požádal o ruku dcery. Aby je docela uklidnil a přesvědčil o svých čistých úmyslech, ukázal jim svoji poslední vůli, v níž své příští choti odkazuje 400 liber.

Ani tím však Marshovy neomráčil. Od počátku Chapmanovi nevěřili a nezbavili se podezření, že nemá čisté úmysly, i

potom, když jim Maud napsala, že se stala jeho ženou. Byli prý oddáni v římskokatolické modlitebně v Bishopsgate. Rodiče věděli, že katolická církev nemá žádné modlitebny a neuvěřili ani tehdy, když dcera začala nosit zásnubní prstýnek. Byla Maud tak naivní, že se dala oklamat? Nebo hrála před rodiči hru, kterou režíroval hospodský Chapman? Svátba se totiž podobala frašce. Chapman objednal drožku, nechal kočího předjet před hospodu, pak on a nevěsta nasedli, vozka práskl do koní a provedl dvojici londýnskými ulicemi. Za dvě hodiny se kočár vrátil a v Prince of Wales Inn se konala oslava, které se zúčastnili jako svatební hosté zákazníci podniku.

Stalo se však, s čím Chapman nepočítal. Na svatební oslavě se objevil otec Marsh s manželkou. Oba totiž tušili, že s jejich dcerou není něco v pořádku, a přijeli se přesvědčit. Otec nevěsty dokonce vyžadoval, aby mu novomanžel předložil oddací list. Dcera se při hádce postavila proti rodičům, ti odešli ještě víc ustaraní než předtím. Teď už byli přesvědčeni, že něco není v pořádku.

A měli pravdu. Nebylo. Mladá paní začala churavět. Zvracela, trpěla průjmem, byla slabá a neustále unavená. Přestože se Chapman o ni příkladně staral a ošetřoval ji ve dne v noci, její stav se očividně zhoršoval. Také tentokrát dal starostlivý hostinský svou družku odvézt do nemocnice. Také tentokrát se lékaři neshodli na diagnóze. Hovořilo se o rakovině, o žaludečních potížích, nikomu však nepřišlo na mysl, že by Maud Marshová mohla být záměrně otrávená.

Po několika dnech pobytu na klinice se stav nemocné nápadně rychle zlepšil. Když ji propustili do domácího léčení, došlo ke krizi. Vypadalo to, že ji budou muset odvézt zpátky na kliniku. Chapman však zavolał svého domácího lékaře dr. Stokera. Ten se pokoušel nemocnou léčit, neměl však úspěch. Její stav se den ze dne zhoršoval.

Zavolali její matku. Chapman, který mezitím koupil ještě další hospodu, takže měl nyní daleko méně volného času, zaplatil ještě ošetřovatelku. Staral se o nemocnou, jak mohl nejlépe. Vyhradil si dokonce právo, že jí bude sám vařit, že jí bude osobně připravovat nápoje. Před matkou prohlásil, že musí dostat jen to nejlepší. Její stav se horšil.

Ošetřující lékař dr. Stoker musel být slepý a hluchý, když mu ani tak nápadná událost, jakou bylo onemocnění obou žen, které se o nemocnou staraly, neotevřela oči. Chapman připravil nemocné posilující nápoj — whisky se sodovkou. Maud se však napila jen trochu a matka i ošetřovatelka whisky dopily, bylo škoda vylít ji. Obě onemocněly. Postihlo je křečovitě dávení a prudký průjem, objevily se u nich stejné příznaky, jaké měla nemocná Maud. Společným jmenovatelem byla sklenice ředěné whisky. Doktor Stoker na souvislost nepřišel.

Matka nemocné si marně lámala hlavu, co se vlastně děje s její dcerou. Ztrácela se jí před očima. Když už bylo pozdě, Maud už ležela v bezvědomí, vzpomněla si paní Marshová na sklenici s whisky a sodovkou. Uvědomila si stejné příznaky a pochopila, že nemoc její dcery může být vyvolaná záměrně. Protože nevěřila v umění doktora Stokera, který si očividně nevěděl rady, zavolala k nemocné jiného lékaře, dr. Grapela.

Hned po prvním vyšetření poznal, že jde o otravu neznámým jodem. Spojil se s doktorem Stokerem a sdělil mu svůj názor. Nezavolali policii, chtěli ještě vyčkat. Tim umožnili vrahovi, aby své oběti podal poslední a smrtelnou dávku jedu. Maud Marshová zemřela jen pár hodin po návštěvě doktora Grapela.

Údajný manžel se po smrti své ženy nervově zhroutil. Zase hrál naučenou roli, s níž měl v minulých případech takový úspěch. Doktor Stoker však tentokrát odmítl vystavit úmrtní list bez pitvy. Zoufalý Chapman najednou zapomněl na svůj okázalý smutek, ožil a pustil se hrubým způsobem do lékaře. Ten pochopil proč.

„Nemohu stanovit příčinu smrti, pane Chapmane,“ řekl.

„Jak to, že nemůžete? Je to přece jasné. Já tomu taky trochu rozumím. Zánět střev, celkové vysílení organismu. Zvracení a průjem!“

„Dobře, pane Chapmane, ale co způsobilo ono zvracení a průjmy?“

Doktor Stoker si uvědomil souvislosti s předešlými případy úmrtí Chapmanových „manželek“, rozhodl se provést pitvu a požádal o asistenci tři další lékaře. Zpočátku nenašli nic podezřelého ani pozoruhodného, co by je přivedlo na stopu jedu. Pak se dr. Stoker rozhodl pro vyjmutí některých vnitřních orgánů mrtvé. Poslal je do soudní laboratoře. Tam v nich našli stopy antimonu. Maud Marshová byla otrávena dávivým vinným kamenem, zvaným tartarus emeticus. Je rozpustný ve vodě, má nasládlou, ale nepříjemnou příchut', která se v kořeněných jídlech a aromatických nápojích ztrácí. V malých dávkách není smrtelně nebezpečný, v některých zemích se dokonce ještě na začátku dvacátého století používal jako výchovný prostředek. Když paní domu podezřívala služky z mlsání, přidala do pamlsků trochu jedu a ony se prozradily dávením a průjmem. Alkoholikům jed přidávali do pití, aby se odnaučili pít.

Tartarus emeticus má ještě jednu vlastnost. Jde o sloučeninu antimonu, ten konzervuje mrtvolu toho, kdo jed za svého života přijímal v potravě. Podezřelý z vraždy a také z vražd svých předešlých manželek byl George Chapman. Oba lékaři podali zprávu Scotland Yardu. Dne 23. října 1902 Chapmana zatkli, nařídili exhumaci jeho předešlých obětí a zjistili, že mrtvoly Spinkové a Taylorové byly mimořádně zachovalé, jako by zemřely před týdnem.

Při prohlídce Chapmanova pokoje našli policisté tři sta liber ve zlatě a bankovkách, doklady, z nichž vyplývalo, že je Chapman Klosowski, odborné knihy pojednávající o jech. Inspektor Godley objevil také deník vraha, který předložil soudu jako doličný předmět. Byl v něm tento zápis: Come from America in 1893, independent... přijel jsem v roce 1893 z Ameriky, nezávislý... A tak se ani před soudem neprokázalo, kdo vlastně byl George Chapman. Do poslední chvíle tvrdil, že je Američan, že s Polákem Klosowskim neměl nikdy nic společného.

Dne 16. března 1903 stál před londýnskou porotou. Senátu předsedal soudce Grantham, obžalobu vedl generální prokurátor sir Edward Carson. Před tribunálem vystoupilo 37 svědků, mezi nimi také lékaři, kteří ošetřovali Chapmanovy oběti. Byli ostře kritizováni, že včas nerozpoznali příznaky otravy, že pacientky ošetřovali ledabyle, že zanedbali povinnosti, k nimž lékaře zavazuje Aeskulapova přísaha. Soudní líčení proběhlo bez komplikací, o vrahovi nebylo pochybností, složitější bylo najít motiv k vraždám. Všichni se o to pokoušeli. I detektivové Scotland Yardu, kteří už v této fázi neměli s případem nic společného, se ještě snažili vypátrat příčiny tak hrozných zločinů. Nenašli je.

Porotci se radili o vině či nevině pouhých deset minut. Vrah Chapman byl odsouzen k trestu smrti a 7. dubna 1903 popraven v londýnském vězení Wandsworth. Do poslední chvíle sveřepě tvrdil, že je nevinen, i když pro své tvrzení

nemohl uvést jediný důkaz. Rovněž trval do poslední chvíle na tom, že nemá nic společného se Severinem Klosowskim. V zásadě mu to už mohlo být jedno.

Po popravě hromadného vraha se v Londýně objevily úvahy, že Chapman byl ve skutečnosti Jack Rozparovač. I někteří seriózní kronikáři historie kriminalistiky ještě dnes zastávají tento názor. Jaké však k tomu mají důvody? Jack Rozparovač spáchal své první vraždy prostitutek v srpnu 1888 v londýnské čtvrti Whitechapel. V témže roce se objevil Chapman v Londýně a nějaký čas pracoval právě ve Whitechapele. Lucie Baderskiová, s kterou v té době žil a kterou odmítal přijmout během vyšetřování, ale i po odsouzení, když už byl na cele smrti, prohlásila, že se téměř pravidelně zdržoval v noci neznámo kde a vracel se teprve mezi třetí a čtvrtou hodinou ranní. Neví, proč odcházel, neví, kam chodil a proč se vracel tak pozdě.

Pracovníci Scotland Yardu od počátku tvrdili, že Jack Rozparovač musí mít anatomické znalosti, že umí zacházet s nožem jako profesionál. Tuto skutečnost potvrdili i lékaři, kteří ohledali mrtvolu prostitutek. Chapman byl vyučený felčar, několik let pracoval v nemocnici či jako pomocník lékaře, měl tedy dostatečnou praxi.

Jediný svědek, který snad zahlédl před hospodou Jacka Rozparovače, jak si vede prostitutku Kellyovou do pokoje nad putykou, řekl, že podezřelý mohl být starý kolem třiceti pětaticeti, měl tmavý knírek se špičkami vytočenými nahoru. Popis odpovídal Chapmanově vzhledu. Byl sice mladší, vypadal však na svůj věk staře.

K poslední vraždě došlo v červenci 1889. V květnu příštího roku si Chapman otevřel v Jersey City ve Spojených státech holičský salon. Krátce poté došlo v okolí města k několika nevyjasněným vraždám. Způsob, jak byly ženy zavražděny, se podobal stylu Jacka Rozparovače. V roce 1892 americký vrah najednou přestal zabíjet. Bylo to proto, že se Chapman zase vrátil do Londýna? Ani tato úvaha nedává přesvědčivou odpověď na otázku: Kdo byl Jack Rozparovač?

Záhada kolem totožnosti mnohonásobného vraha přežila až do dnešních dnů. V tisku se mezitím objevily spekulace, profesionálové, ale také detektivové amatéři se snažili rozluštit složitý rébus, zatím však bez uspokoivého výsledku. V roce 1970 se objevil v odborném časopise The Criminologist článek, který způsobil senzaci. Přetiskly ho všechny světové listy.

Tehdy osmdesátiletý, seriózní a vážený britský lékař Thomas Stowell oživil případ Jacka Rozparovače odvážným tvrzením, a než se mohl zúčastnit disputace o něm, zemřel. Přestože už neměl možnost obhájit svou tezi, zní logicky a stojí za zaznamenání. Na úvod vysvětluje doktor Stowell, proč čekal tak dlouho s uveřejněním senzačního odhalení skutečné totožnosti Jacka Rozparovače. Tvrdí, že nechtěl kompromitovat některé své blízké přátele, dokud ještě žili. Vrah Jack Rozparovač prý patřil mezi nejvyšší britskou aristokracii. Pocházel z tak významné rodiny, že pracovníci Scotland Yardu couvli před jeho zatčením, když zjistili, o koho jde.

Ani ve svém článku v odborném časopise The Criminologist si pisatel netroufá jmenovat zločince-aristokrata plným jménem, popisuje ho však tak přesně, že lze odvodit, o koho jde.

„Byl to dědic velké moci i bohatství. Jeho rodina byla po padesát let ctěná a vážená všemi společenskými vrstvami obyvatelstva, pro účinnou podporu veřejně prospěšných institucí, pro pomoc potřebným, zejména pak chudým a dělníkům z průmyslových podniků.“

Jeho babička, která ho přežila, byla známá představitelka viktoriánského matriarchátu. Byla oblíbená, těšila se hluboké účtě. Jeho otec, jehož šlechtický titul na syna přecházel, byl veselý světák a zasloužil se o upevnění postavení Velké Británie na mezinárodním fóru. Jeho matka byla mimořádně krásná žena s křehkým osobním půvabem, měli ji rádi všichni, kdo se s ní setkali.“

Je zřejmé, že doktor Stowell píše o společensky vysoce postavené anglické rodině, dokonce snad o rodině královské. Vrah podezřelý ze zločinů, připisovaných legendárnímu Jacku Rozparovači, byl prý veselý, svobodný mladý muž. Když mu bylo šestnáct, vydal se na cestu kolem světa a nakazil se tehdy velice rozšířenou a prakticky neléčitelnou syfilidou. Nemoc ho donutila stáhnout se do ústraní a zcela změnila způsob jeho života. Rezignoval prý, když mu bylo čtyřicet, těsně po policejní razii v homosexuálním veřejném domě na Tottenham Court Road. Stával nedaleko dnešní univerzitní kliniky. Podnik navštěvovali příslušníci britské aristokracie včetně jistého člena královské rodiny a v Londýně se o tom vědělo.

Pohlavní nemocí nakaženého muže, kterého doktor Stowell opatrně označuje jen jako „pana P“, léčil slavný lékař královské rodiny sir William Gull. Ten by neošetřoval kdekoho. Objevilo se dokonce tvrzení, že ho v noci, po jedné z vražd Jacka Rozparovače, viděli na místě činu ve Whitechapele. Nemohlo to být náhodou. Co by v těchto nebezpečných končinách East Endu hledal tak prominentní lékař v časných ranních hodinách? Proto se doktor Stowell domnívá, že ho na místo činu povolali nebo vyslali, když zjistili, kdo je vrahem, a on přišel, aby oznámil, že jde o šílence, který nesmí zůstat bez dozoru.

Případ Jacka Rozparovače byl dlouhá léta londýnskou senzací číslo jedna. Scotland Yard použil všech tehdy známých metod, aby dopadl vraha. Tenkrát bylo zvykem pozvat na pomoc jasnovidce. V transu je přivedl k výstavně budově ve West Endu, v níž bydlel slavný a významný lékař. Doktor Stowell prozradil, komu budova patřila. Bydlel v ní osobní lékař královské rodiny sir William Gull.

Doktor Stowell znal jeho dceru Carolinu Aclandovou. Hovořil s ní o svých úvahách a ona mu prozradila, že policisté s jasnovidcem skutečně přišli až k jejich domu a jejich počínání matku, lady Gullovou, velice rozčílilo, takže odmítla odpovídat na jejich otázky týkající se jejího manžela. Mezitím se objevil sám sir William, úředníci Scotland Yardu mu položili několik otázek a on odpovídal. Uvedl prý také, že někdy trpí vynecháním paměti. Mezi jiným přiznal, že jednou našel na své košili krev. Doktor Stowell píše, že nejde o nic nevysvětlitelného, jestliže vyšetřoval nebo ošetřoval po jedné z vražd Jacka Rozparovače.

Dcera sira Williama Gulla také doktoru Stowellovi prozradila, že si všimla v otcově deníku zápisu: Informoval jsem Blanka, že jeho syn umírá na syfilis mozku. Zápis byl pořízen v listopadu 1889. Podle doktora Stowella je Blank otcem

„pana P“. Královský lékař sir William Gull pochopil, že whitechapelské prostitutky vraždí jeho nevléčitelný pacient, přemluvil tedy šéfa CID sira Charlese Warrena, aby neprozradil veřejnosti jméno prominentního vraha. Stejně by to nic nepomohlo, je nevléčitelně nemocný a brzo zemře. Proto prý zmizely stopy, které se pracovníkům Scotland Yardu podařilo získat. Jedno důležité sdělení, které údajně zanechal na místě činu sám vrah, včas ukryl sir Charles Warren a nikomu se o objevu nezmínil.

Doktor Stowell předkládá ve svém článku také odpověď na otázku, proč pracovníci Scotland Yardu zastavili po vraždě Mary Kellyové tak náhle vyšetřování. V listopadu 1888 už vedoucí úředníci Scotland Yardu věděli, že je nebezpečný vrah za mřížemi ústavu pro duševně choré. Také koroner, který ohledal mrtvolu Kellyové, prý musel vědět, kdo je vrahem, i on totiž „zametl“ určité stopy, které mohly vést k identifikaci pachatele.

Doktor Stowell neprozradil jméno prominentního zločince. Udělal to za něj někdo jiný. Seriózní spisovatel Donald McCormick ve své knize Totožnost Jacka Rozparovače. Podle jeho tvrzení se Jack Rozparovač jmenoval Albert Victor Christian Edward, vévoda z Clarence, vnuk královny Viktorie, syn britského krále Edwarda VII, který stál v čele britské říše v letech 1901 až 1910. Byl tedy bratrem britského krále George V, který vládl od roku 1910 do 1936. Doktor Stowell měl jeho fotografii, na níž je oblečen do golfového obleku, má tvrdou čepici, malý knír, široký škrobený límec a manžety. Zemřel mladý. Byl těžce nemocný. Jeho choroba dozajista zanechala stopy na jeho duševních schopnostech. Byl dobrým sportovcem, věnoval se lovu, výjimečně šikovně zacházel s loveckým tesákem.

Draze zaplacený omyl

Nepříjemný předvánoční večer 21. prosince 1909. Skotský Glasgow je ponuré město. Vítr prohání ulicemi mlhu, ze zálivu táhne městem clona drobného deště. Je pondělí a děti se těší na čtvrtek, protože si půjdou pod stromček pro dárky. Inspektor Pyper měl poslední noční před Štědrým dnem a netušil, že bude muset sloužit celé Vánoce. Pak ale přiběhl ten udýchaný človíček a řekl, co se stalo nedaleko odtud na Queen's Terrace číslo 15, a on šel s ním a chvílemi oba běželi, jako by se ještě dalo něco zachránit. Inspektor Pyper byl starý policajt, i když mu bylo nedávno teprve čtyřicet, věděl, že se v tomhle řemesle nedá nic uspěchat. Ale upocený pan Adams ho stále pobízel, a tak každých pár kroků popoběhl, aby to nevypadalo, že nemá zájem přijít na místo činu včas.

Krb v obývacím pokoji byl potřísněn, dřevěný příklop truhlíku na uhlí byl na dva kusy a také od krve. Jinak ale bylo v místnosti všechno v pořádku. Nikde stopy po smrtelném zápasu. V houpacím křesle stará paní se surově rozbitou hlavou. Na stolku rozevřený časopis, na něm složené brýle. V ložnici se svítilo, vypadalo to, že vrah sám rozžehl plynové lampy a nechal zde dokonce ležet krabičku zápalek značky Runaway. Na toaletním stolku, ve skleněné broušené misce, brilantový prsten, dva jiné s barevnými drahokamy, zlaté hodinky s těžkým zlatým řetízkem, a dokonce masivní zlatý náramek. Takže žádná loupežná vražda. Tak proč tedy někdo tak bestialně zavraždil tu starou bezmocnou paní? Snad hledal něco jiného než šperky. Na podlaze ležela pootevřená dřevěná intarzovaná kazeta s dokumenty a dopisy. Zde neznámý něco hledal. Papíry byly rozházené po zemi až ke skříni. Ta byla zavřená. Nebyla však zamčená. Té se vrah ani netknul. A právě mezi prádlem ukrývala Marion Gilchristová své šperky v hodnotě více než tři tisíc liber.

„Jak to bylo s tím signálem, pane Adamsi?“ zeptal se inspektor Pyper.

„Paní Gilchristová se strašně bála.“

„Proč?“

„Nevím, ale myslela si, že všichni chtějí ukrást její šperky. Jen se podívejte, pane inspektore, kolik má na dveřích zámků. Na těch z chodby dva patentní navíc, ještě řetěz, dvě petlice a nahoře a dole pro jistotu ještě silné, vykované obrtlíky.“

„Jak byla stará?“ zeptal se inspektor.

„Osmdesát čtyři. Protože náš byt je přesně pod jejím, smluvila si se mnou a s mými sestrami, že třikrát zabouchá, když bude potřebovat pomoc.“

„To byl ten signál?“

„Právě že nebyl. Nejdřív jsme slyšeli ránu, jako když něco těžkého spadne na podlahu. Zvuky, jako když někdo přestavuje nábytek. Teprve pak ten signál: tři rány do podlahy. Jenže nikdo nepřišel otevřít. A uvnitř jako by někdo štípal dříví. Vrátil jsem se dolů.“

„Jak jste si to vysvětlil, pane Adamsi? Věděl jste přece, že tam někdo je a že neotvírá.“

„No, a co jsem měl podle vás dělat? Chvilí jsem čekal u nás v kuchyni. Pak už to vypadalo, že se zřítí strop, jak nahoře někdo strašně mlátil, a tak jsem se znovu vypravil o patro výš. Ještě jsem se zastavil přede dveřmi a naslouchal jsem, užuž jsem se chystal zazvonit, ale uslyšel jsem za sebou na schodech kroky. Otočil jsem se a uviděl Helen. Nesla noviny.“

„Kdo je Helen?“

Pan Adams ukázal na roztřesenou dívku.

„Jak se jmenujete?“ zeptal se přísně inspektor Pyper.

„Helen Lambieová.“

„Co tady děláte?“

„Já, prosím, u paní Gilchristové sloužím. Už tři roky u madame sloužím. Poslala mě pro noviny. Tak jsem šla. A než jsem se vrátila.“

„Kolik je vám let, slečno Lambieová?“

„Jednadvacet.“

„Měla jste klíče?“

„Ano, pane inspektore,“ pokračoval ochotný Adams. „Tak já už jsem nezvonil, Helen otevřela dveře a šla rovnou do kuchyně.“

„A co jste dělal vy, pane Adamsi?“

„Zůstal jsem stát na prahu. Nevěděl jsem, jestli mám jít dovnitř, když už byla doma služka paní Gilchristové. A jak jsem stál u vchodu, otevřely se dveře ložnice, vyšel z nich chlap, v chodbě potkal Helen, vyhnul se jí a pomalu kráčel ke mně, tedy ke dveřím, kde jsem stál. Šel docela klidně, skoro bych řekl pomalu, ale jak se ke mně blížil, najednou jako když do něj střílí. Sotva jsem před ním stačil uskočit. Letěl po schodech a dole práskl domovními dveřmi.“

„Běžel jste za ním, pane Adamsi?“

„Ne. Proč?“

„Neměl jste podezření, že se stalo něco mimořádného?“

„Měl. A taky jsem to řekl Helen Lambieové. Ale ona jako by mě neslyšela.“

„Co jste jí řekl?“

„Co jsem slyšel. Rány seshora a signál paní Gilchristové. Ale Helen nic. Normálně šla do kuchyně, normálně šla do ložnice, já za ní a pak jsem se jí zeptal, kde je její paní. Zastavila se, jako když přemýšlí, otevřela dveře do jídelny a strašně vykřikla. Na parketách před krbem ležela stará paní a všude bylo plno krve. Hlavu měla přikrytou malým koberečkem, co býval u dveří. Když jsem to viděl, rozběhl jsem se dolů. Myslel jsem, že toho chlapa ještě dohoním. Ale ten byl už bůhvídkde. A tak jsem ještě skočil naproti pro doktora a běžel k vám. Ale víte, co mi bylo divné, pane inspektore, že ta holka zůstala tak klidná. Jako by viděla mrtvolu každý den. Toho chlapa se taky vůbec nelekla. Mně to připadalo, že ho snad zná, že ho neviděla poprvé.“

Služka Helen Lambieová běžela pro slečnu Birellovou, neter mrtvé paní Gilchristové, a vrátila se s ní ve chvíli, kdy už byli na místě činu technici kriminálního oddělení Scotland Yardu a místní policie. Probíhalo běžné ohledání místa činu, lékař konstatoval smrt, vyšetřovatelé si poznamenali popis neznámého muže, který uprchl z místa činu, a hned svým prvním protokolem i stanoviskem k případu nastavili výhybku na špatnou kolej. Později se hodně diskutovalo o tom, kdo udělal osudnou profesionální chybu, zda vyšetřovatelé Scotland Yardu, nebo pracovníci instituce, která se jmenuje Lord Advocate. Jí podléhají ve Skotsku státní návladní jednotlivých soudů. Vyslýchají svědky, zodpovídají za předběžné vyšetřování, mají se postarat o dostatečné důkazy a předložit je soudu.

Inspektor Pyper neměl těžkou práci se sestavením popisu podezřelého. Aspoň si to myslel. Viděli ho přece zblízka soused, hudebník z povolání pan Adams, a služka zavražděné Helen Lambieové. Později se ukázalo, že pan Adams byl silně krátkozraký a neměl zrovna brýle, takže jeho popis podezřelého byl více než pochybný. Helen Lambieová se na něj snad ani nepodívala. Na otázku inspektora Pypera odpověděla totiž bez zaváhání, že ho nemůže popsat, nevšimla si, jak vypadal. Přesto se inspektor Pyper odvážil sestavit popis podezřelého a dal ho uveřejnit v novinách:

Hledá se muž mezi pětadvaceti až třiceti lety, 172 až 175 centimetrů vysoký, štíhlý, s tmavými vlasy. Byl hladce oholen, měl na sobě světle šedý plášť a plátěnou čepici. Všichni, kdo by mohli o neznámém říci něco bližšího, nechť se přihlásí na policejní stanici ve West Cumberland Street.

Scotland Yard měl vynikající pověst zejména zásluhou spisovatelů detektivek. Ve skutečnosti se jeho příslušníci dopouštěli mnoha osudných přehmatů. V případě vraždy Marion Gilchristové se však na chybách ve vyšetřování podepsali jiní. Vražda staré dámy se zapsala do dějin kriminalistiky jako justiční omyl.

Začalo to tím, že Mary Barrowmanová přišla 23. prosince na policejní stanici a prohlásila, že podezřelého muže viděla. Bylo jí čtrnáct let, pracovala jako posilkářka. Ten večer, kdy byla zavražděna Marion Gilchristová, šla právě ulicí Queen's Terrace.

„Viděla jsem, jak vyběhl z čísla patnáct a namířil si to směrem k West Cumberland Street.“

„Kolik bylo hodin?“ zeptal se hubené dívky inspektor Pyper.

„Asi sedm.“

V roce 1909 byly ulice skotského Glasgowu jen velmi málo osvětlené. Byl prosincový večer, mrholilo a v ulicích ležela mlha. Neznámý muž jen rychle proběhl kolem nic netušící dívky, a ona přesto dokázala popsat dopodrobna jeho zevnějšek. Lišil se od popisu pana Adamse i od těch několika údajů, které se podařilo dostat ze služebné Lambieové. Oba viděli neznámého v osvětlené chodbě bytu a z bezprostřední blízkosti. Komu tedy věřit? Hned druhého dne, 25. prosince, na Boží hod, se objevil v glasgowských novinách nový popis.

Hledaný muž je asi osmadvacet až třicet let stáří, vysoký a stíhlý, má hladce oholenou tvář. Zvláštní znamení: ostrý, podle vyjádření svědkyně doprava ohnutý orlí nos. Na hlavě měl tvídový klobouk, známý jako donegal, na sobě světle hnědý plášť do deště, tmavé kalhoty a hnědé boty.

Pomineme-li nepravděpodobnou schopnost čtrnáctileté dívky, která si všimne za tmy barvy bot neznámého muže, o němž nemůže tušit, že je podezřelý z trestného činu, když odpustíme glasgowským policistům jistou naivitu, že přijmou takovou výpověď bez výhrad, zbývá jen konstatovat, že Mary Barrowmanová potkala a popsala jiného muže. Identifikační oddělení Scotland Yardu rozeslalo na základě těch dvou protichůdných popisů oběžník, v němž se zdůrazňuje, že může jít o dva různé muže. Oběžník upozorňoval na možnost záměny a varoval před ní. Výzva se minula účinkem.

Marion Gilchristová byla bohatá stará dáma. Její šperky, ukryté mezi prádlem, měly cenu víc než tři tisíce liber. Inspektor Pyper pořídil jejich seznam a od služebné Lambieové se dozvěděl, že schází brilianty posázená brož ve tvaru pľlměsíce. Protože se vražda stala hlavní senzací svátečních vydání glasgowských novin, dozvěděli se čtenáři také o tomto scházecím šperku. Proto se v pátek 25. prosince objevil na policejním ředitelství obchodník s jízdními koly McLean a prohlásil do protokolu, že se mu ve Sloop Clubu v India Street snažil jistý německý žid, známý jako Oscar, prodat zástavní lístek na briliantovou brož ve tvaru pľlměsíce.

„Vy nevíte, jak se jmenuje?“

„To právě nevím. Znáám ho jen jako Oscara. Ale vím, kde bydlí, a jestli chcete, tak vás tam zavedu.“

„Kde to je?“

„St. George's Road 69.“

„Tak jdeme, pane McLeane.“

Na dveřích ve třetím patře starého domu byla vizitka Anderson. Policista v civilu McLeanovi poděkoval a vrátil se na policejní ředitelství. Tam na Andersona, proti němuž neměli ani důkaz, ani důvodné podezření, vystavili zatykač. Když pak o hodinu později zazvonili u dveří jeho bytu, přišel nahoru domovník a řekl jim, že pan Anderson a jeho přítelkyně odjeli dnes večer do Liverpoolu. Měli s sebou sedm kufrů a hodně balíků. Domovník jim je pomáhal naložit do drožky.

Inspektor Pyper neměl žádné důkazy, jen málo zdůvodněné podezření, opírající se o protichůdné popisy těch, kdo návštěvníka bytu Marion Gilchristové viděli, nebo se domnívali, že ho viděli. Protože na dveřích bytu nebyly stopy po násilném otevření, nabízela se úvaha, že opatrná stará paní, která se celý život bála, že ji někdo vykrade, by nepustila do bytu nikoho neznámého. Zřejmě tedy ona i její služka návštěvníka znaly. Proto se služka nelekla ani nedivila, když muže potkala v chodbě. Druhá stopa byla zmizelá brož. Protože neznámý muž, kterého obchodník McLean znal jen jako Oscara, nabízel za výhodnou cenu zástavní lístek, nebylo nesnadné zjistit podnik, který potvrzení vystavil. Byl v Sauchiehall Street. Nahlédnutím do knihy zastavených předmětů se zjistilo, že na brož byla proplacena záloha už 18. listopadu, tedy měsíc před vraždou, a majitel zastavárny měl šperk celou dobu v nedobytné pokladně. Když jej ukázali služebné Lambieové, bez rozmyšlení prohlásila, že to není brož její paní, ta měla jen jednu řadu briliantů a tahle má tři. Tím vlastně padl jediný důvod podezření proti Os-carovi alias Andersenovi. Jenomže policisté se z nejasných příčin nemínili vzdát svého názoru, přestože identifikační oddělení Scotland Yardu zjistilo, že se podezřelý jmenuje Oscar.

Přijel do Glasgowu z Ameriky, myslel si, že na něj čeká štěstí i bohatství, zažil zklamání, tak se rozhodl vrátit zpátky za oceán. Všichni sousedi a známí věděli, že se chystá do Spojených států, na setkání každému říkal, že hledá nájemníky pro svůj byt. Jeho londýnský přítel Rodgers potvrdil pracovníkům Scotland Yardu, že našel Slaterovi dvě dámy ochotné převzít glasgowský byt, a Oscar Slater se svou milenkou Antoinovou odjeli ještě téhož dne do Liverpoolu, kde si zajistili kajutu druhé třídy na transoceánském parníku Lusitania. Až do odjezdu bydleli v hotelu North Western, kde se podezřelý zapsal do knihy hostů jako Oscar Slater z Glasgowu, což by sotva udělal vrah přecházející před policií.

Kdyby šlo o lupiče se špatným svědomím, sotva by po hospodách nabízel zástavní lístek na briliantovou brož, zejména v době, kdy všechny glasgowské listy denně přinášely články o vraždě, o stavu vyšetřování a o skutečnosti, že policie hledá zmizelou brož ve tvaru půlměsíce. Nepodařilo se zjistit, kdo udělal osudnou chybu, ale na Oscara Slatera vydali zatykač, vypsali odměnu ve výši 200 liber za jeho dopadení a na newyorské policejní ředitelství poslali telegram tohoto znění:

**ZATKNĚTE MUŽE CESTUJÍCÍHO POD JMÉNEM OTTO SANDO V KAJUTĚ DRUHÉ TŘÍDY PARNÍKU LUSITANIA, HLEDANÉHO VE SPOJITOSTI S VRAŽDOU MARION GILCHRISTOVÉ V GLASGOWĚ. MÁ KŘIVÝ NOS. PROHLEDEJTE HO I JEHO SPOLUCESTUJÍCÍ, JESTLI NEMAJÍ U SEBE ZÁSTAVNÍ LÍSTKY.**

Adolf Anderson, Otto Sando, Oscar Slater, ale také Ant-hony George se původně jmenoval Joseph Leschziner. Narodil se v roce 1870 v židovské rodině v Horním Slezsku, v dnešním městě Opole. Vychodil školu, vyučil se v dřevařském obchodě, odstěhoval se do Hamburku, kde pracoval jako bankovní úředník. Když měl narukovat, odjel raději do Londýna, kde pracoval jako úředník v sázkové kanceláři. Protože Angličané nevěděli, jak vyslovit jeho neobvyklé jméno, začal si říkat Oscar Slater. Pracovníkům Scotland Yardu se podařilo vystopovat, že působil v Edinburghu, dvakrát se přeplavil do New Yorku, vydělal dost peněz, v Glasgowě měl také štěstí, a tak se sem vrátil. Oscar Slater měl neobvyklé zaměstnání. Zakládal a vedl „společenské kluby“, kde se hrály hazardní hry, uzavíraly sázky, což byla činnost na hranici legality, proto někdy používal jména Sando, Anderson či George. V New Yorku například založil a vedl The Italian American Gun Club, což byl na počátku dvacátého století velmi známý a oblíbený podnik.

Slater měl ještě další důvod, proč někdy cestoval pod přijatým jménem. Už v roce 1902 se v Edinburghu oženil. Manželství se nepovedlo. V té době nebylo snadné ani běžné rozvést se, tak tedy ženu opustil a posledních pět let žil s mladou hezkou Francouzskou Andrée Junio Antoinovou, což pochopitelně musel před svojí legální manželkou tajit. Milenci se nastěhovali začátkem listopadu 1908 do bytu v Glasgowě na St. George's Road 69, koupili si nábytek a najali služebnou, Němku Katharinu Schmalzovou. Na dveře bytu dali přišroubovat mosaznou tabulku se jménem Anderson-dentista.

Proč zvolil Slater takovou kamufláž? Snad proto, že se nestýkal s džentlmeny. Jeho pracovišti byly noční kluby v Renfield Street nebo v Sauchiehall Street, byl členem Sloop Clubu v India Street. Nikdy v nejmenším neporušil zákon. Jeho jméno se nevyskytovalo v kartotéce Scotland Yardu. Nikdo nikdy neprokázal, že znal Marion Gilchristovou, že o ní vůbec někdy slyšel nebo věděl, že vůbec něco tušil o její brilianty posázené broži. A přesto ho zatkli.

Lusitania, v té době jedna z největších parolodí, obstarávající pravidelnou dopravu mezi Starým a Novým světem, přistála v New Yorku 2. ledna 1909. Na Slatera a jeho družku čekali policisté. Zatkli je, prohledali a našli zástavní lístek na briliantovou brož, vystavený v glasgowské Sauchiehall Street na prokazatelně jinou brož. Scotland Yard zřejmě opomněl informovat newyorskou policii, že se již záležitost s briliantovou broží vysvětlila. Jenomže v případě Oscara Slatera došlo k mnoha neobvyklým přehmatům.

Nejdříve se ze Scotland Yardu snažili domluvit s newyorskou policií o vydání podezřelého. Do Londýna a později také do Glasgowu však došla zamítavá odpověď. A tak kdosi, a nikdy se nepodařilo jmenovitě zjistit kdo, rozhodl, že všichni tři svědci, kteří spatřili údajného vraha Marion Gilchristové, služka Helen Lambieová, soused Adams a čtrnáctiletá

Mary Barrowmanová, odjedou z Glasgowu do New Yorku, aby podezřelého identifikovali. To jistě nebylo obvyklé. Britská policie málokdy platí svědkům cestu do Ameriky, pokud vůbec nejde o jediný případ.

Když už se rozhodli pro tak nákladný způsob vyšetřování, dali si práci s instruktáží svědků a udělali zásadní chybu. Všem třem napřed ukázali Slaterovu fotografii. Nebyl to však jediný přehmat, kterého se vyšetřovatelé dopustili. Učili obě dívky nazpaměť 'odpověď', kterou od nich chtěli slyšet. Helen Lambieová později vypověděla, že ji snad dvacetkrát či třicetkrát znovu a znovu musela před policisty opakovat, a Barrowmanová chodila čtrnáct dní každé ráno na policejní ředitelství, kde ji napovídali, co má říkat. A tak se původní plátěná čepice změnila na tvídový klobouk zvaný donegan, ze světle šedého vlněného převlečníku se stal světle hnědý plášť do deště. Dvanáct dní se svědci plavili na palubě Lusitania a připravovali se na vystoupení. Pak kývli, že to byl Oscar Slater.

Oscar Slater se spojil s obhájcem Gordonem Millerem, ten mu poradil, aby jakékoliv další vyšetřování odmítl jako protiprávní, záležitost s broží se přece vysvětlila. Oscar Slater si však byl naprosto jistý, vždyť starou dámu ani neznal, a tak souhlasil s cestou do Glasgowu, kde se dobrovolně postaví před vyšetřujícího soudce. Byl přesvědčen, že se všechno snadno a rychle vysvětlí. Měl obrovskou smůlu, nepočítal se zaujatostí glasgowské policie. To se mu stalo osudné.

Protože Slatera zatkl už při výstupu z lodi, zůstala jeho zavazadla na celnici. Zapečetili je. Když se pak plavil zpátky do Velké Británie, byly už kufrы pod policejním dozorem. Pečetě zlomili a obsah prohlédli až v Glasgowu. Prádlo, šaty a osobní potřeby byly pečlivě složeny, obsah zavazadel neodpovídal představě narychlo sbalených kufrů zločince prchajícího přes oceán před spravedlností.

Měl s sebou dokonce i sadu domácího nářadí, které koupil před odjezdem v obchodním domě Woolworth za dva a půl šilinku. V pouzdře z voskovaného plátna, kde byly na kartónovém podkladě připevněny gumičkami kleště, vrták, šroubovák, našli vyšetřovatelé také malé čalounické kladívko. Zabavili je, domnívali se, že jde o vražedný nástroj. Přitom muselo být každému soudnému člověku zřejmé, že tak malým a lehkým nástrojem nebylo možné způsobit tak těžká zranění hlavy, jaká lékaři zjistili při pitvě Marion Gilchristové. To však nevadilo, aby policisté s tvrdošíjnou tupostí nepovažovali náhodný nálezký za důkaz.

V kufru našli i měkký plstěný klobouk, lehký nepromokavý plášť do deště a dvě plátěné čepice. To všechno považovali za doličné předměty. Nepomysleli na to, že by skutečný vrah musel být padlý na hlavu, aby pečlivě zabalil vražedný nástroj a svršky, v nichž utloukl Marion Gilchristovou, a stěhoval tyto kompromitující předměty s sebou za oceán.

Jak už to u kriminálních případů s velkou publicitou bývá, přihlásilo se na dvě desítky svědků, kteří tvrdili, že viděli vraha. Policie vybrala dvanáct nejvěrohodnějších a dozvěděla se od nich, že pachatel už několik týdnů před vraždou okouněl před domem a pod okny bytu Marion Gilchristové. Nikdo ze svědků nikdy neviděl Oscara Slatera, muže střední postavy s výrazným nosem a velmi tmavou pletí. Na první pohled vypadal jako cizinec. Mluvil špatnou angličtinou, už po prvních větách musel každý poznat, že není Angličan. Žádný ze svědků, ani Adams, Barrowmanová a Lambieová se nezmínili o jeho exotickém zjevu. A policie se zase vyznamenala. Všem dvanácti vybraným svědkům ukázala nejdřív jeho fotografii, pak postavila německého žida s tmavou pletí a černými vlasy mezi tucet ryšavých Skotů a dala svědkům hádat, který z nich je Slater.

Svědka, který vypovídal jinak, než si policisté přáli, neměl šanci. Agnes Brownová byla mladá vzdělaná dáma, povoláním učitelka. Přišla na policii a vypověděla do protokolu:

„Stála jsem toho večera na rohu West Cumberland Street a viděla jsem utíkat z místa činu dva muže. Jeden byl oblečen do šedého kabátu, druhý měl na sobě modrý soukenný s černým sametovým límcem.”

„Můžete svou výpověď odprísáhnout, slečno Brownová?” zeptal se policista.

„Samozřejmě. Přisáhám, že je to pravda.”

Nikdo mladou učitelku nepodezíval, že chtěla neznámému Slaterovi uškodit. Když se vrátil ze Spojených států do Glasgowu a policisté ji s ním konfrontovali, prohlásila bez váhání:

„Ano, je to on. Měl na sobě modrý plášť.”

Touto výpovědí vnesla do případu ještě víc zmatku a zpochybnila také tvrzení Mary Barrowmanové. Jestliže tyto dvě ženy ve stejné chvíli ze stejného místa pozorovaly prchajícího vraha, pak musely stát jen pár kroků od sebe. Podle prohlášení obou však jedna druhou neviděla. Byly snad tak soustředěny na podezřelého, že si dokonce jedna z nich všimla hnědých bot prchajícího, ale nevšimla si své sousedky na chodníku? Agnes Brownová, bytem v Glasgowu na Grant Street 48, byla uvedena na listině svědků pod číslem 46, nebyla však soudcem povolána k výpovědi. Nabízí se jediné vysvětlení: Lord Advocate nestál o další komplikace případu, v němž scházely přesvědčivé důkazy.

Provdaná sestra pana Adamse, paní Lidellová, která přišla onoho osudného večera pět minut před sedmou za svým bratrem a tvrdila, že zahlédla v domě vraha, při konfrontaci se Slaterem řekla, že je to on, prohlásila však také, že měl na sobě tmavý hnědý tvídový kabát a hnědou tvídovou čepici. Když jí ukázali Slaterův plášť do deště, řekla, že ho vidí poprvé.

Kdyby si byl inspektor Pyper vzal papír a tužku, mohl si spočítat, že paní Lidellová viděla údajného vraha v 18.55 v jednom plášti a čepici, Adams, Lambieová a Barrowmanová ho viděli v 19.10 úplně jinak oblečeného, Agnes Brownová tvrdila, že v 19.12 měl na sobě zase jiný kabát. Pak se objevila dokonce známá zavražděná Marion Gilchristová. Bydlela v ulici naproti a trvala na tom, že měl na sobě světlý převlečník, kostkované nohavice, kamaše a na hlavě černou buřinku. Její tři dcery matčinu výpověď potvrdily. Jedna z nich dokonce řekla, že se kolem domu potloukal několikrát a ona s ním mluvila. Mluvil prý jako každý jiný, neměl cizí přízvuk. Nemyslí si, že to byl cizinec. Oscar Slater ani po dvaceti letech pobytu v Anglii nemluvil jako Angličan, po prvních slovech bylo zřejmé, že je cizinec.

V pondělí 3. května 1909 postavili Oscara Slatera v Edinburghu před porotu. Soudnímu dvoru předsedal lord Guthrie, žalobcem byl Lord Advocate Alexander Ure, pozdější lord Strathclyde, obžalovaného hájil obhájce McClure. Oscar

Slater musel podstoupit nerovný boj. Soudce předvolal jen ty svědky, kteří se hodili obžalobě, proces se točil kolem oblečení údajného vraha.

Obhájce prokázal, že Oscar Slater před nikým a před ničím neutíkal. Naopak chystal se na návrat do Spojených států už několik týdnů předtím, nijak se odjezdem netajil, o jeho cestě vědělo několik jeho známých, kteří to také dosvědčili. Soud měl možnost přečíst si dopis Slaterova obchodního partnera Devota. Radil mu, aby se vrátil do Saň Franciska, kde jdou obchody dobře, a on mu odpověděl, že to udělá, jen co se mu podaří prodat nábytek a byt pronajmout. Z Londýna přijel Slaterův přítel Rodgers a vypověděl, že k Slaterovi poslal paní Freedmanovou a její sestru, které po něm převzaly byt. V den, kdy přijely do Glasgowa, bylo to na Štědrý den ráno, odjel Slater a jeho družka se zavazadly do Liverpoolu.

Málokterý kriminalista by postoupil soudu případ s podezřelým, který má prokazatelné alibi, když je navíc téměř známo, kdy došlo k vraždě. Marion Gilchristová byla zavražděna mezi 19. a 19.10 hodinou. Podezřelý Slater byl prokazatelně v 18.12 na londýnském hlavním nádraží, odkud posílal telegram. Přesný čas je uveden na vyplněném formuláři. Odtud šel do Johnstonovy biliárové herny v Renfield Street, kde ho vidělo několik známých. Podle svědectví jistého Ratmana opustil lokál v půl sedmé a řekl, že jde domů na večeři. Herna není příliš vzdálena od ulice Queen's Terrace. Jiný známý, Auman, prohlásil, že Slater měl na sobě plášť do deště a Černou buňku. Není tedy pravděpodobné a snad ani možné, aby se stačil převléci a vyšel na ulici v hnědém tvídovém plášti a hnědé čepici, jak ho údajně viděla v 18.55 paní Lidellová na schodišti domu číslo 15. Přitom jeho družka Antoinová i služebná Schmalzová prohlásily pod přísahou, že v sedm večer seděl jako obvykle u stolu a večeřel.

Byl to podivný proces, plný omylů a opomenutí. Některé důležité svědky vůbec nepředvolali. Soudce neměl ani zájem vyslechnout názor doktora Adamse, který první ohledal mrtvou, ignoroval i dobrozdání expertů. Ti nepovažovali za možné, aby někdo způsobil tak malým a lehkým předmětem, jako je čalounické kladívko na malé hřebíčky, tak těžké rány. Výpovědi doktorů Aitchisona, Robertsona a Veitcha, které předvolal obhájce jako soudní znalce, zůstaly nepovšimnuty.

Lord Ure se dopustil psychologického nátlaku na porotce. Místo aby se držel prokázaných skutečností a podle nich se snažil posoudit vinu či nevinu obžalovaného, rozhorlil se proti Slaterově družce Andrée Juno Antoniové. Bez jediného důkazu, jen na základě pomluv ji vylicil jako poběhlíci. Přijímala údajně pánské návštěvy a z výnosu tohoto zavrženíhodného povolání vydržovala Oscara Slatera. Předvolal svědka, jistého Camerona, který prohlásil, že „slyšel, že se Slater nechává vydržovat“. Obžalovaný pak vypadal před porotci jako odsouzeníhodný darebák, povaleč a karbaník, lišící se i vzhledem od puritánských Skotů. Bez nadsázky lze mluvit o předpojatosti soudu i poroty. Ani veřejné mínění nestálo na straně obžalovaného. E. C. Palmer z Daily News napočítal ve své reportáži ze soudního líčení pětadvacet nesprávných, nepravdivých či zkomolených tvrzení. Některá z nich bila do očí. Státní žalobce například tvrdil, že se dal Oscar Slater na Štědrý večer na útěk a chtěl zmizet z Velké Británie, protože se z večerních novin dozvěděl, že ho hledá policie. Ve skutečnosti se policie dozvěděla o jeho existenci až večer od McLeana a jméno podezřelého se objevilo poprvé v novinách až v době, kdy už byl na palubě lodi Lusitania, kdesi uprostřed oceánu. O motivu vraždy prohlásil lord Ure jedinou větou, týkající se brilantové brože:

„V průběhu procesu dokážeme, jak se obžalovaný dozvěděl, že paní Gilchristová vlastní onen šperk.“

William Roughead, jehož zpráva o případu je základem této rekonstrukce, později prohlásil, že byl přítomen procesu, pozorně poslouchal, lord Ure se však už do konce o broži nezmínil, vůbec nevysvětlil pohnutky ani souvislosti, prostě záležitost ignoroval a svůj slib, či spíš jen narážku vyslovenou pro efekt, vůbec nesplnil.

„Některí právníci se trápí pochybnostmi, Ure žádné neměl. Některé zmate síla důkazů druhé strany, pro Urea druhá strana neexistovala. Pevně a neochvějně věřil síle svých důkazů a neuznával jiný názor kromě svého,“ prohlásil po procesu přítel a kolega žalobce Urea lord Alness.

Porotci se radili hodinu a deset minut, uznali Oscara Slatera vinným a soudce lord Guthrie vyslovil trest smrti. Měl být vykonán 27. května v Glasgově.

Skotské veřejné mínění stálo od počátku proti cizinci Slaterovi a Londýňané se přidali. Pracovníci Scotland Yardu si po rozsudku myli ruce, příprava procesu byla přece glasgowskou záležitostí, místní policie se na ně dívala trochu jako na nafoukané konkurenty z metropole. Případ Oscara Slatera však vzbudil mimořádnou pozornost především až po vyslovení verdiktu. Zaslíbení čekali rozsudek „osvobozen pro nedostatek důkazů“, protože soud Slaterovi vinu skutečně neprokázal. Nyní se veřejnost obrátila proti soudci a žalobci. Dvacet tisíc podpisů bylo na petici, kterou doručili ministru pro skotské záležitosti. Odborníci věcně napadli zaujatost soudu a vyjmenovali chyby a přehmaty, jichž se zástupci koruny dopustili.

Přípravy k popravě byly už v plném proudu, když starosta Glasgowa dostal telegram z Londýna: popravu odložit! Druhého dne pak doručili na glasgowskou radnici dopis ministra pro skotské záležitosti lorda Pentlanda. Nedohodl se sice s ministrem spravedlnosti lordem Loreburnem a soudcem lordem Guthriem, přesto se rozhodl Slatera omilostnit. Jak se později ukázalo, bylo to významné, lze říci historické rozhodnutí. Případ Oscara Slatera totiž ještě zdaleka nekončil.

Odsouzeného odvezli do věznice Peterhead, ponurého komplexu budov, neblaze proslaveného stávkou 170 vězňů v roce 1972 za lidské podmínky výkonu trestu. Za Slaterem zapadly dveře cely, policejní prezident rozdělil vypsanou odměnu 200 liber. Mary Barrowmanová dostala polovinu, John Forsyth z kanceláře paroplavební společnosti Cunard Line, který upozornil, že hledaný Slater je na palubě Lusitanie, 40 liber. McLean bůhví za co také 40 a Gordon Henderson, vedoucí Motor Clubu v India Street, 20 liber.

V historii kriminalistiky a soudnictví existuje několik případů, kdy se proti nespravedlivému rozsudku postavili známí spisovatelé, politici či jiné osobnosti veřejného života. Nejznámější je snad stanovisko francouzského spisovatele Emila Zoly v případě kapitána Dreyfuse. Pro revizi rozsudku nad Oscarem Slaterem vystoupili hned dva britští

prominenti, vynikající právník Herbert Stephen a duchovní otec slavného Sherlocka Holmese, spisovatel Sir Arthur Conan Doyle.

Sir Herbert Stephen napsal do Timesů, že obžalovanému nebyla před soudem prokázána vina, a uvedl důvody. Sir Conan Doyle napsal útlou knížku *The Case of Oscar Slater*, v níž poněkud podle vzoru Sherlocka Holmese došel k jinému závěru než soud. Vrah nehledal v bytě Marion Gilchristové peníze či šperky. Nezajímala ho ani brilantová brož. Přišel si pro nějaký dokument, možná pro závěť, a brož odnesl jen proto, aby zmátl policii a svedl vyšetřování na falešnou stopu. Byla to sice zajímavá úvaha, ale neprůkazná. Slavný spisovatel prospěl Slaterovi pouze v jediném: veřejnost na případ nezapomněla.

V březnu 1914 poslal glasgowský spisovatel David Cook ministru pro skotské záležitosti elaborát, který měl větší váhu, protože byl odborně fundovaný, nebylo tedy dost dobře možné argument ignorovat. Ministr nařídil vyšetřování s vyloučením veřejnosti, ale svědci nevypovídali pod přísahou a nikdo se nezabýval tím nejdůležitějším: způsobem, jak byl proces veden, jak byli svědci i porotci ovlivňováni. „Tajné vyšetřování“ nevedlo k žádoucímu výsledku, řídili je totiž ti, kdo justiční omyl zavinili.

John Thompson Trench, poručík glasgowské policie a detektiv s vynikajícími výsledky, nositel Královské medaile za zásluhy, měl za sebou úspěšnou kariéru a pověst nekompromisního ochránce zákona. Patřil k typu nepříjemných detektivů, kteří strkají nos do případů, po nichž jim úředně nic není, cítí-li, že je ohroženo právo a spravedlnost. Od počátku vyšetřování, které sledoval, jehož se však nezúčastnil, měl pocit, že Scotland Yard a později také glasgowská policie jde po nesprávné stopě.

„Řeknu vám, proč si to myslím,“ prohlásil později. „Lambieová, to je ta služka, viděla v bytě někoho jiného než Slatera a znala ho. Proto se chovala tak podivně, ani nevykřikla, ani se nepolekala, když ho potkala v chodbě. Jenomže já jsem nemohl nic dělat. Mám své nadřízené a ti byli jiného názoru. Podle mého mínění neprokázali Slaterovi před soudem vinu. Neměli důkazy.“

„Proč jste své pochybnosti neoznámil nadřízeným?“ zeptal se ho spisovatel Cook, na něhož se obrátil o radu.

„Neměl jsem šanci, pane. Jsem ve službě, dostávám rozkazy a musím je plnit. Nikdo se mě neptá na můj soukromý názor. A tohle je můj soukromý názor, pane. Mám své zkušenosti. V naší branži se nevyplácí strkat nos do cizích věcí.“

Jako by tušil, co ho čeká, jako by vyslovil věštbu. Zkušený detektiv se však přece jen pustil do nerovného boje. Nejdrív se obrátil na jednoho z královských komisařů ze Správy skotských věznic, doktora práv Devona, poradil se s ním, požádal ho a on napsal tehdejšímu ministrovi pro skotské záležitosti McKinnon Woodovi. Dne 13. února 1914 dostal odpověď. Postará se o to, aby se oznámení poručíka Trenchy věnovala patřičná pozornost. Trench toto diplomatické sdělení považoval za úřední výzvu z nejvyšších míst a pustil se do vyšetřování. Výsledky vzbudily značnou pozornost a Trenchovi se staly osudnými. Zjistil totiž, že vrchní inspektor Douglas krátce po výpovědi služebné Lambieové vyslýchal podezřelého muže, který se ve spisech objevuje pouze jako A. B. V Bílé knize, kterou k případu Slater vydal ministr pro skotské záležitosti na nátlak poslanců Dolní sněmovny, jsou dokonce některé části výpovědi vynechány a označeny hvězdičkou. Dva dni po tomto výsledku navštívil poručík Trench na příkaz svého nadřízeného neteř zavražděné paní Birellovou a sepsal s ní tento protokol:

„Moje matka byla sestrou zavražděné. Paní Gilchristová se nesnášela s příbuznými. Většina z nich se s ní vůbec nestýkala. Na ten večer, kdy došlo k vraždě, nikdy nezapomenu. Služebná paní Gilchristové Nelly Lambieová ke mně přišla asi v 7.15 hodin. Byla rozčilená a nervózně tahala za zvonek. Když jsem otevřela, vpadla dovnitř a volala: Proboha, paní Birellová! Paní Birellová, zavraždili paní Gilchristovou. Leží mrtvá v jídelně a já, proboha, paní Birellová, já jsem viděla toho muže, který to udělal. Odpověděla jsem jí: Proboha, Nellie, to je strašné. Kdo to byl? Znáš ho? Nellie odpověděla: Ó, paní Birellová, myslím si, že to byl A. B. Určitě to byl A. B. Hned jsem ji upozornila: Proboha, Nellie, nikomu to neříkej. Radši to vůbec nevyslov, jestli si nejsi naprosto jista. Na to mi odpověděla, že se nemůže mýlit, určitě to byl A. B.“

„Odevzdal jsem tuto podepsanou výpověď vrchnímu inspektorovi Ordovi,“ prohlásil poručík Trench, „řekl mi, že to je konečně ta správná stopa. Ale krátce poté jsem se od něj dozvěděl, že onen A. B. nemá s věcí nic společného. Nařídil mi, abych zašel za paní Birellovou a upozornil ji, aby už prohlášení služebné Lambieové nikde neopakovala. Byl to rozkaz, tak jsem za ní zašel a tlumočil jí to.“

Výpověď Birellové se ztratila, ona i služebná Lambieová později prohlásily, že o podobném tvrzení nevědí. Kdo tedy byl muž, skrývající se v protokolech za iniciálami A. B.? Nikdy se to nepodařilo zjistit. Poručík Trench najednou vypadal jako lhář. Jedině vrchní inspektor Cameron potvrdil, že mu Trench vyprávěl o úkolu, který dostal. Řekl mu také, co slyšel od paní Birellové a o prohlášení služebné Lambieové. Kolega Trench si stěžoval na postoj svých nadřízených. Byli přesvědčeni, že případ je jasný, podezírat A. B. není tedy žádoucí. Přitom Trench i Cameron věděli, že policie prověřila každý krok onoho záhadného A. B. Při procesu však o něm nepadlo jediné slovo. Proč o něm mlčely také obě svědkyně?

Ani Bílá kniha, uveřejněná k případu Oscara Slatera 27. června 1914, nepřinesla do zatemněných souvislostí více světla. Policie vyšla i z nového vyšetřování s čistým štítem, ministr pro skotské záležitosti prohlásil, že se neobjevily nové důkazy, které by opravňovaly úřady, aby nařídily nové vyšetřování. Poručík Trench upadl do nemilosti a po vypuknutí první světové války se raději přihlásil jako dobrovolník ke střeleckému pluku Royal Scots Fusiliers. Pomstě neschopných nadřízených však stejně neušel.

Dne 13. května 1915, krátce předtím, než měl Trenchův pluk odjet do Gallipoli, byl zatčen a obviněn z přechovávání ukradeného zboží. Téhož dne zatkli v Glasgowě známého právníka a spisovatele Davida Cooka kvůli stejnému nařčení. Před soudem stáli oba obvinění až 17. srpna 1915. Byla to za vlasů přitažená obžaloba, na první pohled muselo být každému jasné, že jde o odvetu. Nepohodlný svědek Trench a dobře informovaný právník Cook měli být umlčeni. Jenže ve skutečnosti se události zběhly jinak a před soudem v Edinburghu se prokázala nevina obžalovaných.

Šlo o to, že v jistém glasgowském klenotnictví byly ukradeny šperky, a poručíku Trenchovi se za pomoci právníka Cooka podařilo cennou kořist najít a zajistit. Klenotník byl pojištěn. Když se pojišťovna dozvěděla o brilantním zásahu detektiva Trench, napsal její ředitel policejnímu řediteli děkovný dopis a navrhl pohotovému kriminalistovi Trenchovi k vyznamenání. Oba obžalovaní byli osvobozeni a všichni, kdo byli v soudní síni, je vyprovodili bouřlivým potleskem. Na jejich pověsti však stejně zůstala skvrna. Poručík Trench se už nevrátil do své funkce detektiva, odjel ke svému pluku a bojoval na evropských frontách do konce války. Zemřel v květnu 1919. Právník a spisovatel Cook ho přežil jen o dva roky.

Odsouzený zatím živil v ponuré věznici Peterhead, z knihvazačské dílny získal kousek jemného hedvábného papíru, napsal na něj moták a předal ho vězni, který si právě odpykal trest a měl být propuštěn. Ten pak nevelký smotek propašoval pod jazykem z vězení. Zpráva byla určena siru Arthuru Conanu Doyleovi. Odsouzený Slater slavného a bohatého spisovatele prosil o pomoc. Odpykal si už patnáct let trestu, sedí ve vězení nevinně, kdyby byl Mistr tak laskav a přimluvil se za jeho propuštění.

V té době byl ministrem pro skotské záležitosti sir John Gilmour. Spisovatel ho navštívil a znovu ho upozornil na Slaterův případ. Současně napsal sir Herbert Stephen článek, který otisklo několik listů. Poukázal v něm na neregulérní postup soudních orgánů, které bez důkazního materiálu dopustily odsouzení nevinného. Jenomže sir John Gilmour si nechtěl přidělovat starosti, prostě a krátce prohlásil, že nespadá do jeho kompetence zasahovat do rozhodnutí soudů. A tak seděl Oscar Slater ve vězení dál.

Teprve za dva roky, v červenci 1927, uveřejnil glasgowský novinář a přítel nyní už mrtvého poručíka Trench William Park obsáhlý článek s titulem Pravda o Oscaru Slaterovi:

„Muž, který vstoupil do bytu v době, kdy služebná šla pro noviny,“ psal Park, „musel být přinejmenším dobrý známý, nebo dokonce příbuzný oběti. Současně to zřejmě byl její nepřítel. Chtěl za každou cenu, případně i s použitím násilí, získat důležitý dokument. Neměl u sebe zbraň a neměl v úmyslu starou paní zavraždit. Jeho návštěva ji překvapila. Zazvonil a ona mu přišla otevřít, protože byla v tu chvíli sama doma. Došlo k hádce. Nakonec ji uhodil. Upadla. Při pádu narazila hlavou na truhlík s uhlím a těžce si zranila lebku. Na uhláku se přece našly stopy krve, víko bylo rozbité a truhlík značně posunut ze svého místa. Muž pochopil, že stará paní je v nebezpečí života, a uvedomil si dvě možnosti. Jestliže přežije příštích deset minut, než se vrátí služka Lambieová s novinami, může stařena prozradit jeho jméno. Kdyby však do jejího návratu zemřela, bude podezřelý z vraždy.“

Ztratil hlavu a rozhodl se umlčet starou paní navždy. Popadl židli, rozmáchl se ze všech sil a uhodil. Ted' chtěl zabít, a to co nejrychleji, aby byl pryč, než se vrátí Lambieová.

Když zazvonil soused Adams, vrah věděl, že přichází někdo cizí, služebná měla přece klíče. Přesvědčil se ještě rychle, že stará paní víc nepromluví, otevřít však nešel. Zatím ještě neuskutečnil svůj záměr. V dřevěné kazetě staré dámy byl totiž onen dokument, který musel za každou cenu získat. Kdyby ho v bytě nechal, mohl by policii přivést na svoji stopu. Odešel do ložnice, věděl totiž, že tam Marion Gilchristová ukrývá šperky a osobní dokumenty. Našel, co hledal, a strčil papír do kapsy. Mezitím se vrátila služebná a on prošel chodbou kolem ní. Nekřičela, protože ho znala. Jeho přítomnost nezbudila její podezření.“

Proto Helen Lambieová nespustila poplach, proto si, jak si všiml soused Adams, který zůstal stát ve dveřích, klidně prohlížela byt. Zřejmě se chtěla přesvědčit, co ten muž u její paní chtěl. Parková verze byla pravděpodobná. Dokreslil ji ještě doktor Adams, jmenovec, nikoliv příbuzný souseda Adamse. Když vyšetřoval mrtvou, všiml si, že židle, zejména jedna její noha, byla silně poskvrněna krví. Soudce však doktora Adamse k líčení vůbec nepředvolal. Byl to záměr, nebo jen liknavost?

Parkův článek vzbudil značnou pozornost a oživil rozhořčení nad nedbalostí soudu. Novináři se znovu vraceli v úvahách k amatérskému způsobu vedení procesu. Znovu se v tisku diskutovalo o obsahu knížky jiného velmi známého britského spisovatele Edgara Wallace. Také on napsal svou verzi případu pod titulem Pravda o Oscaru Slaterovi. Dne 23. října 1927 pak Empire News uveřejnily rozhovor s Helen Lambieovou. Její prohlášení způsobilo zvrat v případě Oscara Slatera. Přiznala totiž, že muž, kterého potkala v chodbě bytu, navštívil už několikrát předtím její paní. Oznámila tuto skutečnost hned po vraždě také vyšetřovatelům, ti ji ale řekli, že se zmýlila. Muž se vzdáleně podobal Oscaru Slaterovi, byl však lépe oblečen, na první pohled bylo na něm zřejmé, že patří do vyšších společenských kruhů.

Podle sdělení Williama Rougheada prozradila služebná Lambieová ještě další pozoruhodné podrobnosti. Marion Gilchristovou prý navštěvovali častěji i jiní pánové. Sama jim chodila otvírat a také je sama vyprovázela. Helen Lambieová dostávala v takových případech nečekaně volno, nebo obstarávala nákupy, které mohly počkat. Někdy, jako v den vraždy, ji poslala jen naproti pro noviny. Nechodila pro ně totiž pravidelně, jak se u soudu říkalo. Sir Arthur Conan Doyle, který měl Lambieovou vlastnoručně podepsané prohlášení v ruce, se zasadil o to, že policie začala služebnou hledat. V novinách, v rozhlase se objevila výzva, aby se přihlásila a svou důležitou výpověď před úřady odpřisáhla. Helen Lambieová se však neozvala. Krátce před válkou se totiž provdala za horníka Gillona a odstěhovala se s ním do Spojených států.

Takový zvrat ve stále živém případě, který už mnozí veřejně nazývali justičním omylem, byl vodou na mlýn příčinlivým reportérům. Novináři z Daily News vyhledali Mary Barrowmanovou, žijící stále v Glasgowě, znovu se jí vyptávali na tehdejší události, a snad proto, že už to bylo dávno a ona přestala mít strach z policie, jim řekla pravdu. Od počátku tvrdila, že prchající muž se jen vzdáleně podobal Slaterovi. Státní žalobce ji však pod pohrůžkami donutil říci, že to byl S láteř. Čtrnáct dní chodila den co den do kanceláře státního návladního, kde musela snad stokrát opakovat, co má říct před soudem. Barrowmanová výpověď podepsala a Daily News ji otiskly 5. listopadu 1927 v ranním vydání.

Případ Oscara Slatera ožil. Ministr pro skotské záležitosti sir John Gilmour se 10. listopadu pod tlakem veřejného mínění rozhodl pro fintu. Místo aby se postaral o revizi procesu a o rehabilitaci nevinně odsouzeného Slatera, dal vězně po osmnácti a půlroce pobytu ve vězení Peterhead podmínečně propustit. V pondělí 14. listopadu 1927 se

otevřela brána věznice a S láteř byl svobodný.

Dlouho trvala příprava revize procesu. Teprve 8. června 1928 zahájili u High Court of Justiciary v Edinburghu předběžné řízení. Teprve teď se dostal ke slovu také doktor Adams a vypověděl, že nikoliv malé čalounické kladívko, které policie našla v zavazadlech Oscara Slatery, ale židle byla vražedným nástrojem. Podle krvavých stop na jedné z noh židle, podle fraktur a zhmožděnin lebky zavražděná a podle krve na spodní straně sedadla bylo zřejmé, že vrah Marion Gilchristovou utloukl židlí, přičemž ho sedadlo chránilo, takže jeho oděv nemusel být postříkán krví.

Snažili se přivést před trestní senát nejvyššího soudu hlavní svědkyni Lambieovou. Vypravili za ní dokonce do USA, do města Peoria, kde žila, posla, který ji měl přemluvit, aby se vydala přes oceán. Marně. Někdejší služebná zavražděná, svedená policejními úředníky a státním žalobcem ke křivé výpovědi, napomohla k justičnímu omylu, který je dodnes ostudou britského soudnictví. Teď už nechtěla mít s případem Oscara Slatery nic společného.

Zbývá ještě nezodpovězená otázka: jakou roli zahrála v případě ona brilantová brož ve tvaru půlměsíce. Nikdy se totiž už neobjevila, nikomu se nepodařilo vypátrat, kam se poděla. Oscar Slater s ní pochopitelně neměl nic společného.

Vraťme se ještě jednou k podivným návštěvám záhadných mužů, kteří se občas objevovali v bytě čtyřiaosmdesátileté Marion Gilchristové. Připomeňme si všem v domě známou okolnost, že se neobyčejně bála zlodějů. Všechny dveře byly opatřeny několika bezpečnostními zámky. Je možné, že Marion Gilchristová půjčovala peníze na vysoký úrok. Je pravděpodobné, že mívala doma větší částky. Ve skříni pod prádlem přechovávala šperky přijaté do zástavy. Neznámí muži byli dlužníci.

Ten poslední se dostal do potíží, vypůjčil si bez vědomí rodiny onu brož a zastavil ji. Protože mu hrozilo prozrazení, musel ji za každou cenu dostat zpátky. A tak si ji nakonec vzal násilím. Pro toto tvrzení nejsou důkazy a sotva se po tolika letech objeví. Je to však logické vysvětlení. Pravděpodobnější než to, které se objevilo hned po Slaterově rehabilitaci. Podle této verze hledal vrah v bytě dokumenty. Mohly to být směnky nebo dlužní úpis. Když starou paní zabil, zhroutil se svého činu, a aby zmátl stopu, ukradl brož a doufal, že policie uvěří v loupežnou vraždu. O ostatních špercích nevěděl, nebo už neměl čas vzít je s sebou.

V pátek 20. června 1928 odvolací soud Oscara Slatery rehabilitoval. Za téměř devatenáctileté věznění dostal tisíc liber odškodného, tedy přibližně padesát liber za každý rok ztraceného života. Bylo to zdrcující zjištění, že podle úředního odhadu měl v britském království rok života tak nízkou cenu. Oscar Slater se oženil, odstěhoval se do Ayru, kde žil šťastně a spokojeně uprostřed přátel. Zemřel 31. ledna 1948 ve věku 76 let. Je nepochopitelné, že za celou dobu vyšetřování pracovníky Scotland Yardu nenapadlo porovnat otisky prstů z dřevěné kazety a že židle se Slaterovými. A tak se stal případ jednou z proher Scotland Yardu.

## Téměř dokonalá vražda

„Kdy jste viděl svoji ženu naposled, pane Wilsone?“ zeptal se vyšetřovatel losangeleské prokuratury Bill Burnett.

„Na letišti v Los Angeles, mezinárodním letišti. Bylo to 8. listopadu.“

„Před třemi měsíci? Osmého listopadu loňského roku?“

„Jistě.“

„A teprve teď hlásíte zmizení?“

„Čekal jsem, že se vrátí,“ řekl Bill Wilson.

Bylo mu asi třicet, byl oblečen jak z módního žurnálu, choval se sebejistě, o zmizení manželky hovořil bez pohoršení, bez vzrušení, bez zájmu. Na otázky vyšetřovatele odpovídal přesně a věcně, ale od začátku do konce neosobně.

„Kam letěla vaše žena?“ zeptal se Burnett.

„Do Montrealu.“

„Proč?“

„Měla tam schůzku.“

„Měla zpáteční letenku?“

„Samozřejmě.“

„Jste si jistý, že odletěla?“

„Stál jsem na terase restaurace, když nastupovala do letadla. Ještě jsme si zamávali a já jsem se díval na start.“

„Kdy se měla vrátit?“

„Za tři dni.“

„No jo, ale dneska už máme leden 1969. Můžete mi říct celé jméno?“

„Moje?“

„Ne, vaše mám. Vaší paní.“

„Norma Bellová-Cartyová-Wilsonová.“

„Bellová za svobodna?“

„Ano. A Cartyová z prvního manželství.“

„Co si vzala s sebou?“

„Myslíte zavazadla? Dohromady nic. Cestovní kabelu a kufřík s ležatky. Řekla, že se možná při zpáteční cestě ještě zastaví v Texasu. Ale snad tam ani nechtěla zůstat přes noc.“

„Proč v Texasu?“

„Máme tam..., Norma tam má nějaké naftové vrty. Pozemky s těžními věžemi, my jsme, moje manželka je velice bohatá...“

„Měla s sebou víc peněz?"

„Ne, pane Burnette. Nenosi u sebe hotové peníze, používá úvěrové kartičky. Nejvíce American Express."

„A dostal jste nějaké účty k inkasu? Myslím po jejím odletu?"

„Jen za letenku do Montrealu. Od té doby nic."

„Promiňte, že se vás na to ptám, ale neměli jste nějaké manželské problémy?"

„Nic zvláštního. Maličkosti. Rozhodně nic takového, aby se kvůli tomu nechtěla vrátit."

„Proč vlastně letěla do Montrealu?"

„Měla tam schůzku s bankéři. Šlo o jakýsi úvěr. Chystala se na velkou investici. Chtěla postavit v Los Angeles nemocnici. Devins jí poradil setkání s nějakými Afričany, chtěli investovat asi milion dolarů. Myslím, že se s nimi měla setkat v Montrealu."

„Kdo je Devins?"

„Její finanční poradce. Obchoduje s pozemky, ale stará se o finanční záležitosti mé ženy už několik let."

„Letěl s ní do Montrealu?"

„Ne, ale čekal tam na ni. Myslel si, že by jim případně mohli prodat i sanatorium."

„Jaké sanatorium?"

„Norma je majitelkou ústavu Brentwood Convalescent Hospital. Myslím, že si vzala s sebou všechny kupní smlouvy."

„Vyprovdil jste ji na letiště a pak už jste o ní neslyšel?"

„Volala mi ještě druhý den z Montrealu, že došlo k nějakým komplikacím, ale není to prý nic vážného, jen snad bude muset kvůli tomu letět do Lisabonu."

„Ale to jste mi neřekl! Takže letěla do Evropy? Sama?"

„Ne. S Devinsem. A ještě s jakýmsi Forgetem. Bob Forget se jmenuje. Norma si ho najala jako osobního strážce."

„Proč, prosím vás? Bála se snad něčeho?"

„To ne. Ale říkala, že povezu větší částku. A pak měla s sebou ty výpisy z pozemkových knih o vlastnictví pozemku a realit. Ale přesně vám to neřeknu, pane Burnette, já jsem se o její záležitosti nestaral. Lépe řečeno, málokdy mě zasvětila do svých plánů. Já těm věcem ani nerozumím."

„Od té doby jste o ní neslyšel?"

„Ne."

„Řekla vám, kam konkrétně poletí?"

„Ne. Akorát přišla pojistka, kterou si vyťukala na pojišťovacím automatu na letišti pro let do Madridu."

„Co vám napsala?"

„Ani slovo. Jen strčila tu pojistnou smlouvu do obálky a hodila ji do schránky."

„Na kterém letišti si dala vystavit pojistnou smlouvu?"

„Ani nevím. Nevěnoval jsem tomu pozornost a už jsem ji zahodil. Asi za tři dny poté mi totiž přišla pohlednice z Madridu. Má razítko 10. listopadu 1968, tak jsem věděl, že Norma je tam a pojistka už není k ničemu. Přečtete si ji, všechno je prý v pořádku, nemohla celou noc usnout, v letadle také cestou nespala, možná že poletí do Malagy."

Pak položil Bill Wilson na stůl ještě druhou pohlednici, s poštovním razítkem 14. listopadu, odeslanou z marockého Tangeru. Vyšetřovatel si přečetl krátký text: byla se podívat ve staré kasbě, chystá se do Lisabonu, ve Španělsku jí bylo moc špatně, ale už se z toho dostala.

„Takže čtrnáctého listopadu byla v Tangeru. Poznáváte rukopis své ženy, pane Wilsone?"

„Jistě."

„Má paní Wilsonová příbuzné?"

„Má. Její bratr je tady dokonce se mnou. Sedí v čekárně. Také jim poslala pohlednice."

„Neměla snad nějakého přítele? Nebo přítelkyni?"

„Torna Devinse. Jedině snad Torna Devinse. Znali se dobře, bývali spolu často. Přiznám se vám, taky mě to napadlo. Tak jsem se podíval do telefonního seznamu své ženy. Měla tam jeho číslo. Několik dní jsem ho vytácel marně. Vždycky se ozval jen hlas z pásky, abych nadiktoval svůj vzkaz, ale pak jednou zvedl telefon."

„Poznal jste jeho hlas?"

„Byl to on. Zeptal jsem se ho, co je s Normou, a on mi odpověděl, co prý by s ní mělo být, hezky dlouho už ji neviděl. Divil se, že se ještě nevrátila. On prý je už dobrý týden zpět."

„Kdy jste s ním mluvil?"

„Pamatuju si to přesně: ve středu 11. prosince."

„No, ale něco vám přece řekl?"

„Že se rozloučili v Ženevě, že se Norma chystala do Švédska, do nějakých lázní, že prý se tam měla sejít s Torném McSpaddenem."

„Kdo je Tom McSpadden?"

„Její přítel. Stýkala se s ním, než jsme se vzali. Prostě ti dva spolu žili, když ovdověla."

„No ale, pane Wilsone, pak se nabízí jednoduché vysvětlení. Vaše žena se k němu zřejmě vrátila. Nebylo by to nic neobvyklého. Najednou si vzpomenu třeba na krásné zážitky v Acapulku a už je nikdo neudrží. Počkejte, ona se jistě vrátí. Tohle není případ pro státní prokuraturu. Oznamte zmizení městské policii."

„To jsem udělal a poslali mě na FBI."

„Sepsali to tam s várna?"

„Ne, jakýsi Gilber mě poslal sem."

„To mu budu muset poděkovat."

„Pak ale začněte s vyšetřováním, prosím. Norma je mrtvá. Nezmezila s nějakým milencem, jak si myslíte. Někdo ji zavraždil. Jsem o tom přesvědčen, pane Bumette. Tři měsíce nedala o sobě slyšet. A Devins mluví nesmysly.

Zavolať jsem totiž McSpaddenovi a ten mi řekl, že vůbec nebyl v Evropě a ani neměl v úmyslu tam jet. Normu prý neviděl aspoň rok; a řekl taky, že ji moc dobře zná. Ani ve snu by ji nenapadlo letět v zimě do Švédska. Co by tam hledala? V prosinci by jela na Havaj nebo na Tahiti, ale ne do sněhu a mrazu. Vždyť je tam celé měsíce tma.”

„Dejte mi Devinsovu adresu a telefonní číslo. Podívám se na to. A pro jistotu taky adresy příbuzných vaší ženy a toho McSpadden. Seznam úvěrových kartiček a... Měla u sebe něco cenného?”

„Devins mi řekl, že dostala v Evropě velkou částku v dolarech.”

„Měla nějaké cenné šperky?”

„Kožík z bílých norků a prsten s velkým smaragdem a dvěma brilianty. Jo, ještě perlový náhrdelník a zlaté hodinky zdobené diamanty.”

„Nemáte náhodou u sebe její fotografii?”

Sáhl do náprsní kapsy, z pouzdra na šekovou knížku z krokodýlí kůže vytáhl fotografii a podal ji vyšetřovateli. Bill Burnett si ji prohlížel. Pak se zeptal:

„Jak stará je vaše paní?”

„Sedmapadesát.”

„Vypadá dobře. A vám je...?”

„Osmatřicet.”

„Kdy jste měli svatbu?”

„Sedmadvacátého května 1964.”

„Co vám řekl Devins, když jste mu telefonoval?”

„Že měli nějaké potíže s tou velkou částkou, že kvůli tomu museli do Španělska. Myslím, že povídal, že byli v Tangem, Casablance a v Madridu. Řekl jsem mu, že si dělám starosti, co je s Normou, a on mi slíbil, že se to pokusí zjistit. Asi za týden po našem rozhovoru jsem od něho dostal tenhle telegram.”

Chvilí hledal v aktovce, pak podal složený blanket Burnettovi:

Ve Švédsku je mnoho takových míst. Budu Normu hledat dál. Podám vám zprávu. Nemohl jsem se vás dovolat. Thomas Devins, 15752 Valerio Street, Van Nuys 91406.

Van Nuys je nová vilová čtvrť v kopcích nad Hollywoodem a Beverly Hills, leží dost vysoko, takže je tam o něco chladněji než ve věčně zapařeném Los Angeles. Má dokonce i vlastní letiště, aby dostatečně bohatí prominenti neměli daleko ke svým soukromým letadlům. Patřil Thomas Devins také mezi finanční elitu, že se nastěhoval do této čtvrti? Bill Burnett se později vydal po jeho stopě a zjistil, že ten muž v nejlepších letech vypadal stejně dobře jako jeho krémově bílý cadillak, v němž jezdil.

Zjevem byl trochu Redford, trochu Newman, ale rozhodně muž, za kterým by se otočila každá žena, kdyby se nestyděla. Opálený ze soukromé pláže v Palm Beach, ale také ze švýcarského zimního střediska Montana, oblečený do džínů šitých na míru v pařížském salonu na Champs Élysées. Na prsténících obou rukou nosil platinové kroužky s podivným, snad indickým ornamentem. Měl perfektní chrup. Když bylo potřeba, bavil se ve společnosti na úrovni univerzitního profesora, když to bylo vhodné, postavil se za kormidlo jachty a udivoval své hosty profesionální dovedností. Nikdo se nedivil, že si ho Norma Wilsonová vybrala za finančního poradce. Zřejmě byl i v této funkci perfektní.

Manžel Normy Wilsonové Bill byl playboy. Hezký, elegantní, s psíma očima, které ženy tolik milují. Bylo zřejmé, že bohatá vdova vyhledávala o hodně mladší muže, než byl její manžel Roy. Našla si Wilsona, brzo však pochopila, že pro ni není tím pravým partnerem. Vydával se za spisovatele, ale ještě nezačal psát první knížku. Prodával automobily, ale to dělal v Los Angeles kdekdo. Také vyučoval tanci v Arthur Murray Dance Studio v hollywoodském hotelu Roosevelt.

Teď seděl znovu proti vyšetřovateli Burnettovi a oznámil mu další důležitou okolnost: Norma Wilsonová přepsala 8. listopadu 1968 u newyorského notáře Maurice Oberwehgera nemovitost Brentwood Convalescent Hospital na Thomase Devinse. Kopie záznamu přišla poštou.

„To znamená, že se při cestě do Evropy přece jen zastavila v New Yorku. V sobotu 9. listopadu letěla z Montrealu do Madridu,” řekl Burnett. „Jistě měla v New Yorku dost času na podepsání smlouvy. Jakou hodnotu má ta nemovitost?”

„Několik milionů. Devins byl poslední, kdo Normu viděl.”

„Vy ho snad podezíráte, pane Wilsone?” zeptal se vyšetřovatel prokuratury.

„Nemám ho rád. Podle mého názoru je to hochštapler.”

Bill Burnett se vydal po jediné možné cestě. Musel se dozvědět co nejvíc o ztracené Normě Wilsonové, proto požádal její sourozence o rozhovor. Tom Bell, její bratr, Hilda Eachová a téměř sedmdesátiletá Grace Barnumová, její sestry, se sešly ve vile Grace Barnumové v Santa Monice. Přítomen byl ještě známý pianista Ben Ratner a jeho manželka Bernice a bůhvíproč přijela také jejich poněkud výstřední dcera Diana Rothová. Santa Monica leží na pobřeží a dnes ji zcela pohltilo rozrůstající se Los Angeles, ale stále ještě je to elegantní čtvrť, kde bydlí v honosných sídlech filmové hvězdy a boháči všeho druhu. Grace Barnumová zřejmě patřila mezi ně. Seděli v prostranné hale, Bill Burnett proti nim jako učitel.

„Máte tady tu pohlednici?” zeptal se.

Hilda Eachová sáhla do kabelky a podala mu ji. Byla odeslána z Tangeru 14. listopadu. Text neobsahoval nic kromě běžného pozdravu a patřičných zdvořilostních frází.

„Je to její písmo?” zeptal se Burnett.

„Jistě.”

„Dostal ještě někdo z vás od ní zprávu?“

„Vůbec nic,“ řekla staříčká Grace Barnumová. „A to je divné. To je moc divné. Nenapsala ani k Vánocům.“

„Taky neposlala ovocný koláč,“ řekla Bernice Ratnerová. „My si posíláme vždycky o Vánocích ovocné koláče.“

„Jestli dovolíte, paní Ratnerová, jaký je vztah váš a vaší rodiny k Normě Wilsonové?“

„Naše rodina, já, manžel a děti jsme jejími, jak se říká, nejlepšími přáteli. Známe se takových pětadvacet let.“

Často se stýkáme, víme o sobě všechno. Norma byla Dianě kmotrou.“

„Jaký je váš vztah k jejímu manželovi Billu Wilsonovi?“

Bernice Ratnerová neodpověděla, ale Grace Barnumová začala ochotně vysvětlovat.

„Víte, pane Burnette, řeknu vám to docela otevřeně, nikdo z nás s tou svatbou nesouhlasil. Bill Wilson nepatří do naší rodiny. Ale na druhé straně jsme Normu chápali. Když jí v roce 1959 zemřel manžel Roy Carty, byla to pro ni obrovská rána. A tak se pustila do obchodování. Zdědila po něm slušný majetek a najednou v sobě objevila talent. Prostě, dařilo se jí, na co sáhla. Získala sebevědomí a začala znovu žít.“

„Naši to odsuzovali,“ řekla Diana Rothová, „ale já jsem tetu chápala. Víte, odmalička jí říkám teto. Začala se stýkat s mladými muži. Ale proč ne? Chodila do nočních klubů. Ale proč by nechodila?“

Nastala debata o šancích stárnoucích žen, o panice zavíraných dveří, které propadají některé už po čtyřicítce, o tom, jak Norma strávila celé hodiny před zrcadlem a v kosmetických ústavech. Šaty si dávala šít v nejlepších salonech a nakonec na všechnu tu zrestaurovanou krásu přilákala Billa Wilsona. Byl mladý a hezký, dvořil se jí jako milovníci ze starších filmů, a to se jí líbilo. Byl něžný, hodný, pozorný.

„Před svatbou to s ním šlo,“ řekla Hilda Eachová, „ale pak se hrozně změnil.“

„V jakém smyslu?“

„Začal být hrubý,“ řekla Grace Barnumová.

„Řeknu vám to rovnou, je třeba, aby to pan Burnett věděl. Bil ji. Kopal. Fackoval ji, až jí tekla z nosu krev,“ doplnila informaci Hilda Eachová.

„Ano, pane Burnette,“ řekl Thomas Bell. „Viděl jsem, jaké měla modřiny. A předtím, než odlétala, měla opuchlý obličej. Styděla se za to.“

„Proto se spřátelila s Devinsem?“

„Také proto,“ řekl Thomas Bell. „Jenže podle mého názoru šlápla z bláta do louže.“

„Slyšel jste o její závěti, pane Burnette?“ zeptal se Ben Ratner.

„Ne.“

„To vám ale Wilson měl říct. Nám to pověděl hned. Když totiž mluvil telefonicky s Devinsem, ten mu prozradil, že během jejich cesty ho Norma požádala, aby sestavil novou závěť. Snad neměli při ruce psací stroj, tak ten dokument napsal Devins rukou a ona závěť podepsala. Muselo to být krátce předtím, než zmizela. Ale především v té závěti nic, ale vůbec nic neodkázala svému manželovi.“

„Máte pocit, že se mu chtěla pomstít za hrubé zacházení?“ zeptal se Burnett.

„Samozřejmě,“ řekl Tom Bell, „byla to jediná účinná možnost. Přepat ho nemohla.“

Bill Burnett byl policista jako z čítanky. Velký, silný, když bylo třeba tak nebezpečný. Při prvním setkání s ním si každý myslel, že si dělá ze života legraci. Ale on už měl bláznivé roky pitek a rvaček za sebou. Někdy v roce 1952 sloužil u námořní pěchoty v korejské válce, pro nekázeň si vysloužil víc pokárání než pochval, krátký čas pobyl jako strážný na americkém velvyslanectví v Addis Abebě, tam se oženil s Annou Elisabethou Fitzovou, dcerou tamějšího vedoucího Organizace pro pomoc rozvojovým zemím.

Krátce studoval na univerzitě v jižním Illinois, odvezl manželku se synem, který se mezitím narodil, k jejím rodičům v Pennsylvánii a zapsal se na policejní akademii v Los Angeles County. Tam se mu dařilo, patřil k nejlepším. V soukromém životě měl však smůlu. Syn mu náhle zemřel, manželka Ann se s touto tragédií nedokázala vyrovnat. Přestali si rozumět. A žili každý jinde. Když dostudoval, nastoupil ihned jako vyšetřovatel. V roce 1967 ho přeložili do služebny státní prokuratury v Santa Monice. Tam potkal úřednici Holbrookovou, která se shodou okolností jmenovala také Ann Elisabeth, rozvedl se a v roce 1968 si ji vzal. Když se ho někdo zeptal, jaké je jeho nové manželství, odpovídal, že nemůže být lepší. Lze říci, že Bill Burnett byl v době, kdy převzal případ zmizení Normy Wilsonové, šťastný člověk.

George Cooper byl Burnettova pravá ruka. Bylo mu čtyřicet, hrál závodně tenis. Hned ráno Burnetta přivítal:

„Máš tady nějaké zprávy o té Wilsonové.“

„Od koho?“

„Z našeho konzulátu v Tangeru. Přiletěla z Algecirasu, ubytovala se v hotelu Rif, datum máš v té zprávě, za dva dni se vrátila do Španělska.“

„To je všechno?“

„Ne, šéfe. Táhle máš dálnopis.“

„Odkud?“

„Městská policie v Dorvalu.“

„Kde je Dorval?“

„Předměstí Montrealu. Policejní kapitán J. McDougall sděluje, že Wilsonová přijela do hotelu Hilton 8. listopadu v 18.20, nastěhovala se do pokoje číslo 361, chystala se odjet 10., ale opustila hotel už den předtím. Platila v hotovosti, volala do Los Angeles do svého vlastního bytu. Ve vedlejší pokoji bydleli Tom Devins a Robert Forget, kteří Wilsonovou očekávali. Ze svého pokoje telefonovali do Ottawy. Odjeli tam pak ve voze půjčovny Hertz.“

Mezitím pátrala po zmizelé také Kanadská jízdní policie a seržant Poulin zjistil, že Norma Wilsonová přiletěla 8. listopadu loňského roku linkou 620 Air Canada na montrealské letiště Mirabel, přespala v hotelu Hilton a druhého dne pokračovala do New Yorku. Devins nemá v trestním rejstříku záznam, Forget ano.

„Tak tady ho máme," řekl George Cooper. „Robert Jerry Forget, vysoký 177 centimetrů, 82 kilogramů, povoláním truhlář, kanadský občan. Cestovní pas mu byl vystaven a předán 8. listopadu v Ottawě."

„Tak proto ti dva jeli vozem do Ottawy!"

„Proto tam také volali."

„Byl trestán?"

„Jo. Ale nic moc to není," řekl Cooper. „V roce 1959 ilegálně překročil hranici do Spojených států. Postavili ho před soud a poslali supem zpátky. Pak se oženil s Američankou a vrátil se do Států jako její manžel. Udává jako bydliště Vancouver, ale naši zjistili, že ve skutečnosti bydlí v Sedro Woolley ve státě Washington. Náhodou to tam znám. Pár dřevěných baráků a prázdninová osada nějaké církve."

„To je všechno, Georgi?" zeptal se Burnett.

„Jo, všechno. Leda že chceš slyšet přesný itinerář Normy Wilsonové. To ti mohu posloužit: číslo letenky 14301336860 Montreal-New York, Kennedyho letiště, linkou 768, odlet v 15.00 z Montrealu 9. listopadu, přilet na Kennedyho letiště v New Yorku 16.15, pokračovala linkou TWA 904 v 19.45 do Madridu, hotově zaplatila letenku jen na cestu tam."

„Ale měla přece letenku Los Angeles—Montreal a zpět. Nepoužila ji?"

„Zatím ne."

„A co ti dva? Forget a Devins?"

„Nejsou v seznamu cestujících."

„To znamená, že s ní neletěli?"

„Asi letěli, protože se v Madridu objevili. Koupili si zřejmě letenky před odletem za hotové a udali jiná jména."

„Proč by to dělali?"

„To je zatím ve hvězdách."

Téhož odpoledne volal z New Yorku inspektor městské policie Paul Vitrano a sdělil Burnettovi výsledek šetření notáře Oberwegera. Je to seriózní a bezúhonný pán, má kancelář na Kennedyho letišti, hned vedle lékárny. Ti tři, žena a dva muži, přišli k němu, aby s nimi sepsal protokol na převod nemovitosti, což ihned udělal, a Wilsonová a jeden z mužů listinu řádně podepsali, takže nabyla právní platnosti. Expertiza grafologa Larryho Sloana potvrdila, že pohlednice, které dostali příbuzní, skutečně psala Norma Wilsonová. Zdálo se, že všechno je v nejlepším pořádku, nikde žádná stopa.

Samozřejmě že Bill Burnett přemýšlel, kdo z podezřelých by mohl mít motiv k vraždě bohaté starší dámy, ale v případě Normy Wilsonové bylo potenciálních pachatelů mnoho. Její manžel mohl po úmrtí své ženy dědit a ještě inkasovat pojistnou prémii. Devins se chtěl své zaměstnávající Iky zbavit, aby získal část jejího majetku, mohl mít na její smrti dvojnásobný zájem. Byla přece o tolik starší. On i její osobní strážce Forget mohli mít zálsusk na značnou částku v hotovosti, kterou údajně měla s sebou. Pak tady byly ještě jiné cenné věci: kožich z bílých norků, drahý prsten, hodinky posázené brilianty. Po takové kořisti mohl jít kdokoliv další, vyšetřovatelům dosud neznámý. Lidé se kolikrát vraždí pro dvě stovky. William Burnett se musel ve svých úvahách zákonitě dostat k Tomu Devinsovi a požádal ho o spolupráci. Nejdřív mu vysvětlil, oč jde, a pak mu hned položil otázku, které se nemohl vyhnout:

„Kdy jste viděl Normu Wilsonovou naposledy, pane Devinsi?"

„Bylo to v neděli 24. listopadu."

„Kde?"

„V Ženevě."

„Vy jste byli spolu ve Švýcarsku?"

„Jistě."

„Co dělala ve Švýcarsku?"

„Jednou mi řekla, že se tam chce sejít se svým dávným přítelem Torném McSpaddenem."

„Kde se s ním měla sejít?"

„Myslím, že se to město jmenuje Rolle."

„Kde bydlela v Ženevě?"

„V Intercontinentalu. Víte, pane Burnette, myslím, že mezi těmi dvěma bylo něco... no, prostě bylo to asi víc než jen přátelství."

„Kam měla namířeno pak?"

„Do Švédska."

„Proč?"

„Říkala, že jede do lázní. Ale já jsem věděl, že se chystá na operaci obličeje. Lifting se tomu říká. Napínání kůže, aby zmizely vrásky. Každá si myslí, že tím někoho oklame. To by ji museli přišít novou kůži všude."

„Měla u sebe paní Wilsonová více peněz v hotovosti?"

„Přesně 137 000 dolarů a nějaké drobné."

„Proč s sebou vozila tolik peněz?"

„Dostala je za podíly na sanatoriu Brentwood Convalescent Hospital."

„Slyšel jsem, že tato nemovitost má daleko větší cenu," řekl Burnett.

„Přes milion. Jenže ten převod byl kompenzační obchod. Ale to je příliš složité, abych vám to teď a tady vykládal."

„Znáte Roberta Forgeta?"

„Samozřejmě. Cestovali jsme společně. Hlídal paní Wilsonovou. Jestli o něm něco chcete vědět, prozradím vám, že je to domovník jednoho z činžovních domů paní Wilsonové. Vzala ho s sebou jako ochranu."

„Kolik za to měl dostat?"

„Čtyři tisíce dolarů a výlohy."  
„Byl ozbrojený?"  
„Určitě."  
„Doprovázel ji ještě, když jste se v Ženevě s paní Wilsonovou rozešli?"  
„Ne. Onemocněl a musel se vrátit do Států."  
„Kam jste jel s paní Wilsonovou, když Forget odletěl zpátky?"  
„Pokračovali jsme vozem do Casablanky."  
„On se vracel domů z Tangem?"  
„Jak to víte? Paní Wilsonová si chtěla prohlédnout některá zajímavá města. Pak jsme letěli linkou Air Maroc do Curychu."  
„Ne do Lisabonu?"  
„Do Curychu. Paní Wilsonová si chtěla udělat pár dní volno, a tak jsme jezdili vozem na výlety do hor. Pak jsem ji dovezl v Ženevě do hotelu Intercontinental."  
„Proč jste vlastně letěli do Curychu?"  
„Chtěla uložit peníze na konto."  
„Udělal to?"  
„Předpokládám. Vysadil jsem ji před budovou Schweizer Kreditanstalt. Když se vrátila, už ty peníze neměla."  
„Dostal jste od ní, pane Devinsi, plnou moc?"  
„Jistě. Ale to se týká daňových záležitostí."  
„Chtěl byste mi říct něco o sobě, pane Devinsi?"  
„Takže výslech?"  
„Jsem zvědavý. Je to moje povolání. Nemusíte vypovídat, nechcete-li."  
„Proč ne. Narodil jsem se 20. července 1940 v Arkansasu. Fordyce byla a dodnes je zatracená díra. Mám pět sourozenců. Rodiče chlastali. Oba. Pak jsme se v roce 1947 přestěhovali do severní Kalifornie a pár let poté sem. Já jsem šel do koleje. Poslali mě tam, aby měli pokoj. No, a potom jsem dělal, co se dalo. Měl jsem nějaký čas parkoviště u Frascati na Sunset Stripu, pak jsem začal obchodovat s pozemky. A to je všechno."  
„Kde bych našel toho Forgeta?" zeptal se Bill Burnett.  
„Bydlí někde ve Washingtonu. Teda ve státě Washington. Ale kde je teď, to nevím."  
„Co si myslíte o Billu Wilsonovi?"  
„Asi to co vy. Ne?"  
„Já si zatím nemyslím nic."  
„Tak já vám něco prozradím. Je to šmejda. Podtrhář. Řekla mi to Norma. Před svatbou měl řeči jak máku, pak z něj prý vylezlo, že nemá ani vindru. Říká o sobě, že je spisovatel, ale jakživ mu nikdo nic nevydal."  
Wilsonovi bydleli v západní části Los Angeles ve čtvrti Westwood Village. Dům v Levering Street byl dvoupatrový, patřil k němu bazén, stál v pečlivě udržované tropické zahradě, kde pořád něco kvetlo. Sidlo s mnoha místnostmi bylo nákladně zařízené, jak se na bohatou rodinu sluší a patří. Mnoho ložnic a právě tolik koupelen. Do zahrady situovaná terasa, obytná hala velká jak hangár, se stěnou z tmavého skla. Krémový nábytek, hedvábné potahy, čínské vázy z doby dynastie Mingů. Jinak neosobní obydlí. Kdyby nevisely všude fotografie příbuzných, mohl tady bydlet kdokoliv. William Wilson, zvaný Bill, se choval sebevědomě, jak se na domácího pána takové rezidence patří.  
„Byl bych rád, pane Wilsone, kdybyste mi mohl ukázat, co vaše paní nechala v byte. Mám na mysli toalety, šperky, osobní věci."  
„Rád vám všechno ukážu, ale k čemu to potřebujete?"  
„Abychom věděli, jestli se chystala na delší cestu. Krátce řečeno, jestli si to zmizení nepřipravovala."  
„Určitě ne. Nechala tady všechno. Vzala si jen pár věcí na cestu."  
Skříň, zásuvky a stovka šatů a tucty garnitur spodního prádla. Kabelky z hadí a krokodýlí kůže, několik skříní plných bot. Indická klenotnice s perlovými náhrdelníky, diamantovými brožemi, snad padesát prstenů. Na první pohled bylo zřejmé, že se pohřešovaná neodstěhovala, že neplánovala útek, že nezmizela z vlastní vůle. Kdyby nic jiného, určitě by si vzala s sebou aspoň kufřík se šperky.  
„Mohli byste mi říct, pane Wilsone, na kolik odhadujete majetek vaší paní? Anebo jestli to víte přesně...?"  
„Nevím. Ale pověřil jsem advokátní kancelář, aby mi to zjistili."  
„Smím se zeptat proč?"  
„Je už hezky dlouho nezvěstná. Lze předpokládat, že se jí něco stalo. Nebo si myslíte něco jiného?"  
„Kdo je vykonavatelem poslední vůle vaší paní?"  
„Pokud vím, tak já," řekl William Wilson rozhodně.  
„A kdo je dědicem?"  
„Samozřejmě že já."  
„Kdy napsala poslední vůli?"  
„Někdy v květnu loňského roku."  
„Nějaké změny nebo dodatky?"  
„O žádných nevím."  
Když se Bill Burnett vrátil do kanceláře, měl na stole hlášení náčelníka policejní stanice v Sedro Woolley. Asi šestitisícové město leželo až na severu, jen pár desítek kilometrů od kanadské hranice, široko daleko obklopené lesy. Nezájímavé hnízdo, kde lišky dávají dobrou noc. Zpráva policejního šéfa však byla zajímavá:  
Robert Jerry Forget, muž, bílý, 177 centimetrů, 82 kilogramy, vlasy hnědé, oči modré, datum narození 20. července

1938 ve Flintu ve státu Michigan (tedy ne v Montrealu, jak tvrdila kanadská policie). Řidičské oprávnění vydané ve státu Washington, číslo H 751 092. Adresa: 1612 Eight Street, Sedro Woolley, Washington. Telefon: (206) 855-2762. Na této adrese bydlí se svou druhou ženou od prosince 1968. Manželka je povoláním striptérka z Los Angeles. Od 22. prosince 1967 vlastní Forget čtyři revolvery kalibru 22 a další samopalné zbraně. Prošetřili jsme jejich čísla, žádná z nich nebyla použita při trestném činu. Když se Forget nedávno vrátil do Sedro Woolley, koupil si malý nákladní vůz značky Dodge a motocykl, požádal i o stavební povolení pro rodinný dům. V místním trestním rejstříku nemá žádný záznam.

Téhož dne doručili Burnettovi zprávu centrální evidence Federálního úřadu pro vyšetřování z Washingtonu D. C. Byla velmi pozoruhodná:

Thomas Devins, registrační číslo FBI 142921 D/CII-480-199. Skutečné jméno Thomas Edward Utter junior, známý také jako Thomas Duran. Muž. Bílý, 173 cm vysoký, oči hnědé, vlasy hnědé. Narozen 20. července 1940 ve Fordyce, Arkansas. Obchodník s realitami a pozemky s licenci pro státy Kalifornie a Washington. Otec: Thomas Edward Utter, matka: Mamie Elisabeth Fordová. Trestán pro vloupání, odsouzen jako mladistvý, dále krádež automobilu, neoprávněné držení zbraní, několik dopravních přestupků.

Bill Burnett zajel do městského archivu, kde byly uloženy pozemkové knihy a dokumenty týkající se převodu vlastnického práva na pozemky a nemovitosti, a zjistil pozoruhodné i podezřelé okolnosti. Normě Wilsonové patřily mimo jiných dvě nemovitosti: sanatorium Brentwood Convalescent Hospital na bulváru Sañ Vicente 11616 a kancelářská budova na bulváru North La Cienega 1017. Tato budova byla už rok před zmizením Normy Wilsonové převedena na Thomase Devinse. Úřední listina o převodu byla datována 13. prosince 1967. Z dalšího zápisu však vyplývalo, že Devins už 4. března 1968 tuto nemovitost prodal Josephu Zukinovi z Malibu, přičemž došlo k výměně nemovitostí, kancelářská budova byla vyměněna za dům a dvě stavební parcely v Malibu.

Také sanatorium Normy Wilsonové Brentwood Convalescent Hospital bylo úředně převedeno do vlastnictví Thomase Devinse. Zápis v pozemkové knize měl datum 12. prosince 1968, byl tedy proveden přibližně dva týdny poté, co se Devins naposledy sešel s Normou Wilsonovou. Převod byl doložen notářsky ověřenou listinou, orazítkovanou a podepsanou Mauricem Oberwegerem 9. listopadu 1968 v New Yorku, jejíž kopii předložil Bill Wilson Burnettovi. To však ještě zdaleka nebylo všechno. Devins převedl, a tedy samozřejmě také prodal, sanatorium lékaři Samuelovi V. Abrahamovi, který měl dosud nemovitost v nájmu. Tato transakce byla úředně provedena už 17. prosince 1968, tedy pouhých pět dní poté, co Devins od Wilsonové získal vlastnické právo. Část prodejní ceny byla pokryta dlužním úpisem na 137 000 dolarů ve prospěch Sandry Lynneové-Bellové. Ta však cenný papír, a tím také vlastnické právo, anebo aspoň jeho část, podstoupila ještě téhož dne muži, který se jmenoval Oku-ma Aikba. Místo adresy bylo v dokladech uvedeno jen číslo poštovní schránky na poštovním úřadě v Beverly Hills. Ve spisu byl uložen důležitý dokument. Nový majitel Aikba pověřil Thomase Devinse spravováním budovy a právem volné dispozice touto nemovitostí. Plnou moc z 13. prosince 1968 ověřila notářka Rochelle Risheová a potvrdila také Devinsovo dispoziční právo.

Z dalších zápisů vyplývalo: Joseph Zukin převedl 4. března 1968, tedy stejného dne, kdy Devins převedl kancelářskou budovu na Zukina, nemovitost Jamesovi M. Mearsovi, a ten zase 9. března 1968 Mamie Elisabeth Utterové, tedy Devinsové matce. Ta objekt 18. října 1968 prodala Lois B. Glantzovi a tento muž se stal jeho majitelem. Nezůstal jím však dlouho, už v lednu příštího roku, přesně ve středu 8. ledna 1969, převedl Lois B. Glantz nemovitost na Thomase Devinse a jeho manželku Adellu. Ta se však o dva dny později vzdala svého podílu ve prospěch svého manžela Thomase.

Bill Burnett pochopil, že se ocitl na půdě složitých finančních transakcí s nemovitostmi, při nichž šlo o hodně peněz a neprůhledné houští právnických triků, při nichž nebylo vždy jasné, kdo koho zastupoval, kdo pro koho kupoval a za koho prodával, či peníze vlastně byly ve hře. Mezi aktéry vystupujícími pod jmény Okuma Aikba, Lois Glantz, James Mears, Rochelle Risheová, Joseph Zukin a Mamie Elisabeth Utterová stál dirigent Thomas Devins. Jeho otec byl Thomas Edward Utter, matka Mamie Elisabeth Fordová, provdaná Utterová. Všechny tyto okolnosti potvrdila Burnettovi identifikační ústředna FBI ve Washingtonu D. C. Jenže ani jeden z těchto překvapivých a podezřelých údajů nevedl zatím ke stopě po zmizelé Normě Wilsonové.

Tom McSpadden byl bývalý přítel Normy Wilsonové, řekněme rovnou, že nikoliv platonický. Když se ho Burnett zeptal, kdy viděl svou někdejší milenkou naposledy, chvíli přemýšlel a pak rozpačitě řekl:

„Je to už hezkých pár let.“

„V poslední době jste se nestýkali?“

„Ne.“

„Ani jste spolu nehovořili? Třeba telefonicky?“

„Na Vánoce jsme si posílali přání. Já a moje žena a Wilsonovi.“

„Mohl byste mi říct, jaký je váš vztah k Normě Wilsonové?“

„Přátelský.“

„Nic víc?“

„Nevím, co máte na mysli.“

„Jaké je vaše povolání?“

„Pracuji v bance. Valley National Bank tady ve Phoenixu. V mezinárodním oddělení.“

„Máte styky s Evropou?“

„Spíš s Mexikem a jihoamerickými zeměmi.“

„Nebyl jste v posledních měsících v Evropě, ve Švédsku nebo ve Švýcarsku?“

„Co bych tam dělal?"

„Znáte nějakého Torna Devinse?"

„Je to obchodní poradce paní Wilsonové."

„A víte, co o vás řekl? Že jste se měl v listopadu minulého roku sejít s Normou Wilsonovou ve Švýcarsku."

„Nesmysl. Nevím proč. Mimochodem, tehdy jsem byl ve Venezuele."

Šel k psacímu stolu, otevřel zásuvku, položil na stůl pas, nalistoval příslušnou stránku a položil ukazovák na razítko.

„Nedávno jsme se vrátili z Caracasu. Tady to máte černé na bílém."

Zase nic. A téhož dne večer našel Burnett na stole zprávu FBI. Technici analyzovali obě pohlednice, které poslala Norma Wilsonová svému manželu Billovi z Barcelony a Tangeru, a potvrdili, že podle rozboru písma a poštovních razítek byla pohřešovaná ještě 15. listopadu 1968 naživu a zdržovala se v Tangeru.

Kanceláře advokátů Katese a Rosena byly v nové výškové budově na bulváru Wilshire 9465. Notářka obou pánů se jmenovala Rochelle Risheová. Když jí vyšetřovatel Burnett ukázal kopii plné moci, kterou vystavil Okuma Aikba Thomasi Devinsovi, bez váhání prohlásila:

„Jistě, pane Burnette, je to naše razítko a můj podpis."

„Znáte pana Devinse, slečno?" zeptal se detektiv.

„Samozřejmě. Naše firma zastupuje jeho zájmy."

„Jak prokázal ten Aikba svoji totožnost? Řidičským průkazem, nebo cestovním pasem?"

„Pan Aikba u nás vůbec nebyl," řekla notářka Risheová.

„Jak tomu mám rozumět? Vy jste ho vůbec neviděla?"

„Ne, pane."

„Jak jste mu tedy mohla ověřit plnou moc?"

„Pan Devins ji přinesl a požádal mě o to."

Burnett hovořil další půlhodinu s advokátem Katesem, dozvěděl se, že převody nemovitostí, postoupení objektů jiným osobám, jsou, anebo přinejmenším mohou být zastřeny mnoha legálními způsoby. Jednáním bývají pověřeni prostředníci a skutečný majitel zůstane často v pozadí transakce. Advokátní kancelář sepiše a ověří smlouvy či převodní protokoly, dostane svou provizi a o víc se nestará. Thomas Devins je dobrý klient, spolehlivý a velmi agilní. Převody nemovitostí mezi příbuznými jsou běžné, nešlo o nic neobvyklého.

Burnett poděkoval, odporoučel se a odcházel sice chytřejší, o zmizelé Normě Wilsonové se však nedozvěděl zase nic. Až v kanceláři ho čekalo překvapení. Zavolal Devins.

„Měl jsem na záznamu pro nepřítomné vaše vzkazy," řekl.

„Volal jsem vás."

„Ale já vás zřejmě zklamal. Nevím nic nového, pane Burnette. Starám se o své obchody s realitami."

„Myslel jsem, že byste nám mohl pomoci. Znal jste ji přece, jste jedním z posledních, kteří ji viděli."

„Všechno jsem vám řekl, pane Burnette. Snad ještě jen maličkost. Měl byste se podívat blíž na jejího manžela."

„Na Billa Wilsona?" zeptal se Burnett.

„Jo, a vezměte si na něj lupu. Byl jsem před několika dny při tom, když notář projednával závěť Normy Wilsonové. Podle mého názoru přiznal Bill Wilson hodnotu majetku své ženy sotva z desetiny. Ten chlap je podvodník, chce na tom trhnout co nejvíc. A přitom jde hlavou proti zdi. V konsignaci pozůstalosti například vůbec neuvedl balík akcií Kareston Oil Company a Sawyer Petroleum."

„Řekl jste to notáři?"

„Nejsem práškač. Říkám to vám."

„Jak proběhlo to řízení?"

„Odešel jsem hned po prvním poločase, ale Bill Wilson se stal správcem majetku, podtrhl jeden!"

„Nemáte o něm zrovna nejlepší mínění," řekl Burnett.

„Mám k tomu důvody. Je to podrazník bez peněz a s pořádnými dluhy. Proto se oženil s ženskou, která by mohla být jeho matkou. Jenže ona si myslela, že si bere chlapa. Víte, jak to myslím. Ale podle toho, co jsem od ní slyšel, má Wilson sexuální problémy. Byl jste někdy v tom jeho pokoji, v němž údajně píše? Na všech stěnách visí nahotinky. Je jako puberták! A Norma, paní Wilsonová, mi řekla, že za něho musela po svatbě zaplatit dvanáct tisíc daňových nedoplatků."

„Víte něco o jejím bankovním účtu ve Švýcarech?"

„Jednou se mi svěřila, že Bill Wilson byl nějaký čas na jakémsi semináři, ale musel odtamtud pryč, zjistili totiž, že má homosexuální sklony. Chtěla se s ním rozvést, proto si ve Švýcarech založila konto. Bezhlavě prodávala, co mohla, a ukládala peníze do švýcarské banky, aby se s ním nemusela při rozvodu o všechno dělit."

„Vyzná se v jejích obchodech?"

„Bill Wilson? Ten pitomec neměl nikdy o ničem ani ponětí. Vůbec s ním o obchodech nemluvila."

„Byli jste spolu v Evropě, měla s sebou větší hotovost?"

„Jasně. Já sám jsem jí předal 137 000 dolarů získaných z prodeje objektu Brentwood Convalescent Hospital."

„Jezdil s vámi po Evropě Bob Forget?"

„Jezdil."

„Proč?"

„Jako tlumočník a osobní strážce. Hlídal ji a ty peníze."

„Proč je s sebou tahala v hotovosti?"

„To vám nepovím," řekl Tom Davins. „Snad nechtěla, aby se ta částka objevila na bankovní převodce."

„Jak proběhla ta vaše dlouhá cesta?"

„Po telefonu, Burnette? To je dlouhé povídání. Ale řeknu vám to aspoň stručně. Nejdřív jsme letěli do New Yorku a dali si ověřit papíry o převodu, pak jsme pokračovali do Madridu, Norma tam navštívila nějaké příbuzné.

„Jak se jmenují?”

„Nemám ponětí. Neptal jsem se na to. Pak jsme jeli do Malagy, tam měla schůzku s přítelkyní. Na pár dní jsme byli v Tangeru, Bob Forget tam onemocněl.”

„Co se mu stalo?”

„Nevím. Snad infekce. Šel k doktorovi a ten ho poslal domů.”

„Do Států?”

„Jo. Letěl nejbližším Panamem. A my jsme pokračovali do Curychu.”

„Co jste dělali v Tangeru?”

„Dohromady nic. Prohlídli jsme si kasbu a pár zajímavostí.”

„A v Curychu?”

„Šla do banky a uložila ty peníze.”

„Jak se jmenuje ta banka?”

„Vždyť jsem vám to už řekl. Schweizer Kreditanstalt. Pak jsme si pronajali auto a jeli do Ženevy. Ubytovala se v Intercontinentalu, ale já jsem si vzal pokoj v lacinějším hotelu. Už ani nevím, jak se jmenoval. Stojí na nábreží, odkud je vidět Mont Blanc.”

„Vy jste nebydlívali ve stejném hotelu?”

„Většinou ano. V Ženevě to bylo jinak, chtěla se sejít s Tomem McSpaddenem. Rozumíte? To byla její soukromá věc, nic mi do toho nebylo. Druhý den jsem jí ještě telefonoval, ale nebyla v pokoji, tak jsem zašel do hotelu, ale nikde jsem ji nenašel. Koupil jsem si letenku a vrátil se domů. Svůj úkol jsem splnil.”

„Kdy jste se vrátil?”

„Třidvacátého nebo čtyřicátého listopadu. Nevím to přesně.”

„Takže jste byl koncem listopadu doma?”

„Ano. Ale před měsícem jsem letěl do Ženevy znovu, abych zjistil, co se s ní stalo. Vypτάval jsem se v Intercontinentalu, na aerolinkách, dokonce jsem dal do novin inzeráty s odměnou pro toho, kdo by mě přivedl na její stopu. V bance mi také nic neřekli. Všechno bylo zbytečné. Tak jsem sedl do letadla a vrátil jsem se.”

Zmizení bohaté Normy Wilsonové byl složitý kriminální případ. Její poslední cesta vedla mnoha zeměmi Evropy, objevila se však také v Africe. Její průvodci byli podezřelí. Ani jeden z nich neměl čistou minulost a zřejmě ani svědomí. Běžný kriminalistický postup je spolupráce s Interpolem. Vyšetřující úředník státní prokuratury William Burnett volil snad obtížnější, jistě však rychlejší cestu. Pustil se po stopě sám. Samozřejmě že spolupracoval s policejním ředitelstvím Corps de Police, Departement de Justice et de Police République et Canton de Genève, s ředitelem Louisem Corbozem a místním detektivem, kriminálním inspektorem René Tomkinsem. Ke konci svého pracovního pobytu došel k názoru, že Devins zavraždil Normu Wilsonovou někde vysoko ve švýcarských Alpách a její mrtvolu odstranil tak pečlivě, že k ní nevedla žádné, stopa. Ve Španělsku spolupracoval se zástupcem místní kanceláře Interpolu Nietem, ve všech hotelech si ověřil pobyt trojice cestujících. Když se ujistil, že udělal všechno, co bylo v jeho silách, vrátil se do Spojených států a pustil se do výsledků svědků a podezřelých.

V pondělí 2. března 1970 v 16.50 usedl v kanceláři 113 vyšetřovacího oddělení Státní prokuratury Los Angeles County, v číslu 524 North Spring Street v Los Angeles, proti Robertu Forgetovi, požádal zapisovatelku Jennie Crispiovou o záznam výsledku a začal s obvyklým rituálem. Poučil Forgeta, že nemusí vypovídat, když nechce, rozhodne-li se však pro výpověď, pak bude moci být jeho prohlášení využito proti němu v soudním řízení.

„Rozhodl jste se vypovídat, pane Forgete?”

„Ano.”

„Tak mi řekněte, kdy jste se poprvé setkal s Normou Wilsonovou.”

„To už je dávno. Pracoval jsem tenkrát v budově číslo 1017 na North La Cienega v Hollywoodu. Já jsem původně vyučený truhlář a Tom mi tam dal práci.”

„Tom Devins?”

„Ano.”

„Vy jste se už tenkrát znali?”

„Setkali jsme se poprvé někdy v pětadesátém. Pravidelně parkoval na Sunset Stripu u Frascatiho. Já jsem tam hlídal. On začínal, ale šel rychle nahoru. Občas jsme si povídali.”

„Co dělal?”

„Cestřáka u Archera. To byl makléř. Kupoval a prodával nemovitosti.”

„Tam se seznámil s Normou Wilsonovou?”

„Jo. Prý jednou odpoledne přišla do kanceláře a vypτάvala se, co by bylo k maní. Chtěla investovat. On jí dohodil ten starobinec. No a pak už pro ni pracoval. Moc na těch kšeftech vydělal. Co vám budu povídat, jednou přijel v novém cadillaku.”

„Svěřoval se vám?”

„Svěřoval? Chlubil se. Wilsonová měla čuch pro kšeft a on dostával slušnou provizi. Od obou stran, od ní i od prodávajícího. Jenže já jsem potom odjel, měl jsem toho hollywoodského divadýlka až po krk, a on hrabal majetek dál.”

„Kdy jste se setkali podruhé?”

„V osmašedesátém. Zatelefonoval mi začátkem listopadu. Měl vždycky dost praštěný nápady. Tenkrát se chystal někam do Afriky, vykládal něco o čtyřicetimi miliónech, ale nakonec se mě zeptal, jestli bych si nechtěl vydělat pětadvacet tisíc. Jasně že jsem chtěl. Ještě jsem se z něj snažil vytáhnout podrobnosti, ale moc jsem se nedozvěděl. Že

prý jde o peníze Moise Tchombeho, pamatujete se na ty čachry v Africe, a tvrdil, že to vynese padesát tisíc, a ty si my dva rozdělíme napůl. No a pak jsem přiletěl do Los Angeles a hned jsme pokračovali do Kanady a v Montrealu jsme se setkali s Normou Wilsonovou. Tam mi řekl, že jí mám dělat gorilu."

„Pak jste všichni tři odletěli do Evropy."

„Nejdřív do Ottawy, vyzvedl jsem si tam cestovní pas. Já jsem Kanadán, pane. Zastavili jsme se ještě v New Yorku, kde ti dva podepsali u notáře spoustu všelijakých papírů. Jeli jsme na letiště a pokračovali rovnou do Španělska."

„Pane Forgete, když jsem vás navštívil ve vašem bytě v Sedro Woolley, řekl jste mi, že vám paní Wilsonová dala hned na začátku 1 500 dolarů jako zálohu na vaši mzdu. Co jste pro ni přesně dělal?"

„Pracoval jsem jako osobní strážce a tlumočník. Mluvíím francouzsky a španělsky, ale nedostal jsem od ní ani vinkru."

„Proč jste mi to tedy povídal?"

„Tom mi to nařídil."

„Kdo tedy financoval tu cestu?"

„To vám přesně nepovím, ale Tom měl nabitou peněženku."

„Peníze v hotovosti?"

„Hromadu. A ona taky. Měl jsem ty prachy hlídat."

„Jak hlídat?"

„Pro Torna, pro nás. Ta africká záležitost byla až druhá půlka plánu."

„Jaká byla ta první?"

„Zavraždit Normu Wilsonovou."

„To vám řekl?"

„To mi řekl."

„Vysvětlil vám, proč ji chce zabít?"

„Přibližně. Seděli jsme v hotelovém baru, pili pivo a on mi začal vykládat o nějakých spekulacích, do kterých se zapletl, převody nemovitostí nebo co to bylo. Ona prý ty jeho machinace objevila a dala příkaz advokátovi, aby na něj podal žalobu pro podvod."

„A letěla s ním do Evropy?"

„No vidíte, letěla."

„Ti dva přece byli přátelé, nebo snad ne?"

„Určitě. Myslím, že s ní spal."

„I potom?"

„To nevím."

„Bydleli jste přece v hotelech."

„Každý měl svůj pokoj."

„On se s vámi o tom nebavil?"

„Neřekl ani slovo."

„Co jste udělal, když jste se dozvěděl o jeho záměru?"

„Co jsem mohl dělat? Kdybych to řekl Wilsonové, nebyla by mi uvěřila. Kdybych s tím šel někde ve Španělsku nebo ve Švýcarech na policii, seděl bych v tom až po uši. A ještě v cizině! Znáte je, nemají nás rádi. Chystal jsem se z toho vycouvat."

„Jemu jste to řekl?"

„Jo. Řekl."

„A on?"

„Přemluvil mě, abych s ním letěl ještě do Malagy. Tak jsem kývl."

„Dal vám nějaké peníze?"

„Tisícovku na výlohy. Ale nebyl jsem si jistý, jestli mi to vystačí na letenku do Států."

„Měl u sebe Devins zbraň?"

„Devítimilimetrový browning a mně dal španělskou 380 Star Automatic. Jenže jsme se kvůli těm kanónům dostali do průseru."

„Kde?"

„V Malaze. To bylo takhle: Já jsem dostal strach. Pochopil jsem, že Devins je křivák, od něhož nemůžu čekat nic dobrého, uvědomil jsem si, že jde po Wilsonové, a došlo mi, že by ji mohl oddělat a hodit to na mě. A tak jsem tu bouchačku vyndal z neceséru a strčil ji pod matraci. Našla ji pokojská při stlaní, odnesla ji řediteli hotelu a ten zavolal policii. Sebrali nás a zavřeli do kriminálu. Seděli jsme tam celou noc. Ráno nás předvedli před vyšetřujícího soudce. Devins ho ukecal. Když nás pustili, řekl Devins, že se musíme co nejdřív potopit, mohli by si to rozmyslet. Tak jsme jeli trajektem do Tangeru, to bylo nejjednodušší. Raz dva jsme byli přes hranici."

„Co bylo v Tangeru?" zeptal se Bill Burnett.

„Začal mě přemlouvat, abych necouval, abych s ním do toho šel, že budeme mít babek jak máku."

„Uvažoval jste o jeho návrhu?"

„Copak jsem cvok? Moje bouchačka zůstala na policii v Malaze. Devins svou devítku měl. Neměl jsem šanci, kdyby se mě chtěl zbavit. Věděl jsem přece všechno."

„Měl jste na letenku?"

„Dal mi ještě pár stovek. Tak jsem se vrátil do Států."

„Sešli jste se pak znovu?"

„Ne, nesešli, ale volal mi z nějakého města, já si to nepamatuju...”  
„Nebyla to Ženeva?”  
„Možná.”  
„Co vám chtěl?”  
„Byl sladkej jak nevěsta před svatbou, co prý dělám, jak se mám, že to všechno dobře vyřídil, prý jsem nemusel mít strach.”  
„Co znamenalo, že všechno vyřídil?”  
„Oddělal ji. Já jsem tomu aspoň takhle rozuměl. Neměl nic jiného v hlavě než její peníze.”  
„Nemluvil o vašem podílu?”  
„Tenkrát ne. Ale za pár týdnů mi volal z Los Angeles.”  
„Co chtěl?”  
„Nic. Naopak řekl, abych si rychle přiletěl do Los Angeles pro prachy.”  
„Jel jste?”  
„Jo. A koukal jsem jako blázen. Měl novou mercedesku 280 SL, nádherný fáro, červený sporták, a hned že mě v ní sveze.”  
„Řekl vám, že ji zabil?”  
„Řekl. Ten chlap vůbec nemá strach. Klidně mi to přiznal. Pak sáhl do fášku pro rukavice a vyndal její pas a kapesník.”  
„Její kapesník?”  
„Nevím. Prostě kapesník a v něm měl zabalený obrovský smaragd. Devět karátů. Vyloupil ho z jejího prstenu. Nosila ho. Byl to nádherný kámen, aspoň za takových tři sta tisíc dolarů.”  
„A co s ním udělal?”  
„Dal mi ho.”  
„Cože? Jak vám ho dal? Proč vám ho dal?”  
„Abych ho zalil do cementu a někde ho potopil.”  
„Kde jste ho měl potopit?”  
„U mola v Malibu.”  
„Udělal jste to?”  
„Ne. Nejdřív jsem si ho nechal. Dlužil mi přece prachy.”  
„Nic vám nedal?”  
„Řekl mi, že musím čekat. Tak jsem si nechal ten kámen.”  
„Jinak jste od něj nic nedostal?”  
„Její perlový náhrdelník a hodinky s brilianty. Chtěl se toho zbavit. Ty věci by ho usvědčily.”  
„A vy jste z toho neměl strach?”  
„Dal jsem všechno do plechovky od piva a zalil jsem to kytem.”  
„Je vám jasné, proč to všechno vozil přes hranice? Bylo to přece pro něj nebezpečné. Jsou to doličné předměty. Proč je nezhodil sám, proč je dal vám, abyste se jich zbavil?”  
„Mohl je zahodit hned na místě. To je přece jasný. Mohl je taky zahodit do Atlantiku, na to mě nepotřeboval. Jenže on mě chtěl do toho namočit. Věděl, že nedokážu zahodit milion a že si ty věci nechám. Jenže, pane Burnette, on zapomněl na malíckost. Mám moc svědků, kteří mě viděli odlítat z Tangem, a všichni viděli taky Normu Wilsonovou, která mě s Devinsem vyprovázela. Měla na sobě všechn ten šmuk a každého muselo praštit do očí, že na ní visí milion. Toho si všimne i slepý. A já jsem to věděl, a proto jsem ty poklady zahodil.”  
„Kde? Jak?”  
„Tu šňůru perel jsem rozebral a ty milionový kuličky jsem jednu po druhé naházal z mostu na dálnici. Smaragd jsem se snažil rozbít. Nešlo to. Hodil jsem ho do rybníka.”  
„Kde?”  
„Nedaleko Sedro Woolley. Chodil jsem tam na kachny.”  
„Můžete mi přesně říct, kde je ten rybník?”  
„Dojedete k němu po South Skagit Highway.”  
Forgetova výpověď zněla sice jako upřímné vyprávění komplice, který se dal vlastní cestou, bylo v ní však hodně nejasných míst. Zejména tajemná akce, v níž hrál hlavní roli Moise Tchombe, konžský politik, který měl značnou vinu na zavraždění pokrokového ministerského předsedy svobodného Konga Lumumby. V roce 1964 se na krátký čas stal předsedou vlády, byl však sesazen a v letech 1965 až 1967 žil v exilu ve Španělsku. V Kongu byl v nepřítomnosti odsouzen pro velezradu k trestu smrti. Je pravděpodobné, že se mu podařilo při útěku propašovat za hranice značnou finanční částku, ale co s tím měl společného Tom Devins? Jak mu měl pomoci při uvolnění zabavených kont a co měl s akcí společného Forget, kterému za pomoc slíbil polovinu z 50 000 dolarů? Devins přece nebyl žádný dobroděj, aby pro nic za nic rozdával desetitisíce.  
„Takže jste od něj svůj podíl dostal?”  
„Ne celý.”  
„Jak vám ho vyplatil?”  
„Zatelefonoval mi, abych přijel. Jeli jsme spolu pro peníze do banky na Wilshire Boulevardu. Hned při setkání mi řekl, že nedostal všechno.”  
„Proč?”  
„Prý jsou ty peníze zablokované.”

„Co to znamená?“

„To já nevím.“

„Ani jste se ho na to nezeptal?“

„Ne. Řekl, že dostal jen polovinu a já z toho budu mít deset tisíc. Zbytek mi prý dá později. Dal mi deset tisíc a společně jsme šli do Charter Bank, kde svoji část uložil s příkazem, aby mu je poslali na konto do Londýna. Já jsem si připsal na konto 7 500 a 2 500 jsem si nechal.“

„To je vše?“ zeptal se Burnett.

„Jo. Řeknu vám, byl jsem rád, že jsem ty prachy vůbec dostal.“

„Řekl vám někdy, jak ji zavraždil?“

„Jo. Když se vrátil z Evropy. Nechtěl být sám, a proto jsme se celý měsíc potloukali spolu. Jednou ráno, když jsme se vrátili z tahu, mi řekl, že nic necítí. Ta devítka je perfektní bouchačka.“

„Kde je mrtvola?“

„Nemám ponětí. Někde ve Švýcarsku.“

„Nejmenoval nějaké město?“

„Něco říkal, ale já si ty jejich pitomý jména nepamatuju.“

„Locarno?“

„Možná.“

„Kam ji zahrabal?“

„Zahrabal? Ta je zřejmě na mnoha místech. Vozil s sebou lovecký nůž.“

„Co šaty?“

„Jsou ve škatuli uložené v automatické úschovně někde na nádraží.“

Forgetova senzační výpověď nebyla k ničemu. Pro soud je svědectví bez důkazů málo. Burnett nemohl ani prokázat, že Norma Wilsonová už nežije. Neměl mrtvolu, ani vražednou zbraň. Hledali v jezeře smaragd a nic nenašli. Pustili se po stopě pistole a nakonec ji objevili. Ta osada ve státě Washington byla přesně místem, kde lišky dávají dobrou noc, měla 650 obyvatel a doktor Malzacher byl jedním z nejváženějších. Ze všech dřevěných domů vlastnil ten největší, jako jediný jezdil v cadillaku s vinylovou střechou. Byl to otec Adelly Devinsové, tedy Devinsův tchán.

Zbraň přinesl bez váhání a řekl, že si ji u něj zeť uložil. Burnett měl teď v ruce Devinsovu pistoli a dal se do pátrání, kde ji koupil. Brzo však zjistil, že mu stejně není nic platná. Do tohoto typu browningu se ve Spojených státech prodávají náhradní hlavně a doličná zbraň takovou měla. Když se do ní technici v balistické laboratoři podívali, rovnou Burnettovi řekli, aby si ji strčil za klobouk. Z téhle hlavně ještě nikdo nevystřelil. Číslem označena nebyla.

Bill Burnett udělal v této fázi vyšetřování ještě dvě důležité věci. Spojil se s inspektorem Tomkinsem z ženevské policie a požádal ho, aby pátral po krabici s ženskými šaty, kterou podezřelý Devins údajně uložil v některé nádražní úschovně. Za druhé našel banku, u níž měl Devins bezpečnostní schránku. Byla to Security Pacific National Bank na bulváru Van Nuyse. Obstaral si povolení k prohlídce a nedočkavě pak stál s ředitelem banky před bezpečnostní schránkou E 2083. Zjistil, že je prázdná. Devins byl chytrý zločinec. O tom se Burnett přesvědčil, když našli záznam o koupi devítimilimetrového browningu. Devins zbraň koupil v Hollywoodu v prodejně s nic neříkajícím jménem Hollywood Gun Shop krátce před svým prvním odjezdem do Evropy. Po použití jen vyměnil hlavěň. Nikdo mu nemohl dokázat, že z browningu vystřelil.

V případě zmizelé Normy Wilsonové je mnoho bílých míst. Devins měl mimořádné kombinační schopnosti, vše, co dělal, mělo logickou souvislost. Dodnes se nenašla odpověď na otázku, proč tak chytrý zločinec udělal tak naivní chybu, že se nezbavil šatů zavražděné. Mohl je přece spálit, mohl je rozstříhat na proužky a rozházet po popelnicích. Je jen jediné možné vysvětlení. Krabice v úschovně byla nastražena na Forgeta. Mnohé totiž nasvědčovalo tomu, že se Devins snažil svalit vraždu na svého komplice. Peníze, šperky, hodinky s diamanty, to všechno byly důkazy svědčící proti Forgetovi. Proč ho vůbec bral s sebou na cestu? Jen proto, aby občas tlumočil? To by byl drahý překladatel. A pak, v Evropě sotva existuje jediný hotel, kde by se Američan nedomluvil s recepčním nebo s číšníky.

Inspektor Tomkins zavolal ze Ženevy za necelý týden po odeslání dálnopisu a oznámil Burnettovi, že našel velkou krabici s dámskými šaty. Jsou od krve. Zejména plášť z bílých norků je zničený krví. Krabici poslali letadlem, z letiště ji odvezli rovnou do laboratoře. Tam zjistili, že zaschlá krev má skupinu A, tedy stejnou jako Norma Wilsonová. Na šatech, ale také na spodním prádle, byly zbytky listí, trávy a jehličí.

Dali Torna Devins sledovat. Hned první den vyjel z města a nedaleko Tarzany detektivům ujel. Tarzana je malé satelitní městečko aglomerace velkého Los Angeles, ležící na státní silnici 101, dálnice vede paralelně s Ventura Boulevardem. Je to přehledné místo s nadúrovňovými křižovatkami, bůhví jak mohl policistům zmizet. Ale podařilo se mu to. A tak se za ním vypravili a uspořádali honičku jako ve filmu. Vrtulníky, desítky vozů spojených s hlavním stanem vysílačkami. Našli ho na dálnici San Fernando Freeway. Kličkoval. Ujel jim na Ventura Boulevardu nedaleko Resedy. Znovu ho našli. Sledovali ho, jak vchází do banky. Zatkli ho na nedůstojném místě nedůstojným způsobem. Šel do supermarketu koupit něco k jídlu. Když vyšel s velkým pytlíkem, který mu sahal až po bradu, čekali u jeho vozu. Svědci později vyprávěli, že měl Devins hrozný vztek a Burnettovi vynadal do prašivých sviní.

Proces proti Thomasu Utterovi alias Devinsovi zahájili v budově Nejvyššího soudu Los Angeles v době, kdy zde probíhalo soudní řízení s mnohonásobným vrahem „děblem“ Charlesem Mansonem, které sledovala světová veřejnost. Samozřejmě že ve velké soudní síni zasedali ti nejlepší z nejlepších, předsedou soudu proti Devinsovi byl jmenován vynikající soudce Malcolm Lucas. Žalobu zastupovali Steve Trott a jeho zástupce Harland Braun. Obžalovaného hájil známý a velmi schopný obhájce Joe Reichman, jehož státní žalobci považovali za nebezpečného protivníka.

Znovu se na scéně objevili stejní aktéři, vypovídali svědci, Forget se maličko dostal do úzkých, v jeho minulých a

současných výpovědích se objevily rozpory. Většinu z toho, co bylo po zahájení procesu řečeno, už známe, pro další průběh případu byla však důležitá výpověď soudního znalce De Wayne Wolfera.

„Jaké je vaše zaměstnání, pane svědku?“ zeptal se ho prokurátor Trott.

„Jsem kriminalista, příslušník vědecké vyšetřovací služby městské policie v Los Angeles. Jsem přednostou vědecké laboratoře.“

„Dobře, pojďme k věci. Ve vaší laboratoři jste zkoumali krabici se svršky pohřešované Normy Wilsonové, označené jako předmět doličný číslo padesát. Jak jste postupovali?“

„Odebrané vzorky jsme podrobili testu.“

„Výsledek?“

„Jde o lidskou krev skupiny A. Pak jsme oblékli svršky na pannu, jaké bývají ve výlohách, abychom mohli určit, odkud a kam krev tekla.“

„Co jste zjistili?“

„Krev vytékala ze dvou ran v hlavě, z jedné, kudy kulka vnikla do lebky, a z druhé, kudy vylétla ven. Oběť byla zastřelena vstoje.“

Soudní znalec pokračoval ještě déle než půl hodiny ve vysvětlování pracovních postupů, které byly při analýzách použity. Odpověděl na otázky předsedy soudu o pozůstatcích listí, půdy, jehlicí a trávy na šatech. Přesně popsal a fotografiemi doložil kožich z bílých norků, který svědkové poznali. Zakrvácené svršky, kožich i spodní prádlo patřilo Normě Wilsonové. Až do této chvíle probíhalo soudní líčení bez zádrhelů, i když trvalo už druhý měsíc. Pak ale dostal slovo obhájce obžalovaného Reichman.

Nesnažil se napadat důkazy, nezlehčoval výpovědi svědků, začal úplně z jiného konce.

„Ctihodnosti,“ oslovil předsedu senátu a pokračoval, „do počátku tohoto líčení jsem byl přesvědčený, že žádný kalifornský soud není příslušný projednávat údajnou vraždu, která byla spáchána ve Švýcarsku. Co se toho týče, výklad zákona platného ve státě Kalifornie je jasný: soudu je třeba předložit dostatek důkazů, že ke zločinu došlo v Kalifornii. Z jednání tohoto ctihodného soudu vyplývá, že v Kalifornii byly zakoupeny jediné letenky na cestu obžalovaného a jeho údajné oběti, v nejkrajnějším případě, že na půdě státu Kalifornie došlo k přípravě tohoto zločinu.“

Pan prokurátor Trott může samozřejmě prohlásit, že stát Kalifornie má zásadní zájem na objasnění tohoto zločinu, protože oběť i podezřelý jsou občany tohoto státu. V tom může mít pravdu. Jenže zákon je ve věci příslušnosti soudu naprosto jasný. Jsem přesvědčen, Ctihodnosti, že tento soudní dvůr není oprávněný projednávat skutečnosti, které se udaly ve Španělsku nebo ve Švýcarech. Může se zabývat jen tím, co se stalo na půdě státu Kalifornie.“

To byl jen první výpad v souboji žalobce a obhájce. Reichman citoval soudní výrok newyorského soudu. Prokurátor Trott byl však připraven. Citoval odstavce z rozsudku daleko novějšího případu Anderson, který proběhl před několika lety před kalifornským soudem, z něhož zcela jednoznačně vyplývalo, že stát Kalifornie má zájem na soudním stíhání osob, které vylákaly jiné občany tohoto státu přes hranice, aby je okradly o jejich majetek. Navíc se zjistilo, že švýcarská policie považuje případ Devinse a Wilsonové za ryze americkou záležitost a nehodlá se vraždou zabývat. Případný proces by poškodil zájem o turistický ruch.

Soudce Lucas byl vynikající právník, řídil proces jako zkušený pilot a chystal se na bezchybné přistání. V úterý 8. prosince 1970 se členové poroty odebrali do poradní místnosti, a když se zanedlouho vrátili, předsedkyně poroty Lois Greenbergová prohlásila, že porota jednohlasně shledala obžalovaného Thomase Uttera vinným ve smyslu obžaloby.

Necelé dva měsíce poté, ve čtvrtek 4. února 1971, dostal soudce Lucas od pomocnice dohledu nad výkonem trestu Doris Feldmanové zprávu o chování odsouzeného Thomase Uttera. Závěrem tlumočila jeho přesvědčení, že bude při projednání odvolání u vyšší instance osvobozen. Odsouzený věří, že spáchal dokonalý zločin, který mu nikdo nemůže dokázat. „Jsme přesvědčeni o tom,“ končila Doris Feldmanová svoji zprávu, „že obviněný by se, kdyby byl propuštěn na svobodu, stal nebezpečným pro společnost i pro majetek občanů a ohrožoval by i jejich životy.“ Soudce Lucas pak vyslovil rozsudek: doživotí.

Thomas Devins a jeho obhájce se ještě nevzdali. Podali odvolání a odvolací soud státu Kalifornie dne 29. března 1972 rozhodl zrušit rozsudek první instance se zdůvodněním, že nebylo předloženo dost přesvědčivých důkazů o příslušnosti soudu. Podle výkladu zákona se proces měl konat ve Švýcarsku. To se týká rozsudku za vraždu Normy Wilsonové. Ta část rozsudku, vztahující se k loupeži a krádeži, zůstává v platnosti, odsouzený tedy prozatím nebude propuštěn z výkonu trestu.

K další události došlo 9. ledna 1974. Prokurátor Steve Trott dostal prostřednictvím Interpolu zprávu ze Švýcarska, že jakýsi turista objevil při výletu v Alpách částečně zahrabanou lidskou čelist. Místní policie předala nález ženevské laboratoři, kde porovnávací metodou zjistili, že jde zřejmě o zbytek čelistní kosti pohřešované Normy Cartyové-Wilsonové.

Thomas Devins si zatím odpykával trest ve věznici Susanville, což je takzvaná trestnice s otevřenými dveřmi. Vězňové pracují v nedalekých továrnách či dílnách a vracejí se do cel až večer. Protože se soudce Lucas chystal postoupit Devinse švýcarskému soudu, o jeho vydání se už jednalo, a Devins by se o přípravách mohl dozvědět, doporučil, aby byl vězeň přísně střežen.

Devins Však měl dobré informátory a také šikovné pomocníky. Už 30. března 1974 zmizel. Když policie vyšetřovala podrobnosti jeho útoku, zjistila, že měl ve městě milenku, s kterou se pravidelně stýkal. Jmenovala se Elisabeth Greenhouseová, nebylo jí ještě ani třicet, byla absolventkou newyorské univerzity a dcerou velmi zámožného newyorského stavebního podnikatele. S Devinsem se setkala ve vězení, když byla na návštěvě svého přítele, který si v Susanville odpykával trest. Na první pohled prý se do Devinse zamilovala, podnikla všechno, co bylo v jejích silách, aby ho dostala ven, a vybrala si za pomocníka správného muže, advokáta Melvina Belliho.

Únikovou cestu z vězení Susanville připravili jaksepatří. Devins s Greenhouseovou se objevili krátce po útěku ve

Francii ve Vichy, kde bydleli u dobré známé rodiny Greenhouseových, madame Chomacové. Byla to stará, ale bohatá vdova a Devins se jí za její pohostinství zle odměnil. Společně se svou milenkou Elisabeth okradli starou paní o šperky v hodnotě 700 000 dolarů a zmizeli. Madame Chomacová předala případ francouzské Súreté.

Devins a jeho milenkka se objevili daleko odtud na letišti v australském Sydney, kde byl trestanec přistižen, když se prokázal falešným cestovním pasem na jméno Leo Schultz. Zavřeli ho a Elisabeth Greenhouseová znovu hledala advokáta, který by jejího milence dostal na svobodu. Jmenoval se Bruce Miles, patřil k nejlepším, ale také k nejdražším. Greenhouseová však zřejmě měla dost peněz. Australský advokát se spojil s americkým kolegou Melvinem Bellim a oba se společnými silami snažili zabránit australským úřadům, aby Devinse vydaly. Advokáti uváděli pozoruhodné důvody. Thomas Devins je uprchlík. Požádal v Austrálii o politický azyl. Advokát Miles tvrdil před australským soudem, který měl rozhodnout o vydání zločince, že se Devins stal obětí politického komplotu úplatných úředníků státní prokuratury v Los Angeles. Kdyby se vrátil, pomstili by se mu, dali by ho zavraždit, protože o jejich machinacích hodně ví.

Australský soud nechtěl zbytečně vířit hladinu veřejného mínění, případu se samozřejmě zmocnili novináři a udělali z něj senzaci na pokračování. Mezitím co se prokurátor Trott snažil docílit toho, aby byl Devins vydán, objevily se u australského překupníka šperky ukradené ve Vichy madame Chomacové. Nyní se všechno zdálo být jasné. Devins však měl spolehlivé informace, proto si byl jistý. Extradikční dohoda Austrálie a Spojených států nezahrnovala případ útěku zločince z věznice. Jenže australští policisté postupovali trochu podle zvyklostí Divokého západu a nelámali si kvůli nějakým paragrafům hlavu. Jednoho dne zajeli s Devinsem na letiště a posadili ho do letadla směřujícího do Los Angeles. Pak zavolali prokurátorovi Trot-tovi, aby si pro něj poslal na losangeleské letiště policejní eskortu.

Zatkli ho 11. října 1974 a rovnou ho odvezli do dobře hlídáné věznice ve Folsomu. Devins si ani v této věznici nepobyl dlouho. Jeho advokát podal už před časem žádost o podmíněčné propuštění, a protože se nyní Devins ve výkonu trestu choval jako poslušný a ukázněný vězeň a někdo vlivný se za něj přimluvil, propustili ho podmíněně, proti vůli losangeleské prokuratury 14. února 1977 na svobodu.

Zažádal si, aby se směl přestěhovat do Massachusetts, a bylo mu to povoleno. Dne 1. Července bylo jeho podmíněné propuštění zrušeno a on se opět stal svobodným občanem. O jeho dalším osudu není nic známo. Kronikáři ho zařadili do kategorie zločinců, kterým se podařilo spáchat dokonalý zločin. Za vraždu Normy Wilsonové nebyl nikdy potrestán.

## Smrt tetičky Chickie

„Dobře, pane Vonderahe,“ uklidňoval rozčileného muže středních let vrchní inspektor Alfred Ward, „vy jste ale přišel oznámit zločin. Tak se neostýchejte a klidně vyprávějte, co se stalo.“

„Zemřela tetička Chickie,“ řekl konečně návštěvník a rozpačitě točil kloboukem.

„Kdo je tetička Chickie?“ zeptal se vrchní inspektor.

„No naše tetička. Příbuzná přece!“

„Jak se jmenuje?“

„Barrowová.“

„Celé jméno, prosím, musíme je zapsat.“

„Eliza Mary Barrowová.“

„A říkáte, že zemřela? Proč jste však přišel do Scotland Yardu, pane Vonderahe?“

„Kvůli její smrti. Právě kvůli tomu, že zemřela. Já si totiž myslím, že s tou její smrtí není něco v pořádku.“

„Proč si to myslíte?“

„Protože nám nic neodkázala. Protože nám ten zatracenej Seddon ani neřek, že umřela. Dal ji pochovat do společného hrobu za pár supů a ještě si dal vyplatit od majitele pohřebního ústavu provizi za dohození pohřbu. Ptal jsem se ho. Vyplatil Seddonovi dvanáct šilinků a šest pencí. Přitom tetička Chickie měla na hřbitově Kensal Green rodinnou hrobku a v šuplíku potvrzení o zaplacení místa na padesát let. Seddon musel o kvitanci vědět.“

„Kdo je Seddon, pane Vonderahe?“

„Syčák a domácí. Tetička Chickie se nastěhovala do jeho domu.“

„Adresa?“

„Tollington Park 63. Ona totiž bydlela s námi. Ale nedělalo to dobrotu. Tetička Chickie je, totiž... byla moc hádavá ženská. A tak jsme toho všichni měli až po krk. No řekněte, pane inspektore, kdo by žil pohromadě s takovou starou semetrikou?“

„Myslel jsem, že jste ji měli rádi, pane Vonderahe, když vás její smrt tak pobouřila.“

„Jo, rádi! Byla zlá! Měla ráda jedině prachy. No a pak malýho Ernieto.“

„Syna?“

„Kdepak syna, pane inspektore. Copak myslíte, že by si takovou čarodějnici někdo vzal? To by nesměl mít oči ani uši. Stará panna to byla. Tlustá, špinavá. Nikoho nenechala na pokoji. My byli rádi, že se přestěhovala k tomu Seddonovi. Ten byl totiž ze stejného těsta. Škrť a a vydrhduch. Ale navenek pán: hůlčička se stříbrným knoflíkem, nakartáčované cylindr a vždycky rukavičky. I když bylo vedro, že z něj lilo. Našla ten byt v inzerátech a podle mého názoru nebyl drahej. Tak si pláclí.“

„Ten dům tedy patřil Seddonovi?“

„Jo. Koupil ho nedávno. Seddon měl prachy. Seddon je koumes. Má oblastní zastupitelství pojišťovny London and Manchester Industrial Assurance Company. Zaměstnává plno cest'áků a taky kancelářský síly. V tom baráku, co

koupil, má kanceláře."

„A kdo tedy je Ernie, pane Vonderahe?"

„Ernie? No, kdyby to nebyl kluk, tak by byl schovan-ka. Ona si ho vzala k sobě, když nemá svýho. Tedy neměla, dej jí pánbů věčnou slávu. A strašně ho milovala. Jako blázen. Znáte ty pošuklý matky, co mají nejhezčí děti světa. Taková byla tetička Chickie. Ten kluk byl normální grázl, drzej a dovolenej, ale pro ni Ježíšek v jesličkách. Jo, pane inspektore, a my měli po tetičce dědit. Ale nedělili jsme. Protože Seddon ty prachy ukrad. Všechno čmajznul a nám dokonce zatajil, že se tetička Chickie rozloučila s tímhle slzavým údolím."

„Paní Barrowová měla majetek?"

„Jo."

„Víte jaký?"

„Měla hospodu, tu pronajímala a dostávala za to nájemný. Pak měla akcie a zlato. Tetička byla strašně na zlato. Kolikrát si večer zlatáky přepočítávala."

„Víte, kolik měla?"

„To, prosím, nevím. Ale moje stará říkala, že přej asi čtyři nebo pět pytlíků."

„A vy jste její synovec, pane Vonderahe?"

„Ne. Bratranec."

„Takže nebyla tetička."

„Vlastně se jí tak jen říkalo."

„Měla tetička, totiž paní Eliza Mary Barrowová, poslední vůli?"

„Když bydlela s náma, tak jo. Někdy říkala, že nám odkáže všechno, a jindy zas, že nedostáném ani penny."

„Kdo spravoval její majetek?"

„No právě ten zatracenej Seddon. A ten mi taky řek, když mě moje stará za ním poslala, že po tetičce zůstalo jen asi deset liber, a že tedy na nás nic nezbylo. On ji totiž o všechno obral. Syčák! Udělal s ní smlouvu, že mu dá všechno, co má, taky tu hospodu, a on jí za to bude až do nejdelší smrti vyplácet týdenní rentu."

„Kolik?"

„Jo, pane inspektore, to je ve hvězdách. S tím se nám tetička Chickie nikdy nepochlubila. Ona s náma v poslední době vůbec moc nemluvila. Kvůli tomu, že jsme řekli, že Seddon je navoněnej frajer."

„Kde je ten chlapec teď, když tetička zemřela?"

„Jo, pane inspektore, to já nevím. O to já se nestarám."

„A jakpak se ten hoch jmenuje. Taky Barrow?"

„Ne, pane inspektore, Ernie. Tedy Ernest Grant, když chcete všechno přesně."

„Kolik bylo paní Barrowové?"

„Myslím, že takových osmačtyřicet."

„Kdo jí dohodil ten byt?"

„To nebyl byt, to bylo celé patro. Sehnala ho na inzerát. Jo, a ještě něco, pane inspektore, když jsem mluvil se Seddonem, tak tvrdil, že nám napsal, že tetička umřela. Má přej kopii toho dopisu. Ale my nic nedostali. Namouduši, pane inspektore, vůbec nic."

Pozůstalý Vonderahe odešel. Vrchní inspektor Alfred Ward si ještě udělal pár poznámek, pak zavolal seržanty Coopera a Haymana a poslal je do domu číslo 63 na ulici Tollington Park, aby ve spleti informací našli aspoň nějaký řád.

„Jmenuje se Frederick Henry Seddon," hlásil seržant Cooper, když se vrátil do budovy Scotland Yardu, „a rozhodně nevypadá jako vrah."

„Já se vás neptám, seržante Coopere, jak podezřelý vypadá nebo jaký se vám zdá, ale jaký je."

„No právě. Je mu asi čtyřicet, dobrých dvacet let už pracuje v pojišťovací branži, u nadřízených, u konkurentů, ale dokonce i u některých podřízených platí za korektního, seriózního a inteligentního muže, který ví, co chce. Nikdy se nedopustil ničeho nezákonného, má nejlepší pověst, a banky, s kterými pracuje, si každého obchodního partnera dají proklepat, určitě by se o něm vědělo, kdyby byl podrazník. Je ženatý, má pět dětí, žije bohatě, chodí do kostela, je významným členem lóže svobodných zednářů, nemá dluhy, říká se o něm, že vlastní značný majetek. Jo, ještě něco, donedávna pracoval jako laický kazatel. Roční příjem asi tak čtyři sta liber."

„Co o něm povídají jeho zaměstnanci?"

„Že je strašně na peníze, pane vrchní inspektore."

„Prosím vás, Coopere, kdo dneska není na prachy?"

„Ale on prý strašně, a vůbec na majetek, pane vrchní inspektore."

„A co tetička Chickie?"

„Tak zaprvé to vůbec není žádná tetička. Všichni jí tak jen říkali. Bydlela nejdřív s nějakými Hookovými. To byli příbuzní toho sirotka, Ernie Grant je totiž sirotek, ale pohádala se s nima, a tak se z bytu radši odstěhovali."

„Proč se hádali?"

„O prachy, pane vrchní inspektore. Vyčetla jim, že akorát čekají, až natáhne brka, aby shrábl její peníze. No, a ti dva se urazili a našli si byt."

„Ale ona taky. Nastěhovala se pak přece k těm Vonderahevým."

„Ale jen na krátkou dobu," řekl seržant Cooper. „Těm totiž taky vyčetla, že čekají na její peníze."

„Kolik měla?" zeptal se vrchní inspektor Ward.

„Asi čtyři tisíce liber."

„To není málo. Zjistili jste, co to bylo za majetek?"

„Akcie nějaké indické společnosti asi za 1 600 liber a zbytek v librách. Měla prý nejradši zlaté mince. Hayman to zjistil a dozvěděl se, že po krachu Birkbeckovy banky si vybrala do posledního penny všech 216 liber a vyměnila je za zlatě.“

„Kdy to bylo?“

„V červnu 1911.“

„Takže se s ní nastěhovala k Seddonovi?“

„Řekl bych, že nastěhovala. Ale musela mít ještě daleko víc. Sousedí řekli Haymanovi, že se mluvilo o čtyřech stovkách, o zlatých mincích a ještě o bankovkách. Byla prý nepříjemná, nespolečenská, moc na sebe nedbala, rozumně se s ní nedalo mluvit. A měla prý pořád strach, že o ten svůj majetek přijde. A tak se Seddon nabídl, že jí to jmění bude spravovat. Seddon je dobrý obchodník, ale taky je na peníze. Spočítali všechno dohromady, on se jako starý pojišťovák v těch kšeftech vyznal, nabídl jí výhodnější podmínky než kterákoliv pojišťovna a sepsali smlouvu. Barrowová dává k dispozici všechny cenné papíry, hospodu a hotové peníze, a on jí, dokud bude živa, bude vyplácet pravidelnou týdenní rentu tři libry ve zlatě. Ničemu jinému tetička Chickie nevěřila, jen zlatu.“

„A vyplácel jí tu rentu, Coopere?“

„Přesně jako hodiny, pane vrchní inspektore. A ona byla spokojená, protože si spočítala, anebo jí to spočítal on, že bude mít o třicet liber větší roční výnos, než kdyby uložila svůj majetek v bance.“

„Co udělal Seddon s akciemi?“

„Hned je prodal a peníze investoval do nemovitostí.“

Když se vrátil seržant Hayman se zprávami o úmrtí nepříjemné Elizy Barrowové, začal vrchní inspektor Ward tušit, že bratranec Vonderahe nepřišel do budovy Scotland Yardu bezdůvodně.

„Byla prý to strašná cuchta,“ hlásil seržant Hayman. „Nemytá a nečesaná. V bytě prý měla nepředstavitelný nepořádek. A s tím klukem spala v jedné posteli.“

„Jak je starý ten Ernie?“

„Asi tak deset.“

„A kde je teď?“

„Někde venku. Snad v Southamptonu. Nestačil jsem to ještě zjistit.“

„A kdo ho tam poslal nebo odvezl?“

„Zřejmě Seddon. Ten se postaral po smrti Barrowové o všechny její záležitosti. Ty peníze jsem si ověřil. Měla je uloženy u London and Finsbury Savings Bank. Jenže tam měli potíže s výplatami. Když se to Barrowová dozvěděla, došla si k řediteli a celý vklad vyzvedla.“

„Kolik to bylo?“

„Dvě stě šedesát liber ve zlatě. Měla strach, nechtěla mít takový majetek doma. Zpočátku se sice bránila přijmout Seddonův návrh, ale pak se rozhodla pro výhodnou a jistou rentu. Krátce nato onemocněla. Mluvil jsem s doktorem Swornem.“

„Kdo je doktor Sworn?“ zeptal se vrchní inspektor Ward.

„Rodinný lékař Seddonových. Zjistil, že jde o běžné průjemové onemocnění. Pacientka se cítila slabá, bylo jí špatně od žaludku. Seddonovým ani doktoru Swornovi to prý nebylo nápadné. Víte, pane vrchní inspektore, jaká byla letos v létě vedra, a ta stará panna, která byla pořád na štíru s hygienou, měla v bytě neumyté nádobí a zbytky jídel, prostě mraky much! Tak poslali do drogerie pro takové ty jedovaté papírky proti mouchám. Namáčejí se do vody.“

„Ale ty přece obsahují arsen!“ zvolal Alfred Ward.

„Ano, pane vrchní inspektore. Jenže v té místnosti byl prý hrozný zápach, ten přitahoval mouchy a pan Seddon říkal, že to nebylo k vydržení. Přitom si ta stará panna umínila, že ten malý chlapec bude i za těchto okolností spát s ní v jedné posteli a nikdo prý ji nepřesvědčil o tom, že by se mohl také nakazit. Doktor Sworn mi řekl, že to byla velice trucovitá pacientka. Nechtěla brát léky a všechny odmítala. Když jí navrhovali, že ji odvezou do nemocnice, prohlásila ošetřujícímu lékaři, že se o ni Seddonovi starají jako o svou vlastní, zůstane tedy raději doma. Jenomže pak se její stav náhle zhoršil, bylo jí tak špatně, že se dokonce rozhodla nadiktovat Seddonovi poslední vůli, kterou také řádně podepsala.“

„Komu odkázala svůj majetek? Seddonovi?“ zeptal se vrchní inspektor.

„Ne. Tomu malému chlapci a jeho sestřičce. Seddon byl prý určen vykonavatelem poslední vůle.“

„Zjistil jste, kdy to bylo, seržante?“

„Kdy testament podepsala, nevím, nenašel se totiž. Ale nemohlo jí být podle všeho nijak moc zle. Alespoň podle chování Seddonových. Večer 13. září k nim totiž přijela návštěva, sestra a neteř, zůstaly tam přes noc, a manželé Seddonovi šli večer do Marlborough do divadla. Sotva se vrátili, mohlo být kolem půl dvanácté, přiběhl prý seshora ten malý chlapec Ernie a řekl celý vyjevený, že Chickie vzkazuje paní Seddonové, aby za ní přišla. Tady je Seddonova výpověď, pane vrchní inspektore.“

„Nejdřív manželka uložila malého Erniewa v jiném pokoji. Pak si sedla k posteli nemocné slečny Barrowové. Já jsem si přinesl židli do horní haly, četl jsem noviny, kouřil dýmku a vypil pár skleniček portského. Asi v půl sedmé ráno vyšla moje manželka z pokoje nemocné a řekla, že se jí velice přitížilo, ztěžka dýchá. Krátce poté zemřela. Uvědomil jsem si, že mě ustanovila vykonavatelem poslední vůle a začal jsem hledat peníze a cennosti. Nenašel jsem však nic, jen asi čtyři a půl libry, které měla v kredenci v krabičce. Pak jsem došel k doktoru Swornovi a řekl mu, co se stalo. Vystavil úmrtní list.“

„Viděl jste ten úmrtní list, seržante?“ zeptal se inspektor Ward.

„Ano, pane vrchní inspektore. Zemřela na epidemickou diarrhoe. Tak to tam doktor napsal.“

„Vůbec ji nevyšetřoval?“

„Ne, pane vrchní inspektore.“

„Co udělal Seddon?“

„Šel do nejbližšího pohřebního ústavu a objednal tam pohřeb za čtyři libry do veřejného společného hrobu.“

„A dostal za to provizi.“

„Tak vy už to víte?“

„Vím, seržante. A vím také, že nezavolal lékaře, když se staré panně přitížilo, a vím také, že poslal malého Erniero se dvěma svými dětmi a se svou paní do přímořských lázní, protože z nějakého zatím nejasného důvodu nechtěl, aby se o smrti tetičky Chickie dozvěděli Vonderaheovi. Ti totiž bydlí doslova za rohem a jejich děti chodí do školy s malým Erniem. Ten by jim o úmrtí řekl.“

„Ale proč to měl před nimi tajit? Dříve či později se to stejně museli dozvědět. Nemohl si přece myslet, že před nimi utají smrt příbuzné.“

„Možná že chtěl jen získat čas. Mnohé tomu totiž nasvědčuje. Ta stará panna přece měla mít majetek v hodnotě asi čtyř tisíc liber. Kam se poděl?“

„Mluvil jsem také se Seddonovými zaměstnanci, pane vrchní inspektore,“ řekl seržant Hayman. „Dva z nich shodně prohlásili, že viděli svého šéfa v den úmrtí Elizy Barrowové počítat větší počet zlatých mincí.“

„Kde?“

„V kanceláři. Jeden z nich, jistý Smith, řekl, že si šéf všiml, že ho pozorují, jako v legraci zvedl pytlík se zlatými mincemi a řekl, že je to Smithův plat.“

„Takže ten výtečník Vonderahe, který si nám přišel postěžovat, že po tetičce Chickie nedědil, měl zřejmě pravdu. Se smrtí podivínské staré panny není všechno v pořádku. Když někdo tají něčí úmrtí, je to podezřelé. Když spěchá s pohřbem a nevyrozumí o smrti ani nejbližší příbuzné, má k takovému spěchu důvod.“

„To je fakt, pane vrchní inspektore.“

„Když to všechno podtrhneme a sečteme, vychází nám přinejmenším podivné, a v každém případě podezřelé jednání Fredericka Henryho Seddona.“

„Bratranec slečny Barrowové Vonderahe se čirou náhodou až 20. září dozvěděl, že jeho sestřenice, s kterou se vlastně pořád hádal, už nežije, vypravil se za ní do Seddonova domu, ale nezastihl nikoho doma.“

„Protože rodina s dětmi odjela k moři.“

„Teprve 9. října se mu podařilo zastihnout Seddona. Zeptal se ho na poslední vůli zesnulé a na její pojistku a uslyšel podivnou odpověď. Frederick Seddon s ním odmítl o těchto záležitostech hovořit. Vonderahe má totiž ještě staršího bratra, ten přicházel v první řadě v úvahu jako dědic.“

„Kdyby ovšem bylo co dědit. Kdyby ovšem tetička Chickie nezemřela chudá jako kostelní myš.“

„Když se ho Vonderahe zeptal, proč dal Barrowovou pohřbít do společného hrobu, nedostal kloudnou odpověď, když se zeptal na cenné papíry a na hospodu, Seddon se konkrétní odpovědi vyhnul. Jsou tady arzenové papírky proti mouchám, je tady podezření, že Seddonovi nezavolali rodinného lékaře úmyslně. Co když někdo pomohl té podivné staré panně na onen svět? Požádáme o exhumaci, Haymane. Seddon mohl mít vážný důvod, proč nezavolal doktora a chtěl mít Elizu Barrowovou co nejrychleji pod dnem.“

Sir William Willcox, jeden z nejlepších britských soudních znalců té doby, zjistil, že v těle mrtvé se nachází smrtelná dávka arzenu. Nyní již bylo jisté, že tetička Chickie nezemřela přirozenou smrtí. Z vraždy byl podezřelý Frederick Henry Seddon a jeho žena. O ní se dokonce podařilo zjistit, že při pobytu rodiny v Southamptonu prodávala některé cenné papíry, které mohly pocházet z majetku mrtvé, a kvitance podepsala smyšleným jménem. Vrchní inspektor Ward zatkl podezřelé za asistence obou detektivních seržantů Coopera a Haymana 4. prosince 1911 před domem v Tollington Park 63.

Londýnský advokát T. W. Saint měl neuvěřitelné štěstí. Bylo mu pouze jednadřacet let, když se v jeho kanceláři v Islingtonu objevil nový klient. Byl oblastním vedoucím reprezentace pojišťovny London and Manchester Industrial Assurance Company, bydlel ve stejné ulici a jmenoval se Frederick Henry Seddon. Dostal předvolání, aby se dostavil do márnice, kde měl identifikovat svou bývalou nájemnici. Doktor Saint se Seddonem na prohlídku mrtvé nešel, pověřil doprovodem svého kolegu Gervaise Rentoula, který pak také sledoval průběh vyšetřování Seddona a jeho manželky. Když byl klient zatčen a později obžalován z vraždy, poradil se Walter Saint s Rentoulem, a protože tušili, o jak složitý případ jde, požádali věhlasného advokáta Marshalla Halla, aby převzal vedení obhajoby.

Marshall Hall byl známý svými úspěchy. Některé obžalované zachránil před šibenicí. Měl nejen mnohaleté zkušenosti, ale také vynikající pomocníky, advokáty, kteří s ním vítězně prošli mnoha bitvami před porotou. Když se seznámil se spisy, prohlásil, že Seddonova obžaloba je nejtemnějším případem, jaký se mu kdy dostal do ruky. Jestliže byl totiž jeho klient vinen, pak nemá jedinou polehčující okolnost. Nevraždil ani z vášně, ani z nenávisti, ani v náhlém hnutí myslí či vyprovokován okolnostmi, ale jedine z chamtivosti, z touhy po zlatě.

Mimořádně schopný, věhlasný a zkušený obhájce se v soudní síni setkal se stejně kvalifikovaným protivníkem. Byl to sám generální prokurátor sir Rufus Isaaks, pozdější lord Reading. Podle procesních předpisů musel generální prokurátor osobně žalovat v Old Bailey všechny případy vraždy jedem. Hráči vysokých kvalit na obou stranách, velmi inteligentní obžalovaný, který se za každých okolností dokázal ovládnout, zahájili zápas o pravdu a spravedlnost 4. března 1912 v budově Old Bailey. Zpočátku nebyl ničím pozoruhodný, později se však zapsal do historie kriminalistiky pro zajímavý vědecký spor.

Státní žalobce, opírající se o znalecký posudek sira Williama Willcoxe, obhajoval názor, že Eliza Barrowová zemřela na akutní otravu arzenem, vrah jí podal smrtelnou dávku jedu během čtyřiaadvaceti hodin před smrtí.

Protože byla v té době prokazatelně na lůžku a neopustila svůj byt v domě Seddonových, mohli jí podat jed pouze Seddon nebo jeho manželka. Scházel sice motiv vraždy, Seddon, který platil za seriózního a váženého obchodníka se

značným jménem, by se sotva dopustil zločinu pro pár set liber, ale snad ani ne pro čtyři tisíce. Na to byl příliš inteligentní a příliš zámožný. Zbývala sice ještě možnost sebevraždy podivínské staré panny, ale i pro tu scházel přesvědčivý motiv. Eliza Barrowová velice lpěla na Erniem, starala se o něj jako vlastní matka, sotva by se rozhodla vzít si život a nechat sirotka bez pomoci.

Soudní znalec William Willcox vypočítal množství arzenu v těle mrtvé způsobem, jaký se dosud v soudním řízení neobjevil. Zjistil v játrech a ve střevech mrtvé známou metodou víc než půl gránu arzenu, což při přepočtu grán = 0,0648 gramu v poměru k celkové váze zavražděné odpovídalo smrtelné dávce. Současně prohlásil, že smrtelná dávka arzenu činí asi dva grány. Došel k závěru, že Eliza Barrowová požíla během posledních 24 hodin před smrtí aspoň pět gránů arzenu, z nichž v mrtvém těle zůstalo ještě 2,01 gránu. Expertiza měla však také svou slabou stránku. Dr. Willcox při analýze nevzal v úvahu ztrátu vody v mrtvém těle. Eliza Barrowová vážila 64 kilogramů, po exhumaci však jen 25,4. A tak mohla být Willcoxova kalkulace nepřesná. Obhájce Marshall Hall slabiny využil a před porotci i před publikem tisíci se v soudní síni výsledek expertizy zpochybnil.

Seddonův obhájce prostudoval před zahájením procesu zprávu Zvláštní královské vyšetřující komise ze začátku století. Zabývala se hromadnou otravou arzenem velkého počtu pijáků piva a zjistila, že se arzen usazuje ve vlasech u jejich kořene, tedy v jejich proximální části jen tehdy, jestliže zkoumaná osoba požíla jed několik týdnů před smrtí. V distální části vlasů, tedy v konečcích nejvzdálenějších kořenů, lze pak jed zjistit, jen když byl zavražděnému podáván celé měsíce nebo dokonce roky před smrtí. Protože je známo, že člověku naroste za rok průměrně asi dvanáct až patnáct centimetrů vlasů, lze snadno vypočítat, jak dlouho byl jed podáván. Obhájce Hall věděl, že soudní znalec Willcox zkoumal asi třicet centimetrů dlouhé vlasy zavražděné, vyrukoval tedy se záluďnou otázkou.

„Říkal jste, pane soudní znalce, že jste v proximální části vlasu našel osmisetinu miligramu arzenu. Jaké množství jste však zjistil v distální části vlasů?“

„Asi třítisíci.“

„To tedy znamená asi čtvrtinu předchozího množství.“

„Ano, asi tolik.“

„To by ovšem, podle dosavadních vědeckých zkušeností, znamenalo, že Eliza Barrowová požíla nebo opakovaně požívala arzen celé měsíce předtím, než se nastěhovala do domu Seddonových. V takovém případě bychom sotva mohli hovořit o akutní otravě. Šlo by spíš o chronickou dlouhotrvající otravu nepatrnými dávkami jedu. Jestli dovolíte, vážený doktore Willcoxi, rád bych slyšel vaši jasnou odpověď na tuto otázku: jde tedy, po nález arzenu ve vlasech mrtvé, o akutní otravu, nebo o chronické požívání arzenu?“

„Jestliže nalezneme arzen ve vlasech mrtvé, je nejvyšší pravděpodobné, že byl jed požíván v malých dávkách poměrně dlouhou dobu.“

„Jsem přesvědčen, vážený pane doktore, že uslyším korektní odpověď také na další otázku. Kdybychom nechali stranou ostatní symptomy nebo průvodní jevy a našli arzen jen ve vlasech, byl by to důkaz o dlouhodobém podávání jedu?“

„O požívání jedu během delšího období.“

„Dala by se upřesnit délka? Dva měsíce? Tři?“

„To lze předpokládat.“

„Podle vašich zkušeností, o nichž jste nás informoval, a podle zpráv expertů v jiných případech by se však arzen během tří měsíců sotva dostal až do distálních konečků vlasů. Je to tak, doktore Willcoxi?“

„Ano. Jistě ne ve větším množství.“

„Tedy nikoliv v takovém množství, jaké jste zjistil v případě Elizy Barrowové. Lze tedy podle vašeho nálezu předpokládat, že Eliza Barrowová požíla arzen již před rokem.“

„Možná víc než před rokem.“

Ti, kdo se zúčastnili procesu a později o něm psali, se shodli v názoru, že Seddonův obhájce měl v této chvíli v ruce vítězství. Kdyby byl ukončil křížový výslech soudního znalce, byli by porotci obžalovaného osvobodili. Jenomže slavný sir Edward Marshall Hall, jeden z nejlepších právníků v Británii a vynikající řečník, se chtěl blýsknout před svým neméně slavným kolegou sirem Rufusem Isaaksem a také před reportéry. Mluvil dál, když už měl mlčet, soudní znalec doktor Willcox využil oddychový čas, který mu soupeř poskytl, uvědomil si souvislosti, vyslechl ještě z úst obhájce Halla zbytek lekce soudní chemie a prohlásil:

„Je velmi pravděpodobné, že arzen zjištěný v konečcích vlasů mrtvé Elizy Barrowové se tam dostal jinou cestou. Třicet centimetrů dlouhé vlasy mrtvé byly namočený do mrtvolné tekutiny nalézající se v rakvi. Ta obsahovala arzen, který přešel do vlasů. Proto jsme zjistili jed i v konečcích vlasů.“

Když odpoledne líčení skončilo, dal se doktor Willcox odvézt do nemocnice St. Mary Hospital a za asistence doktora Webstera odstříhl v márnici neznámé mrtvole chumáč vlasů a namočil je do tekutiny v rakvi Elizy Barrowové. Za čtyřicet hodin pak předložil výsledek analýzy soudci Isaaksovi. Obhájce Hall pochopil, že tuto část hry nešikovně prohrál.

Generální prokurátor sir Rufus Isaaks pak podrobil obžalovaného Seddona křížovému výslechu po jeho prohlášení, že nikdy nekoupil ani grán arzenu a nikdy nikomu jed nepodal ani nedal nikomu příkaz, aby tak učinil. Seddon působil vyrovnaným, klidným dojmem jako člověk s čistým svědomím. Vystupoval s jistotou a byl věhlasným řečníkem v tomto procesu důstojným partnerem. Jenže prokurátor Isaaks ho hned první otázkou zatlačil do rohu ringu.

„Pane Seddone,“ oslovil obžalovaného zdvořile, „Eliza Barrowová bydlela u vás od 26. července 1910 do onoho osudného rána 14. září 1911. Souhlasí to?“

„Ano.“

Byla to nic neříkající otázka a očekávaná odpověď, ale jak se hned ukázalo, dobře promyšlená. Druhá mířila přímo na

cíl a byla záludná."

„Měl jste ji rád?"

„Paní Barrowovou? Jestli jsem ji měl rád?"

„Ano, pane Seddone, přesně tak."

Až dosud odpovídal přesně, věcně, reagoval bystře, odpovídal hned, nejevil známky nervozity ani nejistoty. Po této otázce očividně vypadl z role. Poprvé si uvědomil, jakého má proti sobě soupeře, věděl, že mu starý pán Isaaks hodil návnadu a on se jen těžko vyhne kompromitující odpovědi. Když odpoví, že měl nepříjemnou tetičku Chickie rád, budou ho pokládat za pokrytce a lháře, stará panna byla přesně typem svárlivé a vždycky nespokojené ženy, s níž se nelze spřátelit. Když řekne, že ji neměl rád, vzbudí u porotců nepříjemný dojem, budou ho považovat za cynika a necitu, který se zbavil nepohodlné mrtvé za čtyři libry a ještě vzal od majitele pohřebního ústavu provizi. Jenomže usmívající se starý pán čekal na odpověď.

„Ona nebyla, ctihodný pane generální prokurátore, právě bytost, jakou by si člověk mohl na potkání zamilovat. Byla mi však velice sympatická."

„Radil jste jí v době, kdy bydlela u vás v domě, ve finančních záležitostech?"

„Ano. Jistě."

„Tak si to zopakujeme. Svěřila vám tříprocentní cenné papíry India Stock, které vynášely libru týdně, pronajatou nemovitost s výnosem 120 liber ročně a víc než dvě stě liber úspor, uložených ve Finsbury Savings Bank. Souhlasí to?"

„Ano."

„A potom, když 14. září 1911 zemřela, zůstalo po ní pouze deset liber ve zlatě, nábytek, vnitřní zařízení bytu, šperky a jiný movitý majetek v hodnotě 14 liber 14 šilinků a šesti pencí."

„Ano, veškerý majetek, který zanechala, činil podle odhadu soudního znalce Gregoryho něco přes šestnáct liber."

Vrchní inspektor Ward nezáskal přímé důkazy o vině Fredericka Henryho Seddona a ani jedinému z detektivů Scotland Yardu, kteří se na vyšetřování podíleli, se nepodařilo předložit generálnímu prokurátorovi doloženou okolnost, která by přesvědčila porotce. A tak se sir Rufus Isaaks znovu probíral nic nedokazující výpovědi dvou Seddonových zaměstnanců, kteří viděli svého šéfa v den úmrtí Elizy Barrowové počítat větší částku zlatých mincí. Znovu se vracel k zatažené smrti před příbuznými, pak dal předvést obžalovanou Seddonovu manželku a začal ji vyslýchat, proč podepsala dlužní úpisy při prodeji smyšleným jménem.

„Proč jste to udělala, obžalovaná Seddonová?"

„Já se v těchto záležitostech vůbec nevyznám. Byla jsem s úpisy v bance poprvé. A nechtěla jsem podepsat sebe."

„Proč jste neuvedla jméno paní Barrowové? Ty dlužní úpisy jí přece patřily."

„Původně. Ale já přece nemám právo podepisovat paní Barrowovou."

„To nemáte. Ale myslíte si, obžalovaná, že je vhodnější podepsat se smyšleným jménem, když se vás bankovní úředník ptá na vaše?"

„Já nevím. Já jsem o tom neuvažovala. Neměla jsem ponětí, že dělám něco nesprávného. Nenapadlo mě, že bych tím mohla někomu uškodit."

Seddonová manželka byla utrápená, předčasně zestárlá žena, kterým se říká šedivá myš. Během výslechu se ukázalo, že byla otrokyní přísného manžela, pěti dětí a domu, který uklízela. Byla pokorná, protože jí nic jiného nezbývalo, byla poslušná, protože neměla ani sílu, ani reálnou možnost vzbouřit se. Nic se nenaučila, sotva by se sama uživila, a tak šla se skloněnou hlavou nezajímavým životem s vědomím, že příští dny budou stejné jako minulé. Měla nepochopitelný návyk. Všem se smála. Každé sdělení, byť bylo sebesmutnější, mělo místo tečky výbuch smíchu. I před soudem, i při křížovém výslechu, i když stála před prokurátorem obžalovaná z vraždy.

„Já za to nemohu. Směju se všemu už odmalička a nemohu si to odvyknout."

Byla to ubohá žena a porotci i přísedící pochopili, že žila v manželství ne se svým úspěšným mužem, ale jen vedle něho, ať řekla cokoliv, nikdy ji neposlouchal, ať chtěla cokoliv, nikdy jí nevyhověl, a tak se za ta léta stala jen tažným zvířetem, poslušně kráčejícím vpřed.

Celých deset dní defilovali před porotou svědci, vypovídali pro i proti, žádný z nich však nepřinesl do procesu zvrat. Důkaz o vraždě se neobjevil. Papírky proti mouchám, nasycené arzenem, byly k dostání v každé drogerii a drogist Walter Thorley si vzpomněl, že prodal jeden balíček Seddonově dceři Maggie. Věděla ona, její matka i otec, že tyto běžně prodávané prostředky proti mouchám obsahují prudký jed? Nemohla nakonec sama zavražděná nedopatřením vypít vodu z misky, kde byly podle návodu mucholapky namočeny? Nemohla stará panna, jejíž chování někdy vybočovalo z běžných zvyklostí, v prudkém hnutí mysli přece jen spáchat sebevraždu? Možná dokonce, a její svěhlavosti by takové jednání odpovídalo, že se snažila arzenem léčit své astma. Arzen se v těch letech používal v malých dávkách jako přísada do léků.

Obhájce Edward Marshall Hall nezapomněl ve své závěrečné řeči uvést jediný argument, svědčící o nevině obžalovaných. Znovu a znovu zdůrazňoval, že Frederick Henry Seddon neměl k vraždě důvod, je to zámožný a dobře situovaný podnikatel s pravidelným a dosti značným ročním příjmem, nikdy nebyl trestán, nikdy se ani v nejmenším nedostal do rozporu se zákonem. Proč by vraždil pro pár liber, které se zavázal platit tetičce Chickie? Podle názoru obhájce Halla došlo k otravě nešťastnou náhodou, vlastní nepozorností, nikdo jiný nemá na smrti Elizy Barrowové vinu než ona sama.

Kronikáři spočítali, že slavný obhájce mluvil přes čtyři hodiny, vyslovil celkem 37 000 slov, tedy v průměru 9 250 za hodinu. Jeho protivník sir Rufus Isaaks prý hovořil skoro stejně dlouho, ve své závěrečné řeči však řekl jen 29 000 slov. Nebudeme se zabývat obsahem jeho řeči, opakoval jen jinými slovy, co už víme. Ani na konci procesu tedy nedošlo k novému odhalení ani k překvapení. V 15.58 se porotci odebrali do vedlejší místnosti, kde se radili pouze

hodinu. Když se vrátili do soudní síně, prohlásil jejich mluvčí, že Seddon je vrah, jeho žena je však nevinná. Pak se podle procesního práva zeptal soudní zřízenec obžalovaného:

„Fredericku Henry Seddone, byl jste shledán vinným z vraždy. Můžete sdělit vysokému soudnímu dvoru něco, co by mu zabránilo, abyste byl odsouzen k trestu smrti, jak káže zákon?“

Seddon vytáhl z kapsy pár listů poznámek, mluvil klidně, věcně, bez dojetí, jako by hovořil o někom třetím. Věděl, že soudce Bucknill je významným členem lóže svobodných zednářů, k níž patřil také on, využil této okolnosti a připomněl zásadu, že svobodní zednáři si mají pomáhat za všech okolností, zejména však v případě nebezpečí.

„Prohlašuji ještě jednou na svoji čest a před Velkým architektem vesmíru, mylordě, že jsem nevinný,“ ukončil svůj projev.

„Oyez! Oyez! Oyez! Slyšte, slyšte, slyšte!“ zvolal soudní sluha v souladu se starou tradicí. „Mylordi, královští soudci nařizují všem přítomným pod pohrůžkou vězení přísné mlčení při čtení rozsudku smrti nad obžalovaným. Bůh zachovej krále!“

Soudce byl dojat, že nebyl schopen přečíst rozsudek. Odsouzený byl klidný, vyrovnaný.

„Vy víte, obžalovaný,“ řekl soudce Bucknill a hlas se mu chvěl, „že jsme oba členy stejného bratrstva. Tím těžší je pro mě úkol vyslovit to, co vyslovit musím. Jenže naše bratrstvo nenabádá ke zločinu, naopak, zavrhuje ho. Proto vás ještě jednou prosím, smířte se s Velkým architektem vesmíru, prostě ho o milost. Nyní musím vykonat svou povinnost a vyhlásit rozsudek. Z rozhodnutí soudu budete odveden do vězení a odtud na popraviště, kde budete pověšen za krk a zůstanete viset tak dlouho, dokud nebudete mrtev. Vaše tělo pak bude pochováno za zdmi vězení. Bůh buď milostiv vaší duši.“

Obhájce Hall prohrál Seddonův život. Takový výsledek procesu, v němž nebylo přímých důkazů, nečekal. Odvolali se. Britská veřejnost, která jako ostatně vždy pozorně sledovala průběh soudního líčení, také vyjádřila nespokojenost s rozsudkem. Tři sta tisíc obyvatel Velké Británie podepsalo petici za omilostnění odsouzeného. Ministr vnitra však nepoužil svého práva udělit odsouzenému na smrt milost. Seddona popravili za úsvitu ve čtvrtek 18. dubna 1912 ve vězení Pentonville. Na dvoře věznice je mezi jiné dlažební kostky vsazena jedna, na níž jsou vytesány iniciály F. H. S. a datum popravy.

Paní Seddonová se několik měsíců po smrti manžela znovu provdala. Její svatba vzbudila nelibost veřejnosti a značnou pozornost. Ale ještě větší odpor vyprovokoval článek, který, zřejmě na návod reportérů a za výhodný honorář, napsala do týdeníku Weekly Dispatch. Obsahoval nebezpečné přiznání. Viděla prý totiž, jak onoho osudného dne její manžel podal nemocné tetičce Chickie jed získaný z papírků proti mouchám. Při soudním líčení o této skutečnosti pomlčela. Měla strach ze svého manžela. Hrozil jí totiž, že ji zastřelí, jestliže se o tom zmíní. Pak ještě přidala popis svého neutěšeného života s panovačným Seddonem, jehož se celý život bála.

Vrchní inspektor Scotland Yardu Ward uvažoval o novém výslechu paní Seddonové, ale než k němu došlo, uveřejnila najednou aktivní dáma, zřejmě na pokyn svého manžela, který se rozhodl zpeněžit pochybnou popularitu své ženy, v týdeníku John Bull jiný článek, v němž se přiznala, že prohlášení ve Weekly Dispatch neodpovídá skutečnosti. Napsala a podepsala článek jen proto, že chtěla už konečně zavřít ústa sousedům, kteří se na ni přesto, že byla soudem osvobozena, dívali skrz prsty.

„Jednou za mnou přišel jistý novinář a tak dlouho do mě mluvil, až jsem mu dala souhlas k napsání článku a pak jsem jej podepsala. U soudu jsem řekla pravdu a můj manžel Frederick Henry Seddon také. Byl nevinný.“

Krátce po tomto prohlášení se odstěhovala s rodinou do Austrálie, kde chtěla začít nový klidný život. Nepodařilo se zjistit, jestli měla štěstí. Jisté je, že se na Seddonův proces nezapomnělo. Sir Edward Marshall Hall předpověděl, že rozsudek bude dlouho předmětem pozornosti. Měl pravdu. Ještě dnes se objevují oprávněné názory, že došlo k soudnímu omylu a justiční vraždě.

Soudní znalec doktor Willcox se mýlil, když přesvědčil porotce jinými vlasy, namočenými na čtyřiašest hodin do tekutiny z rakve exhumované mrtvoly. Arzen se může dostat jedině do živých vlasů. V případě Willcoxova pokusu vstřebaly jed jen jako kapiláry.

Týdeník John Bull uveřejnil v listopadu a prosinci 1912 tři Seddonovy dopisy z vězení. Poslední napsal odsouzený večer před popravou. Znovu v něm prohlašuje, že je nevinný, nezavraždil Elizu Barrowovou, a tak je možné, že 18. dubna 1912 pochovali na dvoře britské věznice Pentonville nevinného.